

CUMHURİYET ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü
Sosyoloji Ana Bilim Dalı

**GÖÇ OLGUSUNUN SOSYO-EKONOMİK BOYUTLARI: SİVAS
İLİ ÖRNEĞİ**

Yüksek Lisans Tezi

Ebru ÇAĞLAK

Sivas
Haziran 2017

CUMHURİYET ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü
Sosyoloji Ana Bilim Dalı

GÖÇ OLGUSUNUN SOSYO-EKONOMİK BOYUTLARI: SİVAS İLİ
ÖRNEĞİ

Yüksek Lisans Tezi

Ebru ÇAĞLAK

Tez Danışmanı

Yrd. Doç. Dr. Ercan ŞAHBUDAK

Sivas

Haziran 2017

KABUL VE ONAY

Üniversite: : Cumhuriyet Üniversitesi
Enstitü : Sosyal Bilimler Enstitüsü
Ana Bilim Dalı : Sosyoloji
Bilim Dalı : Sosyoloji
Tezin Başlığı : Göç Olgusunun Sosyo-Ekonomik Boyutları: Sivas İli
Örneği
Savunma Tarihi : 15.06.2017
Danışmanı : Yrd. Doç. Dr. Ercan ŞAHBUDAK

Unvanı - Adı Soyadı

İmza

Jüri Başkanı : Prof. Dr. Faruk KOCACIK

Üye : Yrd. Doç. Dr. Ercan ŞAHBUDAK

Üye : Yrd. Doç. Dr. Orhan BİNGÖL

Oy Birliği

Oy Çokluğu

Ebru ÇAĞLAK tarafından hazırlanan Göç Olgusunun Sosyo-Ekonomik Boyutları: Sivas İli Örneği başlıklı tez, kabul edilmiştir. ..../..../...

Prof. Dr. Ahmet ŞENGÖNÜL
Enstitü Müdürü

ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI

Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü bünyesinde hazırladığım bu Yüksek Lisans/Doktora/Sanatta Yeterlik tezinin bizzat tarafımdan ve kendi sözcüklerimle yazılmış orijinal bir çalışma olduğunu ve bu tezde;

1- Çeşitli yazarların çalışmalarından faydalandığımda bu çalışmaların ilgili bölümlerini doğru ve net biçimde göstererek yazarlara açık biçimde atıfta bulunduğumu;

2- Yazdığım metinlerin tamamı ya da sadece bir kısmı, daha önce herhangi bir yerde yayımlanmışsa bunu da açıkça ifade ederek gösterdiğimi;

3- Başkalarına ait alıntılanan tüm verileri (tablo, grafik, şekil vb. de dahil olmak üzere) atıflarla belirttiğimi;

4- Başka yazarların kendi kelimeleriyle alıntıladığım metinlerini, tırnak içerisinde veya farklı dizerek verdiğim yine başka yazarlara ait olup fakat kendi sözcüklerimle ifade ettiğim hususları da istisnasız olarak kaynak göstererek belirttiğimi,

beyan ve bu etik ilkeleri ihlal etmiş olmam halinde bütün sonuçlarına katlanacağımı kabul ederim.

19./06/2017

Ebru ÇAĞLAK

ÖNSÖZ

Göç, bireylerin ya da kitlelerin çeşitli nedenlerle yer değiştirmesidir. Çoğunlukla ekonomik kaygılarla yapılan bu göç hareketi çeşitli sonuçlara neden olmaktadır. Ülkemizde gerçekleşen göç olayı çoğunlukla sanayileşen bölgelere doğru olmaktadır. Yani gelişmişlik düzeyindeki farklılıklar ülke içerisinde göçlere neden olmaktadır. Önce kırdan kente daha sonra da batı ülkelerine göç yaşanmıştır.

Bu çalışma da en çok göç veren illerden biri olan Sivas'ta insanların neden göç ettikleri araştırılacaktır.

Tez çalışmamın her aşamasında bana sabır ve özveriyle destek olan, yoğun akademik görevlerine rağmen bana yol gösteren, desteğini esirgemeyen, tez danışmanım değerli hocam Yrd. Doç.Dr. Ercan ŞAHBUDAK'a saygılarımı ve minnettarlığımı belirtmek isterim.

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	i
İÇİNDEKİLER	iii
KISALTMALAR DİZİNİ	vii
TABLolar LİSTESİ.....	ix
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	xvii
ÖZET.....	xvii
ABSTRACT.....	xxi
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

KAVRAMSAL, KURAMSAL ÇERÇEVE VE GÖÇE İLİŞKİN SÜREÇ	3
1.KAVRAMSAL VE KURAMSAL ÇERÇEVE	3
GÖÇ KAVRAMINA GENEL BAKIŞ	3
1.1.Göç Olgusu ve Tanımları.....	3
1.1.1. Uluslararası Göç Olgusu.....	8
1.2.Göçe İlişkin Kuramlar.....	12
1.2.1.Bağımlılık Okulu'nun Merkez-Çevre Kuramı.....	12
1.2.2.Rovenstein'in Göç Kanunları	13
1.2.3. Kesişen Fırsatlar Kuramı	14
1.2.4. İtme- Çekme Kuramı	14
1.2.5. Parekh'in Göçme Kuramı	15
1.2.6. İlişkiler Ağı (Network) Kuramı	15
1.3. Göç Çeşitleri	16
1.3.1.İç Göçler.....	16

1.3.2. Mevsimlik Göçler	18
1.3.3. Sürekli Göçler	18
1.3.4. Emek Göçleri	18
1.3.5. Zorunlu ve Gönüllü Göçler	19
1.3.6. Dış Göçler	19

İKİNCİ BÖLÜM

TÜRKİYE’DE GÖÇÜN NEDENLERİ, SONUÇLARI.....23

2.1. Türkiye’de Göçe Etki Eden Nedenler	23
2.1.1. Sosyo-ekonomik Nedenler	23
2.1.2. Sosyo- kültürel Nedenler	23
2.1.3. Siyasal Nedenler	24
2.1.4. Eğitim ve Sağlık Nedenleri	24
2.1.5. Güvenlik Nedenleri	25
2.1.6. Göçün Sonuçları.....	25
2.1.7. Göçün Kentlere Etkisi.....	26
2.2.Geçmişten Günümüze Türkiye’de İç Göç Hareketleri.....	30
2.3.Türkiye’de İç Göç Eğilimleri Üzerine Yapılmış Araştırmalar	32

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

SİVAS’A DAİR GENEL BİLGİLER ve SİVAS’TA GÖÇ 39

3.1. Nüfus	39
3.1.1. Nüfusun Tarihsel Gelişimi.....	39
3.1.2. Nüfus Hareketleri	47
3.1.2.1. Doğumlar ve Ölümler.....	48
3.1.3. Nüfusun Sosyal ve Ekonomik Özellikleri.....	50

3.1.3.1. Nüfusun Cinsiyet ve Yaş Yapısı	50
3.1.3.2. Nüfusun Eğitim ve Kültür Durumu	57
3.1.3.3. Aile Büyüklüğü.....	61
3.1.3.3. Sosyo-Ekonomik Nitelikler	64
3.1.4. Nüfusun Dağılışı ve Yoğunlukları.....	64
3.2. Yerleşme Özellikleri	68
3.2.1. Genel Bakış.....	68
3.2.2.Tarihsel Süreçte Sivas.....	68
3.2.3. Yerleşme Şekilleri	72
3.3. Sivas İli'nde Göç Hareketleri.....	75
3.3.1. Sivas İli'nde Cumhuriyet Dönemi Öncesi Göçler	75
3.3.2.Sivas İli'nde Cumhuriyet Dönemi'nde Göç Hareketleri	75
3.3.2.1. Sivas İli'nde Gerçekleşen İç Göçlerin Yönü ve İl Nüfusuna Kayıtlı Bireylerin Türkiye Geneli'ndeki Dağılımı.....	85
3.2.2.2. Dış Göçler.....	95
3.3. Sivas İli'nde Göç Olgusunun Sosyo Demografik Niteliklere Göre Genel Bir Değerlendirilmesi	95
3.4. Sivas İli'nden Gerçekleşen Göç Hareketleri Üzerinde Etkili Olan Beşeri Faktörler	97

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ	113
4.1. Araştırma Alanının Seçimi	113
4.2. Araştırmanın Amacı	113
4.3. Araştırmanın Yöntemi	113
4.4. Araştırmanın Hipotezleri	114

4.5. Araştırmanın Evren ve Örneklemi	115
4.6. Veri Toplama Aracı.....	115

BEŞİNCİ BÖLÜM

BULGULAR VE YORUM.....	119
5.1.Frekans Tabloları Ve Yorumları	119
5.2. Çapraz Tablolar ve Ki-Kare Testi Sonuçları.....	145
SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	181
KAYNAKÇA	191

KISALTMALAR DİZİNİ

ADNKS	: Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi
DİE	: Devlet İstatistik Enstitüsü
GSYİH	: Gayri Safi Yurt İçi Hasıla
TÜİK	: Türkiye İstatistik Kurumu

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1.1. Dünya Göçmen Sayısı (1960–2005)	8
Tablo 1.2. Dünyada En Çok Göçmene Sahip Ülkeler (2005)	9
Tablo 3.1. Sivas İli'nin Sayım Yıllarına Göre Nüfusun Gelişimi (1927-2013).....	42
Tablo 3.2. Sivas İli'nde Şehir ve Kırsal Nüfusunun Gelişimi (1927-2014).....	45
Tablo 3.3. Sivas İli'nde ve Türkiye'de Canlı Doğum Sayısı ve Genel Doğum Oranı (1980-2010).....	48
Tablo 3.4. Sivas İli'nde ve Türkiye'de Canlı Doğum Sayısı ve Kaba Doğum Oranı (1980-2010).....	49
Tablo 3.5. Sivas İli'nde ve Türkiye'de Bir Yılda Gerçekleşen Ölüm Sayısı ve Genel Ölüm Oranı (2009-2013).....	50
Tablo 3.6. Sivas İl Nüfusunun Sayım Yıllarına Göre Cinsiyet Durumu ve Cinsellik Oranı (1927-2013).	51
Tablo 3.7. Sivas İl Nüfusunun 1935, 1985 Ve 2013 Yıllarında Geniş Aralıklı Yaş Dilimlerine Göre Dağılımı.	56
Tablo 3.9. Sivas İli Ve Türkiye'de Nüfusun Okur-Yazarlık Durumu (1935-2013). 59	
Tablo 3.10. Sivas İli'nde Cinsiyete Göre Nüfusun Eğitim Durumu (1935-2013)....	61
Tablo 3.11. Sivas İli'nin Yerleşim Yerlerine Göre Nüfusu ve Ortalama Hane Halkı Büyüklüğü (2012).	63
Tablo 3.12. Sivas İli'nde Nüfusun İlçelere Göre Dağılımı ve Aritmetik Yoğunluğu (2013).....	66
Tablo 3.13. Sivas İli'nde Nüfusun Yerleşim Yerlerine Göre Dağılımı (2013).....	73
Tablo 3.14. Sivas İli'nde 15 Yaş ve Üstü İstihdam Edilen Nüfusun Ekonomik Faaliyet Kollarına Göre Dağılımı (2011).....	74
Tablo 3.15. Sivas İli'nde Sayım Dönemlerine Göre Nüfusun Gelişimi ve Sivas İli ve Türkiye'de Nüfus Artış Hızı (1927-2013).	76

Tablo 3.16. Sivas İli'nin Aldığı Ve Verdiği Göç Miktarı İle Net Göç ve Net Göç Hızı (1975-2000).....	79
Tablo 3.17. Sivas İli'nin Aldığı Ve Verdiği Göç Miktarı İle Net Göç ve Net Göç Hızı (2007-2014).....	80
Tablo 3.18. Net Göç Hızı Bakımından En Fazla Göç Veren İller (1975-2000).....	82
Tablo 3.19. Net Göç Hızı Bakımından İç Anadolu Bölgesinin En Fazla Göç Veren İlk Beş İli (1975-2000).	84
Tablo 3.20. 1975-1980 Döneminde Sivas İli'nin En Çok Göç Verdiği İller.....	86
Tablo 3.21. 1975-1980 Döneminde Sivas İli'nin En Çok Göç Aldığı İller.....	87
Tablo 3.22. 1985-1990 Döneminde Sivas İli'nin En Çok Göç Verdiği İller.....	87
Tablo 3.23. 1995 – 2000 Döneminde Sivas İli'nin En çok Göç Verdiği İller.....	89
Tablo 3.24. 2013-2014 Döneminde Sivas İli'nin En Çok Göç Verdiği İller.....	90
Tablo 3.24.a. 2013-2014 Döneminde Sivas İli'nin En Çok Göç Aldığı İller.....	91
Tablo 3.25. Türkiye'de Nüfusa Kayıtlı Olduğu İl Dışında Yaşayan Bireylerin En Fazla Olduğu İlk On İl (2014).	92
Tablo 3.26. Sivas İl Nüfusuna Kayıtlı Bireylerin Türkiye Geneline Göre Dağılımı (2014).....	93
Tablo 3.27. İstanbul İli'nde Yaşayan Nüfusun Kayıtlı Olduğu İl Nüfus Müdürlüklerine Göre Dağılımı (2014).....	94
Tablo 3.28. Sivas İl Nüfusuna Kayıtlı Bireylerin Yoğun Olarak Yaşadığı İller ve Bu İllerin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Düzeyi.	102
Tablo 3.29. Sivas İl'inde Toplam Nüfus İle Şehir ve Kır Nüfusunun Gelişimi (1927-2014).	104
Tablo 3.30. Sivas İli'nde 1990-2014 Yılları Arası İlçelere Göre Kır ve Kent Nüfusunun Değişimi.....	106

Tablo 3.31. Sivas İli'nde Nüfusun Geniş Aralıklı Yaş Gruplarına Göre Dağılımı (1975-2014).....	107
Tablo 3.32. Sivas İli'nden Gerçekleşen Göçlerin Geniş Aralıklı Yaş Gruplarına Göre Dağılımı (1990-2014).	109
Tablo 3.33. Sivas İli'nden Gerçekleşen Göçlerin Dar Aralıklı Yaş Gruplarına Göre Dağılımı (1990-2014).....	110
Tablo 4.1. Hipotezler Tablosu	114
Tablo 5.1 Cinsiyet Dağılımı	119
Tablo 5.2. Sivas'ta Yaşama Süresi	121
Tablo 5.3. Doğum Yeri.....	121
Tablo 5.4. Çalışma Durumu	122
Tablo 5.5. Katılımcıların Çalıştıkları Sektöre Göre Dağılımları	122
Tablo 5.6. Katılımcıların Gelirlerinden Duydukları Memnuniyet	123
Tablo 5.7. Katılımcıların Sahip Oldukları Çocuklarının Dağılımı.....	123
Tablo 5.8. Oturulan Konut Türü.....	124
Tablo 5.9. Oturulan Evin Mülkiyeti	124
Tablo 5.10. Isınma Şekli	124
Tablo 5.11. Katılımcıların Sosyal Güvenceleri	125
Tablo 5.12. Katılımcıların Taşınmaz Mallara Sahip olma Durumları	125
Tablo 5.13. Katılımcıların Otomobile Sahip Olma Durumları	126
Tablo 5.14. Sivas'ı Seviyor musunuz? Sorusuna Verilen Cevapların Frekans Dağılımları	126
Tablo 5.15. Katılımcılara Göre Sivas'ın En Önemli Sorunları	127
Tablo 5.16. Katılımcıların Sivas'taki Sosyal Ortam Yeterli mi? Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılımı	127

Tablo 5.17. Katılımcıların Şehirde dilediğiniz gibi alışveriş yapabiliyor musunuz? Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılımı	128
Tablo 5.18. Katılımcıların Çocukların Sivas'ta Yaşamasını İster misiniz? Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılımı.....	128
Tablo 5.19. Katılımcıların Çocuklarınızın Neden Sivas'ta Yaşamasını İstemezsiniz? Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılımı.....	129
Tablo 5.20. Katılımcıların Sağlık Hizmetleri Yeterli mi? Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılımı	129
Tablo 5.21. Katılımcıların Eğitim Hizmetleri Yeterli mi? Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılımı	130
Tablo 5.22. Katılımcıların Göç Eden Yakınlarınız Var mı? Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılımı	130
Tablo 5.23. Katılımcıların Yakınlarının Hangi İllere Göç Ettiklerini Gösteren Dağılımı.....	131
Tablo 5.24. Katılımcıların Aileniz yada Siz Daha Önceden Göç Ettiniz mi? Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılımı.....	131
Tablo 5.25. Katılımcıların Sivas'tan Ayrılmayı Düşünüyor musunuz? Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılımı.....	132
Tablo 5.26. Katılımcıların Başka Bir Şehre Yerleşmek Konusunda Teşvik Eden Var mı? Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılımı	133
Tablo 5.27. Katılımcıların Başka Bir Şehre Yerleşmek Konusunda Sizi Kim Teşvik Ediyor? Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılımı	133
Tablo 5.28. Katılımcıların Göç Ettiğiniz Takdirde Sorunlar Çözülür mü? Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılımı.....	134
Tablo 5.29. Katılımcıların Göç Etmek İsterseniz Tanıdıklarınızdan Destek İster misiniz? Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılımı	134

Tablo 5.30. Katılımcıların Göç Ettikleri Takdirde Ne Tür Destek İstersiniz? Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılımı.....	135
Tablo 5.31. Katılımcıların Göç Eden Tanıdıklarınız Olmasa Göç Etmek Konusunda Düşünceleriniz Farklı Olur muydu? Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılımı.....	135
Tablo 5.32. Katılımcıların Göç Edecek Olsanız Aileyle mi Yalnız mı Gidersiniz? Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılımı.....	136
Tablo 5.33. Katılımcıların Gitmeyi Düşündüğünüz Şehirde Ne İş Yaparsınız? Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılımı.....	136
Tablo 5.34. Katılımcıların Sivas'a Dair Ne Değişirse Göç Etme Fikrinden Vazgeçersiniz? Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılımı	137
Tablo 5.35. Katılımcıların Başka Bir Şehirde Yaşamayı Düşündüyseniz Neden Gerçekleştirmediniz? Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılımı.....	138
Tablo 5.36. Katılımcıların Sivas'tan Göç Etmeye Dair İfadelere Verdikleri Cevapların Frekans Dağılımları.....	139
Tablo 5.37. Sivas'ı Sevip Sevmemenin Cinsiyet Değişkenine Bağımlı Olup Olmadığını Belirlemek Amacıyla Yapılan Ki-Kare Testi Sonuçları	145
Tablo 5.38. Sivas'ta Yaşamaktan Memnun Olmanın Cinsiyet Değişkenine Bağımlı Olup Olmadığını Belirlemek Amacıyla Yapılan Ki-Kare Testi Sonuçları	146
Tablo 5.39. Sivas'ın En Önemli sorunu Algısının Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Amacıyla Yapılan Ki-Kare Testi Sonuçları	147
Tablo 5.40. Çocukların Sivas'ta Yaşamalarını İstemenin Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Amacıyla Yapılan Ki-Kare Testi Sonuçları.....	148
Tablo 5.41. Sivas'tan Başka Bir Şehre Göç Etme İsteğinin Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Amacıyla Yapılan Ki-Kare Testi Sonuçları.....	149

Tablo 5.42. Sivas'tan Başka Bir Şehirde Yaşamayı İstemenin Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Amacıyla Yapılan Ki-Kare Testi Sonuçları.....	150
Tablo 5.43. Göç Etme Fikrinden Vazgeçme Sebeplerinin Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Amacıyla Yapılan Ki-Kare Testi Sonuçları.....	151
Tablo 5.44. Sivas'ı Sevmenin Yaş Değişkenine Bağımlı Olup Olmadığını Belirlemek Amacıyla Yapılan Ki-Kare Testi Sonuçları	152
Tablo 5.45. Sivas'ta Yaşamaktan Memnun Olmanın Yaş Değişkenine Bağımlı Olup Olmadığını Belirlemek Amacıyla Yapılan Ki-Kare Testi Sonuçları	153
Tablo 5.46. Sivas'ın En Önemli sorunu Algısının Yaş Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Amacıyla Yapılan Ki-Kare Testi Sonuçları	154
Tablo 5.47. Sivas'ta Yaşamaktan Memnun Olmanın Yaş Değişkenine Bağımlı Olup Olmadığını Belirlemek Amacıyla Yapılan Ki-Kare Testi Sonuçları	155
Tablo 5.48. Sivas'tan Başka Bir Şehre Göç Etme İsteğinin Yaş Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Amacıyla Yapılan Ki-Kare Testi Sonuçları.....	156
Tablo 5.49. Göç Etme Fikrinden Vazgeçme Sebeplerinin Yaş Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Amacıyla Yapılan Ki-Kare Testi Sonuçları.....	157
Tablo 5.50. Sivas'ı Sevip Sevme Durumunun Cinsiyet Değişkenine Bağımlı Olup Olmadığını Belirlemek Amacıyla Yapılan Ki-Kare Testi Sonuçları	158
Tablo 5.51. Sivas'ta Yaşamaktan Memnun Olmanın Meslek Değişkenine Bağımlı Olup Olmadığını Belirlemek Amacıyla Yapılan Ki-Kare Testi Sonuçları	159
Tablo 5.52. Sivas'ın En Önemli sorunu Algısının Eğitim Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Amacıyla Yapılan Ki-Kare Testi Sonuçları	161

Tablo 5.53. Çocukların Sivas'ta Yaşamasını İstemenin Eğitim Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Amacıyla Yapılan Ki-Kare Testi Sonuçları.....	162
Tablo 5.54. Sivas'la İlgili Ne değişirse Göç Etme Fikrinden vaz geçersiniz Sorusuna Verilen Cevapların Eğitim Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Amacıyla Yapılan Ki-Kare Testi Sonuçları	164
Tablo 5.55. Sivas'tan Başka Bir Şehre Göç Etme İsteğinin Eğitim Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Amacıyla Yapılan Ki-Kare Testi Sonuçları.....	166
Tablo 5.56. Sivas'ı Sevip Sevmemenin Meslek Değişkenine Bağımlı Olup Olmadığını Belirlemek Amacıyla Yapılan Ki-Kare Testi Sonuçları	167
Tablo 5.57. Sivas'ta Yaşamaktan Memnun Olmanın Meslek Değişkenine Bağımlı Olup Olmadığını Belirlemek Amacıyla Yapılan Ki-Kare Testi Sonuçları	168
Tablo 5.58. Çocukların Sivas'ta Yaşamasını İstemenin Meslek Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Amacıyla Yapılan Ki-Kare Testi Sonuçları.....	170
Tablo 5.59. Sivas'ın En Önemli sorunu Algısının Meslek Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Amacıyla Yapılan Ki-Kare Testi Sonuçları	171
Tablo 5.60. Sivas'tan Başka Bir Şehre Göç Etme İsteğinin Meslek Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Amacıyla Yapılan Ki-Kare Testi Sonuçları.....	172
Tablo 5.61. Göç Etme Fikrinden Vazgeçme Sebeplerinin Meslek Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Amacıyla Yapılan Ki-Kare Testi Sonuçları.....	173
Tablo 5.62. Sivas'ı Sevip Sevmemenin Gelir Değişkenine Bağımlı Olup Olmadığını Belirlemek Amacıyla Yapılan Ki-Kare Testi Sonuçları	174

Tablo 5.63. Sivas'ta Yaşamaktan Memnun Olmanın Gelir Değişkenine Bağımlı Olup Olmadığını Belirlemek Amacıyla Yapılan Ki-Kare Testi Sonuçları	175
Tablo 5.64. Sivas'ın En Önemli sorunu Algısının Gelir Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Amacıyla Yapılan Ki-Kare Testi Sonuçları	176
Tablo 5.65. Çocukların Sivas'ta Yaşamasını İstemenin Gelir Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Amacıyla Yapılan Ki-Kare Testi Sonuçları.....	177
Tablo 5.66. Sivas'tan Başka Bir Şehre Göç Etme İsteğinin Gelir Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Amacıyla Yapılan Ki-Kare Testi Sonuçları.....	178
Tablo 5.67. Göç Etme Fikrinden Vazgeçme Sebeplerinin Gelir Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Amacıyla Yapılan Ki-Kare Testi Sonuçları.....	179

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 3.1. Sivas İli'nin Sayım Yıllarına Göre Nüfusun Gelişimi (1927-2013).....	43
Şekil 3.2. Sivas İli'nde Şehir ve Kır Nüfusunun Gelişimi (1927-2013).....	46
Şekil 3.3. Türkiye'de ve Sivas İlin'de Şehir ve Kır Nüfusunun Gelişimi (1927- 2013). 47	
Şekil 3.4. Sivas İl Nüfusunun Sayım Yıllarına Göre Cinsiyet Durumu.	52
Şekil 3.5: Sivas İli'nin 1935, 1985 ve 2013 Yılı Dar Aralıklı Yaş Dilimlerine Göre Nüfus Piramidi.....	54
Şekil 3.6. Sivas İli'nin 1935, 1985 ve 2013 Yılı Geniş Aralıklı Yaş Dilimlerine Göre Nüfus Piramidi.....	57
Şekil 3.7. Sivas İli ve Türkiye'de Okuma Yazma Bilen ve Okuma Yazma Bilmeyen Nüfus Oranları (1935-2013).	60
Şekil 3.8. Sivas İli'nde Nüfusun Dağılışı (2013).....	67
Şekil 3.10. Türkiye ve Sivas İli'nin Yıllık Ortalama Nüfus Artış Hızı (1935-2013).	78
Şekil 3.11. Sivas İli'nin Aldığı ve Verdiği Göç Miktarı (1975-2000).....	80
Şekil 3.12. Sivas İli'nin Aldığı ve Verdiği Göç Miktarı (2007-2014).....	81
Şekil 3.16: 2007-2008 Yılları Arası Sivas İli'nin Net Göç Hızı Grafiği.....	85
Şekil 3.13. 1985-1990 Döneminde Sivas İli'nin Aldığı Göçlerin Türkiye Geneline Dağılımı.....	89
Şekil 3.14. 2013-2014 Döneminde Sivas İli'nin Aldığı Göçlerin Türkiye Geneline Dağılımı.....	91
Şekil 3.15. İlçelere göre 1999-2014 Yıllar Arası Nüfusun % olarak Değişimi	97
Şekil 3.16. 1927-2014 Arası Türkiye ve Sivas İli'nin Yıllık Nüfus Artışı.....	100
Şekil 3.17. Türkiye ve Sivas İli'nde 6 Yaş ve Üzeri Nüfusun Eğitim Durumu (2013). 101	

Şekil 3.18. Sivas İli'nde Çalışan Nüfusun Ekonomik Faaliyet Kollarına Göre Dağılımı(1980-20112).	103
Şekil 3.19. Sivas İli'nde Şehir ve Kır Nüfusunun Gelişimi (1927-2014).	105
Şekil 3.20. Sivas İli'nde Nüfusun Geniş Aralıklı Yaş Dilimlerine Göre Dağılımı	108

ÖZET

Göç, sadece bizim ülkemizde değil; tüm dünya da var olan bir olgudur. Bütün toplumlar da insanlar, farklı nedenlerle, gönüllü yada gönülsüz yer değiştirmek zorunda kalabilmektedirler. Göçün nedenlerini genel olarak itici ve çekici nedenler diye iki kategoriye ayırmak mümkündür. Türkiye’de kırsal iticiliği ve kentin çekiciliği göçün nedenleri arasında en fazla görülen sebeplerdir.

Türkiye gibi hızlı gelişmelerin ve bunun sonunda değişmelerin yaşandığı bir ülkede nüfus hareketliliğinin olması çok normaldir. Birde bölgeler arası yatırım farklarının olması bazı kentleri cazibe merkezi haline getirmiştir.

Kırda yaşanan makineleşme ve toprakların bölünerek ailelerin geçiminin zorlaşması kente doğru bir göç dalgasını oluşturmuştur. Kentte de sanayileşme ile işgücüne ihtiyacın artması göçü hızlandırmıştır. Ancak sanayileşme ile kentleşme maalesef aynı hızda yaşanmamıştır. Bu yüzden gecekondular sorunu yaşanmış, orada yaşayan insanlar siyasetçiler tarafından oy potansiyeli olarak görülmüştür. Bilinçsizce yapılan çoğu göç bireyleri işsizlik yüzünden suça teşkil etmektedir. Çoğu gecekondular mahalleleri suç yuvası haline gelmiş bölgeler olarak bilinmektedir. Aslında karnı aç olan insanı tuzağa çekmek; suç örgütleri tarafından zor değildir. İş bulma umuduyla gelen pek çok genç suç örgütlerine üye olmaktadır. İşsizlik sorununun sonuçları hem ülke için hem de bireyler için ağır olmaktadır.

Çeşitli nedenlerle yaşanan göçler, ülkemizde pek çok köyün boşalmasına, işlenen toprakların boş arazilere dönüşmesine neden olmuştur. Köyden kente göçlerin çok yoğun olması üretimin azalmasına neden olmuştur. Bölgeler arasında yatırımların dengesizliğine yol açmıştır. Üç harfli bir kelime olan göç; kapsamı ve sonuçları açısından oldukça geniştir. Ülkeyi ekonomik, politik ve kalkınma yönünden çok fazla etkilemektedir. Bunun yanında aile hayatını, kadının yaşantısına, eğitim ve sağlık alanlarına da etki etmiştir.

Sivas’ta ülkemizin en fazla göç veren illerinden biridir. Orta Anadolu’da yer alan ve toprak büyüklüğü bakımından Türkiye’nin ikinci büyük kenti olan Sivas’ta hızlı bir göç dalgası yaşanmış ve yaşanmaya da devam etmektedir. Yapılan bu çalışmada

Sivas'ta neden bu kadar hızlı göç verdiği araştırılmış, ilin fiziksel ve sosyo-ekonomik yapısı ortaya konarak göçün yerel halk tarafından nasıl algılandığı saptanmak istenmiştir. Araştırma sonuçlarına göre yerel halk Sivas'ın en temel sorunu olarak işsizliği ondan sonra da sosyal hayatı görmektedir ve bu sorunlar giderilirse göçün azalacağını düşünmektedir.

Anahtar kelimeler: Göç, Göç Nedenleri, Göçün Sonuçları, Sivas,

ABSTRACT

Migration is a phenomenon existing not only in our country but all over the world. People in all societies can have to change their places voluntarily or reluctantly for different reasons. It is possible to split the causes of migration into two categories, generally as repulsive and attractive reasons. Repulsion of the rural area and attractiveness of the urban life are the most common reasons for migration in Turkey.

It is very normal for a population to be mobile/active in a country such as Turkey where rapid developments and eventually change are experienced. The regional differences in investment opportunities has made some cities a center of attraction.

Mechanization in the rural areas and difficulties in the subsistence of families due to sub-division of agricultural lands have constituted a wave of migration towards urban areas. Industrialization and the need for labor in urban areas accelerated migration as well. However, industrialization and urbanization did not occur at the same speed. This has caused the problem of slums, and the people living there have been seen as potential votes by politicians. Many unconscious migrations lead the individuals to commit a crime because of unemployment. Many slum areas are known as zones of crime. In fact, it is not difficult for criminal organizations to attract the needy person to their traps. Many young people who migrated with the hope of finding a job become members of criminal organizations. The consequences of the problem of unemployment are heavy for both the country and the individual.

Migrations for various reasons have caused many villages to be evacuated and many cultivated lands to turn into waste lands, in our country. The intense migration from villages to cities have led to a decline in production and an investment disequilibrium among regions. Migration, a three-letter word, has a wide range of scope and consequences. It affects the country too much in terms of economy, politics and development. It also affects family life, woman's experience, education and health.

Sivas is one of the most emigrant provinces of our country. In Sivas, which is located in Central Anatolia and is the second largest city in Turkey in terms of land size, a rapid migration wave has been experienced and continues to be experienced. In this

study, it was sought to find out why Sivas has been experiencing such a rapid migration, and to determine how the migration was perceived by the local people by revealing the physical and socio-economic structure of the province. According to the results of the research, the local people consider unemployment as the most basic problem of Sivas and secondly social life in the city. They also believe that if these problems are solved, the migration will decrease.

Keywords: Migration, Reasons for Migration, Results of Migration, Sivas

GİRİŞ

Geçmişten günümüze toplumsal hayatın hemen hemen her aşamasında bir olgu olarak görülen göç, çeşitli nedenlerle gerçekleşmiştir. Gerçekleşen bu göç hareketleri tarihin seyrini de değiştirmiştir. Hatta tarihçiler göçebe toplumlara ait bilgileri güç elde etmektedir.

Günümüzde göç olgusuna bakıldığında ana neden genellikle; ekonomik nedenler olarak karşımıza çıkmaktadır. 19. yüzyılda başlayan sanayileşme ile kırdan kente göçlerde başlamıştır. Bu nedenle de bu yüzyılda çağdaş anlamda göç sürecinin Sanayi Devrimi ile başladığını söylemek mümkün olacaktır. Bu dönemde gerçekleşen göçlerin bir özelliği de kitlesel olarak ortaya çıkmasıdır. Bu göç olayında sadece ekonomik nedenler değil; sağlık, eğitim, daha iyi bir yaşam koşulu da vardır. Tek bir nedene bağlı göç gerçekleşmemektedir.

Bizim ülkemizde ise; göç hareketleri sanayileşme ile aynı anda ilerlememiştir. Bu yüzden de çeşitli sorunlar baş göstermiş hala da devam etmektedir.

Göç yıllardan beri ister gidilen yerde olsun, ister göç veren yerde olsun; politik, ekonomik, sosyal ve kültürel meseleleri etkilemiş ve etkilemeye de devam etmektedir. Göç etme nedenleri ülkelerin fiziki, coğrafi ve sosyal değerlerine göre araştırılmalıdır. Çünkü göçü şekillendiren ülkelerin durumudur. Göç nedenleri, kişilere göre değişebilir. Şu bir gerçektir ki; kişiler hem yapıcı hem de etkilenen kesim olmaktadır. Bu bağlamda göçün sonuçları, bazen bir bireyi, bazen de büyük bir toplumu etkileyip sonrasında geniş etkilere neden olmaktadır. Toplumda yaşanan değişimler hem göçün seyrini hem de büyüklüğünü etkilemektedir. Doğal afetler, savaşlar, bulaşıcı hastalıklar vs. pek çok nedenden kitleler halinde göç yaşanmaktadır. En yakın örnek Suriye 'dir. Ülkemize milyonlarca Suriyeli vatandaş sığınmıştır.

İnsanoğlu her zaman daha iyi bir yaşam için mücadele etmektedir. Daha iyi bir yaşam, daha iyi bir eğitim, daha iyi bir gelir vs. bu yüzden de yaşadığı yeri değiştirmektedir. Sadece insanlar değil; diğer canlılarda yaşam koşullarına göre göç etmektedir.

Anadolu topraklarında da Osmanlı döneminden başlayarak, günümüze kadar hep göç hareketi olmuştur. Gerek iç göçler gerekse dış göçler devam etmektedir. Ülkemizin konumundan dolayı göçmenlerin hedef ülkeye ulaşmak için uğradığı yer Türkiye olmaktadır. Bu durumda bazen ülkelerarasında sorunlara neden olmaktadır. Ülke sınırları içerisinde yaşanan göçler de çoğu zaman sorun olmaktadır. Sadece göç edilen yer değil; göç veren yerde etkilenmektedir. Göç bu bakımdan çok yönlü bir kavramdır ve etkileri de geniştir. Hem bireyi, hem çevreyi hem toplumsal hayatı ve pek çok kurumu etkilemektedir. Göç hep vardı ve hep de var olacaktır.

Bu çalışmada son yıllarda önemi giderek artan ve ülkemizi bir çok yönden etkileyen göç olgusu üzerinde durulmuştur. Türkiye'nin en fazla göç veren illerinden biri olan Sivas'ta göçün sosyo ekonomik boyutları ortaya konarak nedenleri ortaya konulmaya çalışılmıştır.

Araştırmanın birinci bölümünde, göç kavramı çeşitli yönleriyle açıklanmıştır. Aynı zamanda bu bölümde göçe ilişkin sosyolojik kuramlar, göçün nedenleri ve göç çeşitleri anlatılmıştır.

Araştırmanın ikinci bölümünde, Türkiye'de göç konusu üzerinde durularak, Türkiye'de geçmişten günümüze tarihsel süreçte göçün nedenleri, çeşitleri ve sosyo-ekonomik etkileri üzerinde durulmuştur.

Çalışmanın üçüncü bölümü Sivas'a dair bilgiler ve Sivas'ta göç üzerindedir. Bu bölümde Sivas hakkında genel bilgiler verilmiş, Sivas'ın coğrafi koşulları ve sosyo-ekonomik yapısı ve Sivas'taki göç hareketleri üzerinde durulmuştur.

Araştırmanın dördüncü ve beşinci bölümleri, metodolojik kısmı oluşturmaktadır. Dördüncü bölümde araştırmanın konusu, amacı, yöntemi, tekniği ve hipotezleri açıklanmış beşinci bölümde ise elde edilen bulgular yorumları ile birlikte verilmiştir.

Sonuç ve değerlendirme bölümünde araştırmanın genel bir değerlendirilmesi yapılmış, elde edilen bulgular yorumlanarak araştırma tamamlanmıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM

KAVRAMSAL, KURAMSAL ÇERÇEVE VE GÖÇE İLİŞKİN SÜREÇ

1.KAVRAMSAL VE KURAMSAL ÇERÇEVE

GÖÇ KAVRAMINA GENEL BAKIŞ

Bu bölümde, göç olgusuna dair daha önceden yapılmış tanımlar ortaya konarak göç olgusunun çeşitleri ve farklı yönleri anlatılmıştır. Göç kavramının sahip olduğu ve literatürde bahsedilen göç kuramları derlenmiştir.

1.1.Göç Olgusu ve Tanımları

Göç denince akla ilk gelen kavram yer değiştirmedir. Yer değiştirme de tarihin her çağında var olmuştur. Buna kıtlık, fetihler, çevre koşulları, savaşlar ya da hastalıklar neden olmuştur. Göç kavramı sadece insana özgü bir kavram da değildir. Diğer canlıların da belli zamanlarda göç ettikleri görülmektedir. Çünkü onlar da kendi yaşam koşullarına en uygun yerler aramaktadırlar. Dikkat edilmesi gereken bir durumda göçün çok kapsamlı bir konu olduğu ve buna bağlı olarak tanımlarının da fazla olmasıdır.

Eraldemir(2013;4) göçü, dilimizde farklı anlamlara gelebilecek şekilde tanımlamakla birlikte halk arasında genel anlamda bir yerden başka bir yere gitmek amacıyla gerçekleşen eylem olarak tanımlamaktadır.

Ayrıca göç, insanların ya da diğer canlıların yaşamlarının bir kısmını ya da tamamını geçirmek üzere yapmış olduğu coğrafik bir değişikliktir. Göç coğrafik bir yer değiştirmenin yanında nüfus hareketlerini de içeren bir kavramdır.

Göç; bir kişi ya da bir grubun bulunduğu yerden başka bir yere yerleşmek amacıyla gitmesi olarak da tanımlanabilir. Göç; kısa süreli ,uzun süreli ya da geçici bir yer değiştirmede olabilir. Bu yüzden göç ister kısa süreli, ister uzun süreli ya da yurt içinde veya yurt dışında olsun bu hareketin temel taşı bireylerdir(Akan- Arslan,2008:3).

Başka bir şekilde ifade etmek gerekirse göç; gönüllü ya da zorunluluktan doğmuş bir hareket olarak da adlandırılabilir.

Bunlara ilave olarak, insanlık boyunca yaşanan göçlerin, pek çok yerde eşitsiz biçimde dağıtılmış olan ekonomik fırsatlardan yararlanma isteğinden kaynaklandığı da bir gerçektir. Bunun yanında ekolojik sonuçlar ya da devlet otoritesinin sonucunda meydana gelen sürgünler, yer değiştirmeler ve savaşlar nedeniyle de ortaya çıkmaktadır (Duru, 2014: 14).

Göçün en kapsamlı tanımlarından birini yapan Yalçın'a (2004:13) göre göç, ekonomik, siyasi, ekolojik veya kişisel nedenlerle, bir yerden farklı bir yere yapılan süresi değişebilen, geriye dönüş veya sürekli yerleşme amacıyla coğrafik, toplumsal ve kültürel bir yer değiştirme hareketidir.

Tüm bu tanımlardan sonra göç için, insanların yaşadığı yeri belli bir süreliğine bırakıp, başka bir sosyo-kültürel çevreye girmesidir; diyebiliriz. Bu yeni çevrede insanlar de hem değişecek, hem de değiştiren bir unsur olduğu unutulmamalıdır.

Göç, kültür değişmelerinin de temel sebeplerindendir. Çünkü örfü-adeti ve davranışları ayrı olan göçmenlerle yerli halkın beraber yaşayabilmeleri için birbirlerini hoş görmeli, kabul etmeleri gerekir. Göç hem göç eden kişileri hem de göç ettikleri yeri değiştirir (Karpas, 2013;82).

Göç, tüm toplumları ve toplulukları etkileyen, pozitif ve negatif yönlere sahip olan bir olgudur. Neredeyse insanlık tarihi ile bütünleşik olarak anılan bu olgu toplumları ve toplulukları etkileyen bir değişkendir.

İnsanların yer değiştirme hareketi, neredeyse insanlık tarihinin başlangıcından bu yana sosyal hayatın en önemli öğelerinden birisi haline gelmiştir. Ulus devletlerinin oluşumu ve uluslararası siyasi sistemin temel aktörü olmasını takiben ise, bu hareketlilik sınır ötesi dolaşım şeklini alarak farklı siyasi, ekonomik ve sosyal anlamlar da kazanmıştır (Sallan Gül, 2002: 80). İnsanlık tarihine etki eden en önemli unsurlardan biri olan göç; toplumların gelişimine katkıda bulunmuş, birçok kültür ve uygarlığı zenginleştirmiştir. Globalleşme süreci içerisinde dünyanın farklı bölgelerinde toplulukları, kültürleri, ekonomileri bütünleştirmiş ve birbirine bağlı hale getirmiştir.(GCIM, 2005: 1–5).

İnsanlık tarihi incelendiğinde her çağda insanların yer değiştirme hareketliliğine rastlamak mümkündür. Günümüze kadar insanlık tarihinde yer alan insanların yer değiştirme hareketi, farklı nitelikler kazansa da genelde, ihtiyaçları karşılamak için kaynak arayışı veya yaşam koşullarını değiştirmek şeklinde olmuştur. İlk zamanlarda kaynak arayışı ile başlayan göçebelik, zaman içerisinde gelişerek, bir yaşam tarzı haline almıştır.

Doğal afetler, açlık, kuraklık, iklim değişiklikleri ve diğer yaşam biçimleri ile girişilen mücadeleler neticesinde insan toplulukları, göçebe hayatı benimsemiş ve sürekli olarak göç eylemini gerçekleştirmişlerdir. Göçebelik hayatı içerisinde her zaman yer değiştirme olmaktadır. Göçebe topluluklar, anakara üzerinde yaşayabileceklerine inandıkları her yerleşim bölgesine göç etmişlerdir.

İnsanlar çoğunlukla kendilerini veya ailelerini düşünerek, kişisel veya ekonomik koşulları değiştirmek üzere göç eylemini gerçekleştirirler (Audas ve McDonald, 2004: 17-24). Göç hareketi ilk bakışta bir yer değiştirme hareketi olarak değerlendirilse de nedenleri ve sonuçları ile birlikte bireylerin ve toplumların üzerinde geniş çaplı değişiklikler yarattığı bir gerçektir. Toplumsal formasyonların ekonomik, politik ve kültürel yapılarında ve bu yapılar içindeki ilişkiler sisteminde yaşanan değişimlerin sonucunda ortaya çıkan göç, söz konusu yapılarda önemli dönüşümlere yol açmaktadır (Göktürk, 1999: 111-147)

19. ve 20. yy.da başlayan sanayileşme ve endüstrileşme süreci, kentsel yaşam olgusunun önemini artırmıştır. Bugün ülkelerin nüfus oranları incelendiğinde kentlerde yaşayan insanların sayısı, kırsal kesimdeki insanların sayısından daha fazladır ve artış göstermektedir. Bu nüfus artışının nedenleri incelendiğinde, kentlerin artan ihtiyaçlarını karşılamak üzere kırsal kesimden insanların kentlere doğru yer değiştirme eylemi görülmektedir. Kırsal kesim açısından nedenleri değerlendirildiğinde ise, kırsal merkezlerde yaşayan insanların kaynakları yetersiz bulması sebebiyle kentlere doğru göç ettikleri anlaşılmaktadır.

Göç temel olarak, bir yer değiştirme olayıdır. Bu olay kır, kent ve ülke gibi yerleşim birimleri arasında gerçekleşmektedir. Göç eyleminin gerçekleştiği yerleşim

birimleri ister göç alan olsun veya ister göç veren olsun, bu olgunun olumlu veya olumsuz sonuçları ile karşılaşmışlardır. Bununla beraber göç eden insanların, göç ettikleri yerleşim birimlerine uyum sağlama sürecinde yaşadığı zorluklar bazı problemleri doğurmuştur. Her yerleşim birimi kendine özgü yaşam kültürünü oluşturmuş, bu kültüre sahip insanların göç etmesi, çeşitli sorunları da beraberinde getirmiştir. Kültürel farklılaşmanın ortaya çıkmasında en önemli rol, unutulmamalıdır ki göç olgusuna aittir (Yalçın, 2004: 4).

Ülkelerde ki göç hareketliliği nedeniyle sosyal ve ekonomik değişimler yaşanmış, sağlık, eğitim, kentleşme, sosyal güvenlik ve benzeri problemler meydana çıkmıştır (Üçdoğruk, 2002: 158). Nedenleri, sonuçları ve bununla beraber yarattığı problemleri ile derinlemesine incelendiğinde göç olgusunun çok yönlü bir karaktere sahip olduğu görülmektedir. Toplumun, toplumsal, kültürel ve ekonomik yapısıyla yakından ilişkilidir. Göç, özellikle nüfus yapısında etkili olurken, nüfusların nitel ve nicel özellikleri üzerinde önemli bir etkiye sahiptir. Göç olgusu, ülkelerin veya ülke nüfuslarının gelişmesini sağlayabileceği gibi, azalmasına da sebep olacak gücü kendinde bulundurmaktadır (Ateş, Eş, 2004: 210). Göç Olgusu çok yönlü bir karaktere sahip olmasıyla birlikte birçok kavram ile iç içe geçmiş bulunmaktadır. Bu özelliği onun evrenselliğinin kanıtıdır.

Göç olgusunun temelinde yer değiştirme eyleminin olduğunu bilinmektedir. Literatüre baktığımızda göç ile ilgili çeşitli tanımlara rastlamak mümkündür. Göç olgusu birçok sosyal bilimin içerisinde var olduğu için, her araştırmacı göç olgusuna yeni bir tanım kazandırmış ve araştırdığı bilim ve kavramlar açısından yeni bir tanım üretmiştir.

Türk Dil Kurumu göç olgusunu, Ekonomik, toplumsal, siyasi sebeplerle bireylerin veya toplulukların bir ülkeden başka bir ülkeye, bir yerleşim yerinden başka bir yerleşim yerine gitme işi, taşınma, hicret, muhaceret olarak tanımlamıştır (www.tdk.gov.tr).

Üner, göçü nüfusun yer değiştirme hareketi olarak ele almakta ve kent, köy gibi bir yerleşme biriminden diğerine yerleşmek amacıyla yapılan nüfus hareketi olarak tanımlamaktadır (1972: 77). İçduygu ise paralel bir tanımla göçü, coğrafi mekân

değiştirme sürecinin toplumsal, ekonomik, kültürel ve siyasal boyutlarıyla toplum yapısını değiştiren nüfus hareketi olarak tanımlamış ve göç olgusunun toplum yapısı üzerindeki etkilerine değinmiştir (1998: 215). Kearney, nüfussal yer değiştirme olarak gördüğü göç olgusunu, nüfusun belirli bir coğrafya üzerinde yer değiştirmesi olarak tanımlarken (1996: 374),, Lee, göç olgusuna nüfusun, kalıcı veya yarı kalıcı olarak yer değiştirmesi olarak yaklaşmıştır (1996: 16).

Gönüllü, diğer tanımlar gibi yer değiştirme eylemi üzerinde durarak göçü, bireylerin ya da grupların bir yerden başka bir yere gitmeleri olarak tanımlamış ve söz konusu yer değiştirme eyleminin ülke içinde olabileceği gibi ülke dışında da olabileceğini belirtmiştir (1996: 94).

Akkayan'ın tanımına göre ise, kişilerin hayatlarının gelecekteki kısmının tamamını veya bir parçasını geçirmek üzere tamamen yahut geçici bir süre için bir iskân ünitesinden (şehir, köy, gibi) diğerine yerleşmek amacıyla yaptıkları yer değiştirme eylemleridir (1979, Gönüllü, 1996: 94'ten alıntı) Göç olgusunun sonuçları yönünden tanım yapmak gerekirse, coğrafik, ekonomik, kültürel, sosyal ve siyasi sonuçlar doğuran nüfus hareketi olarak tanımlayabilmekteyiz (Özer, 2004: 11).

Tanımlar farklı bilim alanlarından, farklı kişiler tarafından da yapılmış olsa da, içerisinde bazı benzer unsurları bulmak mümkündür. -Bunların ilki, yer değiştirme eylemidir. Göç olgusunun özünde yer değiştirme eylemi olduğu için, yapılan bütün tanımlar içinde yer değiştirme eylemine rastlanmakta ve iki farklı nokta arasında yer değiştirmeden bahsedilmektedir. -İkincisi ise, yapılan yer değiştirme eyleminin kimler tarafından yapıldığıdır. Bu eylem bireysel veya toplu nüfus hareketi olarak gösterilmektedir. Yapılan tanımlardan ve ortak unsurlardan yola çıkarak bir tanım yapmak gerekirse Yalçın'ın göç olgusu tanımına ulaşmaktayız; Göç, ekonomik, siyasi, ekolojik veya bireysel nedenlerle, bir yerden başka bir yere yapılan ve kısa, orta veya uzun vadeli geriye dönüş veya sürekli yerleşim hedefi güden coğrafik, toplumsal ve kültürel bir yer değiştirme hareketidir (2004: 13).

Gönüllü (1996: 95) göç olgusunun önemini şöyle belirtmiştir. Göç olgusu siyasal, ekonomik, toplumsal, dinsel, vb. nedenlerle, ister zorunlu, isterse gönüllü olarak

yapılsın sosyo-ekonomik yapıda önemli toplumsal sonuçlar doğurmaktadır. Yalnızca nüfus hareketliliği olması nedeniyle değil bu olguya yol açan faktörler (nedenler) ve göç olgusuyla birlikte düşünülmesi gereken sonuçlar (durumlar) bakımından da önemli olması nedeniyle, hem göç veren, hem de göç alan toplumlar bakımından irdelenmesi gereken bir olgudur.

1.1.1. Uluslararası Göç Olgusu

Göç kavramı, insanlık tarihi kadar eski olsa da, yakın geçmişte ivmesini arttırmış ve yoğunluk kazanmaya başlamıştır. Göç olgusunun yoğunlaşmasındaki temel unsurlar olarak, ülkeler arası gelişmişlik farklarının artması ve kapitalin mekansal değişimini görmek mümkündür. Bir başka ifade ile globalleşen dünya göç kavramının gelişimini hızlandırmış ve yer değiştirme eyleminde bulunan nüfusun sayısını arttırmıştır.

Tablo 1.1. Dünya Göçmen Sayısı (1960–2005)

Yıl	Dünya Üzerindeki Tahmini Göçmen Sayısı
1960	75.463.352
1965	78.443.933
1970	81.335.779
1975	86.789.304
1980	99.275.898
1985	111.013.230
1990	154.945.333
1995	165.080.235
2000	176.735.772
2005	190.633.564

Kaynak: Word Migrant Stock: Estimated Number of International Migrants at Midyear. www.eas.un.org

1960 yılında dünya üzerinde tahmini 75 milyon göçmen bulunurken, bu rakam 2005 yılına gelindiğinde ise 2 misli artıştan daha fazla bir artış göstererek yaklaşık 191 milyon kişiye yaklaşmıştır. Bu artışın gerçekleşmesinde globalleşme, ekonomi ve teknoloji alanındaki gelişmeler temel unsur olarak görülebilmektedir. Geçen yıllar 12 içerisindeki en büyük sıçrama, 1985–1990 yılında gerçekleşmiştir. İki dönem arasındaki göçmen farkı, yaklaşık 44 milyon göçmendir.

Uluslararası Göç Örgütü'nün (İngilizce açılımı-IOM) göç raporlarına göre 2005 yılında Dünya üzerinde yaklaşık 191 milyon göçmen bulunmaktadır. Anlaşılmaktadır ki 21.yy. tanımlanan en büyük çıkışlarından bir tanesi göç olgusudur. Her ülke ve bölgenin sosyal ve ekonomik yapısını etkileyen bir değişkendir (www.iom.int). Dünya nüfusunun aynı dönemde 6,5 milyar kişi olduğu düşünülürse her 35 kişiden birinin göçmen olduğu anlaşılmaktadır.

Tablo 1.2. Dünyada En Çok Göçmene Sahip Ülkeler (2005)

Ülke	Göçmen Sayısı	Dünya Göçmenleri Arasındaki Payı (%)
Amerika Birleşik Devleti	38.354.709	20,2
Rusya	12.079.626	6,4
Almanya	10.143.626	5,3
Ukrayna	6.471.029	3,4
Fransa	6.360.730	3,3
Suudi Arabistan	6.105.722	3,2
Kanada	5.700.147	3,0
Hindistan	5.408.118	2,8
İngiltere	4.790.074	2,5
İspanya	4.097.204	2,2
Toplam	99.510.985	52,3

Kaynak: www.migrationinformation.org

Tablo 1.2.'de Dünya'da 2005 yılına ait, en çok göçmene sahip 10 ülke verilmiştir. En çok göçmene sahip olan ülke Amerika Birleşik Devleti'dir. Dünya göçmen nüfusunun %20,2'lik kısmını içinde barındırmaktadır. Adı geçen bu 10 ülkenin göçmenlerinin toplamı, aynı dönem içerisindeki göçmen sayısının %52,3'ünü oluşturmaktadır.

Günümüzde göç olgusunun varlığı tartışılmaz bir gerçektir. Göç olgusu göç alan ve veren ülkeler veya bölgeler için pozitif ve negatif sonuçlar doğurabilmektedir. Önemli olan, pozitif yönlerin artırılması kadar, sistemli bir şekilde göç hareketinin yönetilmesi ve negatif sonuçların azaltılmasıdır (www.iom.int).

Göç olgusunun öneminin ve yoğunluğunun artmasına bağlı olarak uluslararası alanda göçe ilişkin yeni kavramlar da ortaya çıkmıştır. İltica, mülteci, yasadışı göç gibi kavramlar bunlardan bir kaçıdır. Bu kavramların çeşitliliğindeki artış temelde ülkeler arası artan eşitsizliklerin (ekonomik, etnik, siyasi, dini, savaş, işgücü, kültürel vb.) ve yasal göçe getirilen kısıtlamalara karşı geliştirilen göç metotlarını içermesidir (Gençler, 2003: 175).

Göç olgusunun kavram çeşitliliği içerisinde kanun tarafından desteklenmeyen göç hareketi yasadışı göç olarak nitelendirilmektedir. Yasadışı göç olgusu; doğrudan veya dolaylı olarak maddi veya manevi çıkar elde etmek için, bir kişinin uyrukluğunu taşımadığı veya daimi ikametgah sahibi olmadığı bir taraf devlete yasadışı girişi (Gençler, 2003: 176) olarak tanımlanabilir.

Yasadışı göç hareketi incelendiğinde ise, belirli güzergahlara bir başka ifade ile geçiş yollarına sahip olduğu görülmektedir. Kaynak ülke, transit ülke, hedef ülke kavramlarını içinde barındıran yasadışı göç hareketi, göçerlerin yasadışı yollardan gitmek istedikleri ülkelere hangi ülke güzergahlarından gittiklerini açıklamaktadır. Kaynak ülke kavramı göçmenlerin göç etmek için çıkış yaptıkları ülkeleri tanımlarken, hedef ülke, göçmenlerin ulaşmak istedikleri ülkeyi tanımlamaktadır. Transit ülke ise, göçmenlerin hedef ülkeye ulaşmak için kullandıkları, güzergah üzerinde bulunan ülke veya ülkelerdir.

Yasadışı göç hareketinin gerçekleştiği güzergahları ülkeler bazında ele alacak olursak aşağıdaki gibi gruplandırma yapabilmekteyiz (Gençler, 2003: 175). Kaynak Ülkeler; Çin Halk Cumhuriyeti, Bangladeş, Pakistan, Hindistan, Sri Lanka, Afganistan, Irak, İran, Suriye, Azerbaycan, Gürcistan, Ermenistan, Bulgaristan, Türkiye, Arnavutluk, Bosna-Hersek, Romanya, Moldova, Ukrayna, Belarus, Rusya Federasyonu, Afrika Ülkeleri, Meksika, Kuzey Kore, Moğolistan, Vietnam, Nepal, Lübnan. Transit Ülkeler; Japonya Güney Kore, Tayvan, Endonezya, Singapur, Malezya, Irak, İran, Gürcistan, Azerbaycan, Türkiye, Suriye, Lübnan, KKTC, Güney Kıbrıs, Yunanistan, Bulgaristan, Romanya, Bosna-Hersek, Arnavutluk, Slovenya, Slovakya, Polonya, Makedonya, Macaristan, Hırvatistan, Rusya Federasyonu, Ukrayna, Fas, Tunus, Cezayir, Libya, Mısır, Filistin, Ürdün, Meksika. Hedef Ülkeler; Almanya, İngiltere, Fransa, Belçika, Hollanda, İsveç, Danimarka, İtalya, Yunanistan, Finlandiya, İspanya, Avusturya, ABD, Kanada, Avustralya, Japonya, Güney Kore, Türkiye, Bulgaristan, Malezya, Singapur.

Yasadışı göç, bölgesel düzeyde birkaç ülkenin değil, görüldüğü gibi tüm dünya ülkelerinin az ya da çok karşılaşmakta oldukları bir sorundur. Tüm dünyada yasal kurallara uymaksızın meydana gelen bu hareketlenmelerin sebepleri de genel olarak birbirine benzemektedir. Bu sebepler; Ekonomik güçlükler, iç savaşlar, bölgesel savaşlar, politik baskılar, ülkeler arası gelir dağılımı farklılıkları, kıtlık sorunları vb. gibi koşullara dayanmaktadır.

Yasadışı göç kavramını göç olgusundan ayıran bir diğer özelliği ise oluşma şeklidir. Mevcut göç hareketinde göçmenler göç edecekleri bölge veya ülkelere hukuki yollardan geçiş yaparken, yasadışı göç hareketinde uygulanan yöntemler tamamen hukuk dışı ve kanun ile desteklenmemiştir. Aşağıda yasadışı göç hareketinin oluşunda izlenen yöntemlere örnekler verilmiştir.

Hudut kapılarından sahte veya değiştirilmiş belgelerle giriş-çıkış yapılması, Havayoluyla vize uygulamayan ülkelere yasal yoldan çıkış yapılarak sonradan temin edilen sahte pasaport veya belgelerle Avrupa ülkelerine geçişin sağlanması, Karayoluyla TIR, kamyon, karavan gibi ulaşım araçlarının zula tabir edilen gizli bölmelerine gizlenilerek karayoluyla giriş veya çıkış yapılması, Kara sınırlarından yürüyerek veya

binek hayvanlarıyla ülkeye giriş yapılması, Sınır nehirlerinden yüzerek veya botla ülkeden çıkış yapılması, çeşitli yollardan ülkeye giren kaçak göçmenlerin, denize kıyısı bulunan bölgelerden teknelerle açıkta bekleyen büyük gemilere götürülerek, başka bir ülke kıyısına ulaşıldığında yine küçük teknelerle kıyılara çıkartılması, Ülke çıkışında kullanılan yasal belgeyi posta ile geri göndererek bu belgeyi diğer bir kişinin kullanımına sağlanması, Ticari yatırım adı altında kurulan şirketler kanalı ile vize ve ikamet izni alınması, Seyahate elverişli olmayan (kuru yük gemileri, eski gemiler vb.) teknelerin veya gemilerin organizatörler tarafından kullanılması suretiyle yasa dışı giriş ve çıkış yapılması (Arslan ve Azizağaoğlu, 2004: 299).

Yasadışı göç olgusunu gerçekleşmesinde çeşitli suç örgütlerinin rolü büyüktür. Suç örgütleri vasıtasıyla yasadışı göç hareketi gerçekleşmekte ve suç örgütleri bireyleri kanun dışı yollardan ülkelere sokmaktadır. Yasal olarak ülkelerinden ayrılma ve istedikleri ülkelere gitme şansları olmayanlara aracılık eden suç örgütleri diğer isimleri ile göçmen mafyaları, 1990'da bu işten yılda 1,5-2 milyar dolar kazanıyordu. Zaman içerisinde gelişmiş ülkelerin göçmen kotalarının her yıl azalması yeraltı örgütleri eliyle gerçekleşen göçü hızlandırdı. 2005 yılında suç örgütleri, yasadışı göçten yılda 7-10 milyar dolar arasında değişen bir kazanç elde ediyordu. "Göçmen kaçakçılığı" veya "insan kaçakçılığı" olarak tanımlanan bu suç, günümüzde mafyanın uyuşturucu ve silah kaçakçılığından sonraki en önemli gelir kalemlerinin başında gelmektedir (Şanlı, Gün, 2005).

Uluslararası Göç Örgütü'nün 2005 yılındaki raporuna göre, 30 ile 40 milyon yasadışı göçmen olduğu tahmin edilmektedir. Bu rakam aynı dönemdeki göçmen sayısının %15- 20 aralığına denk gelmektedir. Başka bir ifade ile, her 5 göçmenden bir tanesi yetkisiz yani yasadışı göçmen konumundadır (www.iom.int).

1.2.Göçe İlişkin Kuramlar

1.2.1.Bağımlılık Okulu'nun Merkez-Çevre Kuramı

Bağımlılık Okulunun geliştirmiş olduğu Merkez-Çevre kuramı, Modernleşme Okulunun Denge kuramına karşı olarak ortaya çıkmıştır. En önemli isimleri Samir

Amin, Immanuel Wallerstein ve Andre Gunder Frank'tır. Bu kuram merkez ile çevre arasında bir bağımlılık ilişkisi bulmak için, gelişmiş ile az gelişmiş yerler arasındaki ilişkileri bu çizgide açıklamak için uğraşan bir yaklaşımdır. Bu bakış açısına göre, gelişmemiş yerlerde işgücü kaynakları gelişmiş bölgelere doğru olduğundan göç veren yerler sosyo-ekonomik yönden olumsuz bir şekilde etkilenmektedir. Bu bağlamda göç, modernleşmeyi ve gelişmeyi sağlayan bir hareketlilikten ziyade, orantısızlığa neden olan bir mekanizmadır. Bu orantısızlığın en önemli sebebi de gelişmiş bölgelerden az gelişmiş yerlere doğru giden sermayedir(akt:Eraldemir, 2013:7). Dikkat edilmesi gereken bir husus, kapitalizmin devamı için gelişmiş ülkelere bağlılığın devam etmesidir. Çünkü sistem böyle işlemektedir. Gelişmemiş ve gelişmekte olan ülkeler mutlaka sanayileşmiş ülkeler için ucuz işgücü, hammadde ve pazar kaynağıdır.

1.2.2.Rovenstein'in Göç Kanunları

Yalçın(2004,22-25): Ravenstein'in yedi göç kanununu şöyle sıralamıştır:

1.Göçmenlerin çok büyük bir kesimi mesafenin kısa olduğu yerlere göç ederler.

Göç edilen yer genellikle sanayinin olduğu yerlerdir.

2.Bir şehirde ekonomi gelişirse; şehrin yakın yerlerinden göç alır. Bu durumda şehre olan göç artacak; kırsal kesimin nüfusu azalacaktır. Bunun yanında diğer bölgeden gelen işgücü ile de denge sağlanacaktır. Bir şehirle başlayan göç aslında tüm ülke de hissedilecektir.

3.Bu süreç kendisini yutan süreçle ters gibi gözükse de aynılıkları vardır. Aslında insanlar göç amacıyla başka yerlere gitmezler; göç tek başına amaç değildir. Amaç sanayisi gelişen yerden, iş olanaklarından faydalanmaktır.

4.Her göç dalgası, karşıt bir dalga daha geliştirir. Göç alan yerlerin aynı zamanda göç vermesidir.

5.Uzak mesafeye gidenler sanayi ve ticaret bölgelerine göç ederler.

6.Kentte yaşayanlar, köyde yaşayanlara göre daha az göç etme eğilimindedir. Çünkü kendilerini kentin sahibi olarak görürler.

7. Erkekler kadınlara oranla daha az göç eğilimlidir.

1.2.3. Kesişen Fırsatlar Kuramı

Bu kurama genel olarak bakıldığında, insanların göç kararları ve buna iten sebepler üzerinde yoğunlaşmış ve göçmeni öne sürdüğü söylenebilir. 1940 yılında Kesişen Fırsatlar Kuramından ilk defa Stouffer söz etmiştir. Stouffer bu çalışmasında Cleveland'ın anket bölgesine ait olan nüfus istatistiklerini kullanmış ve bu bilgilere göre evlerinden taşınan bireyleri veri kabul edip çalışmasını geliştirmiştir. Kurama göre göç konusunda önemli olan hususlar, göç edilecek yerin uzaklığı, göç edilecek yerdeki imkânlar ve bu imkânların ne kadar olduğudur. Ama Stouffer oluşturduğu kuramda, bu üç önemli etkenden mesafeyi analiz nesnesi olarak diğer etkenlerin önüne koymaktadır. Stouffer'a göre, göç çalışmalarında çekim etkisi üzerinde daha çok durulmalıdır. İki farklı merkezdeki çekim etkileri, göç edilecek yerle çekim merkezi arasındaki uzaklık dikkate alınmıştır (Bulak, 2015; 29).

Kısacası bu kuramda göç matematiksel işlemlerle ifade edilmeye çalışılmıştır. Kentteki olanaklar hesaplanmaya çalışılmıştır. Kente göçün teması da, bizde bir şeyler buluruz, olmuştur. Bizim ülkemizde, İstanbul'un taşı toprağı altın diyerek, göç edenler en somut örnektir.

1.2.4. İtme- Çekme Kuramı

İtici ve çekici etkenler, göçü açıklama da, özellikle de nedenlerini açıklamada sıkça başvurulan iki önemli kavramdır. Bu durumda Ravenstein'in göç teorisinde gelişmiş ticari ve sanayi bölgelerinin birer cazibe merkezi olması ve yoğun bir biçimde kırdan sanayi bölgelerine göçün olması çekici ve itici etkenler hakkında bilgi vermektedir. Lee'nin itme çekme kuramı da genel olarak esin kaynağını Ravenstein'nin göç kanunlarından almaktadır (Özyakışır, 2012;45).

Lee 'e göre göç olayında 4 temel faktör vardır. Bunlar:

1. Yaşanan yerle ilgili faktörler,
2. Gidilmesi düşünülen yerle ilgili faktörler,
3. İşe karışan engeller,

4. Bireysel faktörlerdir.

Lee 'e göre, hem yaşanan hem de göç edilmesi düşünülen yerlerde itici ve çekici faktörler vardır(akt:Yalçın2004; 30-31). İtici faktörler '-', çekici faktörlerde '+' ile sembolize edilmiştir.

Çekici faktörlere örnek; iyi bir eğitim imkanı, yüksek yaşam koşulları vs. verilebilir. İtici faktörlere ise; eğitim ve sağlık hizmetleri eksikliği, alt yapı yetersizliği örnektir. Şunu da eklemek gerekir ki; itici ve çekici sebepler kişiden kişiye değişir.

1.2.5. Parekh'in Göçme Kuramı

Parekh göç kuramını toplumcu, liberal, ve etnik milliyetçi görüşe göre sınıflamıştır. Liberal görüşe göre, kişiler bir toplumun ihtiyaç duyduğu bir kısım beklentileri karşılayabilecek düzeydeler ise, siyasal görüşleri, etnik kökenleri, inançları ve kültürleri onları göç ettikleri yerin bir bireyi olmaktan alıkoyamaz. Toplumcu görüş, Liberal görüşün aksine göç edecek olanların göç ettikleri yerle uyum sağlamaları gerektiği ve bunun içinde toplumsal kimliklerinin benzerlikler olması gerektiği vurgular. Göç konusunda etnik-milliyetçi görüş ise, bir ülkeye göç edecek olan bireyin ancak o ülke ile kan bağı var ise kabul edilmesi koşulunu sunar(Eraldemir,2013;9).

1.2.6. İlişkiler Ağı (Network) Kuramı

Günümüzde yaşanan göçler birçok faktörün etkisiyle gerçekleşmektedir. Bu faktörlerin neden olduğu etkiler göç ve göçmen ilişkisine bir pencere açmaktadır. Bu yönden bu kuram diğer kuramlardan farklıdır.

İlişkiler Ağı kuramının temelinde, göçmenlerin gittikleri ve geldikleri bölge arasında kurdukları bağları ve bu ağların devam eden göçler üzerinde nasıl bir etkisi olduğu oluşturmaktadır(Çağlayan,2006;85). Yani göç veren ve göç alan ülke arasındaki ilişkiler ağıdır. Diğer bir deyişle de kişiler arası bağlantı da denebilir.

Bu ağ göçmenlerin göç edilen yerle uyumunu hem olumlu hem de olumsuz etkilemektedir(Çağlayan, 2006;86). Olumlu, uyumu kolaylaştırmakta; alışma süreci daha erken olmaktadır. Diğer yandan ise, kendi grubunun içinde kalmasıdır.

1.3. Göç Çeşitleri

1.3.1.İç Göçler

İç göç denildiğinde ilk olarak, yurt sınırları içerisinde gerçekleşen eylem gelmektedir. Yani ülke içerisinde nüfus hareketleridir. Bu köyden-köye; köyden-kente; kentten-kente olabilir.

Herhangi bir ülke içerisinde kır, kent, kasaba gibi bir bölgeden başka bir bölgeye yerleşmek amacıyla yapılan hareketliliğe iç göç denir. Daha çok iç göçler, metropollere doğrudur(Akan-Arslan,2008;16). Bizim ülkemiz içinde bir genelleme yapmak gerekirse göçler, büyük şehirlere doğru olmaktadır. Buna da Türkiye’de meydana gelen hızlı değişim süreci neden olmuştur. Tarımdaki hızlı makineleşme, kırdaki toprakların miras yoluyla parçalanması, toprakların geleneksel yöntemlerle işlenmesi ve karın az olması, nüfus artışı gibi etkenler örnek verilebilir. Birde sanayileşme ile işgücü açığının ortaya çıkması kente çeken nedenlerden birisidir. Bunların yanında zamanla daha iyi iş bulma ve daha iyi ekonomik koşullara sahip olma gibi sebepler iç göçü hızlandırmıştır. Kısaca, göçe etki eden nedenler bunlardır.

1950’lerde ülkemizde sanayileşme sürecinin başlaması ile köyden kente iç göç başlamış; 1960’lar da ise önce Almanya daha sonra da Batı Avrupa ülkeleri ile yapılan antlaşmalarla dış göç devam etmiştir. Dış göç süreci, ülkelerle anlaşma yapılmadan önce, kişisel düzeyde ve kurumlar arasında isme davet şeklinde gerçekleşmiştir(akt: Doyuran Kartal, 2006; VII).

Türkiye ‘de göçlerin sınıflaması farklı tarihlerle yapılmış olsa da genel olarak şöyledir: Ülkemize yönelik ve ülkemizden farklı ülkelere yönelik göç hareketlerine bakıldığında üç farklı dönem vardır: 1923-1960, 1960-1980 ve 1980’ler ve sonrası(akt: İçduygu,2012;11).

1923-1960 dönemi, Türkiye’de ulus-devlet kuruluşunun ilk dönemleridir. Bu süreçte sınırların yeni çizilmesi göç olgusunu etkilemiştir(İçduygu, 2012;11). 23’ten öncesinde Osmanlı’nın heterojen bir yapısı olması ve çeşitli akımlarla toprak kayıplarının olması; daha sonra yeni bir devlet kurulması sınırlardaki değişimler bazı

grupları göçe sürüklemiştir. Bu durum ülke nüfusunu etkilemiştir. Ülkemizdeki iç göçe biraz daha yakından bakacak şunları söylemek mümkündür.

Ülkemizde iç göçün en hızlı olduğu dönem 1950 olarak kabul edilmektedir. 1950 yılına kadar il içi göç ve mevsimlik işçi göçü varken, bu dönemlerde ekonominin hareketlenmesi ile bölge içi ve bölgeler arasında göç meydana gelmiştir. 1950'den sonra tarımdaki gelişmelerle birlikte karayolu, liman ve endüstri bölgelerinin oluşturulması, yeni iş imkanlarının oluşması iç göçü tetiklemiştir. En fazla göçte Marmara bölgesine olmuştur (Akan –Arslan, 2008;17). Bu yıllarda Marshall yardımının yapılması kırdaki hayatı değiştirmiştir. Traktör sayısındaki artış; işgücünü azaltmış ve pek çok insan köyü bırakarak kentlere nasıl olsa bir iş bulurum, diyerek göç etmiştir.

1960-65 dönemleri arasında göç eden nüfus, oransal olarak en üst seviyededir. Bu yıllarda dört milyona yakın birey (toplam nüfustaki oranı %16.1) göç etmiştir. 1970'den sonra iç göç artışında nispi bir azalma olmuştur. 1975-80 yıllarında 2.7 milyon kişi göç etmiştir. Toplam nüfustaki pay %7.1'e düşmüştür.1980-85 döneminde 2.8 milyon kişi göç etmiş, iç göçün toplam nüfustaki oranı %6.5'e gerilemiştir(akt:Akan-Arslan, 2008;17). 24 Ocak 1980'den sonra Türkiye'de liberal ekonominin uygulanmaya başlaması ile iç göçte önemli değişiklikler yaşanmıştır. Bu değişimlerde tüm illeri etkilemiştir.

1960 yılından sonra şehir ve kasaba sayılarının arttığı söylenebilir. Büyük şehirler, iç göçlerin hedefi konumuna gelmiş ve şehirlerin çevresindeki köyler gecekondü köyleri haline almıştır. Buralara; Bursa, Kocaeli, Tekirdağ, Hatay gibi endüstri bölgeleri örnek verilebilir. Diğer yandan; Ege ve Akdeniz kıyılarında turistik faaliyetler gelişmiş; ülkenin farklı yerlerinde coğrafi özelliklerinden dolayı bazı köylerin merkezi bir nitelik kazanmasına etki etmiştir(Yüceşahin –Bayar –Özgür, 2004;38).

1960-1980 dönemi, ülkemizde köyden şehre göçün ve kentleşmenin hızlı bir şekilde arttığı bir zaman dilimidir(İçduygu, 2012;12).

1980' lerde ülkemizde küreselleşme ile bazı değişimler yaşanmıştır. Bu değişimler hem içte hem de dıştadır. Tüm bunlar göç hareketlerini hızlandırmıştır.

Kısacası yaşanan gelişmeler bir şekilde bireylerin hayatlarına ve yaşanan yerlere yansımıştır.

Kırdan kente göç sürecinde her kent kendine özgü sorunları da beraberinde yaşamıştır. Bu günümüzde hala devam etmektedir. Kentin tarihi, dokusu ve kültürel yapısında değişimler meydana gelmiştir.

1.3.2. Mevsimlik Göçler

İnsanlar eğer göç ettikleri bölgeden belirli bir zaman (bu zaman dilimi birkaç ay ya da yıl olabilir) sonra geri gelmek için göç ediyorsa buna sezonluk göç, mevsimlik göç ya da dönemlik göç denir. Tarım ve hayvancılık olmak üzere; farklı ekonomik faaliyetler için insanlar kısa süreliğine göç etmektedir. Dünyanın pek çok yerinde farklı doğal özelliklere sahip alanlar arasında belirli dönemlerde yer değiştirme olmaktadır. Sezonluk göçlere turizm faaliyetleri de örnek verilebilir(akt:Şahin, 2010;116).

Ülkemizde de mevsimlik göçler bilindiği gibi; pamuk hasat zamanı Çukurova'ya; fındık hasat zamanı Karadeniz kıyılarına olmaktadır. Bunun yanında yazın yaylalara gidilmesi de yine mevsimlik göç tanımı içerisinde yer almaktadır.

1.3.3. Sürekli Göçler

Bireylerin bulunduğu yerden başka bir yere temelli kalmak için göç etmesine 'sürekli göç' denir. Sürekli göçlerde zaman dilimi uzundur, geri dönme amacı yoktur. Mevsimlik göçlerde ise zaman kısadır ve geçicidir(Terzi-Koçak, 2012;170-171). Sürekli göçlerde kalıcı olmak şartı vardır. Daha iyi bir eğitim ya da yaşam şartları için göç edilebilir. Geçici göçlerde ise durum tam tersidir.

1.3.4. Emek Göçleri

Emek göçleri, tayin nedeniyle göç ve işgücü göçleri olarak ikiye ayrılabilir. Tayin nedeniyle olan göçler, geçici ya da sürekli olabilir. Bu göçler, bir memurun ister gönüllü; ister zorunlu olsun mecbur olduğu göç çeşididir. İşçi göçleri ise; emeği ile çalışarak başka bölge ya da şehirlere gitmesi ile olan göçtür. Buna örnek mevsimlik göçler verilebilir. Diğer bir örnek de; genellikle Güneydoğu ve Doğu'dan işçiler inşaatta

çalışmak için geçici olarak göç etmektedir. Bunların farkı; mevsimlik göçler kadar kısa süreli olmamasıdır (Terzi-Koçak, 2012; 171).

1.3.5. Zorunlu ve Gönüllü Göçler

Zorunlu göçler, mal ve can güvenliğinin olmadığı, baskı, küçük düşürülme ve cezalandırılma korkusu gibi nedenlerden oluşmuş; böyle bir durumla karşılaşan bireyler, bu durumların olmadığı yerlere gitmişlerdir(Başel, 2003;28). Mecburiyetten doğan yer değiştirme esastır.

Bir bireyin gerek mekan, gerek düşünsel olarak yaşamının tehlikede olduğunu düşünerek yaşadığı yerden ayrılmak zorunda kalması zorunlu göç olarak tanımlanmaktadır. Gönüllü göçten her yönüyle farklılık göstermektedir. Genellikle savaşlar, çatışmalar ve doğal afetler zorunlu göçün nedenleridir(akt:Can, 2011;26).

Gönüllü göçte, ana özellik gönüllü olmasıdır. Bu göçlerin birçok sebebi vardır. Bu sebepler; ekonomik, sosyal ve kültürelidir. Gönüllü göçlerde insanlar bu kararı kendileri vermektedir. Göçe zorlayan nedenler olsa da kişiyi göçe tabi tutacak fiziki zorlama yoktur. Kişiler kendisi ve ailesi için daha iyi bir gelecek, daha iyi bir ekonomi ve sosyal şartlar için göç etmekte, gideceği yeri de kendisi seçmektedir(Başel, 2003;28).

1.3.6. Dış Göçler

Göç, yurt sınırlarını aşarak başka ülkelere doğru ise; dış göç ya da uluslararası göç denir(akt: Şahin, 2010;112).

Başka bir tanımda Akan ve Arslan(2008; 22) tarafından; uzun süreli kalmak, çalışmak veya yerleşmek amacıyla yurt sınırlarını iki yönden aşarak yapılan nüfus hareketleri olarak tanımlanmaktadır.

Dış göçlerde geçerli olan ülkelerin koymuş olduğu şartlar ve kurallar esastır. Uluslararası siyaset ve hukuk kuralları önemlidir. Bunun yanında dış göçler genellikle az gelişmiş ülkelere doğru olur.

Dış göçlerde ekonomik nedenlerin yanı sıra yurt içindeki savaşlar ve çatışmalar etkilidir(akt:Şahin, 2010;114). Günümüzde buna en yakın örnek Suriye'den göç edenlerdir.

İkinci Dünya Savaşı'nın sona ermesiyle sanayileşme döneminin hız kazanması, iş gücüne duyulan ihtiyacın artması, Batı Avrupa ülkelerindeki iş gücü talebini ortaya çıkarmıştır. Bu ülkelerin belli dönemlerde özendirdikleri, belli dönemlerde ise yasalar ile göçü durdurmayı denedikleri; fakat günümüze kadar gelen bir göç hareketine sahne olmuştur(Kartal, 2006;7).

Osmanlı Devleti döneminde olduğu gibi, Cumhuriyetin kurulduğu dönemlerde Almanya ile ilk işçi gönderme anlaşması 1960 yıllarında Türkler başka ülkelere sayıca az da olsalar da göç etmişlerdir(Gürkan, 2006;65-66). 1958 yılında ekonomik anlamda ülkemizden ilk dışa göç başlamış ve Federal Almanya' ya az sayıda işçi gönderilmiştir(Yalçın,2004;121).

Yalçın'a göre(2004; 119), Türkiye'de 1950'lerde başlayan iç göç hareketi, aslında köyden-kente değil; köyden kent basamaklı dış göçtür.

Bilindiği gibi pek çok sebepten kırdan göç başlamış; kentte de bir yığılma olmuştur. Daha sonra da yurtdışına göçler başlamış ve devamı da gelmiştir. Diğer yandan ülkenin içinde bulunduğu durumda da dışa göçü hızlandırmıştır. Federal Almanya'nın ülkemizde açmış olduğu büro ağları yurtdışına işçi göçünü hızlandırmıştır. Dış göçün hızlanmasına neden olan bir diğer neden de; 1961 Anayasasında yapılan değişiklikle Türk vatandaşlarına yurtdışına göç hakkının verilmesidir (Gürkan, 2006; 65-66).

Ülkemizde dışa göç belli dönemlerle sınırlandırılrsa da bilinen bir gerçek göçün temel sebebinin ekonomik olmasıdır. 1960'lı yıllarda başlayıp 1974'e kadar ivedilikle devam eden ve günümüzde beş milyondan fazla olan Türkiye'den Batı Avrupa ülkelerine doğru göçler dış göçlere örnektir(Şahin, 2010;112). Bu ülkeler gerekli işgücünü belli ülkelere temin etmiştir. Göç eden pek çok vatandaşımız göç ettikleri ülkelerde çeşitli sorunlarla karşılaşmışlardır. Hatta belli dönemlerde, onları geri

göndermek istemişler; ama geriye dönen azdır. Özellikle Almanya da Türk işçiler en ağır işlerde çalıştırılan, aşağılanan ve hatta barbar olarak adlandırılmışlardır. Kendi ülkesinde ekonomik sıkıntılardan kaçan insanlar, gittikleri ülkenin ekonomisine büyük katkıları olmuştur.

Gönderilen insanlar ülkelerine geri dönecek diye beklense de beklenen olmamıştır. Hatta göç, artarak devam etmiştir.

İKİNCİ BÖLÜM

TÜRKİYE'DE GÖÇÜN NEDENLERİ, SONUÇLARI

2.1. Türkiye'de Göçe Etki Eden Nedenler

Ülkemizin konumdan dolayı göç alan ve veren ülke konumundayız. Ülke içerisinde de bölgelerin çeşitli özelliklerinden dolayı göç hareketleri gözlenmektedir. Sanayi bölgeleri yoğun nüfuslu; diğer yerlerin seyrek nüfuslu olduğunu söylemek mümkündür. Göçe etki eden de farklı nedenler vardır.

2.1.1. Sosyo-ekonomik Nedenler

İç göçün ana sebebini ekonomik etkinliklerde aramak doğrudur. Bölgeler arasındaki farklar, kaynakların yetersiz olması, gelir dağılımının adaletsizliği gibi nedenler göçün ekonomik nedenleridir(Başel,2003;47). Kırın iticiliği kentin çekici özelliği de etkindir. Kırın iticiliği tarımda makineleşme gibi nedenlerle başlamış, tarım arazilerinin miras yoluyla paylaşılması ve artık yetmez duruma gelince mecburen göçler başlamıştır. Daha çok gençler göç etmektedir. Köy yerindeki işsizlik, iyileştirilmeyen sosyo-ekonomik şartlar köyden kente doğru göçü hızlanışının nedenidir. Köydeki gençlerin çoğunun ya işsiz ya da eksik istihdam içindedir. Az geliri olan bu gençlerin, ekonomik yönden de gelişme imkanı yoktur ve bunlardan dolayı kente göç etmektedir (akt: Şen,2010;29). Kente gelen göçler de kent nüfusunu ve yapısını etkilemiştir.

2.1.2. Sosyo- kültürel Nedenler

Bilgi ve iletişim teknolojilerindeki gelişmelerle birlikte yaşanan değişimler, toplumların sosyal, kültürel ve ekonomik yapısını hem de işletmelerin üretim, yönetim şeklini değiştirmiştir. İnsanlar yaşam standartlarını yükseltmek ve sosyal hayatını daha iyi bir şekilde yaşamak için şehirlere göç etmektedirler(Çelik,2012;24). Ayrıca kentlerin ulaşım imkanlarının daha iyi olması, iletişim imkanlarının daha gelişmiş olması da kentleri cazibe merkezlerine dönüştürmektedir.

2.1.3. Siyasal Nedenler

Savaşlar siyasi nedenlerin en başında gelmektedir. Savaştan terörden kaçan insanlar başka ülke ya da kendi ülkesi içerisinde başka bir şehre gitmek zorunda kalırlar(www.google.com.tr/göçnedenleri). Suriye den göç eden insanların ülkemize sığınması gibi. 1990'lı yıllarda Doğu ve Güneydoğu da yaşanan olaylar nedeniyle yaşanan göçler de örnektir.

2.1.4. Eğitim ve Sağlık Nedenleri

Bir ülkenin ekonomisinin sağlam olabilmesi ve geliştirilebilmesi için öncelikle sağlıklı bir topluma sahip olmak gerekmektedir. Toplumda sağlıklı bir neslin olması ülkenin kalkınması için bir üretim faktörüdür. Sağlıklı bir toplumdaki bahsedebilmek için ise; toplumun gereksinimlerini karşılayacak sağlık hizmetlerini sunmak gerekmektedir (Akın,2007; 40). Toplumda sağlık hizmetleri seviyesi insan gücü ve sağlık kurumlarına bağlıdır. Sağlık hizmetlerinin daha iyi olması için de kişi başına düşen sağlık personeli ve sağlık kurumlarını geliştirmek önemlidir(Akan-Arslan, 2008 ;59). Ayrıca teknolojik gelişmeler takip edilmeli ve bilimsel çalışmalarda desteklenmelidir. Tüm bunlar olmadığında yani kırsal kesimde sağlık hizmetleri yeterince gelişmediğinde kente doğru göç kaçınılmaz olmaktadır. Kırsal ve kent arasında hizmetlerin eşit olmaması durumunda hasta pek çok vatandaşın daha iyi hizmet için göç ettiği bilinmektedir. Özellikle gelişmemiş ülkelerde sağlık sorunlarının çok fazla olduğu bilinmektedir. Bunlara örnek olarak; çocuk ölümleri- hastalıkları, beslenme yetersizliği, çevre koşulları ve eğitim şartlarının olumsuzlukları verilebilir. Tüm nedenlerde göç için yeterlidir.

Göçün çok çeşitli nedeni vardır ve bunlardan bir tanesi de eğitimidir. Kentlerde eğitim imkanlarının daha iyi olması kentin çekiciliğini arttırmış, bireyleri de göçe yöneltmiştir. Bunun yanında üniversite okumak için köyden çıkan pek çok genç tekrar köye dönmek istememekte ve kentte iş bularak yaşamına devam etmektedir. Ülkemizde üniversite sayısı arttıkça; şehirler arası göçte artmaktadır.

2.1.5. Güvenlik Nedenleri

Köyden kente göçlerin önemli sebeplerinden birisi de güvenlik sorunudur. Yaşadıkları yerde kendilerini güvende hissetmeyen insanlar; evlerini, işlerini vb. bırakarak kendilerini güvende hissettikleri yerlere göç etmektedirler(Akan-Arslan,2008;43). Köyde kan davalarının olması, çeşitli anlaşmazlıklar gibi durumlar örnek verilebilir. Bunun yanında gelişen teknoloji ile güvenlik sorunları da artmıştır.

Kitlesel ve bireysel iletişim araçları geliştikçe psikolojik savaş yöntemleri de gelişmiş ve karışık hale gelmiştir. Bu yönden 21. yüzyıl iletişim ve bilgi çağı olması ile psikolojik savaşlar çağı diye de adlandırılabilir. Güvenlik sorunu yaşayan kişiler ya da kitleler, zorunlu olarak göç etmişlerdir. Göç ettikleri yerde tüketici konumuna düşen bireyler, hem sosyal hem de ekonomik sıkıntılar yaşamışlardır(Akan-Arslan, 2008;43-44).

2.1.6. Göçün Sonuçları

Göç çok yönlü bir kavram ve etki alanı da oldukça geniştir. Göç hem bireyleri hem toplumu hem de kentleri etkilemektedir. Bireylerin yaşadığı çevreyi değiştirmesi, psikolojik ve ekonomik sorunlara yol açmaktadır. Bunun yanında kırdan göç edenler kente uyum sorunu yaşamakta ve göç edilen yerler genellikle gecekondu mahalleri olmaktadır. Buralar zaten kentin sorunlu bölgeleri olarak görülmekte ve bu bölgelerin altyapı, ulaşım ve eğitim gibi sıkıntıları vardır. Binbir umutla kente gelenler hem uyum hem de asgari ihtiyaçlarını karşılama sorunları yaşamaktadır.

Göç, hem çevreyi hem de aile hayatını da etkilemiştir. Köyde geleneksel aile var iken; kentte çekirdek aile vardır. Kadının da çalışma hayatında yer alması ile aile roller de değişmektedir. Tüm bunları göçe bağlamak doğru olmasa da, göç önemli bir etken olmuştur. Bir halkanın zincirleri gibi toplumu etkileyen etmenlerdir. Toplumun çekirdeği olan ailede yaşanan değişimler, toplumu olumlu ya da olumsuz şekilde etkilemiştir. Hatta aile içindeki her bir ferdi bile ayrı etkilediğini söylemek mümkündür. Şöyle ki; anne köyde sadece ev işleri ve bağ-bahçe işleri gibi sorumluluğu var iken; kentte ücretli olarak çalışmak zorunda kalmış ve eve para getiren konumuna gelmiştir.

Ayrıca kadının çalışma hayatında yerini alması ile çocuk sayısında da azalma görülmektedir. Bunun yanında evlilik yaşlarında bile değişimler yaşanmış; eğitim süresi uzamıştır. Kısacası, bir yandan köye özgü davranışlar diğer yandan da kente uyum çabası bireyleri olumlu ve olumsuz şekilde etkilemiştir.

Nedeni ne olursa olsun kentlere göç başlamış ve kontrolü de neredeyse çok zor hale gelmiştir. Çünkü ülke içerisindeki bu göçler kontrolsüz bir şekilde gerçekleşmiştir. Gerçekleşen bu göçler hem göç veren yer hem de göç alan yer için sorun olmuştur. Özellikle büyük şehirlere göç, (Ankara, İstanbul, İzmir) ekonomik yapıyı ve kentleşmeyi olumsuz şekilde etkilemiştir. Çarpık ve plansız sanayileşmeye de neden olmuştur. Devlet köye dönüş politikası uygulasa da, pek başarılı olmamıştır. Göçün yönünün büyük şehirlere doğru olması yatırımların yönünü de buralara çevirmiş ve diğer şehirleri olumsuz etkilemiştir. Bu da ülkemizde bölgeler arası eşitsizliği bir kez daha ortaya koymuştur.

2.1.7. Göçün Kentlere Etkisi

Ülkemizde göçlerin kentlere etkisinden söz etmeden önce kent kentleşme ve kentleşme kavramlarını açıklamak gerekir.

Kent (şehir), tarım dışı etkinliklerin olduğu, sanayi ve hizmet sektörüne dayanan, nüfusunun on binden çok olduğu yerleşme bölgelerine denir. Şehirlerin oluşması gelişmesi, toplumsal bir süreci içerir(Kocacık, 2003;155). Şenyapılı (1978,25), kentleri asıl kent yapan özelliğin tarım dışı etkinliklerle, iş çeşitliliği ve zenginliği olarak tanımlar. Diğer bir deyişle, Şenyapılı (1978, 29) kentte hammaddenin işleme ve hizmete sunulma gibi işlemlerin yapıldığı yer olarak da tanımlamaktadır.

Kocacık(2003, 155) kentleşmeyi; bireylerin doğal çevreyle olmaktan ziyade, insanların birbirleri ile ilişkilerinin daha yoğun ve farklılaşmış bir anlatımı olarak tanımlar. Ayrıca kentleşme, kent ve kentte yaşayanların sayısının artması anlamına da gelmektedir.

Kentleşme, sosyal bir yapı içerisinde kendine özgü ekonomik ilişkilerin farklılığı ve bunların bütünleşmesidir. Sadece sayı olarak artış değil; nitelik içeren bir kavramdır.

Kentleşme (geniş manada), endüstrileşme ve toplumsal gelişmeye bağlı olarak kent sayısının fazlalaşması ve var olan şehirlerin büyümesi sonucu olan; toplum yapısında örgütlenme, işbölümü ve uzmanlaşmaya dayalı, şehirlere özgü değişikliklere sebep olan nüfus birikimi sürecidir. Kentleşme, teknolojik, ekonomik ve siyasal etkenlerin etkisinde oluşur(Hasol,2014;258).

Türkiye de kentleşme 1950’li yıllarda endüstrileşme ile başladığı söylenebilir. Çünkü o dönemlerde fabrika sayıları artmış, köyde işsiz kalanların kentlere gelerek iş bulması kolaylaşmıştır. Bu durum çığ gibi büyümüş ve kentte sorunlara yol açmıştır. Ülkemizde kentleşmenin planlı olduğu söylenemez. Planlı olsa idi günümüzde kente dair pek çok sorun olmayacaktı. Altyapı, sanayi tesislerinin şehir içinde kalması, kısacası plansız kentleşme olmayacaktı.

Kentlileşme, kırdan kente göç edenlerin kentli karakterini benimsemesidir(Hasol, 2014;258). Yani kentli kimliğini kazanmak kentlileşme olarak tanımlanabilir. Kırın özelliklerini bırakıp, kentin özelliklerini almaktır. Aslında kentleşme niceliksel, kentlileşme ise niteliksel özelliktedir. İki kavram birbirine yakın fakat; bu yönüyle birbirinden ayrıdır.

Kentlileşme, bir toplumsal değişme, bütünleşme ve uyum sağlamadır. Özetle, şehre gelen kesimin yeni şartlara uygun ilişkiler biçimi geliştirmesi ve şehrin ögesi olma sürecidir. Bu süreç kentin bürokratik yapısı, kentli nüfus ve kentteki kurumlar ile ilişki sıklaştıkça hızlanmaktadır. Aynı zamanda kişinin yaptığı iş, geldiği yerle ilişkileri de kentlileşme sürecini etkilemektedir. Göç ettiği yerle ilişkilerinin sık olması bu süreci negatif olarak etkilemektedir. Kentlileşme süreci hız kazandıkça, bütünleşme de artmaktadır. Ama büyük şehirler yoğun göçler aldıkça kentlileşme; kent ve nüfusun uyumunu zorlaştırmaktadır. Genel olarak göç eden ailelerde ikinci ya da üçüncü kuşakta kentlileşmenin olduğu söylenebilir(Erkan, 2002;20-21).

Kırdan gelen kişileri kentte ilk karşılayan hemşehriler olmaktadır. Yani kente gelenlere ilkyardım hemşehri dernekleri ya da akraba grupları tarafından yapılmaktadır. Fiziksel olarak kentte olma, kırın değerlerini taşımak, ne köylü ne kentli olmak, kimlik karmaşasına yol açabilecek bir ikilemdir. Bu ikilemin bir nebze giderilmesinde hemşehri

ya da akraba grupları önlemektedir. Fakat tamamıyla ortadan kaldırmamaktadır. Kentte dayanışma açısından hemşehri grupları oldukça önemlidir. Kırsal kesimden gelen kişilerin iş bulması hemşehri ilişkileri sayesinde çevresini öğrenmesi kente adaptasyonu için yeterli değildir. Çünkü kentleşme kültürel bir değişimi içermektedir. Kentli yaşam kalıplarına uygun davranışlar sergilemelidir. Bu durum için de birkaç nesil geçmesi gerekmektedir. Kente gelenler hemşehri bağları ile kendi içlerinde bütünleşmiş; fakat kentten ayrılmıştır. Kendi mahallelerini oluşturmuşlardır. Hemşehrilik bağlarına dayanarak kendi kültürlerini kentte yaşatmaya çalışmış; yöresel bağlarından de kopmayı engellemiştir. Yani ilk aşamada hemşehri dernekleri olumlu yönde etkilese de kente yeni gelenleri; daha sonrasında olumsuz etkilemektedir.

Kentte göçle beraber bir diğer sorun da gecekondular sorunudur. Gecekondular izinsiz olarak yapılan kent merkezlerinin dışında yapılan derme çatma konutlardır. Şenyapılı'ya(1978,55) göre, gecekondular, ucuz bir şekilde mal edilen konut çeşididir.

İmar ve yapı kurallarına uymayan devlet ve özel kişilerin arazisi üzerine, arazi sahibinin bilgisi olmadan ivedi ve ucuz bir şekilde yapılmış kaçak yapılar, gecekondular olarak tanımlanmaktadır(Akan-Arslan,2008;37).

Gelişmekte olan ülkelerin büyük çoğunluğunun kentlerinde gecekondular olgusu, barınma sorunu gibi görünse de, daha kapsamlı bir konudur. Gecekondular da kalanların toplumun düşük gelirli ve yoksul kesimi olduğu kabul görmektedir. Dikkat edilmesi gereken bir husus var ki; gelişmiş ülkelerin yoksulluk yuvaları(slums) ile, gelişmekte olan ülkelerin gecekondular yerleşmesi birbirinden farklıdır. Çünkü, gecekondular kentlerin eski ve yeni kesimi arasında geçiş alanlarıdır(Kocacık, 2003;156-157).

Türkiye 'de I. Dünya Savaşı zamanında ortaya çıkan gecekondular, 1948'de büyük şehirlerde 25-30 bin civarındadır. 1953'te 80 bini bulan gecekondular sayısı, 1960'larda 240 bine, 1983 senesinde ise 1.5 milyona yaklaşmıştır. 1990 yılında 1.750.000 gecekondular vardı (Kocacık; 2003; 157). Zaman geçtikçe artan sayıları ile kenti çevreleyen bir hal almıştır.

1950,1960 'larinkinden gecekondular olgusu daha farklıdır. Bugünün gecekondular ile hızlı kentleşmenin ortaya çıkardığı gecekondular arasında işlevsel ve maddi açıdan farklar vardır. Daha önceleri kendilerine ve ailelerine yer edinmek için yapılmış; zamanla arsalara el koyulmuştur. Bugünkü gecekondular ise, gruplar tarafından yapılmış ve kaçak yapılar çıkmıştır. Hatta bu yapılar kiralanmıştır(Işık, Erder ve diğerleri, 1999;25).

Gelişmekte olan ülkelerde konut yetersizliği, kentlere göç edenleri gecekondulara yapmaya zorlamıştır. Çünkü insanların en temel ihtiyaçlarından biridir barınma. Kent yönetiminin yetersiz kalması, sürekli yaşanan göçler gecekonduların hızla artmasına neden olmuştur. Gecekondular daha sonra kiralanmış ve daha sonrasında da pek çok yerde belediyeler tarafından göz yumulmuştur. Kimi zamanda yıkımlar yapılmış ve oradaki insanlar mağdur edilmiştir. Gecekondular hem çevreyi hem de kentin görünümünü olumsuz etkilemiştir. Bunun yanında yıkımları da ülke ekonomisine zarar vermiştir. Gecekonduların bir diğer özelliği ise; siyasilerin oy için uğradığı mekanların olmasıdır. Bu yönlerden de gecekonduların sakinleri siyasiler tarafından kullanılmıştır. Maalesef kırdan kente göçlerin başladığı ilk dönemlerde planlar yapılsa, istihdam ve konut gibi sorunlara çözüm üretilse idi; bugün bunlardan bahsetmek pek mümkün olmayacaktı. Cumhuriyet döneminde kent planlamaları ile çalışmalar yapılmış; fakat çok fazla devam edilmemiştir.

Gecekondulara sadece barınma sorunu ya da plansız kentleşme olarak bakmak pek doğru değildir. Bir diğer boyutu da, suç örgütlerine üyeliğin bu bölgelerde daha fazla olduğu gerçeğini unutmamak gerekmektedir. Çünkü bu bölgedeki gençlerin şehir ve köy kültürü arasında sıkışıp kalması ve maddi sıkıntılar yaşaması, kolay yerden para kazanmaya yani suça yitmektedir. Kentin heterojen bir yapısının olması, bireylerin özgürlüklerinin artması, kentte denetimin güçleşmesi gibi nedenler gençleri suç örgütlerinin kucağına atmaktadır. Gecekondulara bakış açısını değiştirerek, oraların eğitilmesi gereken insan potansiyeli olarak görürsek ve birey olmayı öğretebilirsek pek çok soruna çözüm olacaktır. Birey olma bilincini kazanmış kişiler hem yaşadığı çevreye hem de ülkesine faydalı olacaktır.

2.2.Geçmişten Günümüze Türkiye’de İç Göç Hareketleri

Günümüzde üzerinde en fazla tartışılan toplumsal sorunlardan birisi de iç göç olgusudur (Dücan, 2016: 169). Türkiye’de hem geçmişte hem de günümüzde oldukça karmaşık bir göç süreci yaşanmış ve halen de yaşanmaya devam etmektedir. (İçduygu, vd., 1998: 217). Türkiye gibi sanayileşmesini tam olarak sağlayamamış ülkelerin en önemli sorunlarının başında, sanayileşme hamlesini sağlayacak, katma değer yaratacak iyi yetişmiş insan ve nitelikli işgücüne sahip olmamaları gelmektedir. Gelişmiş toplumlarda iç göçler, büyük ölçüde sanayileşme ve kapitalistleşme sonucunda başlamış iken; az gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerde iç göçler ya sanayileşme hareketini başlatmış ya da itici gücünü oluşturmuştur. Eğer göç zorla yer değiştirmeleri değil de sadece gönüllü yer değiştirmeleri içeriyorsa modern toplumun, ulus devletin ve özgür bireylerin varlığını ifade eder. Diğer bir deyişle iç göç, toplumsal hareketliliğin ve gelişmenin bir göstergesi olarak modern sanayi toplumlarının bir özelliği olarak ortaya çıkmaktadır (Tekeli, 2008:173).

Göçün farklı türleri olmakla birlikte, en önemlilerinden birisi iç göçtür. Türkiye 1950’li yıllarla birlikte modern anlamda göç dönemine girmiş ve ülkenin yerleşim yapısı ve nüfus hareketleri bu dönemden sonra nüfus artışı ve tarım kesiminde yaşanan yapısal dönüşümler nedeniyle tamamen değişmeye başlamıştır. Toplumsal bir olgu olarak göç, sosyal, kültürel ve ekonomik bir takım değişikliklere neden olmaktadır. Toplumsal gelişimiyle de paralel bir şekilde, 31 Aralık 2015 itibariyle TÜİK’in verilerine göre, 1950 yılında Türkiye nüfusunun %25’i kentlerde yaşarken, 2015 yılında bu oran %92,1’ye kadar yükselmiştir (Dücan, 2016: 169). 18. yüzyılın ilk çeyreğinden itibaren gelişmiş toplumlarda başlayan kapitalistleşme ve sanayileşme olgusuna bağlı olarak kırsal alanlardan iş bulmak ve çalışmak için fabrikaların olduğu kent merkezlerine yoğun göçlere ve bu göçlerin oluşturduğu yoğun nüfus dolayısıyla kentleşmeye yol açmıştır (Bahar, 2015: 361-397).

Türkiye’de ise bu toplumsal sürecin batılı toplumlardan yüz yıl sonra, 20. yüzyılın ikinci yarısından itibaren başladığı görülmektedir. Bir ülke sınırları içerisinde gerçekleşen uzun süreli yer değiştirmeler olarak tanımlanabilecek iç göçler, üretimde

ihtiyaç duyulan iş gücünü ve sermayeyi bir araya getirmesi nedeniyle kalkınma, nüfusun şehirlerde toplanmasını sağlaması nedeniyle de kentleşme açısından gereklidir. Başka bir deyişle iç göçlerin, geç modernleşme süreçlerine girmiş toplumların, tarım toplumundan sanayi toplumuna ve sanayi toplumundan da bilgi toplumuna geçişte önemli bir faktör olduğu söylenebilir. Bu yönüyle sağlık ve düzenli iç göç iyi yönetildiğinde gelişmenin önemli bir dinamiği olabilir. Ancak, 1950'lerden itibaren kırsal alanlardan kentlere doğru yaşanan yoğun ve hızlı bir göç hareketlerinin sonucu ortaya çıkan kentleşme olgusu, sanayileşmenin sonucunda gerçekleşen sağlıklı kentleşme değildir. Bu kontrolsüz ve düzensiz iç göç kentlerde, gecekondulaşma adı verilen plansız ve düzensiz kentleşmeye yol açmıştır (Sağlam, 2006).

Türkiye'de II. Dünya savaşı sonrası, nüfus artış trendine girmiştir. Kırsal alandaki nüfus artışı, tarımda makineleşme, var olan tarım arazilerinin miras yolu ile parçalanması, kırsal alanda büyük bir toplumsal kesimin işsiz kalmasıyla sonuçlanmıştır. Bu faktörler, Türkiye'de iç göç olgusunun hızlanmasına neden olmuştur (Yenigül, 2005: 273). Batı'dan gelen Marshall yardımları gibi maddi yardımlar, tarımda makinalaşmanın artması, ithal ikamesine ve tüketime dayalı modernleşme olgusu, kırsal alanlarda toprağa dayalı işlerden kopuşu hızlandırmıştır. Bu kopuş köyden kente göçü artırmıştır (Güreşçi, 2011). Büyük kentlere göç eden niteliksiz ve iyi bir eğitimi olmayan bu genç nüfus kentlerde, yeni oluşmaya başlayan sanayi ve hizmet sektörü için ciddi bir işgücü kaynağı oluşturmuştur. Bu durumun doğal bir sonucu olarak, var olan geçici mevsimlik tarım işçisi göçüne ek olarak, tarımsal faaliyetlerden geçimini sağlayan ve kentte sürekli yerleşmeye niyetli, kır kökenli insanların kentlere ve yeni sanayi merkezlerine göçüne dönüşmüştür (Keyder 1987: 135-140; Kıray, 1982).

1950'lerden itibaren geç sanayileşme ve kentleşme süreciyle birlikte Türkiye'de yoğun iç göçler yaşanmaya başlamıştır (Kıray, 2007; Kıray, 1982; Sağlam, 2006). Bu dönemde genel anlamda tarım toplumu olan Türkiye toplumunun geç modernleşme ve sanayileşme süreçlerine girmesiyle birlikte, toplumsal yapısında ciddi değişim ve dönüşümlerin başladığı görülmektedir. Bu toplumsal yapı değişiminde, kırsal alanların "itici" faktörlerinin yanında, kentsel alanların "çekici" koşulları da önemli oranda

nüfusun kentsel alanlara yığılmasına yol açmıştır. İç göçteki bu gelişmelerin, Türkiye'nin genel sosyo-ekonomik gelişmesine bağlı olduğu söylenebilir. Ancak Türkiye'de 1950'li yıllarda başlayan hazırlıksız yakalanılan plansız ve düzensiz iç göç hareketleri, gerek göç eden bireyler, gerek göç alan kentler ve gerekse de göç veren kırsal alanda çok derin ve geri dönüşü olmayan etkiler bırakmıştır (Kıray, 2007; Keleş, 2010; Koçak ve Terzi, 2012). Hazırlıksız yakalanılan bu iç göç olgusunun neden olduğu sorunların başında; işsizlik, yoksulluk, çarpık kentleşme ve gecekondulaşma sorunları gelmektedir (Kıray, 2007; Keleş, 2010; Ayata, 1989; Bayhan, 1997; Sezal, 1997; Bahar, 2015: 374; Çakır, 2011; Sağlam, 2006). Köyden kentlere iç göç dalgası batılı toplumlardan yaklaşık bir asır sonra ve düzenli olmasa da, Türkiye'nin toplumsal yapısında önemli yapısal değişimlere neden olmuştur. Bu iç göç dalgası kentlerde yaşayan ve emeği ile geçinen yeni bir işçi sınıfının ve orta sınıfın oluşmasına neden olmuştur (İçduygu vd., 1998). Bu ilk dönemde, Türkiye'de yaşanan iç göç olgusu, bir taraftan kentin “çekiciliği”, diğer taraftan kırsal bölgelerde nüfusun artışı, toprakların küçülmesi, tarımsal üretimin kapitalistleşmesi, tarımda makinalaşma gibi faktörlerden dolayı ekonominin zayıflaması ve yaşam koşullarının zorlaşması gibi köyden kaynaklı “itici” faktörler ile açıklanabilir (Yamak, ve Yamak, 1999) Genel olarak; Türkiye'de iç göç; tarıma yeni teknolojilerin girmesi, entansif tarım uygulamaları, toprak yetersizliği, toprağın mirasla parçalanması, hızlı nüfus artışı ve yaşam biçiminin sınırlılığı, kentlerdeki sosyal ve kültürel olanaklardan yararlanma isteği, kentlerin iş bakımından daha cazip olması, ulaşım ve haberleşme imkânlarındaki gelişmeler ve çeşitli düzeylerde verilen yönetimle ilgili kararlar ve uygulamaya konulan politikalar şeklinde açıklamak mümkündür (Ercilasun, vd., 2011; Gökhan ve Filiztekin, 2008; Gür, ve Emel, 2004; Gürbüz ve Karabulut, 2008).

2.3. Türkiye'de İç Göç Eğilimleri Üzerine Yapılmış Araştırmalar

Türkiye'de köyden kente göçlerdeki artış, bu olguya ilişkin bilimsel araştırmaların da artmasına neden olmuştur (Dücan, 2016: 170). Türkiye'de iç göçe dair yapılan bilimsel çalışmalara bakıldığında, 1960'lı yıllarda yapılan bilimsel araştırmaların, 1970'lerde azaldığı ve bu azalış trendinin sonraki yıllarda sürdüğü

görülmektedir. (Tarih Vakfı, 1998: 78). Bundan dolayı, göç araştırmalarında 1960'lı yıllar ‐altın yıllar‐ olarak nitelenmektedir (Tarih Vakfı, 1998: 88). 1960'lı yıllarla birlikte, kentlerde çalışma imkanı bulamayan vatandaşların, Avrupa ve dünyanın değişik yerlerine göç ettikleri görülmektedir (Yalçın, 2004).

1970 ve 1980'lerde iç göç hızlanmış ve toplumsal yapının farklı unsurlarını etkileyerek varlığını sürdürmeye devam etmiştir. 1990'larda ise küreselleşme, bilişim, iletişim ve ulaşım alanındaki teknolojik gelişmelerin göçün dinamiklerinde değişmeye neden olduğu görülmektedir (Ihlamur-Öner ve şirin Öner, 2012). Bu gelişmelere ek olarak, ‐Kürt sorunu‐ bağlamında ortaya çıkan zorunlu iç göçe yol açmıştır (Gündüz ve Yetim, 1997).

1990'ların başlarından itibaren, doğu ve güneydoğu bölgelerinde yaşanan terör olaylarındaki yükseliş, daha önceki ekonomik ve sosyal etkenlerden kaynaklı gönüllü iç göçlerden farklı olarak, zorunlu iç göçlerde artışa neden olmuştur. Bu bağlamda, Türkiye' deki iç göç olgusuna ilişkin olarak Mersin'de (1996) ‐Toplum ve Göç‐ ve Bolu' da (1997) ‐Türkiye' de İçgöç‐ başlıklı iki konferans düzenlenmiş ve bu dönemde çok sayıda akademik rapor ve araştırma hazırlanmıştır. Türkiye'de modernleşmeye bağlı olarak yaşanan yoğun iç göçler 1950'li yıllarda başlamış, 2000'li yıllara kadar değişik hız ve yoğunlukta süregelmiştir. Bu iç göçler Türkiye'nin özellikle kuzey ve doğusundan batı, güney ve kuzeybatı yönünde gerçektelemiştir. 2000'li yıllardan itibaren göç hızında azalmalar görülmesine rağmen, Ankara, İstanbul, İzmir, Kocaeli, Tekirdağ, Antalya ve Bursa gibi iller halen çevreleri açısından birer çekim merkezi olmaya devam etmektedir. Göç almaya devam eden illerde ve hâlihazırda göç almayan, fakat çok fazla göçmen barındıran Adana ve Mersin gibi illerde emniyet ve asayişin sağlanması için iç göçler olumsuz bir faktör olarak ortaya çıkmaktadır (Ay, 2013).

2001 Irak savaşı ve 2009 Arap Baharı sonrasında Türkiye'ye Ortadoğu'dan gelen yoğun mülteci akını sonrası dış göçlerin neden olduğu sorunlar ve çözümleri üzerine bilimsel çalışmalarda bir artış yaşanmıştır. Türkiye'de 1950'li yıllardan itibaren başlayan göçlerle birlikte kentleşme süreci de hızlanmıştır. Türkiye' de iç ve dış göçlerde yaşanan artış, toplumsal bir sorun olan iç göç olgusuna yönelik bilimsel

çalışmalarda da artışa yol açmıştır. İç göçle birlikte nüfus, belli bölgelerin kent merkezlerinde yoğunlaşmıştır. Türkiye’ de iç göçlerin, ekonomik yönden geri kalmış bölgelerinden daha gelişmiş bölgelere doğru gerçekleştiği gözlenmektedir (Çelik, 2007). Karabulut ve Polat (2007) çalışmalarında göçün en yoğun yaşandığı Ağrı, Kars, Iğdır ve Ardahan illerdeki göçün neden ve sonuçlarını istatistiksel tekniklerle analiz etmişlerdir. Bu çalışmada göçün temel nedenleri olarak; sağlık ve eğitim hizmetlerinin yetersizliği, sosyal faaliyetlerin azlığı, iklim koşullarının zorluğu ve daha iyi iş bulma faktörleri saptanmıştır. Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü tarafından 2006 yılında Türkiye Göç ve Yerinden Olmuş Nüfus Araştırması yapılmıştır. Bu araştırmada Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerindeki göç veren 14 ilden; İstanbul, Ankara, İzmir, Adana, Mersin, Bursa, Antalya, Malatya, Manisa ve Kocaeli gibi, yoğun göç alan illere 1984 ve sonrasında ‘göç etmiş ve geri dönmüş veya ‘göç etmiş ve geri dönmemiş nüfus üzerinde yapılmıştır (HÜNEE, 2006). Araştırmada nüfusun %64,7’sinin yaşamları boyunca en az bir kez göç ettiği, toplam göçlerin yaklaşık %58’i ise son yirmi yılda yapıldığı tespit edilmiştir. Türkiye’de yaşanan iç göçlerin bir diğer nedeni ise terör problemdir (Aile Araştırma Kurumu, 1998; Sevim, 2001; Aksoy, 2004; HÜNEE; 2006; Şen, 2014). Türkiye’nin sosyolojik açıdan yaşamış olduğu az gelişmişliğin neden olduğu problemleri, daha da ağırlaştıran terör, işsizlik ve göç problemleri, toplumsal yaşamı olumsuz etkilemektedir (Sevim, 2001).

Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu’nun 1997 yılında yapmış olduğu Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesinde Terörden Kaynaklanan Göçlerin Aile Yapısına Etkileri araştırmasının bulgularını da kullanarak “Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgelerinde Terörün Neden ve Sonuçları” başlıklı bir çalışmaları bulunmaktadır. Ayrıca, Erkan ve Bağlı (2005) 1990-2003 yılları arasında Diyarbakır’a göç eden veya göç etmek zorunda kalan ailelerden 200 kişilik örneklem grubu ile yüz yüze anket tekniği ile bir araştırma yapmıştır. Kırsal kesimden Diyarbakır kent merkezine göç edenler üzerinde yapılan bu alan araştırmasında, katılımcıların; %37,5’si terör, %22’si çocuklarının eğitimi ve %21,5’i ise iş arama-bulma nedeniyle göç ettiklerini ifade etmiştir. Genel olarak, kırsal alandan göç edenler olarak daha gelişmiş kentlere iç göç trendinden farklı olarak, Yüksekova’nın ekonomik, iklim, sosyal ve tarih gibi iç göçe neden olan çekici faktörle

sahip olmadığı halde kent 1990 sonrası ilçede büyük bir nüfus patlaması yaşanmıştır. Gökburun, Yüksekova'ya yapılan göç olgusunun temel nedeni olarak bölgede yaşanan terör olduğunu vurgulamaktadır (Gökburun, 2014).

Bir diğer çalışmada ise, Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgeleri'nde terör kaynaklı zorunlu göç etme durumu 1983 yılından önce % 7 düzeyinde iken, 1983-1990 yılları arasında %64,5'a yükselmiş ve bu artış 1993 yılına kadar sürerek %83,4'e ulaştığı tespit edilmiştir (Aksoy, 2004). Modernleşmenin ve sanayinin artmasıyla birlikte, toplumlarda gelişme düzeyi ile bağlantılı olarak kapitalistleşmenin de artmaya başladığı görülmektedir. Bireyler, doğup büyüdüğü yerleşim birimlerinden koparak iş bulmak için kentlere göç etmektedirler. İç göç nedenleri arasında en önemli ekonomik itici neden olarak işsizlik bulunmaktadır. Yoksulluk, istihdamın olmayışı yani işsizliğin sonucu gelişen durumudur. İşsizliğin gençler arasında daha yoğun olması nedeniyle, gençlerin diğer yaş gruplarına göre göçe daha eğimli oldukları görülmektedir (Kutal, 1992: 66).

İç göçlere yol açan çekici faktörler açısından bakıldığında, istihdam ve iş bulma olanaklarını barındıran organize sanayi ve iş piyasalarının genellikle büyük şehirlerde bulunmasından dolayı kırsal kesimlerden söz konusu kent merkezlerine doğru göç hareketleri yaşanmaktadır (Es ve Ateş, 2004:218). Kırsal kesimlerdeki işsizlik ve her geçen zaman diliminde kötüleşen sosyo-ekonomik koşullar, kırsal alanlardan kentlere yapılan hızlı göç artışının temel nedenidir. Türkiye'de Ergil'in (1995) yaptığı araştırmada %40,2 ve Özdağ'ın çalışmasında ise %35,8 ile birinci neden olarak işsizlik nedeni ile iç göçün yaşandığı tespit edilmiştir (Bayhan, 1997:184).

Göç veren yerleşim birimlerinden göç alan illere göç eden her 100 kişiden yaklaşık 25'i ekonomik nedenlerle göç etmektedirler. İç göç kararını, çok göç alan yerleşim birimlerindeki gelir düzeyinin daha yüksek olmasından etkilendiği görülmektedir. Bu nedenle, gelir dengesizliğinin iç göç olgusunun önemli nedenlerinden biri olduğu görülmektedir (Yamak ve Yamak, 1999: 23-24). Gelişmekte olan toplumlarda, kır kent ve bölgeler arası gelişmişlik farklarından dolayı kentsel alanlarda iş bulma/istihdam edilme olasılığı, kırsal kesimlere göre daha hızlı artmaktadır.

Ekonomik kalkınmayla birlikte kişi başına düşen gelir arttıkça, kentlerde üretilen mal ve hizmetlere talep, kırsal alanda üretilen tarım ürünlerine oranla daha fazla artmaktadır. Speare ve Haris (1986: 240) bireylerin istihdam fırsatlarına daha duyarlı olduğunu belirtir. Bu durum kırsal alandaki gelir düzeyini ve yaşam koşullarını olumsuz etkilemekte ve kentin cazibesini artırmaktadır. Kentin çekiciliğinin diğer bir nedeni de; işportacılık, hizmetçilik, hamallık gibi işlerden oluşan marjinal sektörün varlığıdır. Marjinal sektör kırsal alanlardan kentlere göçü etkileyen bir unsurdur (Kaya, 2007: 85-86).

Bireylerin göç davranışını etkileyen değişkenlerden biri olan ücretin, düşük ücretli yerlerden yüksek ücretli bölgelere; istihdam fırsatlarının az olduğu alanlardan, çok olduğu alanlara hareket edeceği şeklinde olması beklenir (Dücan, 2016: 171). Zira R. A. Nakosteen ve M. Zimmer'e (1980) göre, göçü etkileyen faktörlerden en önemlisi; göç edenler ile göç etmeyenler arasındaki gelir farklılığıdır (Greenwood, 1985: 534). B.M. Walsh (1974) ve D. Salvatore (1977) yaptıkları çalışmada oluşturdukları göç modelinde, gelir ve istihdamın en önemli açıklayıcı değişken olduğunu öne sürmektedir (Greenwood, 1985: 537). J. Ledent (1983)'te yaptığı çalışmasında, Kanada'daki bölgeler arası göçün reel ücretlerle doğrudan, işsizlik oranıyla ise ters yönlü ilişki olduğunu bulmuşlardır (Greenwood, 1985: 538).

D. Friedlander ve R.J. Roshier 1966 yılındaki çalışmalarında göçün, ücret ve istihdam fırsatı değişkenlerinden yola çıkılarak açıklanabileceğini öne sürmektedir (Boyer ve Hatton, 1997: 711). Göç eden bireylerin Tanzanya, Mısır ve Brezilya' da kentsel ücret düzeyinden olumlu yönde etkilendiği bulmuşlardır (Parnwell, 1993: 85). R. Yamak ve N. Yamak (1999) çalışmasında, 1980-90 döneminde Türkiye'de göç ve gelir arasındaki ilişki analizlerinde, iller arası gelir farklılığının göçü önemli ölçüde etkilediği sonucuna varmıştır. Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerinden diğer illere yapılan her 10 göçten biri göç etmesinin hemen ardından iş bulabildiği sonucuna varmaktadır (HÜNEE, 2006). Çünkü iş bulma süreci genelde bir ay kadar sürmektedir. İş bulana kadar hane halkı geçimini borç bularak sürdürmektedir (HÜNEE, 2006).

Ceritli, Sunar ve Demirci (2005) çalışmalarında ülke içindeki göç hareketliliğinin zaman içindeki değişimini ve bu değişimin nüfus yapısına etkilerini incelemişlerdir. Türkiye’de yaşanan göçün gerçek nedeninin iş bulma olduğu, tayin/ atama, eğitim ve Marmara ve Düzce depremlerinin etkisinin de hem iller arası hem de il içinde yoğun göç hareketlerine neden olduğu saptanmıştır. Mutlu (1990), 1973-86 arası tarımsal ürünler fiyat endeksi, sanayi ve hizmet ürünleri fiyat endeksi ile hesapladığı bölgesel iç ticaret hadlerin, kırsal refah ile iç göç üzerindeki etkisini araştırmıştır.

Panel veri modelleri ile Pazarlıoğlu (2007) Türkiye’de iç göçün ekonometri modellerini geliştirmiştir. Bu modelleri kullanarak senaryo analizi yapmıştır. Bu analizlere dayanarak Türkiye’de iç göç üzerine öngörüler yapmıştır. Elmastaş ve Yılmaz (2015) yaptıkları araştırmada Van ili’nin verdiği ve aldığı göçün, birbirinden farklı nedenlerle gerçekleştiğini savunmaktadırlar. Yaptıkları araştırmaya göre, Van ilinin verdiği göçlerin; %31’i hane halkı fertlerinden birine bağlı göç, %30’u iş arama/bulma, %14’ü tayin/atama, %5’i eğitim, %5’i evlilik, %1’i güvenlik, %2’si bilinmeyen, %12’si diğer nedenlerden kaynaklanmaktadır. (Dücan, 2016).

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

SİVAS'A DAİR GENEL BİLGİLER ve SİVAS'TA GÖÇ

3.1. Nüfus

Nüfus teriminin birçok tanımı olmakla birlikte en geniş anlamda nüfus terimi; “belirli bir sayım gününde, belirli bir ülkede belirlenen insan sayısı demektir” (Doğanay vd, 2011: 6). Dolayısıyla nüfus denildiğinde belirli bir dönemde sınırları belirli bir alan içerisinde yaşayan insan sayısı anlaşılmaktadır (Karabağ ve Şahin, 2009: 2). Nüfus terimini ikinci tanıma göre ele aldığımızda ister mesken olsun ister köy, ilçe, il ya da bölge olsun her yerleşim biriminin kendisine ait bir nüfusu söz konusudur. Dolayısıyla bir bölgenin bugünkü nüfusunu çeşitli özellikleri açısından değerlendirebilmek için o bölgedeki nüfusun tarihi gelişimi de incelenmelidir.

3.1.1. Nüfusun Tarihsel Gelişimi

Kızılırmak havzasında kurulan en eski şehirlerden biri olan Sivas aynı zamanda Anadolu'da kurulan en eski yerleşim merkezlerinden biridir. İlin bugünkü idari sınırları içerisinde yer alan Hafik İlçesi'ndeki Pılır Höyüğü, Zara ilçe sınırları içerisinde yer alan Tödürge Gölü kıyısındaki Tepecik Höyüğü ve Kangal ilçesi sınırları içerisinde yer alan Çukurtarla ve Kavak Nahiyesi Höyük değirmeninde Prehistorik döneme, ayrıca Yıldızeli ilçesindeki Argaz Höyük ve çevresinde kalkolitik döneme (M.Ö. 5000-3500) ait kalıntılar elde edilmiştir (Ünal, 2004). Buna göre Sivas'ın tarihi M.Ö. 3500'lü yıllara kadar dayanmaktadır. Sivas'ın yazılı tarihi ise M.Ö. 2000 yılı başlarında Hititlerle başlar (Ünal, 2004). Ancak ülke nüfusunun toplamını belirlemeye yönelik sayımların XVII. yüzyıl ortalarında başladığı, çağdaş anlamda ilk nüfus sayımlarının ise XIX. yüzyıl sonları ve XX. yüzyıl başlarında yapıldığını göz önünde tutarsak Sivas'ın bu tarihlerden önceki nüfusu miktarının sağlıklı bir biçimde tespit edilmesi ve günümüzdeki nüfus durumuyla ilgili bir karşılaştırma yapılması güçleşmektedir (Doğanay vd, 2011: 64). Yapılan araştırmalara göre Sivas'ın nüfusu ile ilgili en eski veriler XV. yüzyılın ortalarına aittir (Ünal, 2000).

Sultan I. Bayezit döneminde Osmanlı Devleti'ne dahil olan Sivas'ın nüfusu 1455 (XV. yüzyıl ortaları) yılında 2800 kadardır (Birsoy, 2001, Halaçoğlu, 1991: 94). Yusuf Halaçoğlu XVI. yüzyıl tahrir defterlerine göre Sivas'ın nüfus sayısını

11.651'i Müslüman 13.663 Gayrimüslim olmak üzere toplam 25.314 olarak belirtmektedir (Aktaran: Ünal, 2000).

XIX. yüzyıla gelindiğinde bilindiği gibi 1831 yılında Osmanlı Devleti'nde ilk nüfus sayımı yapılmış ve bu dönemde Osmanlı Devleti'nin bir eyaleti olan Sivas Eyaleti'ne bağlı olan Sivas ve Divriği kazalarının toplam nüfusu 130.383 olarak tespit edilmiştir (Karpuz 1985: 113). Bu dönemde yapılan nüfus sayımında sadece erkek nüfus sayılmıştır. 130.383 olarak tespit edilen erkek nüfusa kadın ve Gayrimüslim nüfus eklendiğinde bu rakamın 300.000'in üzerine çıkacağı tahmin edilmektedir (Ünal 2000).

8 Kasım 1863 (H.1280) tarihli "Vilayetler Nizamnamesi"yle gerçekleştirilen yeni idari yapılanmada "vilayet" statüsü elde etmiş; kendisine bağlı Amasya, Tokat ve Şebinkarahisar'ın sancak merkezi olmuştur (Mahiroğulları, 2003). Hicri 1288 (M. 1871) tarihli salnameye göre Sivas Merkez Sancağı, Amasya ve Karahisar-ı Şarki sancaklarından oluşan Sivas Vilayeti'nin toplam nüfusu 243.025 kişidir (Selvitop, 2004). 1831 yılında tahmin edilen nüfusa göre 1871 yılında bir azalmanın meydana geldiği görülmektedir. Bu azalmanın sebebi idari taksimatlardan kaynaklanmış olması muhtemeldir (Ünal, 2000). Öte yandan meydana gelen bu azalmanın sebeplerinden biri de 1831 yılında zikredilen 300.000 rakamının tahmini bir değer olmasıdır.

1874 yılında Müslim ve Gayrimüslimlerle birlikte 571.808 kişi olan Sivas Vilayeti'nin nüfusu 1881-1893 yıllarında 926.671'e yükselmiştir (Karpuz, 1985: 117, 137). 1891-1893 yılları arasındaki nüfus artışında bu dönemde Sivas'a yapılan göçler de etkili olmuştur. Nitekim Kodaman'a göre Kırım Savaşı'ndan sonra çoğunluğu Çerkez asıllı "Kafkas Göçmenleri" ile Karaman'a göre 1887-1878 Osmanlı-Rus Savaşı'ndan sonra "Kars Göçmeni" olarak bilinen 3.000 civarında göçmen Sivas'ın çeşitli kazalarına yerleştirilmiştir (Aktaran: Mahiroğulları, 2003).

1894 yılında 926.564 olan Sivas Vilayeti'nin nüfusu 1906 yılında 1.194.372 ve 1914 yılında ise 1.169.443 olarak tespit edilmiştir (Karpat, 1985: 190).

Cumhuriyet dönemine gelindiğinde yeni kurulan Türkiye Cumhuriyeti Devleti yönetim organizasyonu bakımından Osmanlı Devleti'nin son dönemlerinde mevcut olan vilayetlerin ayrıldığı sancak temeli esas alınarak il (vilayet), ilçe, (kaza, bucak (nahiye), ve köy diye yönetim birimlerine ayrılmış ve 1924 Anayasası'na göre oluşturulan yeni idari yapılanma ile (1925 yılı) Türkiye'de 63 vilayet oluşturulmuştur (Ceylan, 2005). 1925 yılında gerçekleştirilen yeni mülki idare taksimata göre 63 vilayetten biri olan Sivas İli'nin Cumhuriyet döneminde ilk nüfus sayımının yapıldığı 1927 yılında toplam nüfusu 329.741 olarak tespit edilmiştir (Tablo 3.1).

Tablo 3.1. Sivas İli'nin Sayım Yıllarına Göre Nüfusun Gelişimi (1927-2013).

YILLAR	Nüfus	Artan Nüf. Miktarı	Artış Hızı (%0)
1927	329.741	-----	-
1935	432.996	103.255	25,69
1940	468.243	35.247	15,65
1945	490.493	22.250	9,28
1950	542.004	51.511	19,97
1955	590.869	48.865	17,26
1960	669.922	79.053	25,11
1965	705.186	35.264	10,26
1970	731.921	26.735	7,44
1975	741.713	9.792	2,66
1980	750.144	8.431	2,26
1985	772.209	22.065	5,80
1990	767.481	-4.728	-1,23
2000	755.091	-12.390	-1,63
2010	642.224	-112.867	-17,57
2013	623.824	-18.400	-9,83

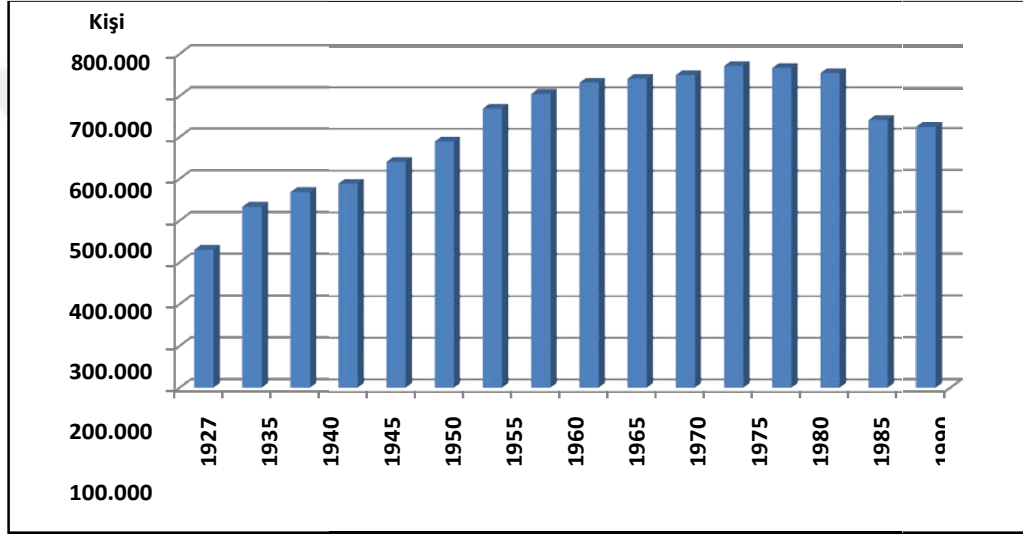
Kaynak: 1: DİE (TÜİK), 2002b.

2: www.tuikapp.tuik.gov.tr/adnksdagitapp/adnks.zul

İlk nüfus sayımından sekiz yıl sonra 1935 yılında yapılan nüfus sayımında Cumhuriyet dönemindeki en yüksek artış olan %0 25,69 oranında bir artışla 432.996 olarak belirlenen il nüfusu 1950 sayım döneminde 500.000'bini aşarak 542.004'e, 1960 sayım döneminde 600.000'i aşarak 669.922'ye ve 1965 sayım döneminde 700.000'i aşarak 705.186'ya ulaşmıştır. 1965 sayım döneminde 700.00'i aşan il nüfusu 1985 sayım dönemine kadar sürekli artmış ve bu tarihten sonra ise 2013 yılına kadar sürekli azalmıştır. 1985 yılına 772.209 olarak belirlenen il nüfusu 1990 yılında 767.481'e 2000 yılında 755.091'e 2010 yılında 700.000'in altına inerek 642.224'e ve 2013 yılında ise 623.824'e kadar gerilemiştir (Tablo 3.1 ve Şekil 3.1).

Tablo 3.1. ve Şekil 3.1.'e göre il nüfusunun gelişimini nüfusun sürekli artış içerisinde olduğu 1927-1985 dönemi ve nüfusun sürekli azaldığı 1985'ten sonraki dönem olmak üzere iki döneme ayırmak mümkündür.

Şekil 3.1. Sivas İli'nin Sayım Yıllarına Göre Nüfusun Gelişimi (1927-2013).

Kaynak: DİE (TÜİK), 2002

1927-1985 yılları arasında nüfusun artmasının sebepleri idari sınırlarda meydana gelen değişiklikler ve sosyo-ekonomik etkenlerdir. 1927 nüfus sayımında Darendede Sivas İli'ne bağlıyken 1927-1935 yılları arasında Malatyaya bağlanmıştır. 1927 nüfus sayımında döneminde Şarki Karahisar (Giresun) iline bağlı olan Suşehri ve Koyulhisar ilçeleri ise 1927-1935 yılları arasında Sivas il sınırlarına dahil edilmiştir.

1985 yılından sonra gerçekleşen göçlerle nüfusun sürekli azaldığı görülmektedir (Şekil 3.1). (Ergün, 2016). Özellikle 1980 yılından sonra Sivas'a komşu olan Kayseri ve Malatya'da sanayileşme ve kentleşme hızının Sivas'tan daha yüksek olması, sanayi yatırımlarının Sivas'ta yetersiz kalması, köy sayısının fazlalığı ve sosyo-ekonomik ve kültürel yönden yaşanan sorunlar, 1990'lı yıllarda terör olaylarının etkili olmasıyla birlikte 1990-1997 yılları arasında güvenlik

nedeniyle yaylacılık faaliyetlerinin kısıtlanmasına bağlı olarak kırsal kesimde ekonomik sıkıntılarının yaşanması il nüfusunun azalmasında etkili olan başlıca etmenlerdir (Akbulut, 2007).

Tablo 3.2'ye bakılacak olunursa, Sivas'ta nüfusun kent ve kıra göre dağılımına bakıldığında 1927 yılından 2000 yılına kadar kırdaki yaşayanların kentte yaşayanlardan fazla olduğu görölmektedir (Ergün, 2016).

Tablo 3.2. Sivas İli'nde Şehir ve Kır Nüfusunun Gelişimi (1927-2014).

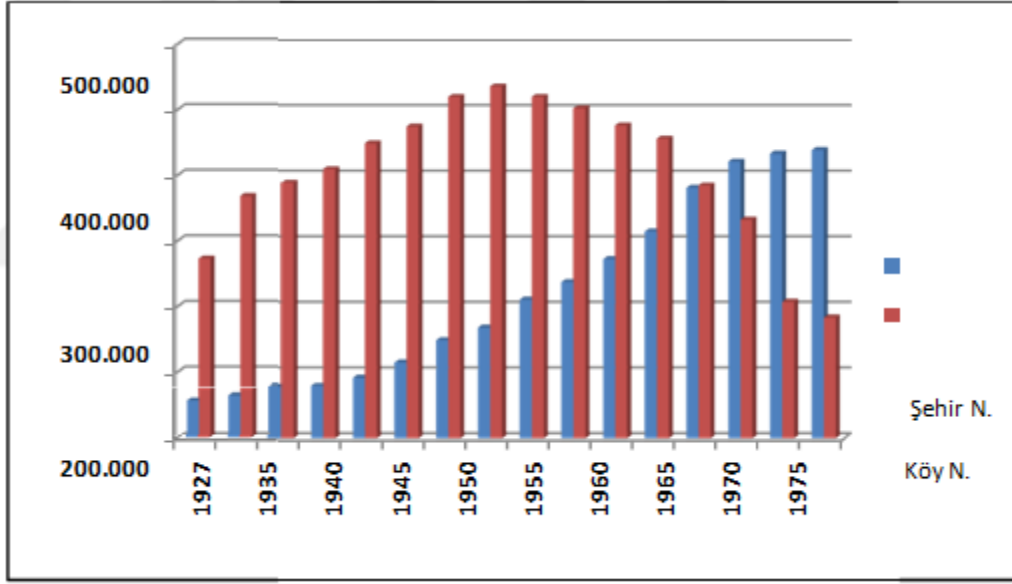
Sayım Yılı	Toplam	Şehir N.	Kır N.	Nüfus Oranı (%)	
				Şehir	Kır
1927	329.741	57.053	272.688	17,30	82,70
1935	432.996	65.118	367.878	15,04	84,96
1940	468.243	78.701	389.542	16,81	83,19
1945	490.493	80.019	410.474	16,31	83,69
1950	542.004	92.352	449.652	17,04	82,96
1955	590.869	115.620	475.249	19,57	80,43
1960	669.922	149.491	520.431	22,31	77,69
1965	705.186	168.685	536.501	23,92	76,08
1970	731.921	211.374	520.547	28,88	71,12
1975	741.713	238.318	503.395	32,13	67,87
1980	750.144	273.215	476.929	36,42	63,58
1985	772.209	315.336	456.873	40,84	59,16
1990	767.481	381.947	385.534	49,77	50,23
2000	755.091	421.804	333.287	55,86	44,14
2010	642.224	433.932	208.293	67,57	32,43
2014	623.116	446.663	176.453	71,69	28,31

Kaynak: : DİE (TÜİK), 2002

www.tuikapp.tuik.gov.tr/adnksdagitapp/adnks.zul

1927-2014 yılları şehir ve köy nüfusunun gelişimine bakıldığında 1950 yılına kadar şehir nüfusunun arışı sınırlıdır. 1950'den sonra şehirde yaşayan inasınların sayısında önemli artışlar yaşanmıştır. 2000 yılından sonra ise şehirde yaşayanların sayısı kırdaki yaşayanları geçmiş bulunmaktadır (Ergün, 2016).

Şekil 3.2. Sivas İli'nde Şehir ve Kırsal Nüfusunun Gelişimi (1927-2013).

Kaynak: DİE (TÜİK), 2002

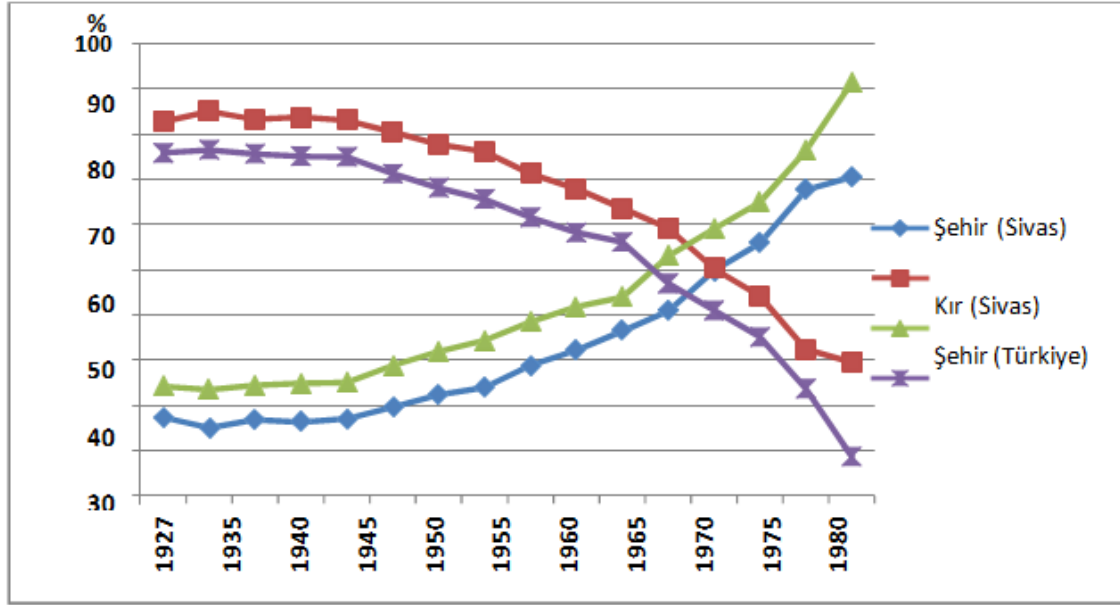
Yaşanan bu nüfus değişiminde doğal nüfus artışıyla birlikte kırsal alanlardan kentlere doğru gerçekleşen iç göçler ve farklı zaman dilimlerinde yurt dışından gelen dış göçlerin de etkisi bulunmaktadır.. 1927-1935 yılları arasında Kafkaslardan ve Balkanlardan gelen göçlerle şehir ve kırsal nüfusu belirgin bir şekilde artış göstermiştir (Akbulut, 2007).

Sivas'ta kent merkezi nüfusunun artmasında etkili olan faktörlerden önemli biri de il ve ilçe merkezine yönelik kırsal alanlardan yapılan göçlerdir. 1927-2013 Yılları arasındaki Sivas İli ile Türkiye şehir ve kırsal nüfusu oranlarını karşılaştırıldığında Sivas İli ile Türkiye genelindeki şehir ve köy nüfusu oranlarında meydana gelen değişim arasında bir benzerlik olduğu görülür. Türkiye geneli ile Sivas İli'nin kent ve köy nüfusu oranlarında 1927'den 1950'li yıllara kadar çok ciddi bir değişiklik görülmezken, 1950'den sonra kırsal alanlarda yaşayanların sayısı azalırken kentte yaşayanların sayısı artmıştır. Sivas'ta toplam nüfus içerisindeki kent ve kırsal nüfusu 1990-2000

döneminde eşitlenmiş ve 2000 yılında sonra ise kentte yaşayanların sayısı kırdaki yaşayanları geçmiştir. Bu durum Şekil 3.3'te açıkça görülmektedir (Ergün, 2016).

Şekil 3.3. Türkiye’de ve Sivas İlin’de Şehir ve Kırsal Nüfusunun Gelişimi (1927- 2013).

Kaynak: DİE (TÜİK), 2002

1950’lilerin başlarında kentleşme sürecinin hızlandığı Türkiye’de bu tarihten itibaren alt yapı yatırımları artmış ve sanayileşmenin etkisiyle de kırsal alanlar boşalmaya başlamıştır (Atalay, 2004: 233). Ayrıca hızlı nüfus artışı, tarımda makineleşme ve kentte iş imkanlarının çok olması da kentlere olan göçü hızlandıran faktörler içindedir (Ökmen, 2001).

3.1.2. Nüfus Hareketleri

Nüfus hacmindeki farklılaşmayı ifade eden nüfus hareketleri üzerinde doğumlar, ölümler ve göçler etkili olmaktadır. Bu faktörler içinde doğum ve ölüm oranları arasındaki fark, nüfus hareketleri üzerinde daha etkiliyken, göçler ise daha çok ülke nüfusunun değişiminde etkilidir (Ergün, 2016).

3.1.2.1. Doğumlar ve Ölümler

Doğumlar ve ölümler bir yerdeki nüfus miktarı üzerindeki değişkenlerden biridir (Doğanay, 1997: 160). Doğum oranlarının ölüm oranlarından fazla olması nüfus artışındaki en önemli unsurdur (Atalay, 2005: 5). Endüstrileşme ile birlikte kentleşmenin hızlanması, tarıma makinaların girmesi, kırsal kesimde insan gücüne duyulan ihtiyacın azalması, kadının iş hayatına katılma oranının yükselmesi, eğitim seviyesinin artması, eğitim, sağlık ve hayat şartlarının giderek düzelmesi gibi sosyo-ekonomik alanlarda meydana gelen değişimler nüfusun artmasına sebep olmuştur.

1980-2010 yılları arasında Sivas İli'ndeki genel doğum oranı veya doğurganlık hızına bakıldığında, Tablo 3.3'te de görüleceği üzere göstergelerin Türkiye'deki genel doğum oranlarına yakın olduğu görülmektedir. 1980 yılında %104,4 olan genel doğum oranı 1990 yılında %76,3'e gerilemişken 2000 yılında %81,4'e çıkmış ve 2010 yılında ise %62,8'dir. Bu dönemde Türkiye'de genel doğum oranları 1980 yılında %104,5'e, 1990 yılında %75,7'a, 2000 yılında %75,4'e ve 2010 yılında ise %63,8'e gerilemiştir (Ergün, 2016).

Tablo 3.3, Sivas İli'nde ve Türkiye'de Canlı Doğum Sayısı ve Genel Doğum Oranı (1980-2010).

YIL	SİVAS			TÜRKİYE		
	15-49 Yaş Arası Toplam Kadın Nüfusu	Son Bir Yılda Gerçekleşen Canlı Doğum	Genel Doğum Oranı (%0)	15-49 Yaş Arası Toplam Kadın Nüfusu	Son Bir Yılda Gerçekleşen Canlı Doğum Sayısı	Genel Doğum Oranı (%0)
1980	168.533	17.607	104,4	10.339.	1.080.036	104,5
1990	184.540	14.093	76,3	14.098.160	1.067.698	75,7
2000	190.322	15.492	81,4	18.201.844	1.372 082	75,4
2010	160.591	10.079	62,8	19.710.037	1.258.252	63,8

Kaynak: DİE (TÜİK), 1980, 1990, 2000 yıllarına ait sayım istatistikleri ve TÜİK ADNKS sonuçlarından derlenmiştir.

1980-2010 yılları arasındaki Sivas İli'nin kaba doğum oranına bakıldığında

ise, 2000 yılı hariç diğer yıllarda görülen ilin kaba doğum oranı Türkiye ortalamasının altındadır (Ergün, 2016).

Tablo 3.4. Sivas İli'nde ve Türkiye'de Canlı Doğum Sayısı ve Kaba Doğum Oranı (1980-2010).

YIL	SİVAS			TÜRKİYE		
	Toplam Nüfus	Son Bir Yılda Gerçekleşen Canlı	Kaba Doğum Oranı	Toplam Nüfus	Son Bir Yılda Gerçekleşen Canlı	Kaba Doğum Oranı (%)
1980	750.14	17.607	23,5	4473695	1.080.036	24,1
1990	767.48	14.093	18,4	5647303	1.067.698	18,9
2000	755.09	15.492	20,5	6780392	1.372.082	20,2
2010	642.22	10.079	15,7	7372298	1 258.252	17,1

Kaynak: DİE (TÜİK), 1980, 1990, 2000 yıllarına ait sayım istatistikleri ve TÜİK ADNKS sonuçlarından derlenmiştir.

Doğum oranlarının düşmesinde sosyo-ekonomik unsurların yanısıra dış göçler de etkilidir. İl nüfusunun tarihi gelişimine bakıldığında 1985 yılından itibaren bir azalma olduğu göze çarpmaktadır. Tablo 2.3'te görüldüğü üzere 15-49 yaş arasındaki kadın nüfusunun göçlere bağlı olarak azalmaktadır. Dolayısıyla 15-49 yaş arasındaki kadın nüfusunun azalması doğum oranlarının düşmesinin sebeplerinden biridir.

Tablo 3.5'e göre Sivas İli'nde 2009-2013 yılları arasında ölüm sayısında düşme görülmekle birlikte 2013 yılında bir artış söz konudur. 2009 yılında %6,5 olan genel ölüm oranı 2010, 2011 ve 2012 yılları arasında % 6,3'e düşmüş, 2010 yılında ise tekrar %0 6,5' e yükselmiştir. Bu değerler 2009-2013 yılları arasındaki Türkiye ortalamasının üzerindedir (Ergün, 2016).

Tablo 3.5: Sivas İli'nde ve Türkiye'de Bir Yılda Gerçekleşen Ölüm Sayısı ve Genel Ölüm Oranı (2009-2013).

YIL	SİVAS			TÜRKİYE		
	Toplam Nüfus	Bir Yılda Gerçekleşen Ölüm Sayısı	Genel Ölüm Oranı	Toplam Nüfus	Bir Yılda Gerçekleşen Ölüm Sayısı	Genel Ölüm Oranı
2009	633.3	4.107	6,5	72.561.3	369.440	5,1
2010	642.2	4.034	6,3	73.722.9	366.187	5
2011	627.0	3.966	6,3	74.724.2	375.923	5,1
2012	623.5	3.966	6,3	75.627.3	376.000	5
2013	623.8	4.066	6,5	76.667.8	372.094	4,9

Kaynak: www.tuik.gov.tr

2010 yılı Sivas'ın nüfus artışına bakıldığında şehirdeki kaba doğum oranı %15,7 ve genel ölüm oranı ise %6,3 olup doğal nüfus artışı %9,4 tür. Bu oranlar aynı dönemdeki Türkiye ortalamasının altındadır. Sivas İli'nde doğum oranlarının ölüm oranlarından fazla olması göç hareketlerinin il nüfusu üzerinde etkili olduğunun göstergelerindedir (Ergün, 2016).

3.1.3. Nüfusun Sosyal ve Ekonomik Özellikleri

3.1.3.1. Nüfusun Cinsiyet ve Yaş Yapısı

Tablo 3.6'ya göre, Sivas'ta toplam nüfus içerisindeki son yıllarda kadın nüfus oranının erkek nüfusa oranla daha fazla olduğu görülmektedir.

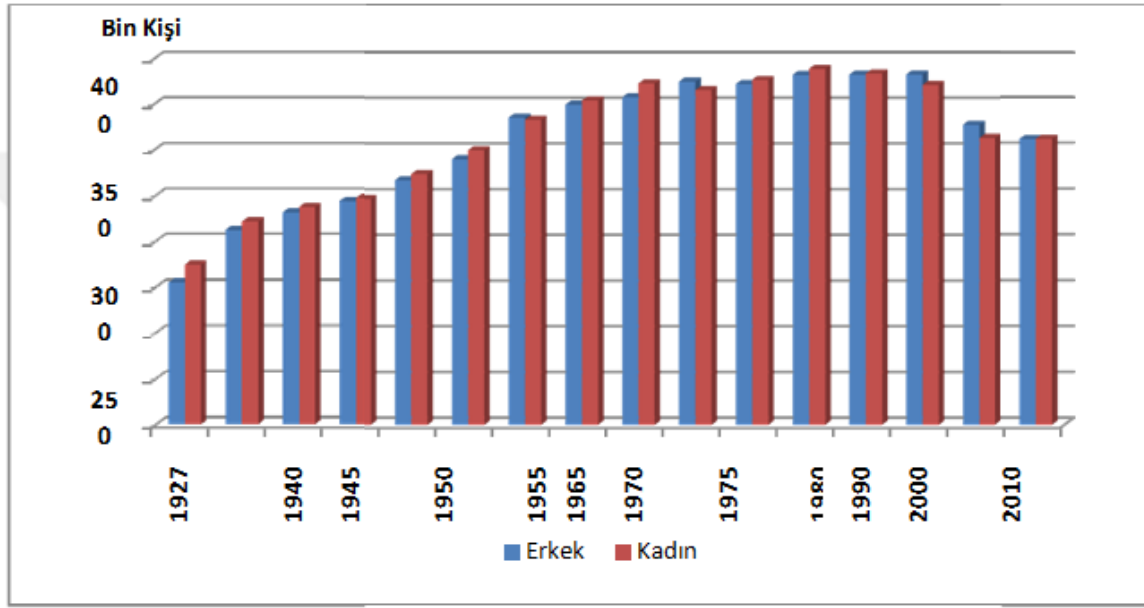
Tablo 3.6: Sivas İl Nüfusunun Sayım Yıllarına Göre Cinsiyet Durumu ve Cinsellik Oranı (1927-2013).

Sayım Yılı	Toplam	Erkek	Kadın	Cinsiyet Oranı (%)
1927	329.741	154.903	174.438	88,60
1935	432.996	211.947	221.049	95,88
1940	468.243	231.211	237.032	97,54
1945	490.493	243.590	246.903	98,66
1950*	542.004	267.636	274.368	97,55
1955	590.869	290.486	300.383	96,71
1960	669.922	336.071	333.851	100,66
1965	705.186	350.377	354.809	98,75
1970	731.921	358.440	373.481	95,97
1975	741.713	375.507	366.206	102,54
1980	750.144	372.771	377.373	98,78
1985	772.209	382.806	389.403	98,31
1990	767.481	383.155	384.326	99,70
2000	755.091	383.254	371.837	103,07
2010¹	642.224	328.304	313.920	104,58
2013¹	623.116	309.864	313.252	98,91

Kaynak: DİE (TÜİK), 2002b.

1: www.tuik.gov.tr

Şekil 3.4. Sivas İl Nüfusunun Sayım Yıllarına Göre Cinsiyet Durumu.

Kaynak: DİE (TÜİK), 1980, 1990, 2000 yıllarına ait sayım istatistikleri ve TÜİK ADNKS sonuçlarından derlenmiştir.

Sivas'ta nüfusun cinsiyet dağılımındaki orantısızlıkları üzerinde doğumlardan daha çok siyasal, sosyal ve ekonomik unsurlar etkilidir. (Doğanay,1997: 165). Balkan, Birinci Dünya ve Kurtuluş savaşları gibi birbirini takip eden savaş yıllarında erkek nüfusun büyük ölçüde azalmasına bağlı olarak ülkemiz genelinde olduğu gibi Sivas İli'nde de kadın nüfusuna fazlalığa sebep olmuştur (Ertürk vd, 2000). Türkiye'de ilk nüfus sayımının yapıldığı 1927 yılında Sivas'ta 26.042 dul kadının olması, ve yetişkin nüfus olarak adlandırılan 20-45 yaş diliminde kadın nüfusunun 71.062 (%61,6) ve erkek nüfusunun ise 44.377 (%38,4) oluşu erkek nüfusunun savaş döneminde kaybolduğunun göstergesidir (İstatistik Umum Müdürlüğü, 1929). Dolayısıyla bu dönemde Sivas İli'nde % 88,60 oranıyla Cumhuriyet tarihinin en düşük cinsiyet oranı gerçekleşmiştir (Ergün, 2016)

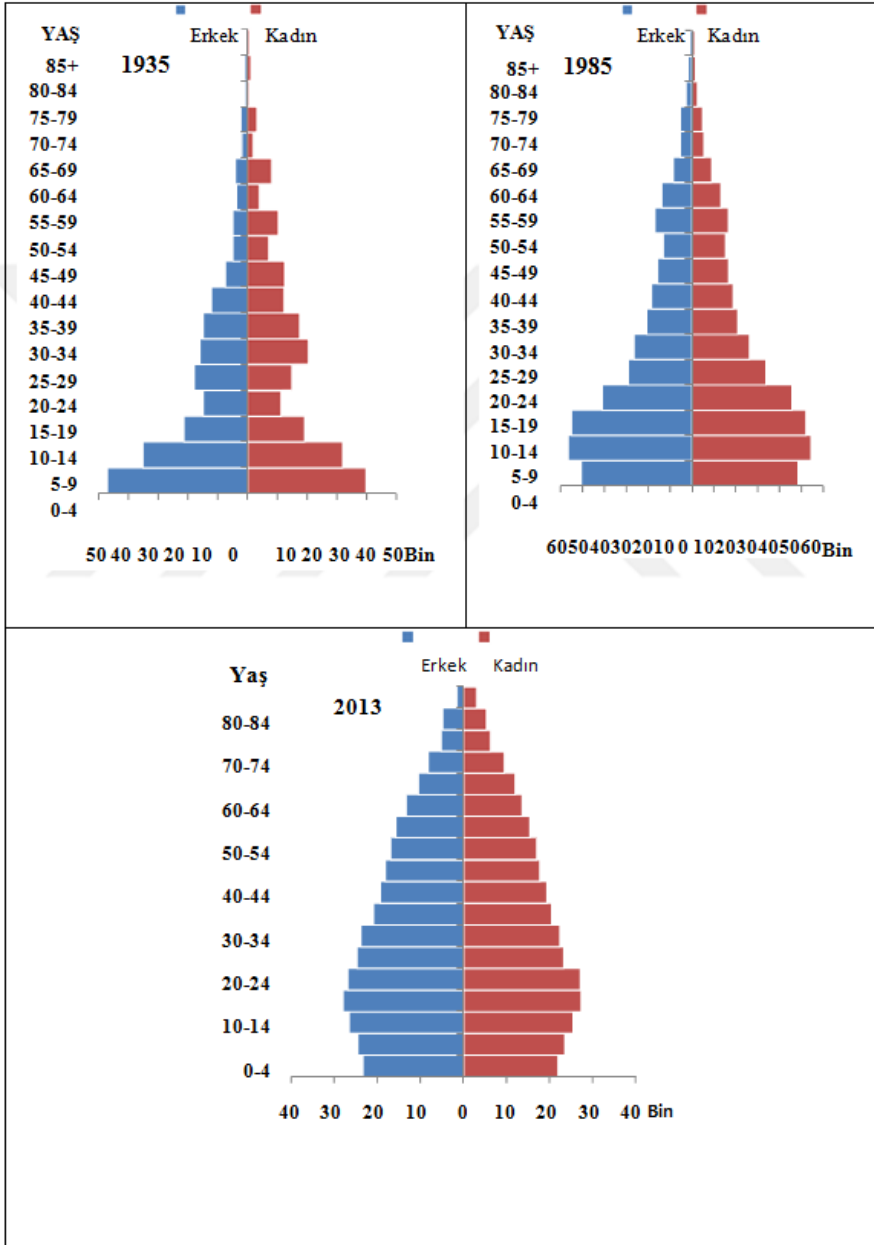
1935 yılından 1960 yılına kadar geçen sürede kadın nüfusunun fazlalığı göze çarpmaktadır. II. Dünya savaşında savaş koşulları gereği erkeklerin silah altına

alınması bu durum üzerinde etkili olmuştur. 1960 yılında erkek nüfusu kadın nüfusunu geçmiştir. 1975 yılına kadar geçen sürede özellikle dış göçler sebebiyle erkek nüfusu azalmaya başlamış, kadın nüfusu toplam nüfus içinde daha fazla olmuştur. 2000 yılından itibaren ise 2013 yılına kadar olan süreçte toplam nüfus içerisinde erkek nüfusun fazla olduğu görülmektedir. Bu durumun bir sonucu olarak cinsiyet oranı 2000 yılında %103,07'ye 2010 yılında ise %104,58'e kadar yükselmiştir (Ergün, 2016).

Nüfusun sosyal açıdan analizinde dikkate alınması gereken unsurlardan biri de, belli bir sayım yılına göre yaşa göre dağılımıdır. Sivas İli'nin 1935 yılı nüfus piramidi incelendiğinde doğum oranlarının yüksek olduğu görülmektedir. Şekil 3.5'e göre 15-19 yaş grubu ile 10-14 yaş grubundaki azalma göze çarpmaktadır. 15-19 yaş diliminden üst yaş dilimlerine doğru nüfusta bir artışın olduğu farkedilmekle birlikte 45-49 yaş diliminden itibaren yine belirgin bir şekilde düşme söz konusudur. (Ergün, 2016).

Şekil 3.5'e göre nüfus 0-19 yaş diliminde ağırlık gösterirken 20-24 ile 45-49 yaş dilimleri arasında belirgin bir düşmenin varlığı göze çarpmaktadır. 1985 yılına bakıldığında ise 65 yaş üstü nüfusun arttığı görülmektedir (Ergün, 2016).

Şekil 3.5: Sivas İli'nin 1935, 1985 ve 2013 Yılı Dar Aralıklı Yaş Dilimlerine Göre Nüfus Piramidi.

Kaynak: DİE (TÜİK) 1935 ve 1985 Genel Nüfus Sayımı Sonuçları

0-19 yaş dilimleri arasındaki nüfus miktarının fazlalığı Sivas'ta doğum oranlarının yüksek olduğunun, 20-24 ile 45-49 yaş dilimleri arasındaki azalma ise göç verdiğinin göstergelerindedir.

Sivas'ın 2013 yılındaki nüfus piramidine bakıldığında 1985 yılından 2013 yılına kadar geçen sürede doğum oranlarının dikkat çekecek bir oranda düştüğü farkedilmektedir. Doğum oranlarında düşme görülmesine rağmen 15-24 yaş gruplarında bir yükseliş karşımıza çıkmaktadır (Ergün, 2016).

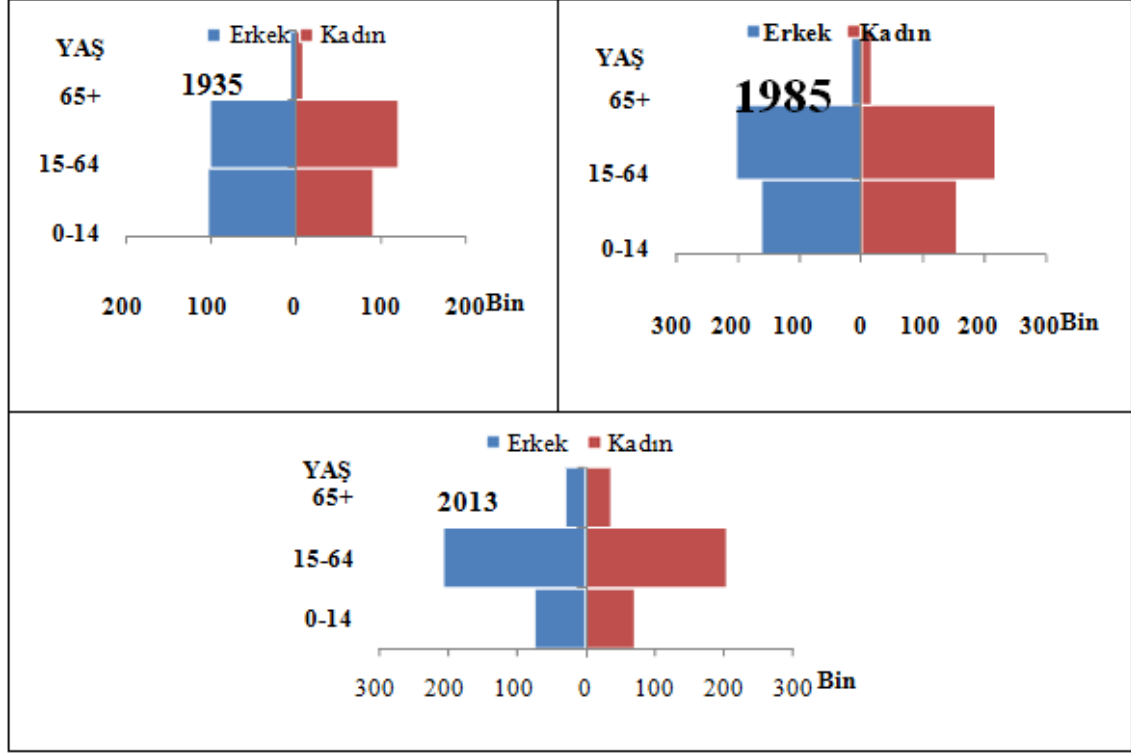
Tablo 3.7 ve şekil 3.6'da görüleceği üzere, Sivas İl nüfusu geniş aralıklı yaş gruplarına göre dağılımı incelendiğinde 1935, 1985 ve 2013 dönemlerinde nüfusun ağırlıklı olarak 15-64 yaş dilimlerinde toplandığı görülmektedir. 1935 yılında toplam nüfusun % 45,11'i (194.742 kişi), 1985 yılında %41,20'si (317.395 kişi) ve 2013 yılında ise %23,32'si (145.473 kişi) 0-14 yaş grubu aralığında yer almaktadır. 0-14 yaş dilimindeki nüfus 1985 en fazla iken 2013 yılında ise en düşüktür. Toplam nüfus içerisinde yer alan 15-64 yaş dilimi arasındaki nüfusun oranı 1935 yılında %51,44 (222.075 kişi) iken bu oran 1985 yılında %54,63'e (420.999 kişi), 2013 yılında ise %66'ya çıkmıştır. 1985 yılında 15-64 yaş arası nüfus en yüksek iken 1935 yılında ise en düşüktür (Ergün, 2016).

Tablo 3.7. Sivas İl Nüfusunun 1935, 1985 Ve 2013 Yıllarında Geniş Aralıklı Yaş Dilimlerine Göre Dağılımı.

Yıllar	Yaş Grubu	Erkek	Erkek Nüfusun %'si	Kadın	Kadın Nüfusun %'si	Toplam	Toplam Nüfusun %'si
1935	0-14	103792	53,30	90950	46,70	194742	45,11
	15-64	101111	45,53	120964	54,47	222075	51,44
	65+	6533	43,80	8380	56,20	14913	3,45
	Toplam	211436	49,00	220294	51,00	431730	100,00
1985	0-14	162245	51,12	155150	48,88	317395	41,20
	15-64	203590	48,36	217409	51,64	420999	54,63
	65+	16013	49,76	16167	50,24	32180	4,17
	Toplam	381848	49,55	388726	50,45	770574	100,00
2013	0-14	74417	51,16	71056	48,84	145473	23,32
	15-64	207316	50,35	204447	49,65	411763	66,00
	65+	30065	45,15	36523	54,85	66588	10,68
	Toplam	311798	50,00	312026	50,00	623824	100,00

Kaynak: DİE (TÜİK).

Şekil 3.6. Sivas İli'nin 1935, 1985 ve 2013 Yılı Geniş Aralıklı Yaş Dilimlerine Göre Nüfus Piramidi.

Kaynak: DİE (TÜİK) 1935 ve 1985 Genel Nüfus Sayımı Sonuçları

3.1.3.2. Nüfusun Eğitim ve Kültür Durumu

Nüfusun eğitim durumu toplumların ve dolayısıyla da bölgelerin kalkınmışlık seviyesini gösteren unsurlardan bir diğeridir. Nüfusun eğitim seviyesinin yüksek veya düşük olması ekonomik kalkınma için gerekli unsurların başında gelmektedir. (Başbüyük, 1999). Bundan dolayı Sivas İl nüfusunun bugününü açıklamak için geçmiş dönemlerdeki eğitim ve kültür durumundan da bahsetmek yararlı olacaktır (Ergün, 2016: 2017) .

Sivas ilk zamanlardan beri pek çok kavime ev sahipliği yapmış ve bu kavimler önemli izler bırakmıştır. Bu nedenle Sivas İç Anadolu'da bir kültür merkezi haline gelmiş ve bu özelliğini çok uzun zaman muhafaza etmiştir (Kaya, 2005: 10).

Yeni kurulan Cumhuriyet'in ilk yıllarında toplumsal hayatın bütün alanlarında olduğu gibi eğitim alanında da köklü değişiklikler yapılmıştır. Eski eğitim kurumları kapatılmış Tevhidi Tedrisat ile eğitim ve öğretim kurumları tek bir çatı altında toplanmıştır. Eğitim alanındaki değişimlerin etkisiyle tablo 3.9'da görüleceği üzere Sivas il genelinde okuma yazma bilenlerin oranı sürekli artış göstermiştir (Ergün, 2016).

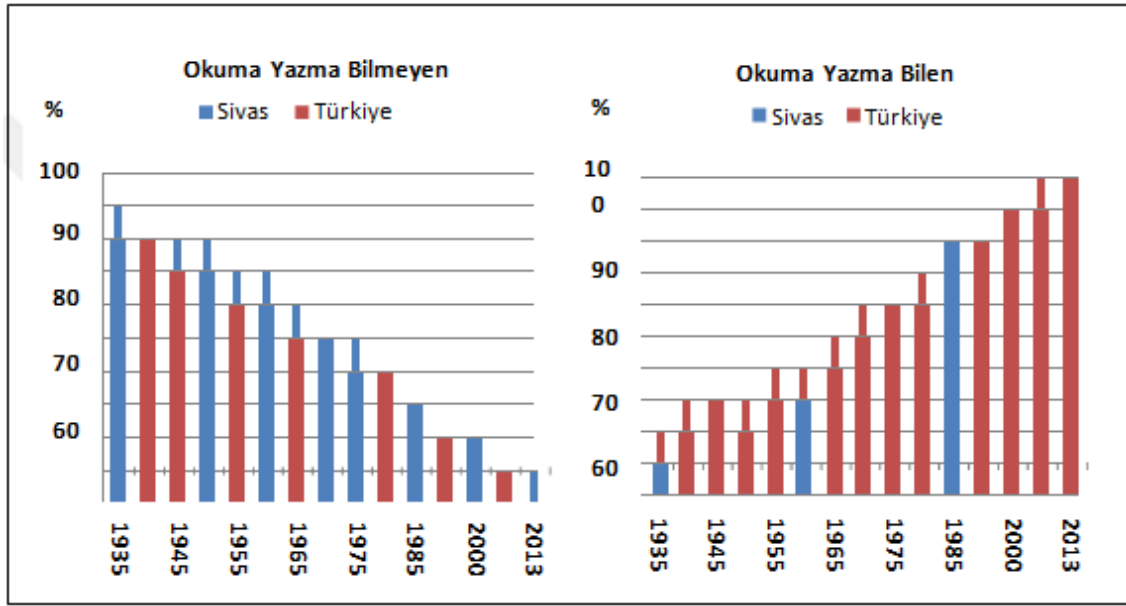
Tablo 3.9. Sivas İli Ve Türkiye’de Nüfusun Okur-Yazarlık Durumu (1935-2013).

Sayım Yılı	SİVAS						TÜRKİYE	
	Toplam Nüfus	Okuma Yazma Bilmeyen	Okuma Yazma Bilen	Bilinmeyen	Okuma Yazma Bilmeyen (4)	Okuma Yazma Bilen (4)	Okuma Yazma Bilmeyen (4)	Okuma Yazma Bilen (4)
1935	327.623	290.661	36.962	-	88,72	11,28	80,75	19,25
1940(1)	375.690	312.005	63.685	-	83,05	16,95	75,45	24,55
1945(2)	378.422	287.288	91.134	-	75,92	24,08	69,78	30,22
1950(3)	449.626	350.086	97.657	1.883	78,19	21,81	67,49	32,51
1955	455.737	321.555	132.215	1.967	70,86	29,14	59,01	40,99
1960	527.115	373.682	153.394	39	70,90	29,10	60,49	39,51
1965	556.459	343.917	212.141	401	61,85	38,15	51,24	48,76
1970	584.095	301.092	283.003	-	51,55	48,45	43,79	56,21
1975	599.751	267.062	332.089	600	44,57	55,43	36,28	63,72
1980	616.044	237.131	378.447	466	38,52	61,48	32,52	67,48
1985	648.338	174.787	473.213	338	26,97	73,03	22,55	77,45
1990	665.451	146.575	518.821	55	22,03	77,97	19,51	80,49
2000	664.674	97.024	567.640	10	14,60	85,40	12,68	87,32
2010	581.523	47.245	506.568	27.710	8,53	91,47	6,04	93,96
2013	566.325	34.630	517.838	13.857	6,27	93,73	3,96	96,04

Kaynak: DİE, (2002b) ve ADNKS verileri.

Şekil 3.7'ye göre 1935-2013 yılları arasında Sivas İli'nin okuma yazma bilen ve bilmeyen nüfus oranı Türkiye ortalaması ile karşılaştırıldığında, okuma yazma bilmeyenlerin oranı Türkiye ortalamasının üzerinde iken okuma yazma bilenlerin oranı ise Türkiye ortalamasından daha düşüktür.

Şekil 3.7. Sivas İli ve Türkiye'de Okuma Yazma Bilen ve Okuma Yazma Bilmeyen Nüfus Oranları (1935-2013).

Kaynak: DİE (TÜİK) 2000 yılı sayım sonuçları

Tablo 3.10'a göre cinsiyete göre nüfusun eğitim durumuna bakıldığında 1935-2013 yılları arasındaki bütün dönemlerde erkek nüfusun okur yazar oranı Türkiye genelinde olduğu gibi Sivas İli'nde de kadın nüfusun okur yazar oranından daha yüksektir (Ergün, 2016)

Tablo 3.10. Sivas İli'nde Cinsiyete Göre Nüfusun Eğitim Durumu (1935-2013).

	Toplam Nüfus		Okuma Yazma Bilmeyen		Okuma Yazma Bilen		Bilinmeyen		Okuma Yazma Bilmeyen Oranı(4)		Okuma Yazma Bilen Oranı(4)	
	Erkek	Kadın	Erkek	Kadın	Erkek	Kadın	Erkek	Kadın	Erkek	Kadın	Erkek	Kadın
1935	155.	172.	124.43	166.	30.91	6.051	-	-	80,1	96,49	19,90	3,51
1940(1)	185.51	190.18	134.15	177.85	51.36	12.32	-	-	72,3	93,52	27,69	6,48
1945(2)	184.77	193.65	116.20	171.08	68.56	22.56	-	-	62,8	88,35	37,11	11,65
1950(3)	221.90	227.72	145.49	204.58	75.57	22.08	83	1.05	65,8	90,26	34,18	9,74
1955	221.	234.47	117.94	203.	102.4	29.73	83	1.12	53,5	87,26	46,49	12,74
1960	262.82	264.28	144.02	229.	118.7	34.62	36	3	54,8	86,90	45,20	13,10
1965	275.	281.23	119.	224.46	155.5	56.60	24	160	43,4	79,86	56,56	20,14
1970	284.77	299.32	99.391	201.70	185.3	97.61	-	-	34,9	67,39	65,10	32,61
1975	301.62	298.12	86.086	180.97	215.0	117.	53	66	28,5	60,72	71,41	39,28
1980	304.24	311.80	71.475	165.65	232.3	146.0	39	67	23,5	53,14	76,48	46,86
1985	319.56	328.77	51.790	122.99	267.5	205.6	21	119	16,2	37,42	83,78	62,58
1990	331.02	334.42	40.997	105.57	289.9	228.8	33	22	12,3	31,57	87,61	68,43
2000	336.66	328.01	23.308	73.716	313.	254.2	1	9	6,92	22,47	93,08	77,53
2010	297.17	284.34	9.247	37.998	273.8	232.7	14	1363	3,26	14,04	96,74	85,96
2013	282.24	284.08	5.636	28.994	270.6	247.1	5.9	7.89	2,04	10,50	97,96	89,50

Kaynak: DİE, (2002b) ve ADNKS verileri.

İl Millî Eğitim Müdürlüğü (2013) verilerine göre nüfusun % 93,73'ünün okur yazardır ve Sivas İli'nde 24 anaokul, 395 ilkökul, 209 ortaokul ve 100 lise olmak üzere toplam 704 eğitim kurumu bulunmakta ve bu kurumlarda 125.417 öğrenci eğitim görmektedir. Ayrıca Sivas'ta bir tane yükseköğretim kurumu ve bu kurumda da yaklaşık 52.000 civarında öğrenci bulunmaktadır (Cumhuriyet Üniversitesi, 2016).

3.1.3.3. Aile Büyüklüğü

Toplam nüfusun aile sayısına oranını ifade eden aile büyüklüğü sosyal ve ekonomik faktörler başta olmak üzere çeşitli nedenlerle bölgeden bölgeye hatta bölge içinde bile değişiklik gösterir. Her ne kadar ülkemiz için ortalama aile büyüklüğü 5,5

olarak kabul edilse de gerçekte bu değer bir anlam ifade etmemektedir (Doğanay, 1997: 164). Çünkü aile büyüklüğü az önce de değinildiği gibi gerek bölgeler arası gerekse bölge içinde bile farklılıklar göstermektedir (Ergün 2016: 123).

Tablo 3.11.'a göre TÜİK 2012 yılı verilerine göre Sivas İli'nde ortalama hane halkı büyüklüğü toplamda 3,69 olup, bu oran il ve ilçe merkezlerinde 3,74 belde ve köylerde ise 3,59 dur. Aynı dönemde Türkiye'de ortalama hane halkı büyüklüğünün 3,70 olduğu dikkate alınırrsa, araştırma sahasında hane halkı büyüklüğünün Türkiye ortalamasına yakın olduğu görülmektedir.

Tablo 3.11. Sivas İli'nin Yerleşim Yerlerine Göre Nüfusu ve Ortalama Hane Halkı Büyüklüğü (2012).

Yerleşim Birimi	NÜFUS			HANE HALKI BÜYÜKLÜĞÜ		
	Toplam	İl/İlçe Merkez	Belde/Köy	Toplam	İl/İlçe Merkez	Belde/Köy
TOPLAM	623.53	428.426	195.109	3,69	3,74	3,59
Merkez	346.62	312.587	34.042	3,91	3,80	5,28
Akıncılar	5.170	2.797	2.373	2,78	3,04	2,52
Altınyayla	10.009	3.136	6.873	4,92	4,94	4,91
Divriği	16.272	10.824	5.448	2,69	3,11	2,15
Doğanşar	2.699	1.419	1.280	2,69	3,25	2,26
Gemerek	25.498	5.336	20.162	3,28	3,53	3,23
Gölova	3.645	2.197	1.448	2,46	2,75	2,13
Gürün	20.222	9.824	10.398	3,62	3,49	3,75
Hafik	8.863	2.856	6.007	2,75	3,63	2,51
İmranlı	7.882	3.587	4.295	2,71	3,28	2,38
Kangal	23.911	10.379	13.532	3,62	4,14	3,31
Koyulhisar	12.404	4.138	8.266	2,82	2,90	2,78
Suşehri	26.396	14.749	11.647	3,37	3,46	3,27
Şarkışla	38.448	21.087	17.361	3,76	3,80	3,71
Ulaş	9.680	2.807	6.873	3,94	3,69	4,04
Yıldızeli	42.723	8.758	33.965	4,51	4,79	4,45
Zara	23.084	11.945	11.139	3,14	3,53	2,83

Kaynak: TÜİK, 2013.

3.1.3.3. Sosyo-Ekonomik Nitelikler

Sosyo-ekonomik nitelikler nüfusun sağlık, beslenme, yaşam biçimi gibi birçok durumun etkilemektedir. Nüfusun sağlık, beslenme, eğitim ve yaşam biçimi özellikleri aynı zamanda bir bölgenin gelişmişlik durumu hakkında da bilgi verir Sivas İli'nde sanayinin gelişmemiş olması ve fiziki coğrafya şartlarının zorlukları gibi unsurlar sonucunda tarım ve hayvancılık faaliyetleri ön plana çıkmaktadır. (Ergün, 2016: 125).

Sosyal hayat üzerinde etkili olan faktörlerden biri de insanların boş zamanlarını geçirme, dinlenme veya eğlenme gibi ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla oluşturulan alanlar veya yapılarıdır. İlçelerin çoğunda bu gibi alanlar veya yapılar yok denecek kadar azken, il merkezinde ise oldukça sınırlıdır. İlçe merkezinde ve bazı kırsal kesimde erkekler için kahvehaneler yada çay evleri bu gibi ihtiyaçlara cevap vermeye çalışırken, il merkezinde ise kafeteryalar, sinema salonları, tiyatro salonu ve piknik alanları, parklar ve 2016 yılında açılan alışveriş merkezi bu ihtiyacı karşılamaya çalışmaktadır. Dolayısıyla gerek il merkezinde gerek ilçe ve köylerde var olan mevcut alanlar nüfusun sosyal hayata dair ihtiyacını gidermede yetersiz kalmaktadır. Sivas'ta kış aylarının uzun sürmesi ve sıcaklığın da oldukça düşük olması dikkate alındığında kapalı sosyal alanların yetersizliği ve eksikliği daha da hissedilmektedir. Bu durum, sosyal alanların ve faaliyetlerin yetersiz olduğunu göstermektedir (Ergün, 2016). Nitekim OECD (Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü) verilerine göre, TR72 Bölgesi illeri arasında yer alan Sivas İli baskın kırsal alan, daha ileri bir ayrımla tamamen kırsal alanlar kategorisine girmekte ve özellikle de sosyal ve kentsel altyapı açısından hem bölge hem de ülke geneline göre daha zayıf bir konumda yer almaktadır (Orta Anadolu Kalkınma Ajansı 2014).

3.1.4. Sivas'ta Nüfus Dağılımı ve Yoğunluğu

Nüfusun dağılışı üzerinde su kaynakları, iklim, toprak özellikleri, bitki örtüsü, yeryüzü şekilleri, vb fiziki coğrafya koşulları ile tarım, ticaret, sanayi, ulaşım, alt yapı gibi beşeri unsurlar etkili olmaktadır. Nüfus yoğunluğu ise nüfus ile yerleşme yeri arasındaki ilişkiyi gösteren göstergelerden biri olup, belli sınırlar dahilinde

bulunan nüfusun o yerin yüzölçümüne oranıyla ifade edilir (Doğanay, 1997: 2010). Tablo 3.12'ye göre, 28.549 km² alana sahip olan Sivas'ın 2013 yılı nüfusu 623.82, nüfus yoğunluğu ise se 22 (km²/kişi)'dir

Tablo 3.12. Sivas İli'nde Nüfusun İlçelere Göre Dağılımı ve Aritmetik Yoğunluğu (2013)

Yerleşim Yeri	Nüfus	Yüzölçüm	Aritmetik Nüfus
Merkez	348.623	2.768	126
Akıncılar	5.300	503	11
Altınyayla	9.736	549	18
Divriği	16.128	2.716	6
Doğanşar	2.881	198	16
Gemerek	26.157	1.111	24
Gölova	3.532	332	11
Gürün	19.954	2.717	7
Hafik	9.438	2.402	4
İmranlı	7.975	1.217	7
Kangal	23.089	3.691	6
Koyulhisar	14.274	1.042	14
Suşehri	26.053	832	31
Şarkışla	38.094	2.097	18
Ulaş	9.584	754	13
Yıldızeli	40.540	3.044	13
Zara	22.466	2.576	9
Toplam	623.824	28.549	22

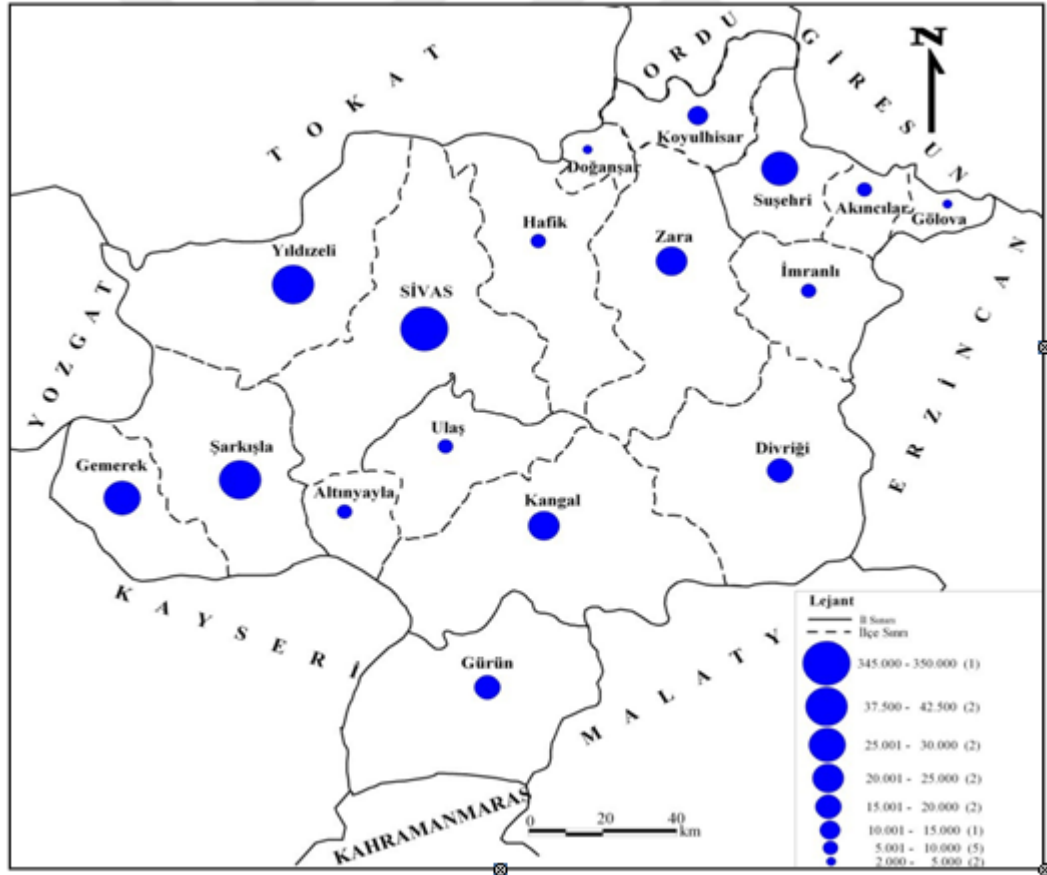
Kaynak: Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi 2013.

Nüfusun ilçelere göre dağılımına bakıldığında ise İl merkezi dışında Sivas genelindeki 16 ilçeden 40.540 nüfusu bulunan Yıldızeli ilçesi en çok nüfusa sahip ilçedir. 2.881 nüfusu buluna Doğanşar ilçesi de en az nüfusa sahip olan ilçesidir

Şekil 3.8'de görüleceği üzere nüfusun il sınırları içerisindeki dağılımına

bakıldığında, nüfusun şehir merkezine doğru gidildikçe bir azalma olduğu dikkati çekmektedir.

Şekil 3.8. Sivas İli'nde Nüfusun Dağılışı (2013).

Kaynak: TÜİK, ADNKS sonuçları 2013

İl nüfusunun dağılımında daha çok yeryüzü şekilleri, iklim ve su kaynakları gibi doğal unsurlar etkili olmuştur. Sivas'ın orta ve batı kısımlarında yeryüzü şekillerinin diğer kısımlara oranla daha az engebeli ve yükseltinin az olması, kuzey kesimlerinde ise Kelkit Çayı vadisinin yer aldığı bölgede tarımsal faaliyetlerin gerçekleştirilmesi nüfusun bu alanlarda daha fazla toplanmasında etkili olmuştur. Doğuya doğru engebe ve yükseltilerin artmasına bağlı olarak nüfusta da azalma görülmesine rağmen doğuda yer alan Divriği İlçesi'nde Çaltı Çayı'nın bulunması ve Divriği'nin çevresine göre daha alçakta yer almasından dolayı karasal iklimin

şiddetinin de çevresine göre azalması nüfusun burada toplanmasında etkili olmuştur (Ergün, 2106: 129).

İl içerisinde aritmetik nüfus yoğunluğunun farklılıklar göstermesinde yerleşim yerlerinin nüfusları ile sahip oldukları yüzölçümlerinin farklı olması da etkilidir. Gemerek ve Suşehri ilçelerinde ise nüfusun fazla olmasına rağmen yüzölçümlerinin küçük olması aritmetik nüfus yoğunluğunun yüksek olmasına neden olurken, Divriği, Hafik, Kangal, Zara ve Gürün ilçelerinde yüzölçümün yüksek olması, İmranlı İlçesi'nde ise nüfusun az olması aritmetik nüfus yoğunluğunun düşük olmasında etkili olmuştur. Doğanşar ve Altınyayla ilçelerinde ise aritmetik nüfus yoğunluğunun göreceli de olsa yüksek olmasında bu ilçelerin yakın bir geçmişte ilçe statüsünü kazanması sebebiyle köylerinden göç alması ve yüzölçümlerinin daha küçük olması etkilidir (Akbulut, 2007).

3.2. Sivas İli'nin Yerleşme Özellikleri

3.2.1. Genel Bakış

Sivas İli'nde 16 ilçe, 7 belde belediyesi bulunmaktadır. Yüz ölçüm olarak Türkiye'nin Konya'dan sonra ikinci büyük ili olan Sivas köy sayısı bakımından ise birinci büyüklükteki ilidir (Sivas Valiliği, 2011: 379). İller idaresi genel müdürlüğü verilerine göre 1.240 olan köy sayısı il özel idaresi verilerine göre 1.250'dir. 1997 Sivas İli Köy Envanteri'ne göre ise köy sayısı 1.261 dir. Ayrıca il genelinde 683 mezra ve diğer geçici yerleşmeler de bulunmaktadır (Ergün, 2016: 130).

3.2.2. Tarihsel Süreçte Sivas

Eski ismi Sebasteia olan Sivas, Anadolu'nun en önemli ve en eski yerleşim mekanlarından biridir. Yapılan araştırma ve kazılarda elde edilen bilgiler bölgede yerleşimin Neolitik Çağ'a (M. Ö. 8000-5500) uzandığını göstermektedir. Şehir M.Ö. 2000'lerde farklı yerleşmelere ev sahipliği yapmıştır(www.tuik.com.tr./sivas, 2017).

Sivas'ta farklı zamanlarda hükmeden devletler, kente kendilerine has isimler vermişlerdir. Bunlar: Sebaste, Sipas, Megalopolis, Kabira, Diaspolis(Tanrı Şehri), Talaurs, Danişment İli, Eyalet-i Rum, Eyalet-i Sivas ve Sivas isimleridir (www.sivas.göç.tr, 2017).

Bölge coğrafi yapısı sebebiyle arkeoloji literatüründe Doğu Kapadokya diye adlandırılır. M.Ö. 1800'lü yıllarda ilk siyasi birliği kurarak imparatorluğa geçen Hititlerin yerleşim yeri içerisinde olan Sivas, Frigyalıların, Lidyalıların, Romalıların ve Bizanslıların egemenliğinde, Diapolls ve Sebast gibi adlar da almıştır (www.tüik.com.tr/sivas, 2017).

Bugün kullanılan Sivas adının kaynağı hakkında farklı düşünceler vardır. Bunlardan Sebaste Sebasteia eski Yunancada (Augustus Şehri) adı Pontus kralı Polemon'un eşi Pitodoris tarafından verilmiştir. Romalılar, Pont Krallığını egemenlikleri altına aldıkları zaman kentin yönetimini Pont Krallığında bırakmışlardı. Pont Kralının eşi ise, Roma Kralı Augustus'un sevgisini kazanmak ve ona bir teşekkür ve bağlılık ifadesi olarak Yunanca'da Ogüst kenti manasına gelen Sebaste 'nin zamanla Sivas'a dönüştüğü iddia edilmektedir(www.sivas.göç.tr, 2017).

Bir diğer görüş de, bugün Sivas olarak kullanılan adın Sipas'tan geldiğidir. Kentin ilk kurulduğu zamanlarda, bugünkü kentin merkezinin bulunduğu yerde büyük çınar ağaçlarının altında üç adet su gözesi(kaynağı) vardır. Bu kaynaklardan bir tanesi Allah'a Şükür'ü ikincisi ana ve babaya saygıyı, sonuncusu da küçüklere sevgiyi temsil eder. Bu yörede yaşayan kişiler zamanla bu özelliklerini koruyamayıp kaybedince, bu üç göz de kurur. Şehrin isminin de 'üç göze' anlamına gelen Sipas'tan kaynaklandığı ve zamanla bugünkü adına dönüştüğü söylenmektedir(www.sivas.göç.tr, 2017).

Yazılı Tarih Öncesi: 1927'den günümüze devam eden kazı ve araştırmalarda bulunan bulgular, Sivas'ta Neolitik Dönem'den başlayarak yerleşildiği yolundaki iddiaları doğrular niteliktedir. Yörede Kalkolitik Dönem (M.Ö. 5000-3000) ve ilk Tunç Çağ (M.Ö. 3000-2000) yerleşmelerinin varlığı ise, bu dönemlerden kalma çanak-çömlek, ev ve şehir kalıntılarıyla kesin olarak kanıtlanmıştır. Maltepe Höyüğü kazıları,

yörede ilk yerleşmenin M.Ö. 2600'lerde başlayıp M.Ö. 2000'lere kadar kesintisiz devam ettiğini göstermektedir(www.sivas.göç.tr, 2017).

Yazılı Tarih: Sivas'ın eski bir yerleşim yeri olmasına rağmen ne zaman ve kimler tarafından kurulduğuna dair net bilgiler yoktur. Kent merkezi ilçe ve köylerinde yapılan arkeolojik kazı ve araştırmalarda elde edilen bilgiler, bulunan höyük ve eski kent harabeleri, Sivas'taki yerleşimin tarihin ilk dönemlerinden itibaren başladığını kanıtlamaktadır. Bu zamanlara ait yeterli araştırmalar yapılmamış olduğu için Sivas'ın tarihini, Anadolu'nun büyük bir bölümünü içeren Kapadokya tarihi içerisinde incelemek gerekmektedir (www.sivas.göç.tr, 2017).

Bu yönden Kapadokya tarihine baktığımızda Sivas'ın M.Ö. 2000 yıllarına kadar uzanan bir geçmişe sahip olduğunu, yerleşim merkezi olarak kullanıldığını ve Eti hakimiyetinde kaldığı görülmektedir. Etiler zamanında yapılan savaşlar, Sivas ve çevresinde meydana gelmiş, Sivas da bu savaşlardan etkilenerek yakılmış ve harap edilmiştir. Asur hükümdarı Sargon, M.Ö. 710 yılında Anadolu içlerine yaptığı bir akında Sivas içlerine kadar ilerlemiştir. Yine M.Ö. 676 yıllarında Kafkasya'dan İskitler, İran'dan Medler Anadolu 'nun iç kesimlerine kadar ilerlemişlerdir. Kapadokya bölgesinde Asurlar'a karşı bir güç kalmayınca Medler ve Lidyalılar, M.Ö. 585 tarihinde Kızılırmak sınır kabul edilerek bir anlaşma yapmışlardır. Bu durumda Kızılırmak'ın doğu kısmı yani Sivas ve çevresi Medler'e kaldı. Medler'in bölgedeki hakimiyeti uzun sürmedi. Pers 'ler M.Ö. 550 yılında Med hükümlerine son vererek Sivas'ı ele geçirdiler. Diğer önemli bir saldırı da Makedonya Kralı Büyük İskender'in M.Ö. Anadolu'ya yaptığı akınlardır. Büyük İskender ilk olarak M.Ö. 334'te ikinci olarak da iki yıl sonra M.Ö. 332' de iki kez Anadolu 'nun iç kesimlerine akın düzenlenmiş, her ikisinde de Sivas'ta Pers hükümlerini bitirmiştir. Geçtiği yerlerde Makedonya subaylarından komutanlar bıraktığı için, Sivas da bir müddet Makedonyalı subaylardan Sabistes'in egemenliğinde kalmıştır. Sabistes kendi eğlencesine daldığından askerlerinin şehre zarar vermesini önemsememiştir. Buna dayanamayan halk isyan etmiş, tekrar Pers Kralı I. Ariaretes'in hükümlerine girmeyi kabul etmiştir. Sonra Roma Kralı Tiberius M.S. 17 de Sivas ve çevresini almıştır. Böylelikle, Sivas Roma İmparatorluğu'na girmiş

ve Eyalet-i Rum olmuştur. M.S. (17-395) yıllarında işgallere uğrayan Sivas, daha çok Roma sınırlarında kaldıktan sonra, M.S. 395'te Bizans'a ayrılan sınırlar içinde kaldı. Bu sürede Sasanlı akınlarından etkilenmiş, X. yy'dan sonra da merkezi yönetimin güçlü olması amacıyla Sebasteia (Sivas) Themasi'nin yönetimi altına girmiştir. 1059 'da Anadolu'yu işgal eden Türkmenler ve 1064'te Alp Arslan dan kaçan Selçuklu Şehzadesi Elbasan Sivas çevresinde kısa süre hüküm sürdüre de; bölgenin Türk hükmüne girmesi 1071 den sonra olmuştur. Az bir süre Selçuklu egemenliğinde kalan Sivas, 1075'te Danişment Beyliği egemenliği altındadır. 1143 'ten sonra Danişmentlerin otoritesi sarsılınca Anadolu Selçuklu'larını yeniden bir araya getiren I. Mesud, 1152'de Sivas'ı topraklarına kattı. Anadolu Selçukluları ile Danişmentliler arasında sürekli değişen Sivas, 1175'te II. Kılıç Aslan'ca Selçuklu topraklarına katılmıştır. II. Kılıç Aslan'ın 1186'da 11 oğluna ülkeyi paylaşmıştır. Yaşanan taht kavgaları I. Alaeddin Keykubad'ın 1220'de hükümdar olmasına kadar devam etti. Moğollara karşı önlem alan Keykubad, Sivas'ı surlarla çevirmiştir (www.sivas.göç.tr, 2017).

Şehri korumak için önlemler alınsa da hükümdarın değişmesi sonucu bölgede sorunlar olmuştur.

1243'te Köseadağ Savaşında yenilgiye uğrayan Moğollar Sivas'ı işgal ettiler. Bölgedeki karışıklıklardan yararlanan İlhanlı hükümdarı 1318 'de Anadolu Selçuklu Devletini yıkmıştır. İlhanlı devleti de gücünü kaybedince Sivas'ta Eretna Bey özerk beyliğini kurmuştur. Eretna Bey'in vefat edince oğlu tahta çıkmıştır; fakat yaşı küçük olduğu için idare edememiştir. 1378'de Kadı Burhanettin'in vezir olması ile devlet yeniden güçlenmiştir. Son Eretna Bey'i Ali Bey'in eğlenceye düşkün olmasından istifade eden Kadı Burhanettin, kendine karşı olan kişileri ortadan kaldırmış, 1388 de Ali Bey'in ölümünden sonra Sivas'ta kendi ismiyle devlet kurmuştur. Memlük saldırılarında üstünlük sağlamış; Timur tehdidine karşı da Osmanlıdan yardım istemiştir. Akkoyunlu Osman Bey tarafından yenilgiye uğramış ve 1398 'de öldürülmüştür (www.sivas.tr, 2017).

Kadı Burhaneddin öldükten sonra Sivas' ta Osmanlı egemenliği tanınmıştır. 1400 de Anadolu'ya gelen Timur, Sivas'ı kuşatmış ve yakıp yıkarak geri çekilmiştir.

Osmanlının Ankara Savaşı'nda Timur'a yenilmiş; Yıldırım Bayezid'in oğulları arasında da taht kavgaları olmuştur. 1408'de Sivas'ı hakimiyeti altına alan Çelebi Mehmed, 1413'te Sivas Osmanlı topraklarına katılmıştır. Osmanlı hakimiyetinde eyalet merkezi olan Sivas; Amasya, Çorum, Tokat, kısmi olarak Malatya ve Kayseri Sivas'a bağlı birer sancak beyidir. Evliya Çelebi Seyahatnamesi'nde bahsedildiği gibi Sivas zamanın en önemli eyaletlerinden biridir.(40 ilkokul, 1000dükkan, 18 dükkan, 18 han, 40 kadar çeşmesi olduğu söylenir.)(www.sivas.tr,2017).

Sivas Osmanlı döneminde de milli mücadelede de önemli bir yere sahiptir. 4 Eylül 1919 'da Atatürk önderliğinde Sivas Kongresi toplanmış ve Türkiye Cumhuriyeti'nin temeli burada atılmıştır. Milli mücadelenin için önemli kararlar alınmıştır(www.tuik.com.tr/sivasdemografikyapı, 2017). Sivas Mondros Antlaşmasında vilayet-i sidde içerisinde yer almaktadır.

3.2.3. Yerleşme Şekilleri

Köy sayısı bakımından Türkiye'nin en büyük ili olan ve 2014 yılı verilerine göre toplam nüfusunun %30'unun kırsal yerleşmelerde yaşadığı Sivas İli'nde 1.240 köy ile bu köylere bağlı 653 tane de mezra bulunmaktadır.

Tablo 3.13'te görüldüğü gibi Sivas'ta bulunun onyedili ilçeden merkez ilçe ve Şarkışla İlçesi'nin şehir nüfusu 20.000'nin üzerinde iken diğer onbeş ilçenin nüfusları 20.000'nin altında yer almaktadır. Doğanşar ve Gölova ilçelerinin nüfusları ise 442 sayılı köy kanununda köy için belirtilen 2000 değerinin altındadır. Ancak bu iki ilçe de belediye teşkilatı bulunduğu için 442 sayılı köy kanuna göre kasaba statüsünde değerlendirilebilir.

Tablo 3.13. Sivas İli'nde Nüfusun Yerleşim Yerlerine Göre Dağılımı (2013).

Yerleşim Birimi	NÜFUS		
	İl/İlçe Merkez	Belde/Köy	Toplam
Merkez	315.107	33.516	348.623
Akıncılar	2.659	2.641	5.300
Altınyayla	3.850	5.886	9.736
Divriği	10.530	5.598	16.128
Doğanşar	1.448	1.433	2.881
Gemerek	11.811	14.346	26.157
Gölova	1.432	2.100	3.532
Gürün	11.107	8.847	19.954
Hafik	2.882	6.556	9.438
İmranlı	3.390	4.585	7.975
Kangal	9.868	13.221	23.089
Koyulhisar	5.100	9.174	14.274
Suşehri	14.544	11.509	26.053
Şarkışla	21.181	16.913	38.094
Ulaş	3.849	5.735	9.584
Yıldızeli	8.875	31.665	40.540
Zara	11.931	10.535	22.466
Toplam	439.564	184.260	623.824

Kaynak: Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi 2013.

Tablo 3.14 ve şekil 3.12'de görüleceği üzere, TÜİK 2011 yılı verilerine göre Sivas İli'nde istihdam edilen 15 yaş ve üzeri nüfusun miktarı 193 bin olup bu nüfusun 78 bini (% 40,3) hizmet, 73 bini (%37,9) tarım ve 42 bini (% 21,8) ise sanayi sektöründe çalışmaktadır (Ergün, 2016).

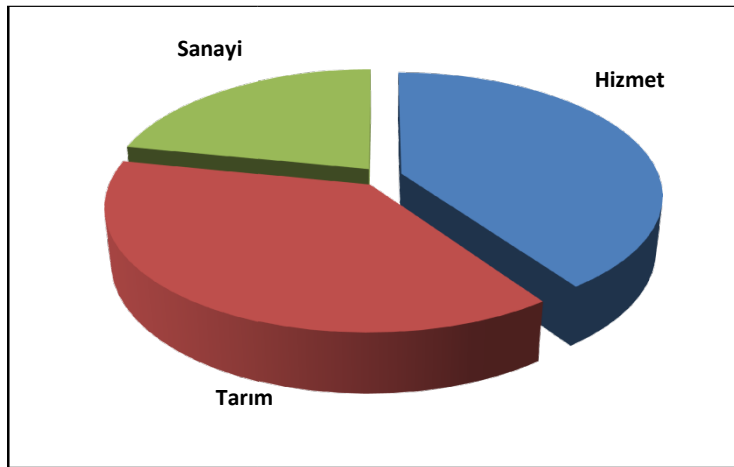
Tablo 3.14. Sivas İli'nde 15 Yaş ve Üstü İstihdam Edilen Nüfusun Ekonomik Faaliyet Kollarına Göre Dağılımı (2011).

Ekonomik Faaliyet	Çalışan Sayısı	Yüzdesi (%)
Hizmet	78	40,3
Tarım	73	37,9
Sanayi	42	21,8
Toplam	193	100

Kaynak: TÜİK, 2012.

Sivas İli'nde tarım dışı sektörde çalışanların oranı % 50'nin üzerinde olmakla beraber en yüksek oran hizmet sektöründedir. Çalışanların en düşük oranı sanayi sektöründe görülmekle birlikte hizmet ve tarım sektöründe çalışanların oranı ise birbirine oldukça yakın görünmektedir (Şekil 3.9). Bu durum Sivas'ta tarımdan hizmet sektörüne geçişin olduğunu göstermektedir (Ergün, 2016).

Şekil 3.9. Sivas'ta İstihdam Edilen 15 Yaş ve Üstü Nüfusun Ekonomik Faaliyet Kollarına Göre Dağılımı (2011).

3.3. Sivas İli'nde Göç Hareketleri

Sivas'ta göç hareketleri Cumhuriyet'ten çok öncelere kadar uzansa da bu çalışmada ağırlıklı olarak Cumhuriyet sonrası göçler üzerinde durulacaktır.

3.3.1. Sivas İli'nde Cumhuriyet Dönemi Öncesi Göçler

Tarih boyunca bir çok devletin egemenliğine giren Sivas, siyasi, ekonomik askeri ve kültürel bakımdan önemli ve büyük bir şehir kimliğini her zaman korumuştur (Yasak, 1994). Coğrafi konum olarak Sivas'ın askeri geçiş güzergahı ve önemli ticaret yolları üzerinde bulunması önemli bir yerleşim merkezi olma nedenleri arasındadır. Sivas, özellikle Anadolu Selçuklu Devleti zamanında ekonomik ve kültürel açıdan en parlak dönemini yaşamıştır. Osmanlı Devleti'nin son zamanlarında duraklama ve gerileme döneminde görülen siyasi ve ekonomik gelişmelerden olumsuz yönde etkilenen Sivas, Selçuklular dönemindeki kültürel ve ekonomik düzeyine bir daha ulaşamamıştır (Ergün 2016: 147).

Adı geçen dönemlere ait göçlere dair yazılı verilerin bulunmaması Sivas'ta bu dönemlerdeki göç hareketlerinin açıklanmasını güçleştirmektedir. Ancak Sivas'ın dönem dönem kültürel ve ekonomik bakımdan Anadolu'nun önde gelen şehirlerinden biri olması, kimi dönemlerde ise gerilemesi Sivas'ın bazan göç aldığı bazı dönemlerde ise göç verdiği fikrini uyandırmaktadır (Ergün, 201:147).

3.3.2.Sivas İli'nde Cumhuriyet Dönemi'nde Göç Hareketleri

Sivas'ta göç olgusu 1950'li yıllardan sonra hız kazanarak devam etmiştir. Bu dönem aynı zamanda Türkiye'de de nüfus hareketlerinin yoğunlaştığı dönemdir. Çünkü bu dönemde Türkiye'de kentleşme ve sanayileşme hız kazanmıştır. İlk başlarda göçlerin yönü kırsal alandan kentlere doğru görülürken 1980'lerden sonra ise farklılaşarak daha çok kentten kente doğru eğilim göstermiştir (Koçak ve Terzi, 2012). Aynı zamanda 1950'lerde görülen bir diğer göç hareketi ise yurt dışına yapılan göçlerdir. 1960-1975 yıllarında, başta Avrupa ülkelerine olmak üzere Türkiye'den yabancı ülkelere ciddi sayıda göç hareketleri yaşanmıştır (Şahin vd, 2006: 310).

Tablo 3.15'e göre Sivas İli'nde özellikle 1950'lilerde sonra yaşanan göç hareketlerine bağlı olarak nüfus artışı yavaşlamış ve 1985'ten itibaren de nüfus azalma eğilimi göstermeye başlamıştır

Tablo 3.15: Sivas İli'nde Sayım Dönemlerine Göre Nüfusun Gelişimi ve Sivas İli ve Türkiye'de Nüfus Artış Hızı (1927-2013).

YILLAR	SİVAS		Artış Hızı (%0)*	
	Nüfus	Artan Nüfus	Sivas	Türkiye
1927	329.741		-	-
1935	432.996	103.255	25,69	21,10
1940	468.243	35.247	15,65	17,03
1945	490.493	22.250	9,28	10,59
1950	542.004	51.511	19,97	21,73
1955	590.869	48.865	17,26	27,75
1960	669.922	79.053	25,11	28,53
1965	705.186	35.264	10,26	24,63
1970	731.921	26.735	7,44	25,19
1975	741.713	9.792	2,66	25,01
1980	750.144	8.431	2,26	20,65
1985	772.209	22.065	5,80	24,88
1990	767.481	-4.728	-1,23	21,71
2000	755.091	-12.390	-1,63	18,28
2010	642.224	3.760	1,95	14,1
2013	623.824	-18.400	-9,83	12,8

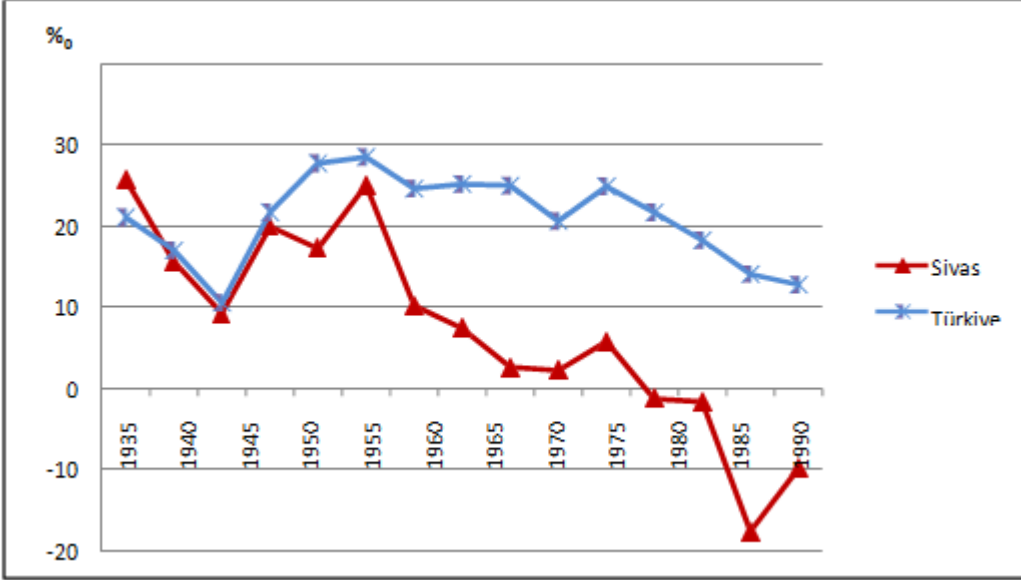
Kaynak: 1: DİE (TÜİK), 2002.

2: www.tuikapp.tuik.gov.tr/adnksdagitapp/adnks.zul

Tablo 3.15'e göre 1927-2013 yılları arasındaki Türkiye ve Sivas İli'nin yıllık nüfus artış hızları karşılaştırıldığında 1927-1950 yılları arasındaki dönemlerde Sivas İli'ndeki yıllık nüfus artış hızının Türkiye yıllık nüfus artış hızı ile paralel bir şekilde seyrederken, 1950'den sonra farklılaştığı görülmektedir. 1935-1945 dönemleri arasında hem Türkiye'de hem de Sivas İli'nde yıllık nüfus artış hızı o dönemin sosyal, ekonomik ve siyasi şartlarına bağlı olarak sürekli azalmıştır. 1935 yılında %0 21,10 olan Türkiye'nin yıllık nüfus artış hızı 1940 yılında %0 17,03'e ve 1945 yılında ise Cumhuriyet tarihinin en düşük değer olan %0 10,59'a kadar gerilemiştir. 1945-1950 dönemi arasında hem Türkiye'de hem de Sivas İli'nde yıllık nüfus artış hızı artmıştır. Bu dönemde Türkiye'de yıllık nüfus artış hızı %0 21,73'e yükselirken Sivas İli'nde ise yıllık nüfus artış hızı %0 19,97'ye yükselmiştir (Ergün, 2016:149).

Ergüne'e göre (2016) şekil 3.10'da da görüleceği üzere, 1950'den sonra Türkiye ile Sivas İli'nin yıllık ortalama nüfus artış hızları arasında belirgin bir biçimde farklılıklar görülmektedir. 1955-2013 dönemleri arasında Türkiye'nin yıllık nüfus artış hızında 1985 yılına kadar artma ve azalma görülürken, bu yıldan sonra yıllık ortalama nüfus artış hızı sürekli azalmıştır. Oysa 1950'den sonra yoğun bir biçimde başlayan göç hareketlerine bağlı olarak Sivas İli'nin yıllık nüfus artış hızı 1960 yılı hariç sürekli azalmıştır.

Şekil 3.10. Türkiye ve Sivas İli'nin Yıllık Ortalama Nüfus Artış Hızı (1935-2013).

Nüfus artış hızının 1960'dan sonra sürekli azalması ve nüfus artışının önce yavaşlayıp sonra da azalması Sivas İli'nde göç hareketlerinin belirli bir dönemle sınırlı olmadığını, 1960'lı yıllardan beri devam eden bir süreç olduğunu göstermektedir. 2000-2010 yılları arasında ise hem nüfus artış hızında hem de nüfus miktarında ciddi bir düşmenin görülmesinde göçlerle birlikte nüfus sayımlarında adrese dayalı nüfus kayıt sistemine geçişin de etkisi bulunmaktadır. Önceki nüfus sayım dönemlerinde Sivas il sınırları dışında yaşayıp da sayım dönemlerinde çeşitli nedenlerden dolayı kendisini il sınırları içerisinde gösteren nüfus, adrese dayalı kayıt sistemine geçilmesi ile birlikte ikametlerini buldukları yerlere almak zorunda kalmışlardır.

Sonuç olarak 1960'lı yıllardan itibaren Sivas İli'nde il sınırları dışına doğru yoğun bir göç hareketi yaşanmış ve bu göç hareketleri il nüfusunda belirgin bir düşüşe neden olmuştur. Sivas İli'nde yaşanan bu göç hareketlerini iç göçler ve dış göçler olmak üzere iki başlık altında incelemek mümkündür (Ergün, 2016: 151).

1975-2000 yılları arasında Sivas İli'nin aldığı ve verdiği göç verilerine

bakıldığında Sivas göç alandan çok göç veren bir il konumundadır (Ergün, 2016:210)

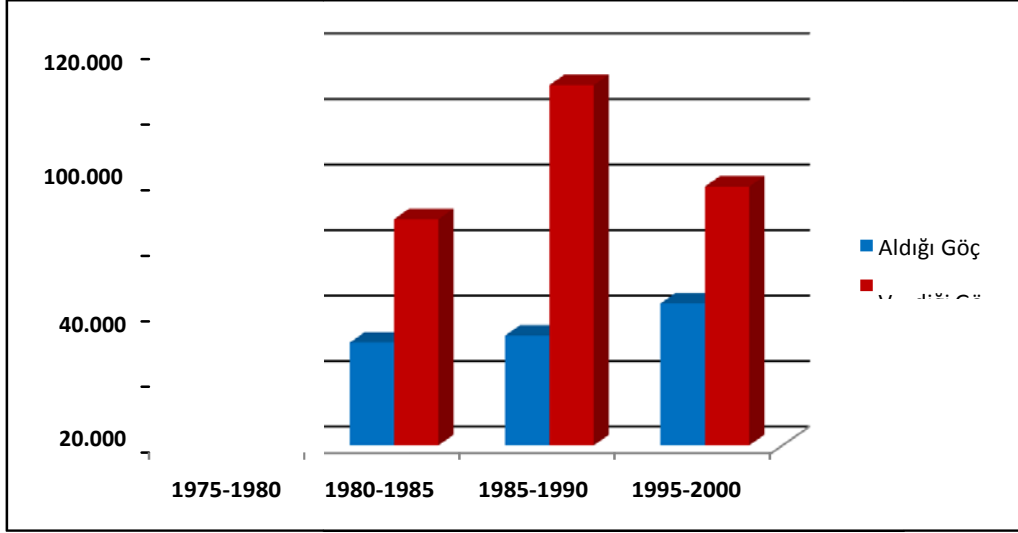
Tablo 3.16. Sivas İli'nin Aldığı Ve Verdiği Göç Miktarı İle Net Göç ve Net Göç Hızı (1975-2000).

Sayım	Aldığı	Verdiği	Net Göç	Net Göç Hızı
1975-1980	24.485	74.787	-50.302	-75,4
1980-1985	31.331	69.018	-37.687	-54,6
1985-1990	33.463	109.914	-76.451	-105,8
1995-2000	43.309	78.936	-35.627	-51,0

Kaynak: TÜİK, 2015.

Tabo 3.16 ve şekil 3.11'de görüleceği üzere 1975-2000 dönemleri arasındaki tüm dönemlerde Sivas İli'nin verdiği göç aldığı göçten fazla olup net göç hızı bakımından en fazla göçün yaşandığı dönem 1985-1990 yılları arasındadır. Bu dönemde Sivas İli'ne 33.463 kişi göç ederken, ilden 109.914 kişi göç etmiştir (Ergün, 2016).

Şekil 3.11. Sivas İli'nin Aldığı ve Verdiği Göç Miktarı (1975-2000).

Tablo 3.17. incelendiğinde ise 2013- 2014 döneminde ise ilin net göç hızı %0 -8,2 olarak gerçekleşmiştir. Dolayısıyla 2007-2014 yılları arasındaki tüm dönemlerde Sivas aldığı göçten fazla göç vermiştir (Ergün, 2016)

Tablo 3.17. Sivas İli'nin Aldığı Ve Verdiği Göç Miktarı İle Net Göç ve Net Göç Hızı (2007-2014).

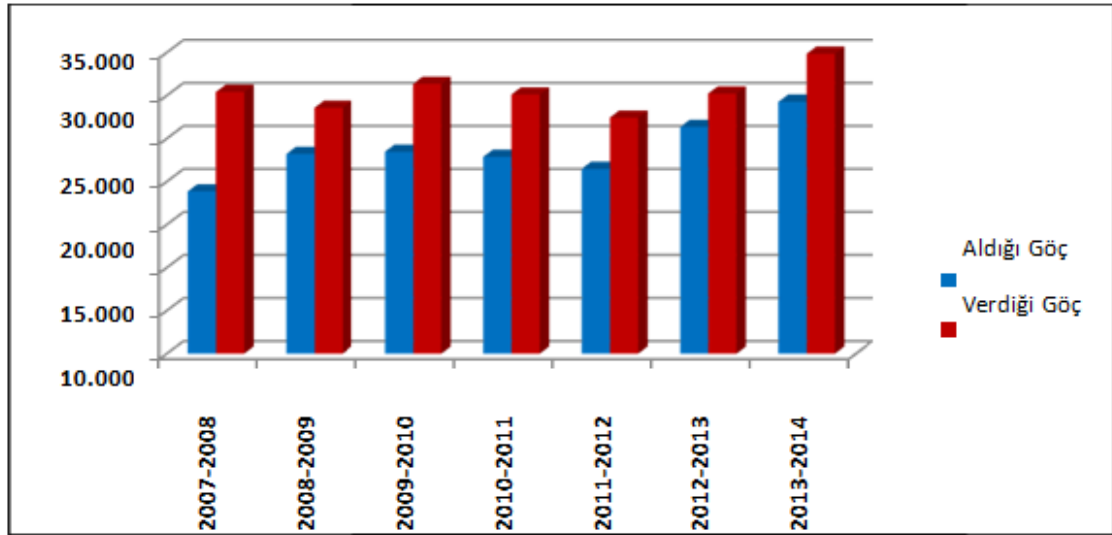
Dönem	Aldığı	Verdiği	Net Göç	Net Göç Hızı
2007-2008	18.871	30.428	-11.557	-18,2
2008-2009	23.217	28.585	-5.368	-8,4
2009-2010	23.467	31.362	-7.895	-12,2
2010-2011	22.884	30.131	-7.247	-11,5
2011-2012	21.492	27.441	-5.949	-9,5
2012-2013	26.354	30.244	-3.890	-6,2
2013-2014	29.276	34.855	-5.129	-8,2

Kaynak: TÜİK, 2015.

Tablo 3.17 ve şekil 3.12'e göre 2012-2013 döneminde 26.354 çıkan göç sayısı 2013-2014 döneminde ise 29.276'ya çıkmıştır. Sivas İli 2007-2014 yılları arasında en fazla göçü 2013-2014 döneminde almıştır.

2007-2014 yılları arasındaki dönemlerde Sivas İli'nin verdiği göçler incelendiğinde; 2007-2008 döneminde 30.428 kişi ilden göç ederken 2008-2009 döneminde 28.585 kişi, 2009-2010 döneminde 31.362 kişi, 2010-2011 döneminde 30.131 kişi, 2011-2012 döneminde 27.441 kişi, 2012-2013 döneminde 30.244 kişi ve 2013-2014 döneminde ise 34.855 kişi ilden göç etmiştir. Sivas İli 2007-2014 yılları arasındaki yedi yıllık dönem içerisinde en fazla göçü 2013-2014 vermiştir (Ergün, 2016).

Şekil 3.12. Sivas İli'nin Aldığı ve Verdiği Göç Miktarı (2007-2014).

Sürekli göç veren bir il görünümünde olan Sivas aynı zamanda Türkiye'nin en fazla göç veren illerinden biridir. Tablo 3.18'de görüleceği üzere 1975-2000 yılları arasındaki zaman diliminde, 1995-2000 dönemi hariç, Sivas İli net göç hızı bakımından Türkiye'nin en fazla göç veren ilk on ili arasındadır (Ergün2016).

Tablo 3.18. Net Göç Hızı Bakımından En Fazla Göç Veren İller (1975-2000).

Döne	Sıra	İl Adı	Aldığı	Verdiği	Net	Net Göç Hızı
1975- 1980	1	Kars	19.102	89.974	-70.872	-113,1
	2	Tunceli	6.643	19.961	-13.318	-93,7
	3	Gümüş	9.485	31.247	-21.762	-86,2
	4	Bitlis	10 641	28 294	- 17 653	-81,9
	5	Ağrı	9 798	34 784	- 24 986	-80,5
	6	Sivas	24 485	74 787	- 50 302	-75,4
1980- 1985	1	Tunceli	8 489	26 286	- 17 797	-123,9
	2	Kars	25 209	75 635	- 50 426	-77,9
	3	Erzuru	29 407	78 152	- 48 745	-64,8
	4	Sivas	31 331	69 018	- 37 687	-54,6
1985- 1990	1	Kars	26 759	131 784	- 105	-163,5
	2	Tunceli	9 118	29 450	- 20 332	-153,8
	3	Siirt	10 960	42 271	- 31 311	-140,7
	4	Gümüş	10 526	32 831	- 22 305	-135,3
	5	Bayburt	6 480	20 288	- 13 808	-133,2
	6	Erzuru	34 250	122 548	- 88 298	-113,2
	7	Sivas	33 463	109 914	- 76 451	-105,8
1995- 2000	1	Ardaha	8 791	22 317	- 13 526	-106,7
	2	Bartın	10 069	25 727	- 15 658	-86,8
	3	Sinop	16 205	32 592	- 16 387	-75,7
	4	Siirt	17 932	34 994	- 17 062	-75,1
	5	Zongul	27 839	71 848	- 44 009	-73,8
	6	Adıyam	17 624	58 369	- 40 745	-70,2
	7	Mardin	26 083	68 165	- 42 082	-67,6
	8	Artvin	14 374	25 934	- 11 560	-63,6
	9	Kars	28 937	47 268	- 18 331	-61,1
	10	Muş	13 379	37 448	- 24 069	-59,8
	11	Bayburt	6 027	11 387	- 5 360	-59,5
	12	Çorum	27 073	60 095	- 33 022	-58,4
	13	Ağrı	24 586	50 799	- 26 213	-56,4
	14	Erzuru	50 809	97 300	- 46 491	-54,8
	15	Sivas	43 309	78 936	- 35 627	-51,0
	16	Bingöl	13 795	25 202	- 11 407	-50,1

Kaynak: TÜİK, 2015 yılı göç istatistiklerinden derlenmiştir.

Yukarıdaki tabloya göre. en çok göç veren iller içerisinde Sivas, 1975-

1980 d6neminde %0 -75,4 net g6ç hızı ile en çok g6ç veren altıncı il, 1980-1985 d6neminde %0 -54,6 net g6ç hızı ile en çok g6ç veren d6rdüncü il, 1985- 1990 d6neminde %0 -105,8 net g6ç hızı ile en çok g6ç veren yedinci il ve 1995-2000 d6neminde ise %0 -51,0 net g6ç hızı ile en çok g6ç veren onbeşinci il olmuştur (Ergün, 2016).

Tablo 3.19'a g6re Sivas, İç Anadolu B6lgesi illeri arasında da en çok g6ç veren illerden biridir. 1975-2000 d6nemleri arasında Sivas, İç Anadolu B6lgesi'nde g6ç veren iller arasında ilk sırada bulunmaktadır (Ergün, 2016).

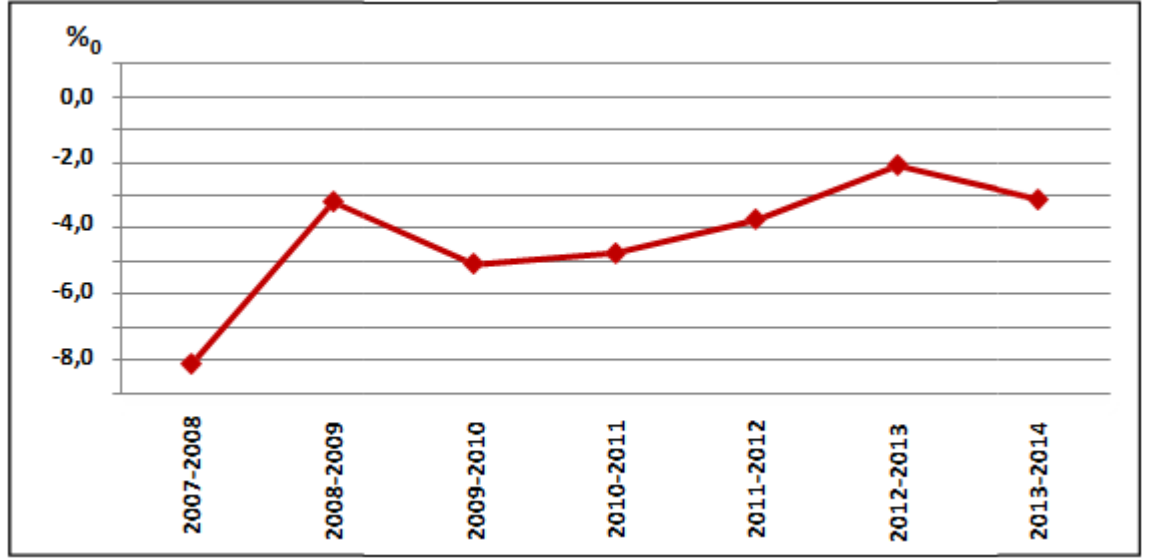
Tablo 3.19. Net Göç Hızı Bakımından İç Anadolu Bölgesinin En Fazla Göç Veren İlk Beş İli (1975-2000).

Dönem	Sıra No	İl Adı	Aldığı Göç	Verdiği Göç	Net Göç	Net Göç Hızı
1975-1980	1	Sivas	19.102	89.974	-70.872	-75,4
	2	Çankırı	13.925	27.753	-13.828	-59,2
	3	Yozgat	18.356	40.261	-21.905	-49,2
	4	Kırşehir	12 602	20 932	- 8 330	-39,3
	5	Niğde	19 365	26 676	- 7 311	-16,6
1980-1985	1	Sivas	31 331	69 018	-37687	-54,6
	2	Çankırı	18 001	27 136	-9135	-38,1
	3	Yozgat	20 020	34 299	14279	-29,3
	4	Kırşehir	15 034	21 114	-6080	-26,4
	5	Niğde	18 876	30 043	-11167	-22,6
1985-1990	1	Sivas	33 463	109 914	- 76 451	-105,8
	2	Kırşehir	16 094	35 741	- 19 647	-80,4
	3	Yozgat	20 843	55 345	- 34 502	-64,3
	4	Çankırı	21 591	37 094	- 15 503	-61,0
	5	Niğde	15 653	31 510	- 15 857	-55,7
1995-2000	1	Sivas	43 309	78 936	- 35 627	-51,0
	2	Kırşehir	19 273	30 021	- 10 748	-45,1
	3	Yozgat	32 948	59 223	- 26 275	-41,9
	4	Kırıkkal	23 455	35 081	- 11 626	-32,7
	5	Çankırı	20 869	25 340	- 4 471	-18,3

Kaynak: TÜİK Göç İstatistikleri, 2015.

Şekil 3.16’da görüleceği üzere 2012-2013 dönemine kadar sürekli gerileyen net göç hızı bu dönemde %0 -6,2’ye kadar gerilemiştir. 2013- 2014 döneminde ise ilin net göç hızı %0 -8,2 olarak gerçekleşmiştir (Ergün, 2016).

Şekil 3.16: 2007-2008 Yılları Arası Sivas İli'nin Net Göç Hızı Grafiği.

Hızlı göç veren illerden bir olan Sivas, göç veren il oma hüviyetini halen devam sürdürmektedir. ADNKS'ne göre 2007-2014 yılları arasında net göç hızına göre göç veren iller arasında Sivas İli, 2007-2008 döneminde 48 il arasında 12.sırada, 2008-2009 döneminde 53 il arasında 19.sırada, 2009-2010 döneminde 57 il arasında 16.sırada, 2010-2011 döneminde 57 il arasında 19.sırada, 2011-2012 döneminde 45 il arasında 18. sırada, 2012-2013 döneminde 46 il arasında 24.sırada ve 2013-2014 döneminde 53 il arasında 23. sırada yer almıştır (Ergün, 2016).

3.3.2.1. Sivas İli'nde Gerçekleşen İç Göçlerin Yönü ve İl Nüfusuna Kayıtlı Bireylerin Türkiye Geneli'ndeki Dağılımı

Türkiye genelinde ve Sivas'ta görülen ilk göçler başlangıçta ülkenin büyük şehirlerine yönelik olarak gerçekleşmiştir (Çelik, 2007). 1975 yılından günümüze kadar olan süreçteki göç verilerine bakıldığında, Sivas'ın verdiği iç göçlerin yönü genellikle Türkiye genelinde olduğu gibi başta İstanbul, Ankara ve İzmir olmak üzere büyük kentlere doğru eğilim göstermektedir (Ergün, 2016: 217).

Tablo 3.20'ye göre 1975-1980 tarihleri arasında Sivas'tan Türkiye'nin tüm illerine göç verildiği ve aynı zamanda İstanbul, Ankara, İzmir ve Kayseri

illerinin en fazla tercih edildiğini göstermektedir görülmektedir (Ergün, 2016) .

Tablo 3.20. 1975-1980 Döneminde Sivas İli'nin En Çok Göç Verdiği İller.

İller	1975-1980	%
İstanbul	35.023	47
Ankara	9.975	13
Kayseri	5.127	7
İzmir	3.479	5
Diğer	21.183	28
Toplam	74.787	100

Kaynak: DİE, 1980

1975-1980 döneminde Sivas İli'nden gerçekleşen göçlerin % 50'ye yakını İstanbul'a doğru olmuştur. Bu dönemde ilden 74.787 kişi göç ederken, sadece Sivas'tan İstanbul'a göç eden kişi sayısı 35.023 (% 47) kişidir. Sivas İli İstanbul'dan sonra en fazla göçü Ankara'ya vermiştir. Bu dönemde il dışına gerçekleşen göçlerin % 13'ü (9.975 kişi) Ankara'ya olmuştur. Ankara'dan sonra il dışına gerçekleşen göçlerin % 7 (5.127 kişi)'si Kayseri'ye ve % 5 (3.479 kişi)'i ise İzmir'e doğru olmuştur. Sivas İli'nden bu dört ile doğru gerçekleşen göçler, Sivas İli'nin 1975- 1980 döneminde verdiği göçlerin % 72'sini oluşturmaktadır (Ergün, 2016).

Ergüne göre (2016) 1975-1980 döneminde Sivas'a 24.485 kişi göç etmiştir. Sivas, bu zaman aralığında en fazla Ankara, İstanbul, Tokat, Kayseri, İzmir ve Malatya illerinden göç almıştır. Bu durum Tablo 3.21'de görülmektedir.

Tablo 3.21. 1975-1980 Döneminde Sivas İli'nin En Çok Göç Aldığı İller.

İller	1975-	%
İstanbul	6.498	27
Ankara	2.804	11
Tokat	1.179	5
Kayseri	1.035	4
Malatya	947	4
İzmir	799	3
Diğer	11.223	46
Toplam	24.485	100

Kaynak: DİE, 1980

1975-1980 döneminde Sivas'ın en çok göç aldığı ve verdiği illerin büyük oranda benzerlik göstermesi Sivas İli'nden göç edenlerin bir şekilde il ile bağlılığın devam ettiğini göstermektedir (Ergün, 2016:219).

Sivas İli, 1985-1990 döneminde geldiğinde 1975-2014 yılları arasındaki en çok göçü bu zaman diliminde vermiş olmakla beraber yine en fazla göç verilen iller İstanbul, Ankara, İzmir, Kayseri'dir. Sivas'ta İstanbul'dan sonra en fazla tercih edilen şehir Ankara'dır (Ergün, 2016).

Tablo 3.22. 1985-1990 Döneminde Sivas İli'nin En Çok Göç Verdiği İller.

İller	1985-1990	%
İstanbul	52.835	48
Ankara	9.611	9
İzmir	6.710	6
Kayseri	4.680	4
Diğer	36.078	33
Toplam	109.914	100

Kaynak: DİE, 1990

* Yurt dışına göç edenler dahil edilmemiştir

Tablo 3.22'e göre 1985-1990 döneminde Sivas'ta gerçekleşen göçler de Türkiye'nin batısı tercih edilmeye başlanmıştır. Bu dönemde özellikle Muğla ve Antalya gibi illere Türkiye'de 1980 yılından sonra turizmin gelişmesine bağlı olarak Sivas'tan göçler gerçekleşmiştir (Ergün, 2016:220).

Tablo 3.22'ye göre Sivas'ın 1985-1990 dönemi ile 1975-1980 döneminde göç aldığı iller karşılaştırıldığında; 1975-1980 döneminde en fazla göçü İstanbul, Ankara, Tokat, Kayseri, Malatya ve İzmir'den alırken 1985-1990 döneminde ise bu illere ek olarak Adana'dan da fazla miktarda göç aldığı görülmektedir (Ergün, 2016).

Tablo 3.22. 1985-1990 Döneminde Sivas İli'nin En Çok Göç Aldığı İller.

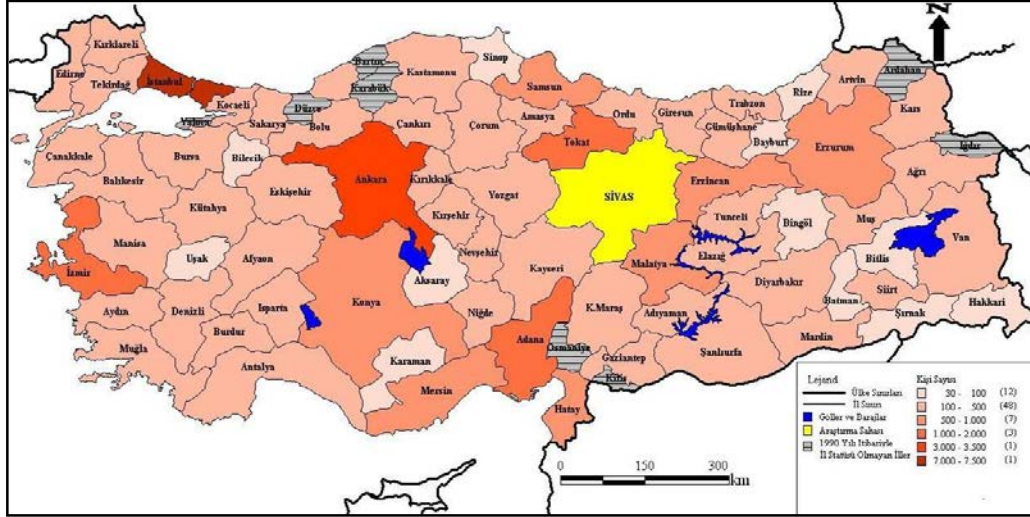
İller	1985-1990	%
İstanbul	7.213	22
Ankara	3.113	9
Tokat	1.857	6
Kayseri	1.683	5
İzmir	1.315	4
Adana	1.009	3
Malatya	902	2
Diğer	16.371	49
Toplam	33.463	100

Kaynak: DİE, 1990

* Yurt dışından göç edenler dahil edilmemiştir

Şekil 3.13 incelenecek olursa Sivas, 1985-1990 yılları arasında İstanbul, Ankara, Tokat, Kayseri, İzmir, Adana ve Malatya'dan sonra en çok göçü Erzincan, Erzurum, Samsun, Konya, Mersin ve Hatay illerinden almıştır. En az göçü ise Rize, Bayburt, Bingöl, Bitlis, Batman, Şırnak, Hakkari, Aksaray, Karaman, Uşak ve Bilecik illerinde almıştır.

Şekil 3.13. 1985-1990 Döneminde Sivas İli'nin Aldığı Göçlerin Türkiye Geneline Dağılımı.

Kaynak: DİE 1990 Genel Nüfus Sayımı

Tablo 3.23'e göre 1995-2000 dönemindeki göç verileri incelendiğinde Sivas'ın göç verdiği iller değişiklik göstermemektedir. 1985-1990 döneminden daha farklı olarak Kayseri'ye yapılan göç artış göstermiştir Sivas İli'nden aldığı göç İzmir'in Sivas İli'nden aldığı göçten fazla olmuştur (Ergün, 2016).

Tablo 3.23. 1995 – 2000 Döneminde Sivas İli'nin En çok Göç Verdiği İller

İller	1995-2000	%
İstanbul	25,232	32
Ankara	7,458	9
Kayseri	6,381	8
İzmir	5,575	7
Diğer	34,290	44
Toplam	78,936	100

Ergün'e (2016: 223) göre, Sivas'ın 1975-1980 döneminden 1995-2000 dönemine kadar olan göç verileri incelendiğinde tüm dönemlerde en çok göç verilen ve en çok göç alınan illerin benzer olması ilde meydana gelen göçlerin kademeli olarak devam ettiğini göstermektedir. Yani önceden göç eden bireyler daha sonraki dönemlerde eş, çocuk, akraba veya dostlarını da göç ettikleri yerlere

doğru çekmektedir. Yine tüm dönemlerde Sivas İli'nin genellikle aynı illerden en fazla göç alması da göç eden bireylerin belirli bir süre sonra tersine göç hareketine katıldıklarını göstermektedir. Sivas İli'nin İstanbul, Ankara, İzmir gibi büyükşehirler dışında Kayseri, Tokat, Malatya, ve Erzincan gibi komşu iller ile Erzurum'a göç vermesi ve yine bu illerden göç almasında da tayin, atama gibi faktörler ile özellikle de Sivas'a komşu olan Kayseri ve Malatya'nın Sivas'a göre ekonomik anlamda daha çok gelişmiş olması etkili olmuştur.

Tablo 3.24'e göre, Sivas İlinde 2013-2014 döneminde en fazla göç daha önceki dönemlere benzer olarak İstanbul, Kayseri, Ankara ve İzmir gibi iller ile bu illere ek olarak Tokat ve Antalya'ya illerine gerçekleşmiştir. Bahsedilen altı ile gerçekleştirilen göç miktarı Sivas'ta bu dönemde görülen toplam göçün % 60'dır. 2013-2014 döneminde Sivas İli önceki dönemlerde olduğu gibi en fazla göçü yine İstanbul'a vermiştir. Bu sonuçlar Sivas İli'ndeki yaşanan iç göçün İstanbul'dan sonra Kayseri'ye doğru yöneldiğini göstermektedir (Ergün, 2016).

Tablo 3.24. 2013-2014 Döneminde Sivas İli'nin En Çok Göç Verdiği İller.

İller	2013-2014	%
İstanbul	10.131	29
Kayseri	4.266	12
Ankara	3.165	9
İzmir	1.281	4
Tokat	1.111	3
Antalya	1.100	3
Diğer	13.801	40
Toplam	34.855	100

Kaynak: TÜİK, 2014 Göç İstatistikleri

Tablo 3.24.a. 2013-2014 Döneminde Sivas İli'nin En Çok Göç Aldığı İller.

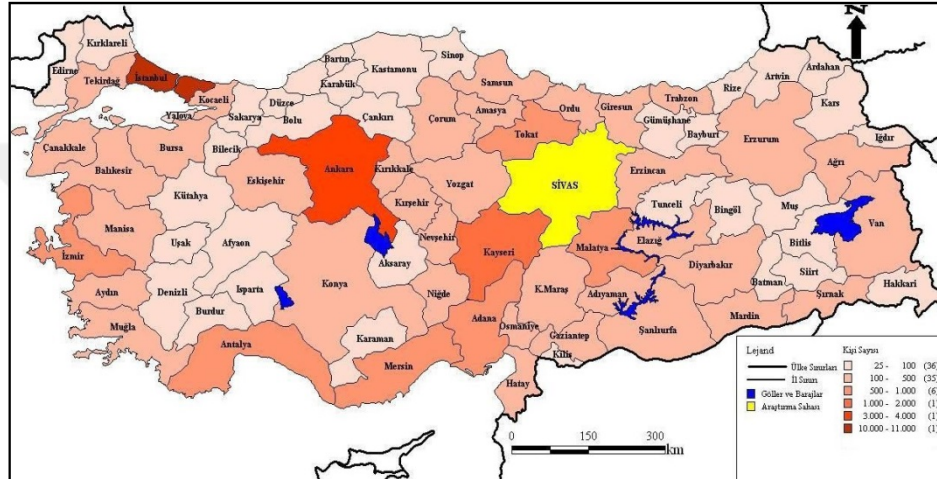
İller	2013-2014	%
İstanbul	10.986	37
Ankara	3.045	10
Kayseri	1.666	6
İzmir	904	3
Tokat	900	3
Diğer	12.225	41
Toplam	29.726	100

Kaynak: TÜİK, 2014 Göç İstatistikleri

* Yurt dışından göç edenler dahil edilmemiştir.

Sivas'ta 2013-2014 yılları arasında en az göç, Türkiye'nin doğu, kuzeydoğu, kuzeybatı ve iç batı kesimlerinde yer alan illere doğru gerçekleşmiştir.

Şekil 3.14. 2013-2014 Döneminde Sivas İli'nin Aldığı Göçlerin Türkiye Geneline Dağılımı.

Kaynak: TÜİK 2014 ADNKS Göç İstatistikleri

Sivas, tüm nüfus sayım dönemlerinde göç veren bir il görünümündedir. 2014 ADNKS göç istatistikleri verilerine göre Türkiye'nin tüm illerinde Sivas il nüfusuna kayıtlı bireyler ikamet ederken İstanbul ve Kayseri gibi illerde ise bu il

nüfusuna kayıtlı bireylerden sonra en fazla Sivas il nüfusuna kayıtlı bireylerin yaşadığını söylemek mümkündür Bu durum Tablo 3.25'te açık bir şekilde görülmektedir.

Tablo 3.25. Türkiye’de Nüfusa Kayıtlı Olduğu İl Dışında Yaşayan Bireylerin En Fazla Olduğu İlk On İl (2014).

Nüfusa Kayıtlı	Toplam	İkamet Yeri		%		
		Nüfusa Kayıtlı	Nüfusa Kayıtlı Olduğu İl	1	2	Toplam
Sivas	1.867.0	563.927	1.303.171	30	70	100
Erzurum	1.763.5	683.017	1.080.576	39	61	100
Samsun	1.882.4	1.046.974	835.493	56	44	100
Ordu	1.488.5	664.540	824.006	45	55	100
Trabzon	1.476.9	678.897	798.007	46	54	100
Mardin	1.487.7	709.497	778.227	48	52	100
Çorum	1.241.8	478.003	763.840	39	61	100
Tokat	1.293.4	531.094	762.316	41	59	100
Yozgat	1.148.9	387.717	761.191	34	66	100
Şanlıurfa	2.487.2	1.731.379	755.896	70	30	100

Kaynak: TÜİK 2014 Yılı Göç Verilerinden Derlenmiştir.

Nüfusa kayıtlı olduğu ilin dışında yaşayan birey sayısının en fazla olduğu ilin Sivas olması bu ildeki göçlerin boyutunu ortaya koymaktadır. Gerçekten de Tablo 3.25 incelendiğinde Sivas İl nüfusuna kayıtlı birey sayısı, Şanlıurfa, Samsun gibi illerden daha az olmasına rağmen, nüfusa kayıtlı olduğu ilin dışında yaşayan birey sayısı bakımından bu illeri geride bıraktığı görülmektedir (Ergün, 2016: 226).

Tablo 3.26. Sivas İl Nüfusuna Kayıtlı Bireylerin Türkiye Geneline Göre Dağılımı (2014).

İkamet Edilen İl	Kişi Sayısı	%
İstanbul	741.603	40
Sivas	563.927	30
Ankara	152.061	8
Kayseri	82.452	4
İzmir	71.470	4
Kocaeli	33.660	2
Antalya	32.308	2
Bursa	21.890	1
Mersin	14.077	1
Adana	12.178	1
Tekirdağ	10.523	0,5
Balıkesir	10.284	0,5
Diğer	120.665	6
Toplam	1.867.098	100

Tablo 3.26'ya göre, İstanbul ve Sivas'tan sonra; Ankara, Kayseri, İzmir, Kocaeli, Antalya, Bursa, İçel, Adana, Tokat, Tekirdağ ve Balıkesir Sivas il nüfusuna kayıtlı kişilerin yoğun olarak yaşadığı illerdir.

Daha öncede belirtildiği üzere Sivas İl nüfusuna kayıtlı bireylerin en fazla ikamet ettiği il İstanbul'dur. Sivas dışında yaşayan il nüfusuna kayıtlı 1.867.098 kişiden 741.603 kişi İstanbul'da yaşamaktadır. Bu oran Sivas dışında yaşayan Sivas İl nüfusuna kayıtlı nüfusun % 40'ına karşılık gelmekte olup aynı zamanda bu rakam Sivas İl'inde yaşayan il nüfusuna kayıtlı bireylerden daha çoktur. Bu verilere göre İstanbul, Sivas'tan göç edenler arasında en çok tercih edilen ve aynı zamanda da İstanbul nüfusu içerisinde, İstanbul doğumlu nüfustan sonra en fazla Sivas il nüfusuna kayıtlı bireyler bulunmaktadır. Bu durum, Tablo 3.27'de açıkça görülmektedir. Başka bir deyişle İstanbul'da İstanbullulardan sonra en fazla Sivaslılar yaşamaktadır. Koç ve Sağdıç (2010) ile Murat (2007)'da

yaptıkları çalışmalarda İstanbul'da İstanbul doğumluların dışında en fazla Sivas doğumlu nüfusun yaşadığını ifade etmektedirler (Ergün, 2016).

Tablo 3.27. İstanbul İli'nde Yaşayan Nüfusun Kayıtlı Olduğu İl Nüfus Müdürlüklerine Göre Dağılımı (2014).

Nüfusa Kayıtlı	Kişi Sayısı	%
İstanbul	2.162.588	15
Sivas	741.603	5
Kastamonu	553.612	4
Ordu	511.723	4
Giresun	487.878	3
Tokat	462.852	3
Samsun	422.675	3
Trabzon	398.689	3
Malatya	398.430	3
Erzurum	392.132	3
Sinop	370.806	3
Erzincan	302.020	2
Diğer	7.016.474	49
Toplam	14.221.482	100

Kaynak: Kaynak: TÜİK 2014 Yılı Göç Verilerinden Derlenmiştir.

*: Yabancılar dahil edilmemiştir.

Sivas il nüfusuna kayıtlı bireyler dışında Sivas'ta yaşayan nüfusun illere göre dağılımı incelendiğinde ise Sivas İli'nde Türkiye'nin tüm illerinden göç etmiş kişilerin yaşadığı görülmektedir. Bu durumun nedeni olarak Sivas İli'nin tüm illerine göç verdiği söylenebileceği gibi aynı zamanda Türkiye'nin diğer illerinden göç aldığı da söylenebilir. Aynı zamanda TÜİK'in 2014 ADNKS göç istatistiklerine göre Sivas'ta Sivas il nüfus müdürlüğüne kayıtlı bireylerden sonra en fazla Tokat, Malatya, Kayseri, Yozgat ve Kahramanmaraş il nüfus müdürlüklerine kayıtlı bireyler bulunmaktadır (Ergün, 2016: 234).

3.2.2.2. Dış Göçler

Sivas İli'ndeki dış göç hareketlerinin bir diğerini ise yurt dışına yapılan göçler oluşturmaktadır. Türkiye genelinde olduğu gibi araştırma sahasında da yurt dışına gerçekleşen ve işgücü göçleri veya işçi göçü olarak adlandırılan bu göçler temelinde daha iyi geçinme ve daha çok kazanma esasına dayanmaktadır. Türkiye'den dış ülkelere işgücü göçleri 1950'li yıllardan başlamakla birlikte 1962'ye kadar bu göçler durgun bir seyir izlemiş, 1962- 1974 devresine de ise yoğunluk kazanmıştır (Doğanay, 1994: 190, 193, 194). Türkiye genelinde olduğu gibi Sivas İli'nde bu dönemlerde geçim zorluğu, daha iyi bir hayat standardı yakalama ve çok kazanma gibi nedenlerden dolayı yurt dışına göç vermiştir. Bu konuda araştırma sahasında yaptığımız görüşmeler neticesinde başta Almanya olmak üzere, dış göçlerin Fransa, Hollanda, Avsturya, Belçika ve Danimarka gibi Avrupa ülkelerine yönelik olduğu tespit edilmiştir (Ergün, 2016: 235).

3.3. Sivas İli'nde Göç Olgusunun Sosyo Demografik Niteliklere Göre Genel Bir Değerlendirilmesi

TÜİK verilerine göre Sivas İli'nde meydana gelen nüfus hareketleri incelendiğinde, ilçeler arasında nüfus hareketleri bağlamında önemli farklılıkların olduğu gözle çarpılmaktadır. 1990 yılından 2014 yılına kadar olan yirmibeş yıllık süre diliminde il nüfusu % 18,7 oranında düşerek 766.040'dan 623.116'ya gerilemiştir. İl nüfusunda görülen değişim ilçe bazında ele alındığında; Merkez İlçe nüfusunun % 27 oranında bir artışla 276.728'den 351.431'e çıktığı diğer ilçelerin nüfuslarında ise düşüş meydana geldiği görülmektedir. Sivas İli'ne bağlı Merkez İlçe dahil onyedili ilçeden oran olarak Akıncılar, Doğanşar, Hafik, ve İmranlı ilçelerinde yaklaşık olarak % 50'nin üzerinde bir nüfus azalması meydana gelirken, Gemerek, Divriği, Kangal, Ulaş, Yıldızeli ve Zara ilçelerinde de % 50'ye yakın bir azalma söz konusudur. Altınayla ve Şarkışla ilçeleri ise nüfusu en az düşen ilçelerdir. Adı geçen bu ilçelerde %30 oranında nüfusun azaldığı görülmektedir (Ergün, 2016:232).

Tablo 3.28. Sivas İl ve İlçe Nüfusunda Meydana Gelen Değişim (1990-2014)

İlçe Adı	1990	2000	2007	2010	2014	Nüfus Artışı	%	1990 =100
Merkez	276.72	300.236	335.113	354.965	351.43	74.703	27,0	
Akıncılar	10.368	8.353	5.845	5.518	5.537	-4.831	-	53,4
Altınyayla	13.452	15.713	10.548	10.241	9.566	-3.886	-	71,1
Divriği	32.569	23.236	17.176	16.504	16.829	-	-	51,7
Doğanşar	8.574	8.491	3.463	2.959	3.014	-5.560	-	35,1
Gemerek	48.176	54.692	27.835	27.224	24.517	-	-	50,9
Gölova	6.699	6.272	3.267	3.694	3.261	-3.438	-	48,7
Gürün	30.602	26.742	21.788	20.957	19.843	-	-	64,8
Hafik	26.532	16.735	9.291	9.061	9.624	-	-	36,3
İmranlı	21.694	13.957	7.526	7.544	7.989	-	-	36,8
Kangal	45.117	37.049	27.887	24.867	22.768	-	-	50,5
Koyulhisar	21.644	24.934	13.190	12.810	13.140	-8.504	-	60,7
Suşehri	47.560	44.731	27.415	26.929	26.091	-	-	54,9
Şarkışla	51.593	49.318	41.950	40.338	38.655	-	-	74,9
Ulaş	16.104	14.972	11.237	10.468	9.229	-6.875	-	57,3
Yıldızeli	70.248	75.032	52.114	45.041	38.735	-	-	55,1
Zara	38.380	33.428	22.223	23.104	22.887	-	-	59,6
Toplam	766.04	753.891	637.868	642.224	623.11	142.92	-	81,3
Sayım Yılı	767.48	755.091	638.464	642.224	623.11	-	-	81,2

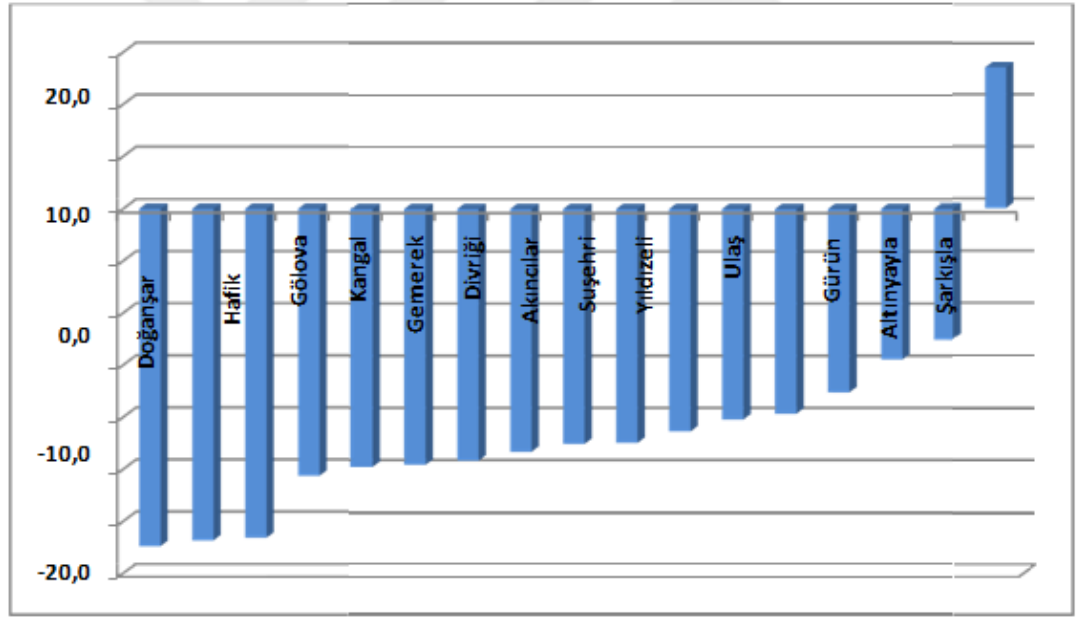
Kaynak: DİE (TÜİK), 1990 ve 2000 Yılı Genel Nüfus Sayımları ve ADNKS Verilerine Göre Yeniden Düzenlenmiştir.

İlçe bazında meydana gelen nüfus değişimini net bir şekilde ortaya koyabilmek için 2014 yılı TÜİK verilerine göre ilçelere bağlı köyler esas alınarak 1990-2014 yılları arasındaki dönemlerde ilçe nüfusları yeniden düzenlendiğinden tablodaki 3.28'deki ilçe nüfusları ile sayım yılı nüfusları farklılıklar göstermektedir.

Tablo 3.28 ve Şekil 3.15'da görüldüğü gibi ilçeler bazında oran olarak nüfusu en fazla azalan ilçe Doğanşar İlçesi'dir. 1990 yılında 8.574 olan ilçe nüfusu % 64,8 oranında azalarak 2014 yılında 3.014'e kadar gerilemiştir. Doğanşar İlçesi'nden sonra nüfusu en fazla azalan ilçe % 63,7 ile Hafik, % 63,2 ile İmranlı, % 51,3 ile Gölova ve % 49,5 ile Kangal ve % 49,1 ile Gemerek

ilçeleridir. 1990-2014 yıllar arasında adı geçen ilçelerden Hafik İlçesi'nin nüfusu 26.532'den 9.624'e gerilerken, İmranlı'nın nüfusu 21.694'ten 7.989'a, Gölova'nın nüfusu 6.699'dan 3.261'e, Kangal'ın nüfusu 45.117'den 22.768'e ve Gemerek'in nüfusu 48.176'dan 24.517'ye gerilemiştir. 1990-2014 yıllar arasında ilin toplam nüfusu % 18,9 oranında azalırken, nüfusu azalan tüm ilçelerde bu oranın hayli üzerinde bir azalma meydana gelmiştir (Ergün, 2016: 234).

Şekil 3.15. İlçelere göre 1999-2014 Yıllar Arası Nüfusun % olarak Değişimi

3.4. Sivas İli'nde Görülen Göç Hareketleri Üzerinde Etkili Olan Sosyal Etkenler

İnsanları göçe iten önemli sosyal unsurlardan biri olan ekonomik etkenler, Sivas İli'nden gerçekleşen göç hareketleri üzerinde de oldukça etkilidir (Sönmez, 2010). Türkiye'de görülen iç göçlerin başlangıcından günümüze kadar hep göç veren bir il olarak ülke gündeminde yer alan Sivas'ta meydana gelen göçler genel olarak ekonomik sebeplidir (Başel, 2003).

İl sanayisini ağırlıklı olarak küçük ve orta ölçekteki tesisler oluşturmakta olup, üretim, katma değer, istihdam ve kapasite kullanım oranları düşüktür. İlde girişimcilik, sanayinin eksikliği, sermaye yetersizliği, tarıma dayalı sanayinin gelişmemiş olması, tarım ve hayvancılıktaki üretimin ağırlıklı olarak sanayiye yönelik olmaması, şehre öncülük edecek markalaşmış özel sektör yatırımlarının

yeterince olmaması il ekonomisindeki temel sorunlardandır (Sivas İl Profili, Genç İstihdamın Desteklenmesi Operasyonu, 2012: 11).

Yukarıda bahsi geçen ekonomik yapıdaki sorunlar ilde ekonomik yapının durağan bir özellik göstermesine ve ilin sosyo-ekonomik yönden gelişmemiş iller grubunda yer almasına neden olmuştur. Dinçer ve diğerleri (1996)'ne göre göçlerin temel nedeni, bölgeler arası sosyo-ekonomik gelişmişlik düzeyi farklılıkları olup, bu bağlamda Sivas'ın sosyo-ekonomik yapısı ile göç verdiği illerin sosyo-ekonomik yapısına bakıldığında, özellikle sosyo-ekonomik yapının ilden gerçekleşen göçler üzerinde belirleyici bir unsur olduğu açıkça görülmektedir (Ergün, 2016:236).

Dinçer'e (2005) göre bölgeler arası sosyo-ekonomik gelişmişlik farklarını azaltmak amacıyla 1968 yılından günümüze hangi illere teşvikler verileceğinin belirlenmesi amacıyla Devlet Planlama Teşkilatı (DPT) tarafından illerin sosyo-ekonomik gelişmişlik endeks çalışmaları yapılmaktadır (Ak.: Doğan, 2007).

Ekonomik ve sosyal göstergelere ait ellisekiz değişkenin göz önüne alındığı bu çalışmalarda iller sosyo-ekonomik gelişmişlik endeksine göre sıralanmış ve daha sonra ise gelişmişlik seviyesine göre bu çalışma için yararlanılan 1996 ve 2003 yıllarına ait araştırmalarda beş, 2011 yılına ait araştırmada ise altı kademede gruplandırılmıştır (Ergün, 2016: 237).

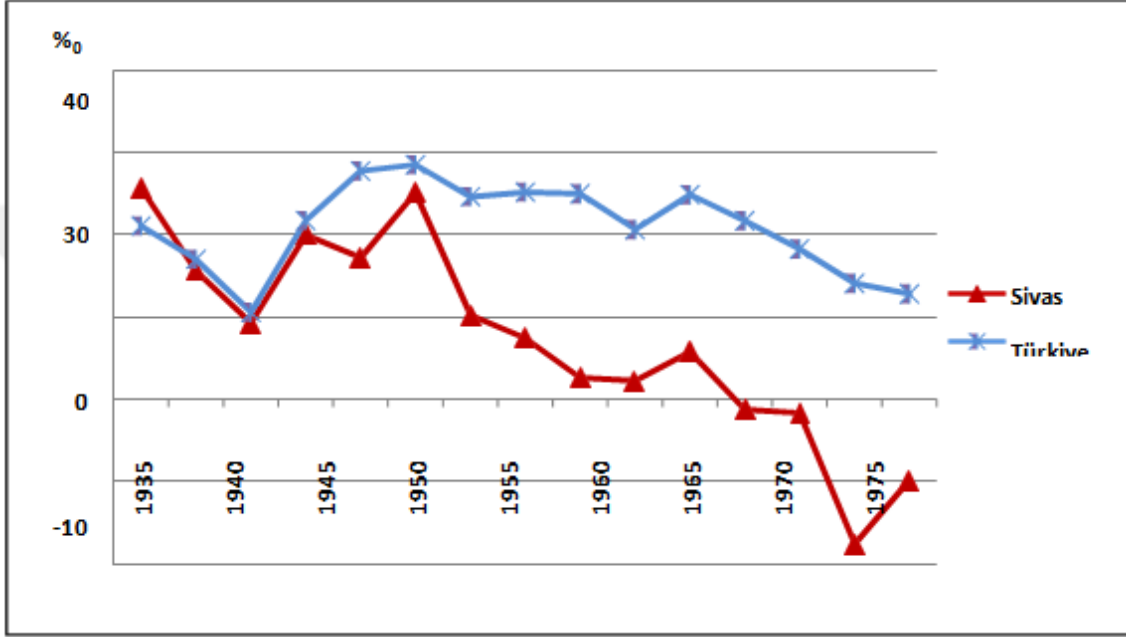
Sivas, İllerin ve bölgelerin sosyo-ekonomik gelişmişlik sıralaması araştırmalarına göre 1996 yılında 76 il içerisinde kırkdokuzuncu sırada yer alırken, 2003 yılında 81 il içerisinde elliüçüncü sıraya gerilemiştir. 2011 verilerinin baz alınarak 2013 yılında hazırlanan araştırmaya göre ise Sivas İli, 81 il içerisinde kırkdokuzuncu sırada yer almaktadır. Bu verilere göre Sivas İli sosyo-ekonomik gelişmişlik açısından bahsedilen tüm dönemlerde IV. derecede gelişmiş iller grubunda yer almaktadır (Dinçer ve diğerleri, 2003; Kalkınma Bakanlığı, 2013).

IV. derecede gelişmiş grubunda yer alan illerde istihdamın büyük bir kısmı tarımsal sektörde olmakla beraber, verim düşüklüğüne bağlı olarak kırsal nüfus başına düşen tarımsal üretim ülke ortalamasının altındadır. Bundan dolayı tarım sektöründe önemli ölçüde işsizlik sorunu yaşanmaktadır. Bu grupta yer

alan iller sanayi tesisleri açısından değerlendirildiğinde orta ve büyük ölçekli üretim yapan imalat sanayi tesislerinin ancak % 4'ü bu grupta yer almaktadır. Temel sosyal göstergelerden okur-yazar nüfus oranı bu grupta yer alan illerde görece olarak düşük olup, kadın nüfusun okur-yazarlık oranı da düşüktür. Kişi başına düşen GSYİH, ülke ortalamasının altındadır. Bu grupta yer alan illerin tamamı göç vermektedir (Dinçer ve diğerleri2003).

Bu açıklamalara göre Sivas İli incelendiğinde; Sivas'ta görülen nüfus artış hızı ve nüfus yoğunluğu Türkiye ortalamasının altındadır. Türkiye ve Sivas İli'nin 1935- 2014 dönemleri arasındaki yıllık nüfus artış hızlarına bakıldığında, Sivas İli'nin yıllık nüfus artış hızında meydana gelen değişimler Türkiye'nin yıllık nüfus artış hızında meydana gelen değişime benzemekle beraber, 1935 yılında Sivas İli'nin yıllık nüfus artış hızı Türkiye ortalamasının üzerinde iken bu dönemden sonra Türkiye ortalamasının altına düşmüştür. Yine Sivas'ın yıllık nüfus artış hızında 1935'den 1960 yılına kadar yükseliş ve düşüşler görülürken, 1960'yılından 1985 yılına kadar sürekli düşmüş, 1985 yılında bir önceki döneme göre biraz yükselmişse de bu dönemden sonra 2010 yılına kadar tekrar sürekli düşmüştür. Gerçekleşen göçlerin etkisine bağlı olarak 1990 yılından itibaren ise yıllık nüfus artış hızı eksi değerlere düştüğü görülmektedir (Ergün, 2016).

Şekil 3.16. 1927-2014 Arası Türkiye ve Sivas İli'nin Yıllık Nüfus Artışı.

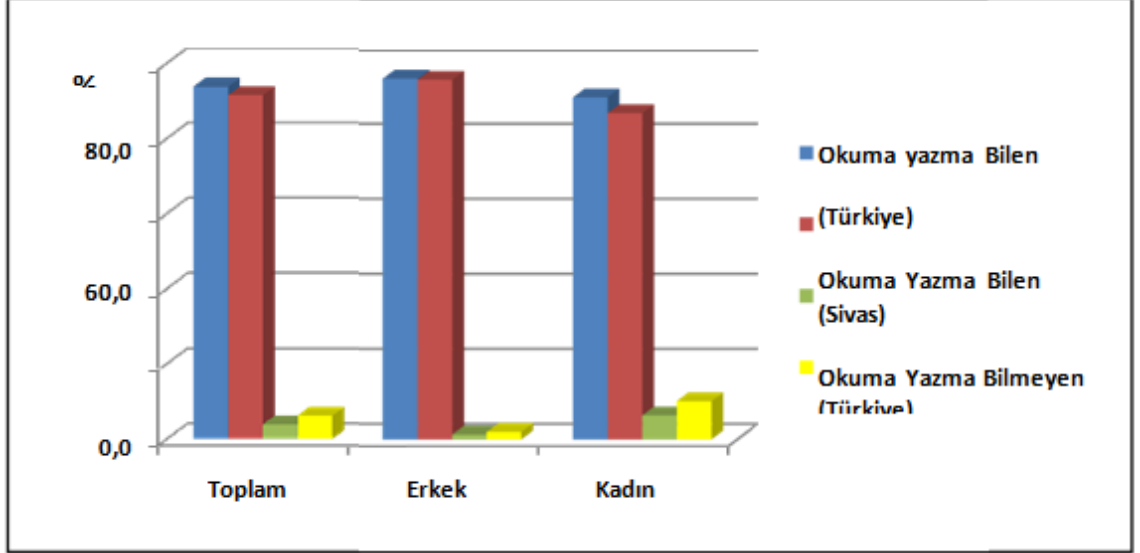

Kaynak: DİE (TÜİK), Genel Nüfus Sayımları ve TÜİK, ADNKS sonuçları.

Sivas İli'nde çalışan nüfusun çalıştıkları sektörlere göre dağılımına bakıldığında ise, çalışan nüfusun en fazla hizmet ve tarım sektöründe yoğunlaştığı, sanayi sektöründe çalışanların oranının daha düşük olduğu görülmektedir. 2011 yılı verilerine göre çalışan nüfusun % 40,3'ü hizmet, % 37,9'u tarım ve % 21,8'i ise sanayi sektöründe yer almaktadır (TÜİK, 2013). Sivas İli imalat sanayi gelişmişlik sıralamasında 81 il arasında 43.sırada olup, ağırlıklı olarak orta ve küçük ölçekteki tesisler il sanayisini oluşturmaktadır (www.gencistihdami.net).

Şekil 3.17'ye göre Sivas İli'nde yaşayanların eğitim durumu incelendiğinde 6 yaş ve üzeri nüfusta okuma yazma bilenlerin oranının Türkiye ortalamasının altında, okuma yazma bilmeyenlerin oranının ise Türkiye ortalamasının üstünde olduğu görülmektedir.

Şekil 3.17. Türkiye ve Sivas İli'nde 6 Yaş ve Üzeri Nüfusun Eğitim Durumu (2013).

Kaynak: TÜİK, 2014.

Tablo 3.28'e göre Sivas İl nüfusuna kayıtlı bireylerin yoğun olarak yaşadığı iller ile bu illerin gelişmişlik kademeleri birlikte ele alındığında, Sivas ili dışında yaşayan bireylerin ağırlıklı olarak I. ve II. kademe gelişmiş illerde daha fazla yaşadıkları görülmektedir. Sosyo-ekonomik açıdan bu iki grupta yer alan illerde yaşayan Sivas il nüfusuna kayıtlı bireylerin oranı toplam oranın % 63'ünü oluşturmaktadır. Sivas İli gelişmiş bir sanayi yapısına sahip olmayıp ilin ekonomisi büyük oranda tarım ve hayvancılığa dayanmaktadır. Bu durum itici bir unsur olarak Sivas İli'nden gerçekleşen göç hareketleri üzerinde olumsuz bir etkiye sahip olmaktadır (Ergün, 2016).

Tablo 3.28. Sivas İl Nüfusuna Kayıtlı Bireylerin Yoğun Olarak Yaşadığı İller ve Bu İllerin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Düzeyi.

İkamet Edilen İl	Kişi Sayısı	%	Sosyo-ekonomik Gelişmişlik Grubu
İstanbul	741.603	40	I.Kademe
Sivas	563.927	30	IV. Kademe
Ankara	152.061	8	I.Kademe
Kayseri	82.452	4	II.Kademe
İzmir	71.470	4	I.Kademe
Kocaeli	33.660	2	I.Kademe
Antalya	32.308	2	I.Kademe
Bursa	21.890	1	I.Kademe
Mersin	14.077	1	III.Kademe
Adana	12.178	1	II.Kademe
Tekirdağ	10.523	0,5	II.Kademe
Balıkesir	10.284	0,5	III.Kademe
Diğer	120.665	6	Diğer
Toplam	1.867.098	100	

Kaynak: Kalkınma Bakanlığı 2013 ve TÜİK, ADNKS Göç İstatistikleri.

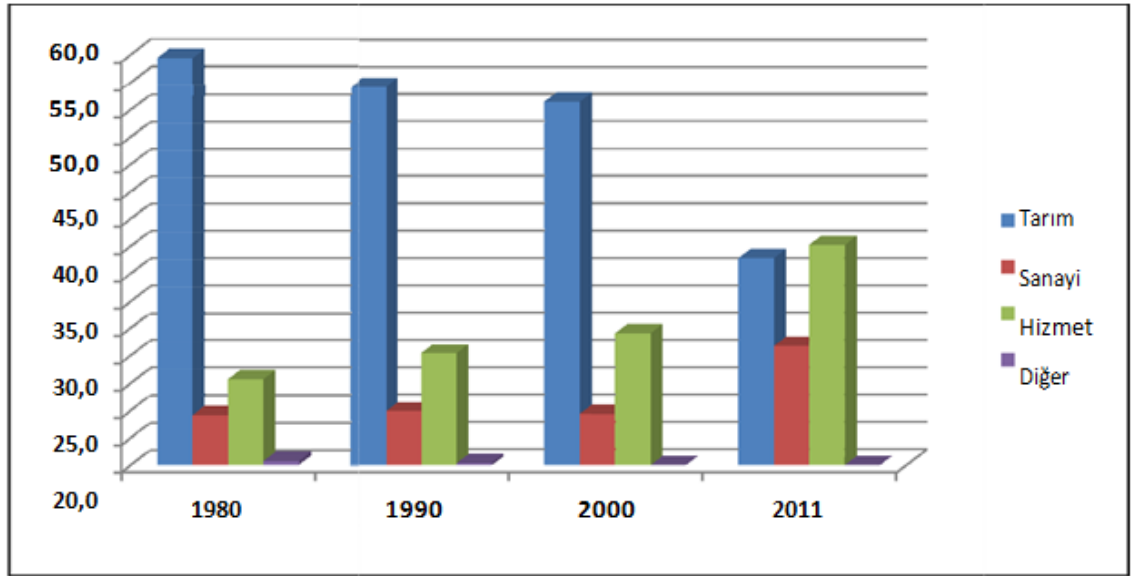
Sanayileşme faaliyetlerinin artan nüfusun istihdam sorununu karşılayamaması ve 1980’den sonra da yavaşlaması ve özel sektörün de sanayi alanında yeterli yatırımları yapmamış olması ve yapılan yatırımların ise daha çok küçük işletmeler boyutunda kalması gibi nedenlerden dolayı Sivas’ta daha çok tarıma dayalı bir ekonomi gelişmiştir (Ergün, 2016).

Şekil 3.18’e göre Sivas’ta yaşayan insanların ekonomik faaliyet kollarına göre dağılımı değerlendirildiğinde tarım sektöründe çalışanların oranı 1980-2000 dönemleri arasında % 66’nın üzerinde olmuştur. Buna rağmen Türkiye genelinde 1980’den sonra sanayileşme süreci ile beraber tarım sektöründe çalışanların oranında hızlı bir düşüş görülmüştür (Sönmez, 2010). Sivas İli’nde tarım sektöründe çalışan nüfus oranı 2000 yılına kadar % 65’in üzerinde iken 2011 yılı

verilerine göre önemli ölçüde azalmış ve % 40'ın altına inmiştir. Bu dönemde sanayi sektöründe çalışanların oranı 1980-2000 yılları arasında çok fazla değişiklik göstermemiştir. Bu dönemde %10'un altında olan bu oran 2000 yılından sonra belirgin bir artışla ancak 2011 yılında %20'nin üzerine çıkmıştır. 1980 döneminde % 15'in altında olan hizmet sektöründe çalışanların oranı 2000 yılında % 20'nin 2011 yılında ise tarım sektöründe çalışanların oranını da geçerek % 40'a kadar yükselmiştir Sivas İli'nde çalışan nüfusun ekonomik faaliyet kollarına dağılımındaki bu değişikliğe rağmen, tarım sektöründe çalışanların oranı Türkiye ortalamasının oldukça üzerinde sanayi ve hizmet sektöründe çalışanların oranı ise Türkiye ortalamasının altındadır (Ergün, 2016: 273).

Şekil 3.18. Sivas İli'nde Çalışan Nüfusun Ekonomik Faaliyet Kollarına Göre Dağılımı(1980-2011).

Kaynak: TÜİK, 2014.

Tüm bu genel değerlendirmeler bağlamında Sivas'ta tarım faaliyetleri dışında oldukça sınırlı olan diğer geçim kaynakları neticesinde kırsal nüfusun Türkiye genelinde görülen iç göç hareketlerinde olduğu gibi bir taraftan il içinde şehirlere diğer taraftan da il dışına olan göç hareketlerinin yoğun yaşanmasına neden olmuştur. Bu göç hareketleri neticesinde ilin nüfusu 1985 yılından sonra

sürekli azalmıştır.

Tablo 3.29’da görüleceği üzere İlk nüfus sayımının yapıldığı 1927 yılında 329.741 olan Sivas İli’nin nüfusu 1935 döneminde 400.000’i, 1950 döneminde 500.000’i, 1960 döneminde 600.000’i ve 1965 döneminde 700.000’i geçerek 1985 yılında en yüksek seviye olan 772.209 kişiye ulaşmış bu dönemden sonra ise sürekli düşmüştür. İlk azalmanın görüldüğü 1990 döneminde 772.209 kişiden 767.481 kişiye gerileyen il nüfusu 2010 döneminde 700.000’in altına düşerek 2014 yılı itibariyle 623.824 kişiye gerilemiştir (Ergün, 2016).

Tablo 3.29. Sivas İl’inde Toplam Nüfus İle Şehir ve Kır Nüfusunun Gelişimi (1927-2014).

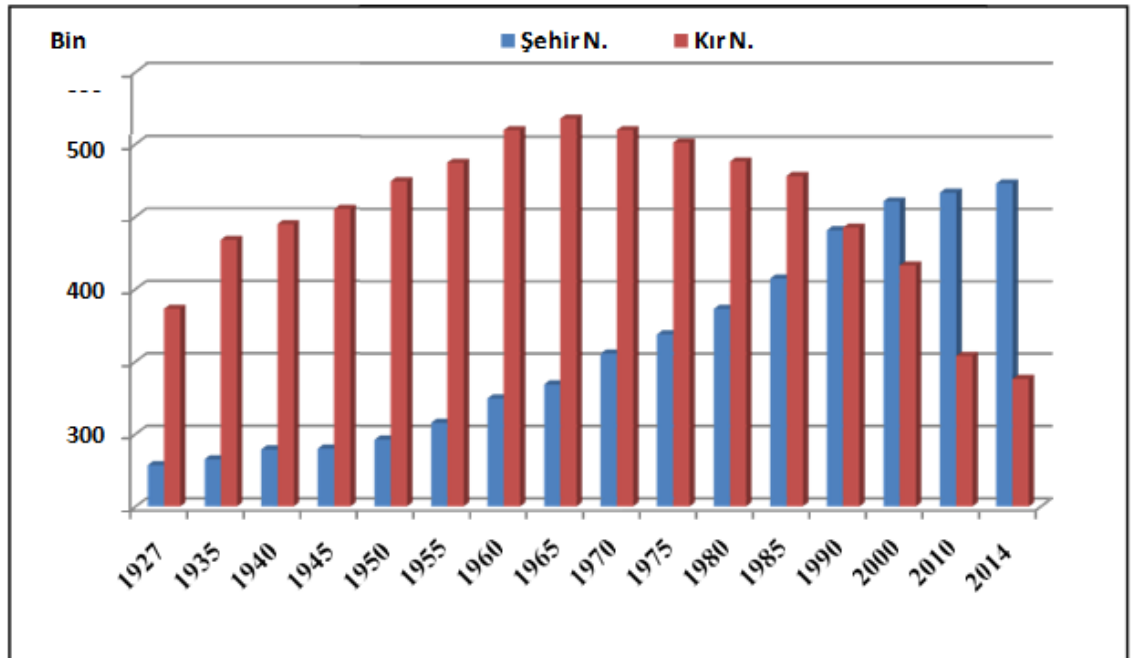
Sayım Yılı	Toplam Nüfus	Şehir Nüfusu	Kır Nüfusu	Oran (%)	
				Şehir	Kır
1927	329.741	57.053	272.688	17,30	82,70
1935	432.996	65.118	367.878	15,04	84,96
1940	468.243	78.701	389.542	16,81	83,19
1945	490.493	80.019	410.474	16,31	83,69
1950	542.004	92.352	449.652	17,04	82,96
1955	590.869	115.620	475.249	19,57	80,43
1960	669.922	149.491	520.431	22,31	77,69
1965	705.186	168.685	536.501	23,92	76,08
1970	731.921	211.374	520.547	28,88	71,12
1975	741.713	238.318	503.395	32,13	67,87
1980	750.144	273.215	476.929	36,42	63,58
1985	772.209	315.336	456.873	40,84	59,16
1990	767.481	381.947	385.534	49,77	50,23
2000	755.091	421.804	333.287	55,86	44,14
2010	642.224	433.932	208.293	67,57	32,43
2014	623.116	446.663	176.453	71,68	28,31

Kaynak: DİE, 2002; TÜİK ADNKS Sonuçları

Tablo 3.29’ ve şekil 3.19’da da görüleceği üzere, ilk nüfus sayımının yapıldığı 1927 yılında Sivas İli’nde 57.053 olan şehir nüfusu bu dönemden sonra sürekli artarak 2014 yılında 446.663 kişiye yükselmiştir. 1927 yılında 272.688 kişi olan kır nüfusu 1965 yılına kadar sürekli artarak 536.501 kişiye yükselmiş, bu dönemden sonra ise sürekli azalmıştır. Bu azalmada daha öncede

ifade edildiği gibi tarımda makineleşme ile birlikte kırsal kesimde meydana gelen işsizlik, iletişim ve haberleşme olanaklarının gelişmesi ile insanların diğer yerlerdeki gelişmelerden haberdar olması ve kentlerde iş imkanlarının daha fazla olması gibi faktörler etkili olmuştur. Bu faktörlerin etkisiyle 1965 yılında 536.501 kişi olan kır nüfusu 2014 yılına kadar yaklaşık % 67 oranında azalarak 176.453 kişiye erilemiştir. Şehir nüfusundaki artış ve kır nüfusundaki azalmanın sonucunda ilk defa 2000 döneminde şehir nüfusu kır nüfusundan fazla olurken, şehir ve kır nüfusundaki değişim daha çok 1990 yılından sonra hızlanmıştır (Ergün, 2016: 277) .

Şekil 3.19. Sivas İli'nde Şehir ve Kır Nüfusunun Gelişimi (1927-2014).

Sivas İli'nin 1990 yılından 2014 yılına kadar olan süreçte kır ve şehir nüfuslarının ilçelere göre değişimine bakıldığında, bütün ilçelerin kırsal nüfus miktarında ve oranında düşme görülürken, Sivas merkez ile Şarkışla ilçesi dışında diğer ilçe merkezlerinin tümünde şehir nüfusunda bir azalma söz konusudur. Bu durum Tablo 3. 30'da da açıkça görülebilir.

Tablo 3.30. Sivas İli'nde 1990-2014 Yılları Arası İlçelere Göre Kır ve Kent Nüfusunun Değişimi.

Yerleşim	1990*		2014		Nüfus Değişimi (%)		
	Şehi	Kır*	Şehi	Kır	Şehi	Kır	Toplam
Merkez	223.9	52.79	319.5	31.89	42,7	-	27,0
Akıncıl	5.320	5.048	2.860	2.677	-	-	-46,6
Altınyay	3.922	9.530	3.833	5.733	-2,3	-	-28,9
Divriği	17.66	14.90	10.51	6.319	-	-	-48,3
Doğanş	4.421	4.153	1.400	1.614	-	-	-64,8
Gemere	15.67	32.50	11.59	12.91	-	-	-49,1
Gölova	2.898	3.801	1.349	1.912	-	-	-51,3
Gürün	12.46	18.13	11.13	8.711	-	-	-35,2
Hafik	10.00	16.53	2.862	6.762	-	-	-63,7
İmranlı	7.536	14.15	3.307	4.682	-	-	-63,2
Kangal	12.27	32.84	9.755	13.01	-	-	-49,5
Koyulhi	6.856	14.78	4.456	8.684	-	-	-39,3
Suşehri	23.20	24.35	15.13	10.95	-	-	-45,1
Şarkışl	16.83	34.75	22.02	16.63	30,8	-	-25,1
Ulaş	4.520	11.58	3.757	5.472	-	-	-42,7
Yıldızl	15.64	54.60	11.29	27.43	-	-	-44,9
Zara	16.35	22.02	11.85	11.02	-	-	-40,4
Toplam	399.5	366.5	446.6	176.4	11,8	-	-18,7

Kaynak: DİE,2002 ve TÜİK, ADNKS

1990-2014 dönemleri arasında şehir ve kır nüfusunun oran olarak en fazla düştüğü ilçeler olan Hafik, Doğanşar ve İmranlı ilçeleridir. Bu ilçeler aynı zamanda bu dönemde toplamda nüfusu da en fazla düşen ilçelerdir. İl genelinde 1990-2014 döneminde tüm ilçelerin kır nüfusu ile Merkez ve Şarkışla ilçelerinin şehir nüfusu dışındaki diğer ilçelerin şehir nüfusunun azalması il genelinde şehir merkezi ile Şarkışla ilçe merkezi haricinde diğer ilçelerin bir çekim merkezini oluşturamadığını göstermektedir. Ekonomisi genelde tarım ve hayvancılığa dayalı olan ilin, tarım dışı sektörlere kayan kırsal nüfus ile şehir nüfusunu istihdam etmedeki yetersizliği özellikle 14-64 yaş arasındaki aktif nüfusun işsiz kalmasına ve dolayısıyla ildeki göçlerin daha çok diğer illere yönelmesine neden olmuştur (Ergün, 2016: 279)

Göç eden nüfusun yaş ve cinsiyet özellikleri göçlerin nedenlerini

belirleyen unsurlardandır. Göç eden nüfusun yaş ve cinsiyet özellikleri göçlerin nedenlerine bağlı olarak değişmekte ve yaşanan bu değişim göç üzerinde etkili olan unsurların sonuca yansması şeklinde ortaya çıkmaktadır (Başel, 2003).

Sivas İl nüfusunun geniş aralıklı ölçekte yaş gruplarına göre dağılımı değerlendirildiğinde, Tablo 3.31’de görüleceği üzere 1975 yılında 337.891 kişi olan 0-14 yaş grubu arasındaki nüfusun miktarı 2014 yılına kadar sürekli azalarak 140.886’ya gerilemiştir. Aynı dönemde 0-14 yaş grubu arasındaki nüfusun oranı ise % 45,5’den % 22,6 ya düşmüştür. 1975’te 371.731 kişi 15-64 yaş grubu arasındaki nüfus miktarı 2000 yılına kadar sürekli artarak 469.028’e yükselmiş bu dönemden sonra ise azalmaya başlayarak 2014 yılında 409.463’ düşmüştür. Oran olarak ise 1975 yılında % 50,1 oranında olan 15-64 yaş grubu arasındaki nüfusun oranı 2010 yılına kadar % 66’ya kadar yükselirken, 2014 yılında % 65,7’ye gerilemiştir. (Ergün, 2016).

Tablo 3.31. Sivas İli’nde Nüfusun Geniş Aralıklı Yaş Gruplarına Göre Dağılımı (1975-2014).

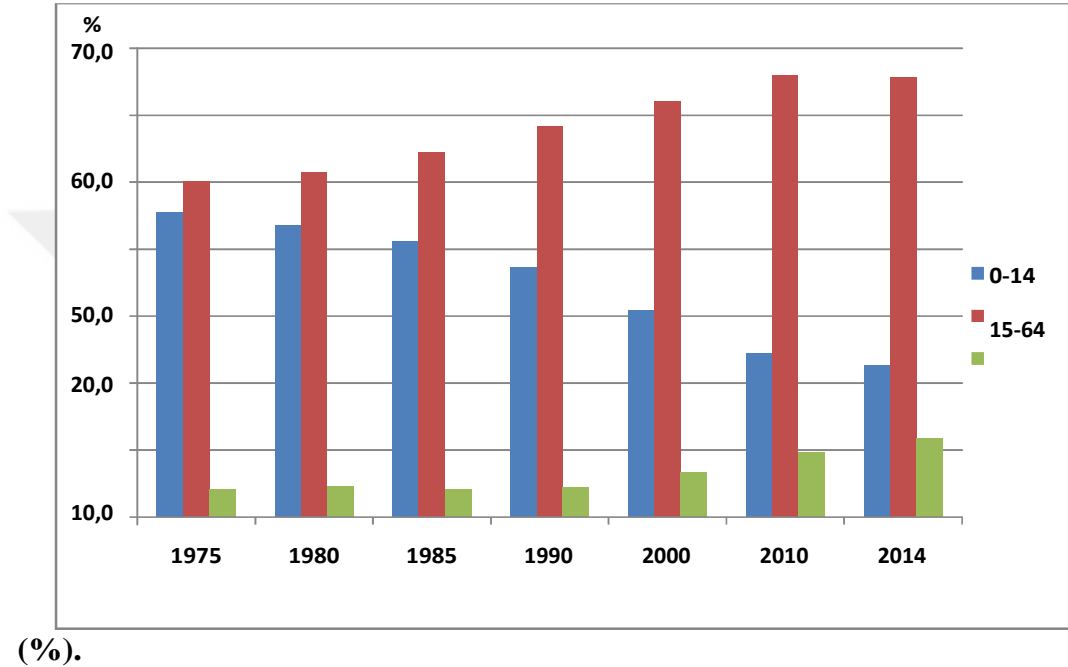
		1975	1980	1985	1990	2000	2010	2014
Yaş Grubu	0-14	337.89	327.19	317.39	285.78	233.14	157.03	140.88
%	Siva	45,5	43,6	41,1	37,2	30,9	24,4	22,6
	Türk	40,5	39,0	37,5	34,7	33,4	25,6	24,4
Yaş Grubu	15-	371.73	385.61	420.99	447.54	469.02	423.70	409.46
%	Siva	50,1	51,4	54,5	58,3	62,1	66,0	65,7
	Türk	54,7	55,9	58,1	60,7	60,2	67,2	67,8
Yaş Grubu	65+	30.848	33.732	32.180	33.850	52.765	61.483	72.767
%	Siva	4,2	4,5	4,2	4,4	6,7	9,6	11,7
	Türk	4,6	4,7	4,2	4,3	6,4	7,2	7,8
Yaş Grubu	Bilin	1.243	3.597	1.635	304	151	0,0	0,0
%	Siva	0,2	0,5	0,2	0,1	0	0,0	0,0
	Türk	0,2	0,4	0,2	0,3	0	0,0	0,0
Toplam Nüfus	Siva	741.71	750.14	772.20	767.48	755.09	642.22	623.11
	Tür	40.347	44.736	50.664	56.473	67.803	73.722	77.695

Kaynak: DİE (TÜİK) Genel Nüfus Sayımları ve TÜİK ADNKS verileri.

Tablo 3.31'e göre il nüfusunun geniş aralıklı yaş gruplarında meydana gelen değişime bakıldığında; Sivas'ta 0-14 yaş grubundaki nüfusun oranının sürekli azaldığı, 15-64 yaş grubu arasındaki nüfusun oranının 2010 yılına kadar sürekli arttığı ve 2010 yılından sonra ise azaldığı görülmektedir. Fakat tüm dönemlerde 15-64 yaş grubu arasındaki nüfusun oranı diğer yaş grubundaki nüfus oranlarından daha fazladır. 65 yaş üzeri nüfus, 1985 yılı dışında sürekli artış göstermiştir.

Bütün bu sonuçlar 0-14 yaş grubundaki nüfus oranının 1990 yılına kadar Türkiye ortalamasının üstünde olduğunu, 2000 yılından itibaren ise Türkiye ortalamasının altına düştüğünü göstermektedir. Şekil 3.20'de görüleceği üzere, 65 yaş ve üzeri nüfusun oranı ise 1980 yılına kadar Türkiye ortalamasının altında iken 1985 yılında Türkiye ortalaması ile aynı olmuş bu dönemden sonra ise Türkiye ortalamasının üzerine çıkmıştır (Ergün, 2016).

Şekil 3.20. Sivas İli'nde Nüfusun Geniş Aralıklı Yaş Dilimlerine Göre Dağılımı

Tablo 3.32’ de görüleceği üzere, 1985-1990 döneminde Sivas İli’nden 109.914 kişi göç ederken bu miktarın % 72,6 (79.748 kişi)’sını 14-64 yaş grubu arasında yer alan kişiler oluşturmaktadır. Aynı dönemde ilden göç edenlerin % 25,1 (27.597 kişi)’ini ise 0-14 yaş grubu arasında yer alan kişiler oluştururken, % 2,3 (2.569 kişi)’ünü ise 65 yaş ve üzeri nüfus oluşturmaktadır. 2000 yılında ise ilden göç edenlerin sayısı 78.936’ya gerilerken bu dönemde ilden gerçekleşen göçlerin % 81,3 (64.187 kişi)’ünü 15-64 yaş grubu arasındaki nüfus, % 16,1 (12.679 kişi)’ini 0-14 yaş grubu arasındaki nüfus ve % 2,6 (2.070 kişi)’sını ise 65 yaş ve üzeri nüfus oluşturmaktadır. 2010 yılında ilden göç edenlerin sayısı 31.362 kişiye gerilerken, bu dönemde ilden göç edenlerin % 76,5 (24.002 kişi)’ini 15-64 yaş grubu arasındaki nüfus, % 19,3 (6.042 kişi)’ünü 0-14 yaş grubu arasındaki nüfus ve % 4,2 (1.318 kişi)’sini ise 65 yaş ve üzeri nüfus oluşturmaktadır (Ergün, 2016: 281).

Tablo 3.32. Sivas İli’nden Gerçekleşen Göçlerin Geniş Aralıklı Yaş Gruplarına Göre Dağılımı (1990-2014).

	1985-1990		1995-2000		2009-2010		2013-2014	
	Topla	%	Topla	%	Topla	%	Topla	%
0-14	27.59	25,1	12.679	16,1	6.042	19,3	5.509	15,8
15-64	79.74	72,6	64.187	81,3	24.002	76,5	27.210	78,1
65+*	2.569	2,3	2.070	2,6	1.318	4,2	2.136	6,1
Toplam	109.9	100,0	78.936	100,	31.362	100,0	34.855	100,0

Kaynak: DİE (TÜİK), 1997, 2005, ve ADNKS: Göç İstatistikleri.

Sonuç olarak 1990-2014 yılları arasında Sivas’tan göç eden nüfus içerisinde 15-64 yaş grubu arasındaki nüfusun oranı diğer yaş gruplarına göre daha yüksek olup oran olarak 2010 yılı dışında diğer tüm yıllarda sürekli artış göstermiştir (Ergün, 2016: 282).

Tablo 3.33. Sivas İli'nden Gerçekleşen Göçlerin Dar Aralıklı Yaş Gruplarına Göre Dağılımı (1990-2014).

Dönem	1985-1990		1995-2000		2009-2010		2013-214	
	Yaş	Topl	%	Topl	%	Topla	%	Topl
0-4	-	-	-	-	2.111	6,7	1.875	5,4
5-9	14.3	13,	6.556	8,3	2.064	6,6	1.916	5,5
10-14	13.2	12,	6.123	7,8	1.867	6,0	1.718	4,9
15-19	17.3	15,	11.91	15,	2.727	8,7	3.604	10,
20-24	17.0	15,	17.85	22,	5.576	17,	7.836	22,
25-29	15.4	14,	12.95	16,	5.183	16,	4.644	13,
30-34	9.73	8,8	7.087	9,0	3.226	10,	2.868	8,2
35-39	6.10	5,6	4.803	6,1	2.080	6,6	1.925	5,5
40-44	4.52	4,1	3.297	4,2	1.277	4,1	1.448	4,2
45-49	3.25	2,6	2.559	3,2	1.353	4,3	1.317	3,8
50-54	2.35	2,1	1.839	2,3	1.006	3,2	1.342	3,9
55-59	2.17	1,9	1.091	1,4	886	2,8	1.225	3,5
60-64	1.70	1,6	789	1,0	688	2,2	1.001	2,9
64+	2.56	2,3	2.070	2,6	1.318	4,2	2.136	6,1
Toplam	109.	100	78.93	10	31.362	10	34.85	10

Kaynak: DİE (TÜİK), 1997, 2005, ve ADNKS: Göç İstatistikleri.

1990-2014 yılları arasında Sivas İli'nden gerçekleşen göçlere bakıldığında aktif nüfus olarak adlandırılan grubun başka bir ifade ile geniş aralıklı yaş grubu içerisinde 15-64, dar aralıklı yaş gurubu içerisinde ise 15-29 yaş grubu arasındaki nüfusun her zaman diğer yaş gruplarına göre çok olması il genelinde işsizlik oranının yüksek olmasından kaynaklanmaktadır. 1980-2013 yılları arasındaki işgücü göstergeleri değerlendirildiğinde işsizlik oranının 2013 yılı dışında sürekli yükseldiği ve işsizlik oranının 1985 ve 2000 dönemi dışında diğer tüm dönemlerde Türkiye ortalamasının üstünde olduğu görülmektedir (Ergün, 2016: 284).

Sonuç olarak iklim ve yeryüzü şekillerinin tarımsal faaliyetler üzerindeki olumsuz etkileri kırsal kesimde yaşayan insanları tarım dışı sektörlere yönlentmektedir. Sivas'ta sanayi ve ticaretin yeterince gelişmemiş olması özellikle 16-64 yaş grubu için Sivas'ın bir çekim merkezi olma özelliğini kaybetmesine

neden olmuştur. Sivas'ta toplam nüfus içerisinde aktif nüfus olarak adlandırılan 15-64 yaş aralığındaki nüfusun yüksek olmasına rağmen, işsizlik oranının yüksek olması, göç hareketleri üzerinde itici bir faktör olarak ekonomik unsurların oldukça etkili olduğunu göstermektedir (Ergün, 2016: 284)

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

4.1. Araştırma Alanının Seçimi

Sivas İli Türkiye'nin en çok göç veren illerinden birisidir. İç Anadolu Bölgesi şehirleri içerisinde Sivas en çok göç veren ildir. Birinci sırada yer almaktadır. Sivas'tan göçün nedenlerini belirlenmek istenmesi bu alanın seçimi konusunda belirleyici olmuştur.

4.2. Araştırmanın Amacı

Araştırmanın amacı, 1950'lerden beri göç veren Sivas'ın göç nedenlerini açıklayabilmektir. Bunun yanında toplumun hangi kesiminin daha çok göç eğiliminde olduğu ve hangi sorun nedeniyle göç etmek istediğini ortaya koymaktır.

Araştırmanın bir diğer amacı da, göç nedenleri belirlendikten sonra Sivas'ta hangi sorunlar çözümlerse göç fikrinden vazgeçileceğini saptamaktır.

4.3. Araştırmanın Yöntemi

Araştırma genelde iki bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde, konuya dair yerli ve yabancı literatür taraması yapılarak araştırmanın içeriği oluşturulmuştur. Literatür taramasında göçün yerel halk üzerinde çeşitli düzeylerde önemli etkileri olduğu görülmüştür. Araştırmanın ikinci bölümünde uygulama aşamasına yer verilmiştir. Bu bölümde Sivas'ta yaşayan insanların göçe dair algı ve beklentilerini ölçmek için anket uygulanmıştır.

Literatür taramasına göre yapılan çalışmalara bakıldığında, bölgenin gelişmişlik düzeyi, halkın yaşam süresi, doğal ve ekonomik kaynaklar, sağlık ve eğitim hizmetleri, yaşanan yerdeki sosyal hayat, güvenlik, ulaşım imkanları vb. unsurlar göç üzerinde belirleyici önemli etkenler arasında yer almaktadır.

Bu bağlamda araştırmada cinsiyet, yaş, doğum yeri, eğitim seviyesi, yaşam süresi, meslek, gelir durumu gibi değişkenleri kullanılarak Sivas ilinde ikamet eden yerel halkın göçün etkilerine yönelik algısı belirlenmeye çalışılmış ve araştırmanın hipotezleri bu doğrultuda oluşturulmuştur.

4.4. Araştırmanın Hipotezleri

Araştırmanın ana hipotezi yerel hakın göçe dair tutum ve davranışları sosyo kültürel, ekonomik ve bireysel şartlardan etkilenmektedir var sayımı üzerine kurulmuş ve bu bağlamda alt varsayımlar oluşturulmuştur.

Tablo 4.1. Hipotezler Tablosu

H₁: Katılımcıların Sivas'ta yaşamaktan duydukları memnuniyet cinsiyete göre farklılaşmaktadır.
H₂: Katılımcıların Sivas'ta yaşamaktan duydukları memnuniyet yaşa göre farklılaşmaktadır.
H₃: Katılımcıların Sivas'ta yaşamaktan duydukları memnuniyet eğitime göre farklılaşmaktadır.
H₄: Katılımcıların Sivas'ta yaşamaktan duydukları memnuniyet mesleklere göre farklılaşmaktadır.
H₅: Katılımcıların Sivas'ta yaşamaktan duydukları memnuniyet gelir seviyesine göre farklılaşmaktadır.
H₆: Katılımcıların Sivas'taki en önemli sorunu algılamaları cinsiyete göre farklılaşmaktadır.
H₇: Katılımcıların Sivas'taki en önemli sorunu algılamaları yaşa göre farklılaşmaktadır.
H₈: Katılımcıların Sivas'taki en önemli sorunu algılamaları eğitime göre farklılaşmaktadır.
H₉: Katılımcıların Sivas'taki en önemli sorunu algılamaları mesleklere göre farklılaşmaktadır.
H₁₀: Katılımcıların Sivas'taki en önemli sorunu algılamaları gelir seviyesine göre farklılaşmaktadır.
H₁₁: Katılımcıların Sivas'tan göç etmek istemeleri cinsiyete göre farklılaşmaktadır.
H₁₂: Katılımcıların Sivas'tan göç etmek istemeleri yaşa göre farklılaşmaktadır.
H₁₃: Katılımcıların Sivas'tan göç etmek istemeleri eğitime göre farklılaşmaktadır.
H₁₄: Katılımcıların Sivas'tan göç etmek istemeleri mesleklere göre farklılaşmaktadır.
H₁₅: Katılımcıların Sivas'tan göç etmek istemeleri gelir durumlarına göre farklılaşmaktadır.

4.5. Araştırmanın Evren ve Örneklemi

Bu araştırmanın evreni Sivas il merkezinde yaşayan 15 yaş üstü kişilerden oluşmaktadır. Türkiye İstatistik Kurumunun 2014 yılında yayımladığı adrese dayalı nüfus kayıt sistemi sonuçlarına göre Sivas ilinin genel nüfusu, toplam 623.116'dır. Bu nüfusun 321. 848'i Sivas il merkezinde yaşamaktadır. Sivas'ta genel nüfus içerisinde 15 yaş ve üstü nüfusu oluşturan 485.426 kişidir (<http://rapory.tuik.gov.tr>, 15.1.2016).

Araştırmada 15 yaş ve üstü kişiler arasından seçilen örneklem hacmi 3060 olarak belirlenmiştir. Yazıcıoğlu ve Erdoğan (2004: 50) “± **0.05 örneklem hatası**” temel alındığında ($p=0.5$; $q=0.5$ olmak üzere) 100.000 kişilik bir evrenden 383 kişinin seçiminin yeterli olduğunu ifade etmiştir.

Örneklem seçiminde rastgele/tesadüfi örneklem tekniği kullanılmıştır. Rastgele örneklem tekniği olasılıklı örneklem tekniklerindedir. Bu teknik evrendeki birey veya nesnelere örneklem girmesi bakımından eşit şans verilmesini sağlamaktadır (Aziz, 2014: 51).

4.6. Veri Toplama Aracı

Gerçekleştirilen literatür taramasından sonra. daha önce uygulaması yapılmış anket soruları incelenmiştir. Anket sorularının hazırlanmasında daha önce yapılmış çalışmalardan da faydalanılarak anket soruları hazırlanmıştır. Araştırma aracı olarak kullanılan anket formu, açıklayıcı bir önyazı ve 3 bölümden oluşmaktadır. Önyazı da, çalışma hakkında kısa bir bilgi verilmiş ve formu cevaplayacak olan kişilere de kısa bir açıklama yapılmıştır.

Araştırmada kullanılan anketi üç bölümde incelemek mümkündür. Anketin birinci bölümü katılımcıların demografik özelliklerine yönelik cinsiyet, yaş, eğitim seviyesi, medeni durum, meslek, doğum yeri, gelir düzeyi ve Sivas'ta yaşama süreleri gibi demografik sorulardan oluşmaktadır.

Anketin ikinci bölümünde ise, katılımcıların Sivas'ta göçe dair tavır ve tutumlarını belirleyebilmek için hazırlanmış olan sorular bulunmaktadır. Bu bölümde katılımcıların kendilerinin ve çocuklarının Sivas'ta yaşamak isteyip istemedikleri, Sivas'taki en önemli sorunun ne olduğu, Sivas'taki eğitim, sağlık hizmetleri gibi

hizmetlerden memnun olup olmadıkları, göç eden yakınlarının olup olmadığı ve Sivas'ta ne değişirse göç etme fikrinden vaz geçebileceklerine yönelik sorular bulunmaktadır.

Anketin üçüncü bölümünde ise göçe yönelik hazırlanmış, göçün soyo-kültürel ve ve ekonomik etkilerine yönelik soru ifadeleri bulunmaktadır. Göçe dair hazırlanan ifadelerin yer aldığı 5'li Likert tipi ölçek (1 Cevaplayanların algı ve beklentilerini tespit edebilmek için beşli Likert ölçeğinden 5=Tamamen katılıyorum...1=Kesinlikle katılmıyorum) ile değerlendirilmiştir.

Tablo 4.2. Ankette Kullanılan İfadeler

Büyük şehirlerdeki imkânları ve sosyal yaşamı gördükçe Sivas'ta yaşamak insana zor geliyor.
Sivas, yaşamak için ideal bir şehirdir.
Sivas'ta yeterince iş imkânı vardır.
Sivas sosyal ve kültürel aktiviteler açısından zengin bir şehirdir.
İmkânım olsa Sivas 'tan başka bir şehre göç ederim.
Bu şehirde yaşayanların çoğu Sivas'tan oldukça memnundur.
Sivas huzurlu ve güvenli bir şehirdir.
Sivas yaşamak için pahalı bir şehirdir.
Sivas'ın imkânları komşu illere göre daha iyi durumdadır.
Mahallelerde komşuluk ilişkileri, dayanışma az olduğu için bu şehri terk etmek benim için zor olmaz.
Sivas eğitim imkânları açısından gelişmiş bir şehirdir.
Sivas'ta yeterince iş imkânı yoktur.
Sivas'ın hava kirliliği, çarpık şehirleşme gibi kendine has sorunlarının olması bu şehri yaşanması zor bir yer haline getiriyor.
Sivas, sağlık hizmetleri açısından gelişmiş bir şehirdir.
Bu şehir, emekliler için yaşaması zor bir şehirdir.
Gece hayatı ve eğlence sektörü yeterli olmadığı için Sivas sıkıcı bir şehirdir.
Bu şehirden başka bir şehirde yaşamak istemem.
Sivas'ın coğrafi yapısı yaşamı son derece olumsuz etkilemektedir.
Büyük şehirlerdeki imkânları ve sosyal yaşamı gördükçe Sivas'ta yaşamak insana zor geliyor.
Sivas, yaşamak için ideal bir şehirdir.
Sivas'ta yeterince iş imkânı vardır.
Sivas sosyal ve kültürel aktiviteler açısından zengin bir şehirdir.
İmkânım olsa Sivas 'tan başka bir şehre göç ederim.
Bu şehirde yaşayanların çoğu Sivas'tan oldukça memnundur.
Sivas huzurlu ve güvenli bir şehirdir.
Sivas yaşamak için pahalı bir şehirdir.

Sivas'ın imkânları komşu illere göre daha iyi durumdadır.
Mahallelerde komşuluk ilişkileri, dayanışma az olduğu için bu şehri terk etmek benim için zor olmaz.
Sivas eğitim imkânları açısından gelişmiş bir şehirdir.
Sivas'ta yeterince iş imkânı yoktur.
Sivas'ın hava kirliliği, çarpık şehirleşme gibi kendine has sorunlarının olması bu şehri yaşanması zor bir yer haline getiriyor.
Sivas, sağlık hizmetleri açısından gelişmiş bir şehirdir.
Bu şehir, emekliler için yaşaması zor bir şehirdir.
Gece hayatı ve eğlence sektörü yeterli olmadığı için Sivas sıkıcı bir şehirdir.
Bu şehirden başka bir şehirde yaşamak istemem.
Sivas'ın coğrafi yapısı yaşamı son derece olumsuz etkilemektedir.
Büyük şehirlerdeki imkânları ve sosyal yaşamı gördükçe Sivas'ta yaşamak insana zor geliyor.
Sivas, yaşamak için ideal bir şehirdir.

Anket uygulamaları, Sivas'ta yerel halkın göçe yönelik görüş ve beklentilerinin tespiti kapsamında uygulanan örneklem seçiminde, %5 örneklem hatası ve %95 güven aralığı ölçütleri temel alınarak, Sivas nüfusunun yaklaşık 346,626 temsil yeterliliği olan 3000 kişi aralığına ulaşılması hedeflenmiştir. Bu bağlamda Sivas İl Merkezinde 3250 anket uygulanmış, 190 anket hatalı görüldüğü için değerlendirilmemeye alınmamış toplamda 3060 anket başarılı bulunarak SPSS ortamına aktarılmıştır. Anketlerin uygulanması 20.10.2016 ve 20.11.2016 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir.

Yapılan analizlerde frekans, dağılımları, çapraz tablolar ve ki-kare analizleri yapılmıştır. Araştırmadan elde edilen verilerin analizinde SPSS 18 PAWS paket programı kullanılmıştır. Değişkenler arasında ilişki ve farklarda 0.05 önem düzeyi dikkate alınmıştır.

Araştırmanın sonuç ve değerlendirme bölümünde elde edilen veriler ile hipotezler test edilmiş ve elde edilen sonuçların genel bir değerlendirmesi yapılmıştır.

BEŞİNCİ BÖLÜM

BULGULAR VE YORUM

5.1.Frekans Tabloları Ve Yorumları

Tablo 5.1 Cinsiyet Dağılımı

Cinsiyet		Sayı	Yüzde
Cinsiyet	Kadın	1560	51,0
	Erkek	1500	49,0
	Total	3060	100,0
Yaş	18-28	900	29,4
	29-39	780	25,5
	40-50	840	27,5
	51 ve üzeri	540	17,6
	Total	3060	100,0
Eğitim	Okur yazar değil	270	8,8
	İlkokul	660	21,6
	Ortaokul	360	11,8
	Lise	840	27,5
	Önlisans	240	7,8
Medeni Durum	Evli	2130	69,7
	Bekar	930	30,4
	Total	3060	100,0
Meslek	İşçi	390	12,9
	Memur	570	18,8
	Emekli	300	9,9
	Esnaf-Tüccar	270	8,9
	Serbest Meslek	360	11,9
	Evhanımı	660	21,8
	İşsiz	480	14,9
	Total	3030	100,0
Gelir	1500 TL'den az	750	24,5
	1400-2500	1290	42,2
	2501-3500	720	23,5
	3501-4500	240	7,8
	4501 ve üzeri	60	2,0

Araştırmaya katılanların demografik verilerine bakıldığında Tablo 1’de görüleceği üzere, Araştırmaya katılanların %51’i kadın %49’u erkek olup, yaklaşık %30’u 18-28 yaş aralığında, %25’i 29-39 yaş aralığında, % 27’si ise 40-50 yaş aralığında ve yaklaşık %18’i ise 51 yaş ve üzeridir.

Katılımcıların eğitim durumuna göre dağılımlarında ise, okur yazar olmayanların oranı %8,8, ilkokul mezunu olanların oranı %21,6, ortaokul mezunu olanların oranı%11,8, lise mezunu olanların oranı %27,5, önlisans, lisans ve yüksek lisans mezunu olanların oranı ise, yaklaşık %30 civarındadır. Katılımcıların yaklaşık %70'inin evli ve %30'unun da bekar oldukları görülmektedir.

Meslek dağılımına bakıldığında, %12,9'unun işçi, %18,8'inin memur, %9,9'unun emekli, %11,9'unun Esnaf-tüccar, %11,9'unun Serbest meslek, %21,8'inin evhanımı, %16,7'sinin ise işsiz olduğu görülmektedir.. Sonuçlardan da görüleceği üzere işsiz olduklarını ifade edenlerin oranı oldukça yüksektir. Göçe dair literatüre bakıldığında göçün sebeplerinden en öne çıkanlarından birinin işsizlik olduğu görülmektedir. Türkiye'de göç veren illere bakıldığında Sivas en fazla göç veren illerin başında gelmektedir. Sivas'ta işsizliğin yüksek olması göç vermesinin temel sebeplerinden biridir.

Araştırmada elde edilen bulgulara göre, katılımcıların yaklaşık %25'i 1400 TL'den az gelire, %42'si 1401-2500 gelir aralığında, %23,5'i 2501-3500 gelir aralığında, %8'i 3501-4500 gelir aralığında ve %2'si de 4500 TL ve üzeri gelire sahiptir. Literatürde göçün sebepleri arasında gelir durumunun düşüklüğü de önemli bir ağırlığa sahiptir. Katılımcıların gelir dağılımlarına bakıldığında, gelir durumlarının düşük olduğu görülmektedir. Katılımcıların dörtte bir asgari ücret yada daha az bir gelire hayatlarını devam ettiren, 4500 TL ve üzeri kazandıklarını ifade edenlerin oranı ise sadece %2'dir.

Tablo 5.2. Sivas'ta Yaşama Süresi

	Sayı	Valid Percent
1 yıldan az	90	2,9
2-5 yıl arası	420	13,7
6-9 yıl arası	300	9,8
10 yıldan fazla	2250	73,5
Total	3060	100,0

Tablo 5.2'ye göre, katılımcıların uzun süre Sivas'ta yaşadıkları görülmektedir. 10 yıldan fazla yaşadıklarını söyleyenlerin oranı yaklaşık %75 civarında iken, Sivas'a yeni geldiklerini Sivas'ta kalma sürelerinin 1 yıldan az olduğunu söyleyenlerin oranı %3 civarındadır. Araştırmadan elde edilen bulgulara göre katılımcılar uzun süre Sivas'ta kalmakta ve Sivas'ı tanımaktadırlar.

Tablo 5.3. Doğum Yeri

	Sayı	Yüzde
Sivas Merkez	1620	53,0
İlçe	780	25,5
Köy	510	16,7
Şehir Dışı (başka bir şehir)	150	4,9
Total	3060	100,0

Yukarıdaki tabloya göre, katılımcıların yaklaşık %55'i Sivas merkez doğumlu %25'i ilçe doğumlu, %17'si köy doğumlu ve %5'i de başka bir şehirden gelmiştir. Araştırma sonuçlarına göre katılımcıların %95'i Sivas il sınırları içinde doğmuşlardır.

Tablo 5.4. Çalışma Durumu

	Sayı	Yüzde
Evvet	1590	51,0
Hayır	1470	48,0
Total	3060	100,0

Tablo 5.4'e göre katılımcıların %52'si çalışmakta ve %48'i de çalışmamaktadırlar. Çalışmayanların oranının bu kadar yüksek olmasının sebepleri arasında ev hanımları ve emeklilerin de araştırmaya dahil edilmesinden kaynaklanmaktadır.

Tablo 5.5. Katılımcıların Çalıştıkları Sektöre Göre Dağılımları

	Sayı	Yüzde
Tarım	60	3,2
Sanayi	360	19,0
Hizmet	240	12,7
Kamu	600	31,7
Özel	600	31,7
Hiçbiri	30	1,6
Total	1890	100,0

Katılımcıların çalıştıkları sektörlere göre dağılımlarına bakıldığında ise, Tablo 5.5'e göre kamu ve özel sektörün dağılımı birbirlerine oldukça yakındır. İkisinin de oranı yaklaşık %32'dir. Sanayi sektöründe çalışanların oranı %19, Hizmet sektöründe çalışanların oranı %13, tarım sektöründe çalışanların oranı ise %4 civarındadır.

Tablo 5.6. Katılımcıların Gelirlerinden Duydukları Memnuniyet

	Frequency	Valid Percent
Evet	1260	41,2
Hayır	1780	58,8
Total	3060	100,0

Tablo 6'ya göre, katılımcıların yaklaşık %60'ı gelirlerinden memnunkirken %40'ının da gelirlerinden memnun olmadıkları görülmektedir.

Tablo 5.7. Katılımcıların Sahip Oldukları Çocuklarının Dağılımı

	Sayı	Yüzde
Yok	930	30,4
1Çocuk	360	11,8
2 Çocuk	660	21,6
3 Çocuk	510	16,7
4 Çocuk	360	11,8
5 ve üzeri	240	7,8
Total	3060	100,0

Tablo 5.7'de görüleceği üzere, katılımcıların %21,6'sının 2 çocukları, %16,7'sinin 3 çocukları varken 1 ve 4 çocuğa sahip olanların oranı %12 civarındadır. % ve daha fazla çocuğa sahip olanların oranı ise %8'dir. Araştırma sonuçlarına göre katılımcıların çekirdek ailede yaşadıkları ve çoğunlukla da iki çocuğa sahip oldukları görülmektedir.

Tablo 5.8. Oturulan Konut Türü

	Frequency	Valid Percent
Gecekondu	240	7,8
Apartman Dairesi	2190	71,6
Müstakil	630	20,6
Total	3060	100,0

Tablo 5.8'e göre, katılımcıların yaklaşık %72'si apartman dairelerinde oturmaktadır. Müstakil evde oturanların oranı %21'dir. En az bulunan konut türü de gecekondulardır. Sivas, göç alan değil göç veren illerden biridir. Dolayısıyla gecekondulaşma Sivas'ta oldukça düşük orandadır. Araştırmada da katılımcıların sadece %8'i gecekonduarda yaşamaktadırlar.

Tablo 5.9. Oturulan Evin Mülkiyeti

	Frequency	Valid Percent
Kendimize ait	1680	54,9
Kira	1350	44,1
Diğer	30	1,0
Total	3060	100,0

Yukarıdaki tablodan da anlaşılacağı üzere katılımcıların %55'i kendilerine ait evlerde otururken %45'i de kiralık evlerde oturmaktadırlar.

Tablo 5.10. Isınma Şekli

	Frequency	Valid Percent
Sobalı	480	15,7
Kaloriferli	2580	84,3
Total	3060	100,0

Sivas, Türkiye'nin en soğuk şehirlerinden biridir. Dolayısıyla ısıma önemli bir sorundur. Evlerin büyük bir kısmında kalorifer sistemi mevcuttur. Bazı müstakil

ve gecekondu evler de sobalı sistem kullanılmaktadır. Araştırmada Tablo !0'da görüleceği üzere, kaloriferli evlerde oturanların oranı yaklaşık %85 iken sobalı evlerde oturanların oranı ise %15 civarındadır.

Tablo 5.11. Katılımcıların Sosyal Güvenceleri

	Frequency	Valid Percent
Evet	2910	95,1
Hayır	150	4,9
Total	3060	100,0

İnsanların kendilerini güvende hissetmeleri yaşadıkları yerleri sevmeleri ve benimsemeleri açısından da oldukça önemlidir. Kendini güvende hissetmenin fiziksel boyutları olduğu gibi sosyal boyutları da vardır. Dolayısıyla insanların sosyal güvencelerinin olması oldukça önemlidir ve gelişmiş toplumların olmazsa olmazlarından. Araştırmaya katılanların %95'inin sosyal güvenceleri varken %5'inin ise olmadığı görülmektedir.

Tablo 5.12. Katılımcıların Taşınmaz Mallara Sahip olma Durumları

	Frequency	Valid Percent
Evet	1980	64,7
Hayır	1080	35,3
Total	3060	100,0

Tablo 5.12'ye göre katılımcıların %65'inin taşınmaz mülkleri(ev, arsa, işyeri vb.) varken, %35'inin yoktur.

Tablo 5.13. Katılımcıların Otomobile Sahip Olma Durumları

	Frequency	Valid Percent
Evet	1470	48,0
Hayır	1560	52,0
Total	3060	100,0

Yukarıdaki tablodan da anlaşılacağı üzere otomobili olanlarla otomobili olmayanların oranı birbirine oldukça yakındır. Otomobili olanların oranı %48 iken otomobili olmayanların oranı %52'dir.

Tablo 5.14. Sivas'ı Seviyor musunuz? Sorusuna Verilen Cevapların Frekans Dağılımları

	Frequency	Percent
Evet	2490	81,4
Hayır	570	18,6
Total	3060	100,0

İnsanların yaşadıkları yerleri sevmeleri yada sevmemeleri yaşadıkları yerleri benimsemeleri açısından oldukça önemlidir. Yaşadıkları yerleri seven insanlar, buldukları bölgeleri benimsemekte, şartlar uygun olduğu sürece terk etmek, başka bir yere gitmek istememektedirler. Yukarıdaki tablodan da anlaşılacağı üzere Sivas'ı sevenlerin oranı %82 iken sevmediklerini ifade edenlerin oranı ise sadece %18'dir.

Tablo 5.15. Katılımcılara Göre Sivas’ın En Önemli Sorunları

	Frequency	Percent
İşsizlik	1650	53,9
Alt Yapı	570	18,6
Çarpık Kentleşme	150	4,9
Sosyal Hayat	690	22,5
Total	3060	100,0

Katılımcılar, Tablo 15’te görüleceği üzere Sivas’taki en önemli sorunun İşsizlik (%54) olduğunu, ondan sonra sosyal hayat (%22.5) ve alt yapı sorunları (%19) olduğunu düşünmektedirler. Sivas’ta çarpık kentleşmenin önemli bir sorun olduğunu düşünenlerin oranı ise sadece %5 civarındadır.

Tablo 5.16. Katılımcıların Sivas’taki Sosyal Ortam Yeterli mi? Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılımı

	Frequency	Percent
Evet	1110	36,3
Hayır	1950	63,7
Total	3060	100,0

Tablo 16’ya göre, katılımcıların büyük bir kısmı Sivas’ta sosyal ortamın (%64) yetersiz olduğunu düşünmektedir. Sivas’taki sosyal ortamın yeterli olduğunu düşünenlerin oranı ise %36’dır.

Tablo 5.17. Katılımcıların Şehirde dilediğiniz gibi alışveriş yapabiliyor musunuz? Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılımı

	Frequency	Percent
Evet	1560	51,0
Hayır	1500	49,0
Total	3060	100,0

Tablo 17’de görüleceği üzere, alışveriş imkanlarının yeterli olup olmadığı sorusuna cevap verenlerin oranı birbirine oldukça yakındır. Yarıdan çok az fazlası (%51) alışveriş imkanları yeterli derken, %49’luk bir kesim alışveriş imkanlarını yetersiz bulmaktadır.

Tablo 5.18. Katılımcıların Çocukların Sivas’ta Yaşamalarını İster misiniz? Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılımı

	Frequency	Percent
Evet	990	33,0
Hayır	2070	67,0
Total	3060	100,0

Katılımcıların büyük bir kısmı çocuklarının başka bir şehirde yaşamalarını istemekteirler. Çocuklarının Sivas’ta yaşamalarını istemeyenlerin oranı Tablo 18’e göre %77 iken, çocuklar Sivas’ta yaşasınlar diyenlerin oranı %33’tür.

Tablo 5.19. Katılımcıların Çocuklarının Neden Sivas'ta Yaşamalarını İstemezsiniz? Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılımı

	Frequency	Valid Percent
İşsizlik	570	26,4
Şehrin geri kalması	960	44,4
Büyükşehrin çekiciliği	150	6,9
Çocuklar için eğitim meslek yetersiz	390	18,1
Ekonomik nedenler (geçim sıkıntısı, pahalılık)	90	4,2
Total	2160	100,0

Tablo 5.19'a göre çocuklar başka bir şehirde yaşasınlar diyen 2160 katılımcıya neden başka bir şehir sorusu sorulduğunda ise katılımcıların büyük bir kısmı çoğunlukla Şehrin diğer illere oranla geri kalmış olmasını (%31,4) sebep göstermişlerdir. Şehrin geri kalmış olmasından sonra gösterilen ikinci sebep işsizliktir. İşsizliğin de oranı yaklaşık %27'dir. İşsizlikten sonra üçüncü sırada eğitim imkanlarının yetersizliği gelmektedir. Büyük şehirlerin çekiciliği diyenlerin %7 iken ekonomik nedenler diyenlerin oranı ise yaklaşık %5 civarındadır.

Tablo 5.20. Katılımcıların Sağlık Hizmetleri Yeterli mi? Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılımı

	Frequency	Percent
Evet	1680	54,9
Hayır	1380	45,1
Total	3060	100,0

İnsanların yaşadıkları yerlerden başka şehirlere göç etmelerinin altında yatan nedenlerden biri de sağlık ve eğitim imkanlarının yetersizliğidir. Araştırmada katılımcılara sağlık imkanlarının yeterli olup olmadığı sorusuna katılımcıların yaklaşık %55'i yeterli demesine rağmen verdikleri cevap oldukça birbirine yakındır. Sağlık imkanları Sivas'ta yetersiz diyenlerin oranı Tablo 5.20'ye göre %45'tir.

Tablo 5.21: Katılımcıların Eğitim Hizmetleri Yeterli mi? Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılımı

	Frequency	Percent
Evet	1290	42,2
Hayır	1770	57,1
Total	3060	100,0

Yaşanılan yerdeki eğitim imkanları da göçe dair literatürde önemli bir yer tutmaktadır. Yaşanılan yerdeki eğitim imkanları ailelerin o şehirde kalıp kalmamalarında önemli bir unsurdur. Araştırma esnasında katılımcılara Tablo 5.21'e göre, Sivas'ta eğitim imkanları yeterli mi diye sorulduğunda yaklaşık %42'si yeterli derken %58'lik bir kısım da yetersiz demektedir. Sivas gibi çok göç veren bir şehir de katılımcıların gerek eğitim gerekse sağlık imkanları açısından Sivas'ı tamamen yeterli bulmadıkları bu konu da sıkıntıları oldukları görülmektedir.

Tablo 5.22. Katılımcıların Göç Eden Yakınlarınız Var mı? Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılımı

	Frequency	Percent
Evet	2490	81,4
Hayır	570	18,6
Total	3060	100,0

Göç eden bir yakınınız var mı sorusuna evet diyenlerin oranı oldukça yüksektir. Hemen hemen beş katılımcıdan dördü evet bir yakınım göç etti cevabını vermişlerdir. Tablo 5.22'de görüleceği üzere, bu oran yaklaşık %82'dir. Hayır, göç eden bir yakınım yok diyenlerin oranı ise %18'dir.

Tablo 5.23. Katılımcıların Yakınlarının Hangi İllere Göç Ettiklerini Gösteren Dağılımı

	Frequency	Valid Percent
İstanbul	1290	51,2
Ankara	360	14,3
İzmir	420	16,7
Antalya	120	4,8
Mersin	120	4,8
Kayseri	120	4,8
Samsun	90	3,6
Total	2520	100,0

Tablo 5.23'tede görüleceği üzere göç eden yakınlarınız hangi ili tercih ettiler sorusuna cevap verenler arasında %51,2'lik oranla İstanbul ilk sırada gelmektedir. İstanbul'dan sonra sırasıyla İzmir (%16,7) ve Ankara'nın (%14,3) daha çok tercih edilen iller olduğu görülmektedir. Antalya, Mersin, Kayseri ve Samsun Sivaslıların göç ederken tercih ettikleri yerler arasındadır.

Tablo 5.24. Katılımcıların Aileniz yada Siz Daha Önceden Göç Ettiniz mi? Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılımı

	Frequency	Valid Percent
Evet	1350	44,6
Hayır	1680	55,4
Total	3030	100,0

Aileniz yada siz daha önce göç ettiniz mi sorusuna evet diyenlerin oranı bu çalışma açısından oldukça önemlidir. Çünkü Sivas Türkiye'nin en fazla göç veren illerinden biridir. Katılımcıların evet daha önce göç ettik cevabının yaklaşık %45 civarında olması Sivas'ın göç aldığı da göstermektedir. Bu sonuçlar Sivas'ta nüfus hareketliliğinin varlığını ve hızını göstermektedir. Sivas sanayi açısından gelişmesini tamamlayamamış, iş imkanları açısından sıkıntılı olan bir şehirdir. Yukarıdaki

tablolardan da görüleceği üzere işsiz olduğunu belirten katılımcıların oranı bu araştırmada %16 civarındadır. İşsizlik göstergeleri açısından bu rakamlar oldukça yüksektir. Yani işsizlik Sivas'ta önemli bir sorundur. Belki de sorunların en önde gelenidir. Dolayısıyla Sivas merkez genelde kendi çevre bölgelerinden özellikle de il sınırları içindeki kasaba ve köylerden eğitim, sağlık gibi sosyal imkanlarının il merkezinde daha iyi bir durumda olmasından olayı göç almakta ama ekonomik durgunluk ve iş imkanlarının azlığından dolayı göç vermektedir. Sivas'ın kasaba ve köylerinin nüfusları azalırken il merkezinin göreceli ve yavaş da olsa nüfusunun artması bu sebeplerden açıklanabilir. Yapılan araştırmalara bakıldığında Sivas'ta ekonomik açıdan belli bir durumda olanların sosyal imkanları ve ortamı yetersiz bulma durumları artmakta ve daha gelişmiş başka şehirleri tercih ettikleri görülmektedir. Sivas'taki nüfus hareketliliği yukarıda anlatılanlar bağlamında açıklanabilir.

Tablo 5.25. Katılımcıların Sivas'tan Ayrılmayı Düşünüyor musunuz? Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılımı

	Frequency	Percent
Sivas'tan hiçbir şekilde ayrılmayı düşünmüyorum	570	18,6
Bazan aklımdan daha iyi bir şehre yerleşmek geçiyor	1110	36,3
Mecbur kalırsam Sivas'tan ayrılabilirim	840	27,5
Sivas'tan ilk fırsatta ayrılmayı düşünüyorum	540	17,6
Total	3060	100,0

Yukarıdaki tablodan görüleceği üzere, katılımcılara Sivas'tan başka bir şehirde yaşamayı düşünüp düşünmedikleri sorulduğunda Sivas'tan ilk fırsatta ayrılmayı düşünüyorum diyenlerin oranı (%17,6) ile Sivas'tan hiçbir şekilde ayrılmayı düşünmüyorum diyenlerin oranı (%18,6) birbirlerine oldukça yakındır. Bazan aklımdan daha iyi bir şehre yerleşmek geçiyor diyenlerin oranı %36,3 iken, mecbur kalırsam Sivas'tan ayrılabilirim diyenlerin oranı %17,6'dır.

Tablo 5.26. Katılımcıların Başka Bir Şehre Yerleşmek Konusunda Teşvik Eden Var mı? Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılımı

	Frequency	Valid Percent
Evet	990	33,3
Hayır	1980	66,7
Total	2970	100,0

Tablo 5.26'ya göre, Başka bir şehirde yaşama konusunda sizi teşvik eden birisi var mı sorusuna katılımcıların yaklaşık %33 evet var %67'si de hayır yok cevabını vermişlerdir.

Tablo 5.27. Katılımcıların Başka Bir Şehre Yerleşmek Konusunda Sizi Kim Teşvik Ediyor? Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılımı

	Frequency	Valid Percent
Yakın akrabalarım	660	53,7
Arkadaşlarım	510	41,5
Yok	60	4,9
Total	1230	100,0

Sizi başka bir şehirde yaşamaya teşvik eden var mı sorusuna evet cevabını verenlere kim teşvik ediyor diye sorulduğunda yakın akrabaların ve arkadaşlarım cevabı öne çıkmaktadır. Bu sonuçlardan katılımcıların başka şehirlerdeki yakın akraba ve arkadaşlarının katılımcıları kendi yanlarına gitmeleri konusunda teşvik ettikleri anlaşılmaktadır. Tablo 5.27'e göre 3060 katılımcıdan 1230'u bu soruya yanıt vermişlerdir. Bu soruya yanıt verenlerden yaklaşık %55'i yakın akrabalarım derken, arkadaşlarım diyenler %42 civarındadır.

Tablo 5.28. Katılımcıların Göç Ettiğiniz Takdirde Sorunlar Çözülür mü? Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılımı

	Frequency	Percent
Evet	1350	44,1
Hayır	1710	55,9
Total	3060	100,0

Tablo 5.28'e göre göç ettiğiniz takdirde sorunlarınız çözülür mü sorusuna evet diyenlerin oranı %44 hayır diyenlerin oranı ise %56'dır. Bu sonuçlardan da anlaşılacağı üzere insanların bir ihtimal de olsa daha iyi bir yaşama kavuşma arzuları göç etme istekleri arasında kuvvetle öne çıkarken, aslında göç ederek sorunlarının tamamen çözülebileceğine inanmamaktadırlar.

Tablo 5.29. Katılımcıların Göç Etmek İsterseniz Tanıdıklarınızdan Destek İster misiniz? Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılımı

	Frequency	Valid Percent
Evet	1740	57,4
Hayır	1320	42,6
Total	3030	100,0

Yukarıdaki tabloya göre, katılımcıların yaklaşık %57'si göç edecek olsalar tanıdıklarından destek isteyeceklerini, %43'ü ise, destek istemediklerini belirtmişlerdir.

Tablo 5.30: Katılımcıların Göç Ettikleri Takdirde Ne Tür Destek İstersiniz? Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılımı

	Frequency	Valid Percent
Ekonomik (para, borç)	390	18,1
Barınma	750	34,7
İş Bulma	570	26,4
Bürokratik işlerde	180	8,3
Diğer	240	11,1
Yardım istemem	30	1,4
Total	2160	100,0

Tablo 30'a göre Göç ettiğim takdirde destek isterim diyenlere ne tür destek istersiniz sorusuna 2160 katılımcı cevap vermiş olup verilen cevaplarda barınma konusunda destek isterim diyenler, %35 oranla ilk sırada gelmektedir. Barınmadan sonra iş bulma konusunda (%27) ve ekonomik konularda (%18) destek isterim diyenler gelmektedir. Bürokratik konularda destek isterim diyenlerin oranı da %8'dir.

Tablo 5.31. Katılımcıların Göç Eden Tanıdıklarınız Olmasa Göç Etmek Konusunda Düşünceleriniz Farklı Olur muydu? Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılımı

	Frequency	Valid Percent
Evet	750	24,5
Hayır	2310	75,4
Total	3060	100,0

Yukarıdaki tablodan da görüleceği üzere katılımcıların göç etme düşüncelerinde göç eden tanıdıkları aslında çok da belirleyici değildir. Daha önceden göç eden tanıdıklarımın etkisi vardır diyenlerin oranı yaklaşık %25 iken etkisi yoktur diyenlerin oranı ise %75'dir.

Tablo 5.32: Katılımcıların Göç Edecek Olsanız Aileyle mi Yalnız mı Gidersiniz? Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılımı

	Frequency	Percent
Yalnız	900	29,4
Ailemle	2160	70,6
Total	3030	99,0

Tablo 32'ye göre katılımcıların %70'i göç etmek istedikleri takdirde aileleriyle göç etmek isterlerken %30'u da yalnız gitmek istemektedirler.

Tablo 5.33. Katılımcıların Gitmeyi Düşündüğünüz Şehirde Ne İş Yaparsınız? Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılımı

	Frequency	Valid Percent
Şuan ki mesleğimi	1710	57,9
Yeni bir meslek	270	9,0
Belli değil	1020	34,0
Total	3000	100,0

Tablo 5.33'e göre gitmeyi düşündüğüm şehirde şu anki mesleğimi yaparım diyenlerin oranı %58, belli değil diyenler %34 ve yeni bir meslek diyenlerin oranı ise %9'dur.

Tablo 5.34. Katılımcıların Sivas'a Dair Ne Değişirse Göç Etme Fikrinden Vazgeçersiniz? Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılımı

	Frequency	Valid Percent
İşsizliğin giderilmesi	1500	50,5
Altyapının iyileştirilmesi	510	17,2
Çevre kirliliğinin azaltılması	60	2,0
Çarpık kentleşmenin giderilmesi	300	10,1
Sosyal hayatın gelişmesi	600	20,2
Total	2970	100,0

Sivas'a Dair Ne Değişirse Göç Etme Fikrinden Vazgeçersiniz? Sorusuna 3060 katılımcıdan 2970 cevap vermişlerdir. Tablo 5.34'te de görüleceği üzere, katılımcıların yarısı işsizlik demiştir. İşsizlikten sonra %20'lik oranla sosyal hayatın gelişmesi cevabı gelmektedir. Alt yapının iyileştirilmesini gerektiğini söyleyenlerin oranı %17, Çarpık kentleşme giderilmeli diyenler %10 ve Çevre kirliliği azaltılmalı diyenler %2 oranındadır. Elde edilen sonuçlardan da anlaşılacağı üzere insanların göç etmek istemelerindeki temel sebep işsizliktir.

Tablo 5.35. Katılımcıların Başka Bir Şehirde Yaşamayı Düşündüyseniz Neden Gerçekleştirmediniz? Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılımı

	Frequency	Valid Percent
İşim ve evim burada	1230	41,4
Ailevi Sebepler	900	30,3
Sosyo-ekonomik durumun yetersizliği	390	13,1
Çocuklar ve kendi eğitimim	30	1,0
Zorunlu görev	300	10,1
Şehri seviyorum	120	4,0
Total	2970	100,0

Tablo 5.35'e göre Başka Bir Şehirde Yaşamayı Düşündüyseniz Neden Gerçekleştirmediniz? Sorusuna 2970 kişi cevap vermiştir. Bu soruya işim ve evim burada diyenler, %41, ailevi sebepler %30, Sosyo-ekonomik durumum yetersiz %13, Zorunlu görev %10, şehri seviyorum %4 ve çocuklar ve kendi eğitimim diyenler de %1 oranındadır.

Tablo 5.36: Katılımcıların Sivas'tan Göç Etmeye Dair İfadelere Verdikleri Cevapların Frekans Dağılımları

	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum		X	Ss
	F	%	f	%	F	%	f	%	f	%		
Büyük şehirlerdeki imkânları ve sosyal yaşamı gördükçe Sivas'ta yaşamak insana zor geliyor	720	23,8	780	25,7	450	14,9	780	25,7	300	9,9	3,27	1,33
Sivas, yaşamak için ideal bir şehirdir.	360	11,8	900	29,4	1170	38,2	360	11,8	270	8,8	3,23	1,08
Sivas'ta yeterince iş imkânı vardır	90	2,9	690	22,5	690	22,5	1170	38,2	840	27,5	2,21	1,03
Sivas sosyal ve kültürel aktiviteler açısından zengin bir şehirdir.	120	3,9	420	13,7	570	18,6	1170	38,2	780	25,5	2,32	1,11
İmkânım olsa Sivas'tan başka bir şehre göç ederim.	510	16,7	1020	33,3	750	24,5	390	12,7	390	12,7	3,28	1,24
Bu şehirde yaşayanların çoğu Sivas'tan oldukça memnundur.	390	12,7	840	27,5	960	31,4	540	17,6	270	8,8	3,70	5,13
Sivas huzurlu ve güvenli bir şehirdir.	930	30,4	1200	39,2	330	10,8	450	14,7	150	4,9	3,75	1,17
Sivas yaşamak	360	11,9	420	13,9	630	20,8	1380	45,5	240	7,9	2,76	1,1

İçin pahalı bir şehirdir.												5
Sivas'ın imkânları komşu illere göre daha iyi durumdadır.	90	2,9	660	21,6	690	22,5	1110	36,3	510	16,7	2,57	1,08
Mahallelerde komşuluk ilişkileri, dayanışma az olduğu için bu şehri terk etmek benim için zor olmaz.	270	8,8	600	19,6	630	20,6	990	32,4	540	17,6	2,88	2,25
Sivas eğitim imkânları açısından gelişmiş bir şehirdir.	150	5,0	840	27,7	510	16,8	1170	38,6	360	11,9	2,75	1,12
Sivas eğitim imkânları açısından gelişmiş bir şehirdir.	150	5,0	840	27,7	510	16,8	1170	38,6	360	11,9	3,63	1,19
Sivas'ta yeterince iş imkânı yoktur.	780	25,7	1200	39,6	390	12,9	480	15,8	180	5,9	4,07	3,24
Sivas'ın hava kirliliği, çarpık şehirleşme gibi kendine has sorunlarının olması bu şehri yaşanması zor bir yer haline getiriyor.	810	26,7	1080	35,6	750	24,8	330	10,9	30	1,0	3,07	1,09
Sivas, sağlık hizmetleri açısından gelişmiş bir şehirdir.	270	9,0	960	32,0	630	21,0	990	33,0	150	5,0	2,59	1,22

Bu şehir, emekliler için yaşamayı zor bir şehirdir.	390	12,9	240	7,9	660	21,8	1230	40,6	510	16,8	3,14	1,28
Gece hayatı ve eğlence sektörü yeterli olmadığı için Sivas sıkıcı bir şehirdir.	600	19,6	630	20,6	810	26,5	660	21,6	360	11,8	2,71	1,31
Sivas'ın coğrafi yapısı yaşamı son derece olumsuz etkilemektedir.	1080	35,3	1050	34,3	450	14,7	360	11,8	120	3,9	3,85	1,14

Araştırmaya katılan toplam 3060 katılımcıdan 3030'u **Büyük şehirlerdeki imkânları ve sosyal yaşamı gördükçe Sivas'ta yaşamak insana zor geliyor** ifadesine dair görüşlerini belirtmişlerdir. Büyük şehirlerdeki imkânları ve sosyal yaşamı gördükçe Sivas'ta yaşamak insana zor geliyor ifadesine dair görüşlerini belirten katılımcılardan 720 (%23,8)'si Kesinlikle Katılmıyorum, 780 (%25,7)'ni Katılmıyorum, 450 (%14,9)'si Kararsızım, 780 (%25,7)'ni Katılıyorum ve 300 (%9,9)'u da Kesinlikle Katılıyorum diye belirtmişlerdir. Büyük şehirlerdeki imkânları ve sosyal yaşamı gördükçe Sivas'ta yaşamak insana zor geliyor ifadesine dair görüşlerini belirtenlerin ortalaması 3,277, Standart sapması ise, 1,336'dır. Yukarıdaki sonuçlardan da görüleceği üzere araştırmaya katılan katılımcıların yarıya yakın bir kısmı büyük şehirlerin koşullarını fazla cazip bulmazlarken büyük şehirleri cazip bulanların oranı yaklaşık %35 civarındadır.

Sivas, yaşamak için ideal bir şehirdir ifadesine kesinlikle katılmadıklarını ifade eden 360 (%11,8), katılmıyorum diyen 900 (%29,4), kararsızım diyen 1170 (%38,2), katılıyorum diyen 360 (%11,8) ve kesinlikle katılmadığını ifade edenlerin sayısı ise 270 (%8,8)'dir. Sivas, yaşamak için ideal bir şehirdir ifadesine verilen cevapların ortalaması 3,235 standart sapması ise 1,086'dır. Bu ifadeye 3060 katılımcının tamamı görüş bildirmiştir.

Sivas'ta yeterince iş imkânı vardır ifadesine katılımcıların tamamı görüş bildirmiştir. Kesinlikle Katılmıyorum diyenler, 90 (%2,9), Katılmıyorum 270 (%8,8),

Kararsızım 690 (%22,5), Katılıyorum 1170 (%38,2) ve Kesinlikle Katılıyorum 840 (27,5)'tir. Bu ifadeye verilen cevapların ortalaması 2,215 iken standart sapması da 1,035'tir. Elde edilen bu sonuçlara göre, katılımcılar Sivas'ta iş imkanlarının yetersiz olduğunu düşünmektedirler. Daha önceki verilen cevaplarda da Sivas'taki en temel sorunlardan birinin işsizlik olduğu görülmüştür. Dolayısıyla elde edilen sonuçlar birbirlerini desteklemektedir.

İmkânım olsa Sivas 'tan başka bir şehre göç ederim ifadesine de katılımcıların tamamı görüş bildirmişlerdir. Bu ifadeye dair verilen cevapların ortalaması 3,284 ve standart sapması ise, 1,247'dir. İmkânım olsa göç ederim diyenlerin oranı yaklaşık olarak %40'larda iken göç etmem diyenlerin oranı %25'ler civarındadır. Kararsızım diyenlerin oranı ise %25'tir. Elde edilen sonuçlara göre katılımcıların büyük bir kısmının göç etmeye daha meyilli olduğu anlaşılmaktadır.

Bu şehirde yaşayanların çoğu Sivas'tan oldukça memnundur ifadesine 3060 katılımcının 3060'ı da görüş bildirmiştir. Kesinlikle katılmıyorum diyenler 390 (%12,7), Katılmıyorum 840 (%27,5), Kararsızım 960 (%31,4), Katılıyorum 540 (%17,6) ve Kesinlikle katılıyorum 270 (%8,8)'tir. Bu ifadeye verilen cevapların ortalaması 3,705, standart sapması 5,139'dur. Bu ifadeye dair belirtilen görüşlerde dikkat çekici unsur kararsızların oranının yüksek olması ve Sivas'ta yaşamaktan memnun olmayanların oranının, memnun olduklarını ifade edenlerden daha yüksek olmasıdır.

Sivas huzurlu ve güvenli bir şehirdir, ifadesine de katılımcıların tamamı görüş bildirmişlerdir. Kesinlikle katılıyorum 930 (%30,4), Katılıyorum 1200 (%39,2), Kararsızım 330 (%10,8), Katılmıyorum 450 (%14,7) ve Kesinlikle katılmıyorum diyenler de 140 (%4,9) kişidir. Verilen cevapların ortalaması 3,754 iken standart sapması da 1,175'tir. Elde edilen sonuçlara göre katılımcıların büyük bir kısmı Sivas'ın güvenli ve huzurlu bir şehir olduğunu düşünmektedirler.

Sivas yaşamak için pahalı bir şehirdir ifadesine 30 katılımcı görüş bildirmemiştir. 3030 katılımcıdan 360'ı (%11,9) Kesinlikle katılmıyorum, 420'si (%13,9) Katılıyorum, 630'u (%20,8) Kararsızım, 1380'i (%45,5) Katılıyorum ve 240'ı da (%7,9) Kesinlikle katılıyorum yönünde görüş belirtmişlerdir. Bu ifadeye dair belirtilen görüşlerin ortalaması 2,762 ve standart sapması da 1,153'tür. Elde

edilen bu bulgular katılımcıların Sivas'ı pahalı bir şehir olarak değerlendirdiklerini göstermektedir. Sivas'ta sert karasal bir iklimin görülmesi, kışlarının soğuk ve uzun olması gerek ısınma masraflarını artırdığı gibi tarımsal ürünlerin yetiştirilmesini de hem sınırlamakta hem de zorlaştırmaktadır. Gerek ısınma masrafları gerekse sebze ve meyve yetiştirmenin zorluğu Sivas'ın diğer şehirlere oranla daha pahalı değerlendirilmesine neden olabilmektedir.

Araştırmaya katılan toplam 3060 katılımcının tamamı ***Sivas'ın imkânları komşu illere göre daha iyi durumdadır*** ifadesine dair görüşlerini belirtmişlerdir. Kesinlikle Katılmıyorum diyenlerin sayısı 510 (%16,7), Katılmıyorum 1110 (%36,3), Kararsızım 690 (%22,5), Katılıyorum 660 (%21,6) ve Kesinlikle katılıyorum 90 (%2,9)'dur. Verilen cevapların ortalaması 2,578 ve standart sapması da 1,088'dir. Elde edilen bulgulara göre, katılımcıların yarısından fazlası Sivas'ın komşu illere oranla daha iyi durumda olmadığını düşünmektedirler. Kararsız olanların oranı da yüksektir. Malatya ve özellikle de Kayseri'ye yakın olmak katılımcıların düşüncelerini etkilemiş olması muhtemeldir.

Mahallelerde komşuluk ilişkileri, dayanışma az olduğu için bu şehri terk etmek benim için zor olmaz ifadesine de katılımcıların tamamı görüş bildirmişlerdir. Bu ifadeye kesinlikle katılmıyorum diyenlerin sayısı 270 (%8,8), Katılmıyorum 600 (%19,6), Kararsızım 630 (%20,6), Katılıyorum 32,4 ve Kesinlikle katılıyorum 540 (17,6)'tır. Verilen cevapların ortalaması 2,882 ve standart sapması da 2,259'dur. Elde edilen sonuçlara göre katılımcılar yaklaşık yarısı Sivas komşuluk ilişkilerinin ve dayanışmanın zayıfladığını daha ikincil ilişkilerin yaşandığını düşünmektedirler.

Sivas'ın hava kirliliği, çarpık şehirleşme gibi kendine has sorunlarının olması bu şehri yaşanması zor bir yer haline getiriyor ifadesine katılımcıların 3030'unun görüş belirttikleri ve genelde bu ifadeye katılmadıkları görülmektedir. Kesinlikle Katılıyorum 30 (%1,0), Katılıyorum 330 (%10,9), Kararsızım (750 (%24,8), Katılmıyorum 1080 (%35,6) ve Kesinlikle katılmıyorum diyenler de 810 (%26,7) kişidir. Verilen cevapların ortalaması 4,079 ve standart sapması da 3,248'dir.

Sivas, emekliler için yaşaması zor bir şehirdir ifadesine de katılımcıların tamamı cevap vermiş olup büyük çoğunluğunun bu ifadeyi destekledikleri

görülmektedir. Sivas'ın soğuk ve sert ikliminin olması, tarımın sınırlı bir şekilde yapılması, ev fiyatlarının ve kiraların yüksek olması Sivas'ı emekliler için zor bir şehir yapmaktadır. Nitekim katılımcıların 390'ı (%12,7) Kesinlikle katılmıyorum, 240'ı (%7,8) Katılıyorum, 660'ı (%21,6) Kararsızım, 1230'u (%40,2) ve 510'u da Kesinlikle katılıyorum demişlerdir. Bu ifadeye dair belirtilen görüşlerin ortalaması 2,594, standart sapması da 1,228'dir.

Gece hayatı ve eğlence sektörü yeterli olmadığı için Sivas sıkıcı bir şehirdir ifadesine de 3060 katılımcının tamamı görüş belirtmiştir. Kesinlikle Katılmıyorum 600 (%19,6), Katılmıyorum 630 (%20,6), Kararsızım 810 (%26,5), Katılıyorum 660 (%21,6) ve Kesinlikle Katılıyorum diyenlerin sayısı 360 (%11,8)'dir. Verilen cevapların ortalaması 3,147 ve standart sapması da 1,286'dır. Bu oranlar bağlamında gece hayatının yeterli olmaması konusunda net bir tutum görünmemekte katılımcıların bu konuya dair kararsız oldukları anlaşılmaktadır.

3060 katılımcıdan 3030'u ***Sivas'tan başka bir şehirde yaşamak istemem*** ifadesine dair görüş belirtmişlerdir. Görüş belirten katılımcılardan 360'ı (%11,9) Kesinlikle katılmıyorum, 540'ı (%17,8) Katılmıyorum, 690'ı (%22,8) Kararsızım, 750'si Katılıyorum ve 690'ı da Kesinlikle Katılıyorum demişlerdir. Belirtilen görüşlerin ortalaması 2,712 olup standart sapması da 1,315'tir. Elde edilen bu sonuçlara bakarak katılımcıların genelinin başka bir şehirde yaşayıp yaşamama konusunda net bir eğiliminin görülmediği, kararsızların daha baskın olduğu söylenebilir.

Sivas'ın coğrafi yapısı yaşamı son derece olumsuz etkilemektedir ifadesine 3060 katılımcının büyük çoğunluğu karşı çıkmakta, dolayısıyla Sivas'ın coğrafi şartlarını beğenmektedirler. Bu ifadeye Kesinlikle Katılmıyorum 1080 (%35,3), Katılmıyorum (1050 (%34,53), Kararsızım 450 (%14,7), Katılıyorum (%11,8), Kesinlikle Katılıyorum diyenlerin sayısı ise 120 (%3,9)'dur. Belirtilen görüşlerin ortalaması 3,852 ve standart sapması da 1,141'dir.

5.2. Çapraz Tablolar ve Ki-Kare Testi Sonuçları

Tablo 5.37. Sivas'ı Sevip Sevmemenin Cinsiyet Değişkenine Bağımlı Olup Olmadığını Belirlemek Amacıyla Yapılan Ki-Kare Testi Sonuçları

		Sivas'ı seviyor musunuz			X ²	sd	P
		Evet	Hayır	Total			
Cinsiyet Kadın	Count	1290	270	1560			
	% within	82,7%	17,3%	100,0%			
	Cinsiyet						
Erkek	Count	1200	300	1500			
	% within	80,0%	20,0%	100,0%	3,657	1	0,56
	Cinsiyet						
Total	Count	2490	570	3060			
	% within	81,4%	18,6%	100,0%			
	Cinsiyet						

Tablo 5.37'de Katılımcıların cinsiyetlerine göre Sivas'ı sevip sevmeme durumları karşılaştırılmıştır. Gerek erkelerin gerekse kadınların Sivas'ı %80'nin üzerinde sevdikleri görülmektedir. Tabloda da görülebileceği gibi Sivas'ı sevip sevmemenin cinsiyet değişkenine bağımlı olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan ki-kare testi sonucunda değişkenler arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunamamıştır ($X^2=3,657$; $p>.05$).

Tablo 5.38: Sivas'ta Yaşamaktan Memnun Olmanın Cinsiyet Değişkenine Bağımlı Olup Olmadığını Belirlemek Amacıyla Yapılan Ki-Kare Testi Sonuçları

		Hiç	Çok		X ²	Sd	P			
		Memnun değilim	Memnun değilim	Memnun um	memnunu m	Total				
Cinsiyet	Kadın	Count	120	390	840	180	1560			
		% within	7,7%	25,0%	53,8%	11,5%	100,0%			
		Cinsiyet								
	Erkek	Count	240	240	690	330	1500			
		% within	16,0%	16,0%	46,0%	22,0%	100,0%	3,424	18	,063
		Cinsiyet								
Total	Count	360	630	1530	510	3060				
	% within	11,8%	20,6%	50,0%	16,7%	100,0%				
	Cinsiyet									

Tabloya göre kadın ve erkeklerin Sivas'ta yaşamaktan duydukları memnuniyet düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır. Sivas'ta yaşamaktan memnun musunuz? sorusuna kadınların %8'i hiç memnun değilim derken, %25'i memnun değilim demiştir. Kadınların memnunun deme oranları %54 çok memnunun deme oranları da %11'dir. Erkeklerde ise memnun olmayanların oranı %32, memnun olanların oranı %46, çok memnun olduklarını söyleyenlerin oranı %22'dir. Sonuçlardan da görüleceği üzere H₁ hipotezi reddedilmiştir. Katılımcıların cinsiyetleri ile Sivas'ta yaşamaktan duydukları memnuniyet düzeyleri farklılaşmamaktadır. (X²=3,424; p>.05).

Tablo 5.39. Sivas'ın En Önemli sorunu Algısının Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Amacıyla Yapılan Ki-Kare Testi Sonuçları

		en önemli sorun					X ²	Sd	p	
		İşsizlik	Alt Yapı	Çarpık Kentleşme	Sosyal Hayat	Total				
Cinsiyet	Kadın	Count	660	240	60	600	1560	462,16 8	3	.000
		% within	42,3%	15,4%	3,8%	38,5%	100,0%			
		Cinsiyet								
	Erkek	Count	990	330	90	90	1500			
		% within	66,0%	22,0%	6,0%	6,0%	100,0%			
		Cinsiyet								
Total	Count	1650	570	150	690	3060				
	% within	53,9%	18,6%	4,9%	22,5%	100,0%				
	Cinsiyet									

Tablo 5.39'de görüleceği üzere Sivas'ın En Önemli sorunu Algısının Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Amacıyla Yapılan Ki-Kare Testi Sonucuna göre değişkenler arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık saptanmıştır. ($X^2=462,168$; $p<05$). Dolayısıyla H_0 hipotezi doğrulanmıştır. Katılımcılara göre Sivas'taki en önemli sorun işsizliktir Erkeklerin yarısından fazlası (%66) işsizliğin en temel sorun olduğunu belirtmişlerken bu oran kadınlar da %42,3'tür. Kadınlar işsizlikten sonra sosyal hayatı temel bir sorun olarak görmektedirler. Araştırma sonuçlarına göre, erkekler için Sivas'taki sosyal hayat çok da önemli bir sorun değildir. Sivas'ta sosyal hayat önemli bir sorundur diyen kadınların oranı %38,5 iken bu oran erkeklerde sadece %6'dır. Alt yapı ve çarpık kentleşme konularında da kadınlar ve erkeklerin önemseme dereceleri farklılıklar göstermektedir. Kadınlarda alt yapı (%15,4) ve çarpık kentleşme (%3,8) oranında iken erkekler de alt yapı (%22) ve çarpık kentleşme (%6) oranındadır. Sonuçlara dikkat edilecek olursa bu sorunlar önemlidir diyen erkeklerin oranı kadınların oranının neredeyse iki katıdır.

Tablo 5.40. Çocukların Sivas'ta Yaşamasını İstemenin Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Amacıyla Yapılan Ki-Kare Testi Sonuçları

		Çocukların Sivas'ta Yaşamasını ister misiniz			X ²	sd	p	
		Evet	Hayır	Total				
Cinsiyet	Kadın	Count	390	1110	1500	66,486	1	,000
		% within Cinsiyet	26,0%	74,0%	100,0%			
	Erkek	Count	600	900	1500			
		% within Cinsiyet	40,0%	60,0%	100,0%			
Total	Count	990	2010	3000				
	% within Cinsiyet	33,0%	67,0%	100,0%				

Tablo 5.40'ta Kadınların %26' sı çocuklar Sivas'ta yaşasın derken, %74'ü de çocukların imkanı daha bol olan şehirlerde yaşamasını istemektedirler. Erkeklerde ise çocukların Sivas'ta kalmasını isteyenlerin oranı kadınlara oranla (%40) daha yüksektir. Erkeklerde çocuklar başka şehirlerde yaşasın diyenlerin oranı %60 olup bu oran kadınlara oranla daha düşüktür. Çocukların Sivas'ta yaşamasını istemenin cinsiyet değişkenine göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla yapılan ki-kare testi sonuçları sonucuna göre değişkenler arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık saptanmıştır. ($X^2=66,486$; $p<05$).

Tablo 5.41. Sivas'tan Başka Bir Şehre Göç Etme İsteğinin Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Amacıyla Yapılan Ki-Kare Testi Sonuçları

		Cinsiyet			X ²	sd	p	
		Kadın	Erkek	Total				
İmkânım olsa Sivas 'tan başka bir şehre göç ederim.	Kesinlikle	Count	180	210	390			
	Katılıyorum	% within	11,5%	14,0%	12,7%			
		Cinsiyet						
	Katılıyorum	Count	180	210	390			
		% within	11,5%	14,0%	12,7%			
		Cinsiyet						
	Kararsızım	Count	300	450	750			
		% within	19,2%	30,0%	24,5%			
		Cinsiyet						
	Katılmıyorum	Count	690	330	1020	176,448	4	,000
		% within	44,2%	22,0%	33,3%			
		Cinsiyet						
	Kesinlikle	Count	210	300	510			
	Katılmıyorum	% within	13,5%	20,0%	16,7%			
	Cinsiyet							
Total	Count	1560	1500	3060				
	% within	100,0%	100,0%	100,0%				
	Cinsiyet							

Tablo 5.41'e göre kadınların imkânım olsa başka bir şehre göç ederim fikrine katılma oranları, %23'tür. Erkeklerde ise bu oran kadınlardan daha yüksek olup %28'dir. Kararsızım diyen kadınların oranı %19,2 iken, erkeklerde kararsızların oranı %30'a çıkmıştır. Göç etme fikrine sıcak bakmama oranı kadınlarda %58 civarındayken erkeklerde bu oran %40'lara düşmüştür. Dolayısıyla erkeklerin imkânları olsa başka bir şehre göç etmeyi isteme oranları kadınlara oranla daha yüksektir. Ki-kare analizinde de cinsiyet ile göç etme isteği istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki bulunarak H₁₁ hipotezi kabul edilmiştir (X²=176,448; p<05).

Tablo 5.42. Sivas'tan Başka Bir Şehirde Yaşamayı İstemenin Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Amacıyla Yapılan Ki-Kare Testi Sonuçları

		Cinsiyet			X ²	sd	p	
		Kadın	Erkek	Total				
Bu şehirde başka bir şehirde yaşamak istemem.	Kesinlikle Katılıyorum	Count	420	270	690			
		% within Cinsiyet	27,5%	18,0%	22,8%			
	Katılıyorum	Count	360	390	750			
		% within Cinsiyet	23,5%	26,0%	24,8%			
	Kararsızım	Count	480	210	690			
		% within Cinsiyet	31,4%	14,0%	22,8%			
	Katılmıyorum	Count	180	360	540	289,19	4	,000
		% within Cinsiyet	11,8%	24,0%	17,8%			
	Kesinlikle Katılmıyorum	Count	90	270	360			
		% within Cinsiyet	5,9%	18,0%	11,9%			
Total	Count	1530	1500	3030				
	% within Cinsiyet	100,0%	100,0%	100,0%				

Tablo 5.42'ye göre kadınların erkeklere oranla başka bir şehirde yaşama isteği daha düşüktür. Başka bir şehirde yaşamak isterim diyenlerin oranı %18 civarındayken erkekler de başka bir şehirde yaşamayı isteme oranı %42'dir. Kadınlarda Sivas'tan başka bir şehirde yaşamam diyenlerin oranı %51 iken erkekler de bu oran %44'tür. Başka bir şehirde yaşama konusunda kadınların erkeklere oranla çok daha çekimser oldukları görülmektedir. Kadınlar da kararsızım diyenlerin oranı %31,4, erkeklerde ise %14'tür. Ki-kare testi sonucunda da Başka bir şehirde yaşama isteğinin cinsiyet değişkenine göre farklılaştığı saptanmıştır ($X^2=289,182$; $p<05$). Erkekler de başka bir şehirde yaşama isteği kadınlara oranla daha yüksektir.

Tablo 5.43. Göç Etme Fikrinden Vazgeçme Sebeplerinin Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Amacıyla Yapılan Ki-Kare Testi Sonuçları

		Sivasla İlgili ne değişirse göç etme fikrinden vaz geçersiniz					X ²	sd	P	
		İşsizliğin giderilmesi	Altyapının iyileştirilmesi	Çevre kirliliğinin azaltılması	Çarpık kentleşmenin giderilmesi	Sosyal hayatın gelişmesi	Total			
Cinsiyet	Kadın	Count	630	210	30	180	480	1530		
		% within Cinsiyet	41,2%	13,7%	2,0%	11,8%	31,4%	100,0%		
Cinsiyet	Erke	Count	870	300	30	120	120	1440		
		% within Cinsiyet	60,4%	20,8%	2,1%	8,3%	8,3%	100,0%	289,192	4
Total		Count	1500	510	60	300	600	2970		
		% within Cinsiyet	50,5%	17,2%	2,0%	10,1%	20,2%	100,0%		

Ki-kare testi sonuçlarına göre, göç etme fikrinden vazgeçme nedenlerinin cinsiyete göre farklılaştığı saptanmıştır ($X^2=289,182$; $p<05$). Erkeklerde İşsizlik giderilse vaz geçirim diyenlerin oranı %60 iken bu oran kadınlarda %41'dir. Kadınlarda işsizlikten sonra en yüksek ikinci oran sosyal hayatın gelişmesi seçeneğidir. Kadınlar da sosyal hayat gelişirse göç etme fikrinden vaz geçirim diyenlerin oranı %31,4, erkeklerde ise bu oran %8,3'tür. Alt yapının iyileştirilmesi diyen kadınların oranı %13,7, erkeklerin oranı ise %20,8'dir. Çevre kirliliği diyenlerin oranı hem erkek hem de kadınlarda %2'dir. Araştırma sonuçları, İşsizliğin temel sorun olarak algılandığını, bu algılamada erkeklerin bu sorunu daha fazla hissettiklerini göstermektedir. Sosyal hayat ise kadınlar tarafından önemli bir sorun olarak algılanırken erkekler için çok da önemli bir sorun olarak değerlendirilmemektedir.

Tablo 5.44. Sivas'ı Sevmenin Yaş Değişkenine Bağımlı Olup Olmadığını Belirlemek Amacıyla Yapılan Ki-Kare Testi Sonuçları

		Sivas'ı seviyor musunuz			Total	X ²	sd	P
		Evet	Hayır					
Yas	18-28	Count	690	210	900			
		% within	76,7%	23,3%	100,0%			
		Yas						
	29-39	Count	480	300	780			
		% within	61,5%	38,5%	100,0%			
		Yas						
	40-50	Count	780	60	840			
		% within	92,9%	7,1%	100,0%	412,293	3	,000
		Yas						
	51 ve üzeri	Count	540	0	540			
		% within	100,0%	0,0%	100,0%			
		Yas						
Total		Count	2490	570	3060			
		% within	81,4%	18,6%	100,0%			
		Yas						

Tablo 5.44'e göre katılımcıların Sivas'ı sevme oranları %81,4, sevmeme oranları ise, %18,6'dır. Sivas'ı seviyorum diyenler arasında en düşük %61,5'lik oranla 29-39 yaş aralığındaki katılımcılardır. En yüksek oran ise 51 ve üzeri yaş aralığındaki katılımcılardır. Yukarıdaki tabloda da ki-kare sonuçlarına göre yaş ile Sivas'ı sevme arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki söz konusudur ($X^2=412,293$; $p<05$). Bütün yaş gruplarında Sivas'ı sevme durumu söz konusuysen, Yaş aralığı arttıkça genel olarak Sivas'ı sevme oranını artarken yaş aralığı azalırken de sevme oranı düşmektedir.

Tablo 5.45. Sivas'ta Yaşamaktan Memnun Olmanın Yaş Değişkenine Bağımlı Olup Olmadığını Belirlemek Amacıyla Yapılan Ki-Kare Testi Sonuçları

		Hiç	Memnun	Memnun	Memnu	Çok	X ²	sd	P			
		Memnun	değilim	değilim	num	um	Total					
Yas 18-28	Count	90	330	390	90	900	755,1 66	12	,000			
	%	10,0%	36,7%	43,3%	10,0%	100,0%						
within												
Yas												
29-39	Count	210	180	270	90	780						
	%	26,9%	23,1%	34,6%	14,5%	100,0%						
within												
Yas												
40-50	Count	60	90	540	150	840						
	%	7,1%	10,7%	64,3%	17,9%	100,0%						
within												
Yas												
51 ve üzeri	Count	0	30	330	180	540						
	%	0,0%	5,6%	61,1%	33,3%	100,0%						
within												
Yas												
Total	Count	360	630	1530	510	3060						
	%	11,8%	20,6%	50,0%	16,7%	100,0%						
within												
Yas												

Sivas'ta yaşamaktan duyulan memnuniyet ile yaş değişkeni arasındaki ilişkiyi ölçmek için yapılan ki-kare testi analizinde istatistiksel açıdan anlamlı ilişki saptanmıştır ($X^2=755,166$; $p<05$). Dolayısıyla H_2 hipotezi doğrulanmıştır. 18-28 yaş arası gençlerde memnun olmayanların oranı %47, memnun olanların oranı %53'tür. 29-39 yaş aralığındaki katılımcılar için memnun olan ve olmayanların oranı birbirine çok yakın olup yaklaşık %50 civarındadır. 40-50 yaş grubundaki katılımcılarda ise memnun olmayanlar %18, memnun olanlar ise yaklaşık %72 civarındadır. 51 yaş ve üzeri katılımcılarda Sivas'ta yaşamaktan duyulan memnuniyet en yüksek düzeydedir. Bu yaş grubunda Sivas'ta yaşamaktan duyulan memnuniyet %94 iken memnun olmayanların oranı ise sadece %6'dır. Sonuçlardan da görüleceği üzere gençler arasında Sivas'ta yaşamakta duyulan memnuniyet diğer yaş gruplarına oranla daha düşüktür. Katılımcıların yaşları ilerledikçe Sivas'ta yaşamaktan duydukları memnuniyetin arttı gözlenmiştir.

Tablo 5.46. Sivas’ın En Önemli sorunu Algısının Yaş Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Amacıyla Yapılan Ki-Kare Testi Sonuçları

		en önemli sorun					X ²	sd	p	
		İşsizlik	Alt Yapı	Çarpık Kentleşme	Sosyal Hayat	Total				
Yas	18-28	Count	540	150	0	210	390,818	9	,000	
		% within en önemli sorun	32,7%	26,3%	0,0%	30,4%				29,4%
	29-39	Count	330	150	30	270				
		% within en önemli sorun	20,0%	26,3%	20,0%	39,1%				25,5%
	40-50	Count	510	120	30	180				
		% within en önemli sorun	30,9%	21,1%	20,0%	26,1%				27,5%
	51 ve üzeri	Count	270	150	90	30				
		% within en önemli sorun	16,4%	26,3%	60,0%	4,3%				17,6%
Total		Count	1650	570	150	690				3060
		% within en önemli sorun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%				100,0%

Yukarıdaki tabloda da görüleceği üzere, katılımcıların yaşları ile Sivas’taki en önemli sorununu algılamaları arasında istatistiksel açıdan anlamlı ilişki saptanmıştır ($X^2=390,818$; $p<05$). Elde edilen sonuçlar H_7 hipotezinin doğrulanmıştır. 18-28 yaş arasındakiiler için en temel sorun %60 oranla işsizlikken, 51 yaş ve üzeri katılımcılar için en temel sorun çarpık kentleşme olarak görülmektedir. Bu beklenen bir durumdur. Çünkü 18-28 yaş arasındaki katılımcılar bu dönemde eğitimlerini tamamlayıp iş arama arayışı içinde olacaklardır. 51 yaş ve üzeri katılımcılar ya çalışma hayatlarının sonunda ya da emekli olmuşlardır. Dolayısıyla onların iş kaygılarının olmaması olağandır. Kendi yakınlarının da iş bulma kaygısını yaşamayacakları bir dönemde oldukları için gençlerle en önemli sorun karşısında farklı düşünceleri normaldir. 18-28 yaş ve arasındaki katılımcılar için işsizlikten sonra Sivas’taki en temel sorun sosyal hayattır. 29-39 yaş aralığındaki katılımcılar için de yaklaşık %40’lık oranla sosyal hayatın en önemli sorun olduğu

görülmektedir. 40-50 yaş aralığındaki katılımcılar için bütün seçenekler birbirine yakınken %31'lik oranla en temel sorun işsizlik olarak değerlendirilmektedir. 51 ve üzerindeki yaş aralığındaki katılımcılar için daha önce belirtildiği gibi şehrin çarpık kentleşmesi %60'lık oranla en önemli sorun olarak değerlendirilirken, sosyal hayat hiç de ciddi bir sorun değildir. Bu yaş aralığında sosyal hayat ciddi bir sorundur diyenlerin oranı sadece %4'tür.

Tablo 5.47. Sivas'ta Yaşamaktan Memnun Olmanın Yaş Değişkenine Bağımlı Olup Olmadığını Belirlemek Amacıyla Yapılan Ki-Kare Testi Sonuçları

		Hiç	Çok		X ²	sd	P
		Memnun değilim	Memnun değilim	Memnunum	memnunu m	Total	
Yas 18-28	Count	90	330	390	90	900	
	% within	10,0%	36,7%	43,3%	10,0%	100,0%	
Yas							
29-39	Count	210	180	270	90	780	
	% within	26,9%	23,1%	34,6%	11,5%	100,0%	
Yas							
40-50	Count	60	90	540	150	840	
	% within	7,1%	10,7%	64,3%	17,9%	100,0%	755,166 12 ,000
Yas							
51 ve üzeri	Count	0	30	330	180	540	
	% within	0,0%	5,6%	61,1%	33,3%	100,0%	
Yas							
Total	Count	360	630	1530	510	3060	
	% within	11,8%	20,6%	50,0%	16,7%	100,0%	
Yas							

Tablo 5.47'ye göre katılımcıların yaşları ile Sivas'ta yaşamaktan memnun olmaları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki vardır ($X^2=755,166$; $p<05$). Katılımcıların yaşları ilerledikçe Sivas'ta yaşamaktan memnun olma oranları yükselmektedir.18-28 yaş arasındaki çok memnunum diyenlerin oranı %10'ken, bu

oran 29-39 yaş aralığında %11,5, 40-50 yaş aralığında 17,9, %1 ve 51 ve üzeri katılımcılar da ise %33,3'tür. Sonuçlardan anlaşıldığı üzere katılımcıların yaş aralığı arttıkça Sivas'ta yaşamaktan memnun olma oranları artmaktadır. Bu durum gençlerin temel sorun olarak işsizlik ve sosyal hayat algılarında da ortaya çıkmaktadır. Sivas'ta en temel sorun işsizlik ve sosyal hayat olarak değerlendirildiği ve bu sorunlardan da en çok gençler mustarip oldukları için yaş ilerledikçe Sivas'ta kalmaktan duyulan memnuniyet oranı artmaktadır.

Tablo 5.48. Sivas'tan Başka Bir Şehre Göç Etme İsteğinin Yaş Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Amacıyla Yapılan Ki-Kare Testi Sonuçları

		Yaş				Total	X ²	sd	p	
		18-28	29-39	40-50	51 ve üzeri					
İmkânım olsa Sivas Kesinlikle 'tan başka bir şehre Katılıyorum göç ederim.	Count	150	240	120	0	510				
	% within	16,7%	30,8%	4,3%	0,0%	16,7%				
	Yas									
	Katılıyorum	Count	390	210	270	150	1020			
	% within	43,3%	26,9%	12,1%	27,8%	33,3%				
	Yas									
	Kararsızım	Count	240	210	210	90	750			
	% within	26,7%	26,9%	25,0%	16,7%	24,5%				
	Yas									
	Katılmıyorm	Count	120	60	60	150	390	653,178	12	,000
	% within	13,3%	7,7%	27,1%	27,8%	12,7%				
	Yas									
Kesinlikle	Count	0	60	180	150	390				
Katılmıyorm	% within	0,0%	7,7%	31,4%	27,8%	12,7%				
Yas										
Total	Count	900	900	840	540	3060				
	% within	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%				
	Yas									

Tablo 5.48'e göre, Sivas'tan başka bir şehre göç etme isteğinin yaş değişkenine göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla yapılan ki-kare testi sonuçları istatistiksel açıdan anlamlıdır ($X^2=653,178$; $p<05$). Elde edilen sonuçlara göre yaş ile göç etme isteği arasında bağlantı vardır dolayısıyla H_{12} hipotezi kabul edilmiştir. Gençler, daha fazla göç etme eğiliminde iken, yaş ilerledikçe katılımcıların göçe mesafeli yaklaştıkları görülmekte ve göç etmeyi

düşünenlerin oranı azalmaktadır. 18-28 yaş aralığında imkanım olsa göç ederim diyenlerin %60'tır. Kararsızların oranı %28 göç etmem diyenlerin oranı sadece %13'tür 29-39 yaş aralığında göç edebilirim diyenlerin oranı %58, kararsızların oranı %27 ve göç etmeyi düşünmüyorum diyenlerin oranı ise %15'tir. 40-50 yaş aralığındaki katılımcılarda göç edebilir diyenlerin oranı %17, kararsızların oranı, %25 ve göç etmeyi düşünmüyorum diyenlerin oranı da yaklaşık %60 civarındadır. 51 yaş ve üzeri katılımcılarda ise katılıyorum diyenler %28, kararsızım diyenler %17 ve göç etmeyi düşünmüyorum diyenler ise %55 oranındadır.

Tablo 5.49. Göç Etme Fikrinden Vazgeçme Sebeplerinin Yaş Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Amacıyla Yapılan Ki-Kare Testi Sonuçları

		Yaş				Total	X ²	Sd	p	
		18-28	29-39	40-50	51 ve üzeri					
Sivas'la İlgili ne değişirse göç etme fikrinden vaz geçersiniz	İşsizliğin giderilmesi	Count	450	330	480	240	1500			
		% within	51,7%	42,3%	59,3%	47,1%	50,5%			
		Yas								
	Altyapının iyileştirilmesi	Count	90	180	60	180	510			
		% within	10,3%	23,1%	7,4%	35,3%	17,2%			
		Yas								
	Çevre kirliliğinin azaltılması	Count	30	0	30	0	60			
		% within	3,4%	0,0%	3,7%	0,0%	2,0%			
		Yas						440,28		
	Çarpık kentleşmenin giderilmesi	Count	60	60	90	90	300	1	12	,000
		% within	6,9%	7,7%	11,1%	17,6%	10,1%			
		Yas								
Sosyal hayatın gelişmesi	Count	240	210	150	0	600				
	% within	27,6%	26,9%	18,5%	0,0%	20,2%				
	Yas									
Total	Count	870	780	810	510	2970				
	% within	100,0	100,0	100,0	100,0%	100,0				
	Yas	%	%	%		%				

Tablo 5.49'da ki-kare testi sonuçlarına göre, göç etme fikrinden vazgeçme nedenlerinin yaşa göre farklılaştığı saptanmıştır ($X^2=440,281$; $p<05$). Gençler genel de en temel sorun olarak işsizliği ve daha sonra da sosyal hayatı gördükleri için %52'lik oranla işsizliğin giderilmesi, %28'lik oranla da sosyal hayatın iyileştirilmesi demişlerdir. Orta yaş ve üzeri katılımcılar ise İşsizliği temel sorun olarak görmekte

birlikte sosyal hayatı çok da ciddi bir sorun olarak değerlendirmemeklerdir. Alt yapı ve çarpık kentleşme bu yaş aralıkları için daha önemli sorunlar olarak görülmektedir. 40-50 yaş aralığında İşsizliğin giderilmesi gerekir diyenlerin oranı %59,3, 51 ve üzeri katılımcılarda ise %47'dir. Alt yapının giderilmesi gerektiğinin en yüksek olduğu yaş aralığı 51 ve üzeridir ve oranı da %35'tir.

Tablo 5.50. Sivas'ı Sevip Sevme Durumunun Cinsiyet Değişkenine Bağımlı Olup Olmadığını Belirlemek Amacıyla Yapılan Ki-Kare Testi Sonuçları

		Sivas'ı seviyor musunuz			X ²	Sd	p
		Evet	Hayır	Total			
Eğitim	Okur yazar değil	Count	270	0	270		
		% within Eğitim	100,0%	0,0%	100,0%		
	İlkokul	Count	660	0	660		
		% within Eğitim	100,0%	0,0%	100,0%		
	Ortaokul	Count	360	0	360		
		% within Eğitim	100,0%	0,0%	100,0%		
	Lise	Count	600	240	840		
		% within Eğitim	71,4%	28,6%	100,0%		
	Önlisans	Count	210	30	240	440,281	12
		% within Eğitim	87,5%	12,5%	100,0%		,000
	Lisans	Count	390	240	630		
		% within Eğitim	61,9%	38,1%	100,0%		
	Lisansüstü	Count	0	60	60		
		% within Eğitim	0,0%	100,0%	100,0%		
Total		Count	2490	570	3060		
		% within Eğitim	81,4%	18,6%	100,0%		

Ki-kare testi sonuçlarına göre katılımcıların eğitim durumları ile Sivas'ı sevmeleri arasında bir ilişki saptanmıştır ($X^2=440,281$; $p<05$). Tablo 48'de görüleceği üzere eğitim düzeyi yükseldikçe, Sivas'ı seviyorum diyenlerin oranı düşmektedir. Sivas'ı seviyorum diyenlerin oranı okur yazar olmayanlar, ilkokul ve

orta okul mezunlarında %100'dür. Lise mezunlarında %71,4, önlisans mezunlarında %87, lisans mezunlarında %61,9 ve lisansüstü mezunlarında hiç yoktur. Sonuçlardan da görüleceği üzere eğitim durumu ile Sivas'ı sevme arasında doğrusal bir ilişki vardır. Bu durum eğitim seviyesi yükseldikçe yaşanan yerden beklentilerin farklılaşp artması ile açıklanabilir. Aynı zaman da eğitim seviyesi yüksek olan bireylerin başka yerleri, görmeleri şehir dışına çıkmış olmaları daha muhtemeldir. Dolayısıyla yaşanan şehri başka şehirlerle mukayese etmeleri, özellikle de büyük şehirlerdeki sosyo-ekonomik imkanlarla kendi şehirlerini karşılaştırma durumları, bu sonuçların çıkmasına sebep olmuş olabilir.

Tablo 5.51: Sivas'ta Yaşamaktan Memnun Olmanın Meslek Değişkenine Bağımlı Olup Olmadığını Belirlemek Amacıyla Yapılan Ki-Kare Testi Sonuçları

		Hiç		Çok		Total	X ²	Sd	P	
		Memnun değilim	Memnun değilim	Memnun um	memnunu m					
Eğitim	Okur yazar değil	Count	0	60	180	30	270	1123,748	24	,000
		% within Eğitim	0,0%	22,2%	66,7%	11,1%	100,0%			
	İlkokul Eğitim	Count	30	30	390	210	660			
		% within Eğitim	4,5%	4,5%	59,1%	31,8%	100,0%			
	Ortaokul Eğitim	Count	0	60	240	60	360			
		% within Eğitim	0,0%	16,7%	66,7%	16,7%	100,0%			
	Lise Eğitim	Count	210	180	300	150	840			
		% within Eğitim	25,0%	21,4%	35,7%	17,9%	100,0%			
	Önlisans Eğitim	Count	0	60	120	30	240			
		% within Eğitim	0,0%	25,0%	50,0%	12,5%	100,0%			
	Lisans Eğitim	Count	90	210	300	30	630			
		% within Eğitim	14,3%	33,3%	47,6%	4,8%	100,0%			
	Lisansüstü Eğitim	Count	30	30	0	0	60			
		% within Eğitim	50,0%	50,0%	0,0%	0,0%	100,0%			
	Total	Count	360	630	1530	510	3060			
		% within Eğitim	11,8%	20,6%	50,0%	16,7%	100,0%			

Tablo 5.51'e göre okuryazar olmayanların %22'si Sivas'ta yaşamaktan memnun olmadığı, %78'inin memnun olduğu görülmektedir. İlkokul mezunlarında memnun olmayanların oranı %9, memnun olanların oranı %91'dir. Ortaokul mezunlarında memnun değilim diyenlerin oranı %17, memnun olanların oranı

%83'tür. Lise mezunlarında memnun olmayanlar %46, memnun olanlar %54 oranındadır. Önlisans mezunlarında memnun olmayanların oranı (%35) aynı olup memnun olanların oranı %65'tir. Lisans mezunlarında ve lisansüstü eğitim yapanlar da Sivas'ta yaşamaktan duyulan memnuniyet daha da azalmaktadır. Lisans mezunlarında memnun olmayanların oranı %47 iken memnun olanların oranı %53'tür. Lisansüstü eğitim yapanların da tamamı memnun olmadıklarını belirtmişlerdir. Eğitim ile Sivas'ta yaşamaktan duyulan memnuniyet arasındaki ilişkiyi ölçmek için yapılan ki-kare testinde de istatistiksel açıdan anlamlı bir bağlantı saptanmıştır ($X^2=1123,748$; $p<05$). Bu sonuçlar bize H_3 hipotezinin kabul edildiğini göstermektedir. Araştırma sonuçlarına göre katılımcıların eğitim düzeyleri yükseldikçe Sivas'ta yaşamaktan duydukları memnuniyetin azaldığı görülmektedir.

Tablo 5.52. Sivas'ın En Önemli sorunu Algısının Eğitim Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Amacıyla Yapılan Ki-Kare Testi Sonuçları

		en önemli sorun						Total X ²	Sd	p
		İşsizlik	Alt Yapı	Çarpık Kentleşme	Sosyal Hayat					
Eğitim	Okur yazar değil	Count	120	60	30	60	270			
		% within Eğitim	44,4%	22,2%	11,1%	22,2%	100,0%			
İlkokul		Count	420	150	0	90	660			
		% within Eğitim	63,6%	22,7%	0,0%	13,6%	100,0%			
Ortaokul		Count	210	60	60	30	360			
		% within Eğitim	58,3%	16,7%	16,7%	8,3%	100,0%			
Lise		Count	480	150	30	180	840			
		% within Eğitim	57,1%	17,9%	3,6%	21,4%	100,0%			
Önlisans		Count	150	60	30	0	240	668,82	18	
		% within Eğitim	62,5%	25,0%	12,5%	0,0%	100,0%	0	,000	
Lisans		Count	270	60	0	300	630			
		% within Eğitim	42,9%	9,5%	0,0%	47,6%	100,0%			
Lisansüstü		Count	0	30	0	30	60			
		% within Eğitim	0,0%	50,0%	0,0%	50,0%	100,0%			
Total		Count	1650	570	150	690	3060			
		% within Eğitim	53,9%	18,6%	4,9%	22,5%	100,0%			

Yukarıdaki tablodan da görüleceği üzere katılımcıların eğitim seviyeleri, yaşadıkları yerlerdeki sorunları farklı derecelerde algılamalarına sebep olmaktadır. Ki-kare testi sonuçlarında da eğitim değişkeni ile yaşanan yerlerdeki sorunları algılama arasında bağıntı saptanmıştır ($X^2=668,820$; $p<05$). Araştırma sonuçlarına göre, H_8 hipotezi doğrulanmıştır. Eğitim seviyesi yükseldikçe sorunları değerlendirmenin önem derecesinin de farklılaştığı görülmektedir. Eğitim seviyesi düşük katılımcılar da işsizlik, en temel sorunken, lisans ve lisansüstü yapmış olan katılımcılarda en önemli sorun sosyal hayat olarak görülmüştür. Okuryazar olmayan katılımcıların verdikleri cevaplar içinde işsizlik %44, sosyal hayat %22 oranındadır.

İlkokul mezunları için işsizlik %64, sosyal hayat %14 oranındadır. Lise mezunları içinde işsizlik en önemli sorun diyenlerin oranı %57, sosyal hayat %21'dir. Önlisans mezunları, %63 oranla en temel sorun işsizliktir derken sosyal hayatı hiç de sorun olarak değerlendirmemişlerdir. Lisans mezunları için en önemli sorun olarak sosyal hayat görülmektedir. Lisans mezunları içinde en önemli sorun olarak sosyal hayat diyenlerin oranı %47 iken işsizliktir diyenlerin oranı ise %43'tür.

Tablo 5.53. Çocukların Sivas'ta Yaşamalarını İstemenin Eğitim Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Amacıyla Yapılan Ki-Kare Testi Sonuçları

		Çocukların Sivas'ta Yaşamalarını İster misiniz			Total	X ²	Sd	P
		Evet	Hayır					
EğitimOkur yazar değil	Count	120	120	240				
	% within Eğitim	50,0%	50,0%	100,0%				
İlkokul	Count	300	360	660				
	% within Eğitim	45,5%	54,5%	100,0%				
Ortaokul	Count	180	150	330				
	% within Eğitim	54,5%	45,5%	100,0%				
Lise	Count	240	600	840				
	% within Eğitim	28,6%	71,4%	100,0%				
Önlisans	Count	60	180	240	290,701	6	,000	
	% within Eğitim	25,0%	75,0%	100,0%				
Lisans	Count	90	540	630				
	% within Eğitim	14,3%	85,7%	100,0%				
Lisansüstü	Count	0	60	60				
	% within Eğitim	0,0%	100,0%	100,0%				
Total	Count	990	2010	3000				
	% within Eğitim	33,0%	67,0%	100,0%				

Araştırma sonuçlarına göre anne ve babalar Sivas'ta yaşamaktan memnun görünseler de, çocuklarının Sivas'ta yaşaması konusunda aynı fikirde değillerdir ve

eğitim düzeyi yükseldikçe ocukların Sivas'ta yaşamasını isteme oranı düşmektedir. Tablo 50'de de görüleceği üzere ki-kare testi sonuçlarına göre eğitim değişkeni ile ocukların Sivas'ta yaşamalarını istemeleri arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki saptanmıştır ($X^2=290,701$; $p<05$). Eğitim düzeyi yüksek katılımcıların eğitim düzeyi daha düşük katılımcılara nazaran çocuklarının Sivas'ta yaşamalarını isteme oranları azalmıştır. Yukarıdaki tabloya göre, katılımcılardan, okur yazar olmayanların %50'si, İlkokul mezunlarının %54,5'i, ortaokul mezunlarının %45,5'i, lise mezunlarının %71'i, nlisans mezunlarının %75'i, lisans mezunlarının %85,7'si ve lisans üstü eğitim yapanların da tamamı, ocuklar, Sivas'ta yaşamasın, başka şehirde yaşasınlar diye görüş belirtmişlerdir.

Tablo 5.54: Sivas’la İlgili Ne değişirse Göç Etme Fikrinden vaz geçersiniz Sorusuna Verilen Cevapların Eğitim Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Amacıyla Yapılan Ki-Kare Testi Sonuçları

		Sivas'la ilgili ne değişirse göç etme fikrinden vaz geçersiniz						Total	X ²	Sd	p
		İşsizliğin giderilmesi	Altyapının iyileştirilmesi	Çevre kirliliğinin azaltılması	Çarpık kentleşmenin giderilmesi	Sosyal hayatın gelişmesi					
Eğitim	Okur yazar değil	Count	90	90	0	30	60	270			
		% within	33,3%	33,3%	0,0%	11,1%	22,2%	100,0%			
İlkokul		Count	390	150	30	0	30	600			
		% within	65,0%	25,0%	5,0%	0,0%	5,0%	100,0%			
Ortaokul		Count	240	60	0	30	30	360			
		% within	66,7%	16,7%	0,0%	8,3%	8,3%	100,0%			
Lise		Count	450	60	0	90	210	810			
		% within	55,6%	7,4%	0,0%	11,1%	25,9%	100,0%			
Önlisans		Count	90	30	0	90	30	240	799,2	24	,000
		% within	37,5%	12,5%	0,0%	37,5%	12,5%	100,0%			
Lisans		Count	240	90	30	60	210	630			
		% within	38,1%	14,3%	4,8%	9,5%	33,3%	100,0%			
Lisansüstü		Count	0	30	0	0	30	60			
		% within	0,0%	50,0%	0,0%	0,0%	50,0%	100,0%			
Total		Count	1500	510	60	300	600	2970			
		% within	50,5%	17,2%	2,0%	10,1%	20,2%	100,0%			

Tablo 5.54’e göre, katılımcıların eğitim durumları ne olursa olsun genelinin Sivas’ta en büyük sorun olarak işsizliği gördükleri ve işsizlik giderilirse göç etme fikrinden vaz geçebilecekleri anlaşılmaktadır. İşsizlikten sonra ki temel sorun eğitim düzeyi yükseldikçe özellikle de üniversite mezunlarında sosyal hayatın geliştirilmesi olarak görülmektedir. Alt yapısal sorunların düzeltilmesini isteme de katılımcıların bir sonraki talepleri olarak görülmektedir. İşsizliğin giderilmesini isteyenler okur

yazar olmayanlar da %33, ilkokul mezunlarında %65, ortaokul mezunlarında %67, lise mezunlarında %56, önlisans mezunlarında %38, lisans mezunlarında %38'dir. Sosyal hayatın geliştirilmesi gerektiğini savunanların oranı ilkokul mezunlarında %5, ortaokul mezunlarında %8, lise mezunlarında %26, önlisans mezunlarında %12,5 lisans mezunlarında %33 ve lisansüstü eğitim yapanlarda %50'dir. Sonuçlardan da anlaşılacağı gibi katılımcıların eğitim durumları ile Sivas'ta ne değişirse göç etme fikrinden vazgeçersiniz sorusuna verilen cevaplar arasında bir ilişki vardır. Ki-kare testi sonucunda da eğitim durumu ile göçten vaz geçme arasında anlamlı ilişkiler saptanmıştır ($X^2=290,701$; $p<05$). Eğitim düzeyi daha düşük katılımcılarda işsizlik giderilmesi halinde göçten vazgeçebilecekleri, eğitim düzeyi yükseldikçe de katılımcıların işsizliğin giderilmesi yanında sosyal hayatın geliştirilmesini talep ettikleri görülmüştür.

Tablo 5.55. Sivas'tan Başka Bir Şehre Göç Etme İsteğinin Eğitim Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Amacıyla Yapılan Ki-Kare Testi Sonuçları

		Kesinlikle Katılıyorum		Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum		X ²	Sd	p
Eğitim	Okur yazar değil	Count	60	30	120	30	60	270			
	% within Eğitim		11,1%	11,1%	44,4%	11,1%	22,2%	100,0%			
	İlkokul	Count	30	180	150	90	210	660			
	% within Eğitim		4,5%	27,3%	22,7%	13,6%	31,8%	100,0%			
	Ortaokul	Count	0	90	150	90	30	360			
	% within Eğitim		0,0%	25,0%	41,7%	25,0%	8,3%	100,0%			
	Lise	Count	210	270	180	90	90	840			
	% within Eğitim		25,0%	32,1%	21,4%	10,7%	10,7%	100,0%			
	Önlisans	Count	30	60	90	60	0	240			
	% within Eğitim		12,5%	25,0%	37,5%	25,0%	0,0%	100,0%			
	Lisans	Count	150	270	150	30	30	630			
	% within Eğitim		23,8%	42,9%	23,8%	4,8%	4,8%	100,0%			
	Lisansüstü	Count	30	30	0	0	0	60			
	% within Eğitim		50,0%	50,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%			
Total	Count	390	510	1020	1020	390	390				
% within Eğitim		12,7%	16,7%	33,3%	33,3%	12,7%	12,7%				

Tablo 5.55'e göre, Sivas'tan başka bir şehre göç etme isteğinin eğitim değişkenine göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla yapılan ki-kare testi sonuçları istatistiksel açıdan anlamlıdır ($X^2=751,166$; $p<05$). Dolayısıyla H_{13} hipotezi kabul edilmiştir. Elde edilen sonuçlara göre eğitim seviyesi ile göç etme isteği arasında bağlantı vardır. Eğitim düzeyi yüksek katılımcılar, daha fazla göç etme eğiliminde iken, eğitim seviyesi düştükçe katılımcıların göçe mesafeli yaklaştıkları görülmekte ve göç etmeyi düşünenlerin oranı azalmaktadır. İmkanım olsa başka şehirde yaşarım diyenlerin oranı okur yazar olmayan katılımcılarda %22, ilkokul mezunlarında, %32, ortaokul mezunlarında %25, lise mezunlarında %57, önlisans mezunlarında %38 lisans mezunlarında %68'dir. Lisansüstü mezunlarının

da tamamı gitme niyetinde olduklarını belirtmişleridir. Bu sonuçlar, eğitim seviyesi yükseldikçe Sivas'tan ayrılmak isteyenlerin de arttığını göstermektedir. Elde edilen sonuçlar daha önceki sonuçlarla uyumludur. Eğitim seviyesi yükseldikçe yaşanan kentten beklentiler artmaktadır. Katılımcıların Sivas'ta işsizliğe ve sosyal hayata dair beklentilerinin önemli bir sırada yer aldığı özellikle de eğitim seviyesi yüksek bireylerin sosyal hayatı bir sorun olarak gördükleri önceki bulgularda da açıkça görülmektedir.

Tablo 5.56. Sivas'ı Sevip Sevmemenin Meslek Değişkenine Bağımlı Olup Olmadığını Belirlemek Amacıyla Yapılan Ki-Kare Testi Sonuçları

		Sivas'ı seviyor musunuz			X ²	Sd	p
		Evet	Hayır	Total			
Meslek İşçi	Count	330	60	390	394,295	7	,000
	% within Meslek	84,6%	15,4%	100,0%			
Memur	Count	450	120	570			
	% within Meslek	78,9%	21,1%	100,0%			
Emekli	Count	270	30	300			
	% within Meslek	90,0%	10,0%	100,0%			
Esnaf-Tüccar	Count	270	0	270			
	% within Meslek	100,0%	0,0%	100,0%			
Serbestmeslek	Count	270	90	360			
	% within Meslek	75,0%	25,0%	100,0%			
Evhanımı	Count	600	60	660			
	% within Meslek	90,9%	9,1%	100,0%			
İşsiz	Count	270	180	450			
	% within Meslek	60,0%	40,0%	100,0%			
Total	Count	2460	570	3030			
	% within Meslek	81,2%	18,8%	100,0%			

Tablo 5.56'ya göre katılımcıların meslek dağılımlarına göre Sivas'ı sevme durumları değişmektedir. İşçilerin %85'i, memurların %79'u, emeklilerin %90'ı, esnaf ve tüccarların tamamı, Serbest meslek diyenlerin %75'i, ev hanımlarının %91'i

ve işsizlerin de %60'ı Sivas'ı sevdiklerini belirtmişlerdir. Elde edilen sonuçlardan da anlaşıldığı üzere bütün meslek gruplarındaki katılımcıların Sivas'ı sevdikleri ama bazılarının daha çok sevdikleri görülmektedir. İşi, gücü ve durumu daha iyi olan katılımcıların yaşadıkları yeri daha çok sevdikleri anlaşılmaktadır. Yukarıdaki sonuçlardan da anlaşılabacağı üzere Sivas'ı en az sevenler işsizlerken, en fazla sevenlerin oranı da esnaf ve tüccarlarda görülmektedir. Ki-kare testi sonuçlarında da katılımcıların meslekleri ile Sivas'ı sevmeleri arasında bağlantı saptanmıştır ($X^2=394,295$; $p<05$). Dolayısıyla katılımcıların meslekleri Sivas'ı sevip sevmemeleri üzerinde etkilidir.

Tablo 5.57. Sivas'ta Yaşamaktan Memnun Olmanın Meslek Değişkenine Bağımlı Olup Olmadığını Belirlemek Amacıyla Yapılan Ki-Kare Testi Sonuçları

		Hiç		Çok	X^2	Sd	p
		Memnun değilim	Memnun değilim	Memnu num	memnun um	Total	
Meslek	İşçi	Count	90	60	180	60	390
		% within	23,1%	15,4%	46,2%	15,4%	100,0
	Meslek						%
Memur	Count	60	210	210	60	570	
	% within	10,5%	36,8%	36,8%	10,5%	100,0	
	Meslek						%
Emekli	Count	30	0	180	90	300	
	% within	10,0%	0,0%	60,0%	30,0%	100,0	
	Meslek						%
Esnaf- Tüccar	Count	0	30	120	120	270	
	% within	0,0%	11,1%	44,4%	44,4%	100,0	
	Meslek						%
Serbestm eslek	Count	90	60	150	60	360	
	% within	25,0%	16,7%	41,7%	16,7%	100,0	
	Meslek						%
Evhanımı	Count	30	120	420	90	660	
	% within	4,5%	18,2%	63,6%	13,6%	100,0	
	Meslek						%
İşsiz	Count	60	150	210	30	450	
	% within	13,3%	33,3%	46,7%	6,7%	100,0	
	Meslek						%
Total	Count	360	630	1500	510	3030	
	% within	11,9%	20,8%	49,5%	16,8%	100,0	
	Meslek						%

765,456 28 ,000

Katılımcıların mesleklerine göre Sivas'ta yaşamaktan memnun olup olmamalarına bakıldığında, İşçilerin %39'unun memnun olmadıkları, %61'nin de memnun oldukları görülmektedir. Memurlarda da benzer bir dağılım söz konusudur. Memnun olmayanların oranı %46, memnun olanların oranı ise, %54'tür. Emeklilerin sadece %10'u memnun olmadıklarını, %90'ı da memnun olduklarını belirtmişlerdir. Esnaf ve tüccarlarda hiç memnun olmayan yokken, memnun olmayanların oranı %11'dir. Memnun olanların oranı %89'dur. Serbest meslek grubunda ise memnuniyet oranı daha da düşmektedir. Bu meslek grubunda hiç memnun değilim diyenler %25, memnun değilim diyenler %17, ve memnun olanlar ise %58 oranındadır. Ev hanımlarında ise memnun olmayanların oranı %23, memnun olanların oranı %77'dir. İşsizler de hiç memnun olmayanlar %13, memnun olmayanlar %33, memnun olanlar %54 oranındadır. Ki-kare testi sonuçları da, katılımcıların mesleklerine göre Sivas'ta yaşamaktan duydukları memnuniyetin farklılaştığını göstermektedir ($X^2=765,456$; $p<05$). Dolayısıyla H_4 hipotezi doğrulanmıştır. İşsizlerin, serbest meslek grubundakilerin ve işçilerin memnuniyet oranı daha düşükken, Esnaf ve tüccarlar ile emeklilerin memnuniyet oranları yüksektir.

Tablo 5.58. Çocukların Sivas'ta Yaşamalarını İstemenin Meslek Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Amacıyla Yapılan Ki-Kare Testi Sonuçları

		Çocukların Sivas'ta Yaşamalarını İstemişsiniz			X ²	Sd	p
		Emekli ve Evet	Hayır	Total			
Meslek İşçi	Count	150	240	390			
	% within Meslek	38,5%	61,5%	100,0%			
Memur	Count	150	360	510			
	% within Meslek	29,4%	70,6%	100,0%			
Emekli	Count	180	120	300			
	% within Meslek	60,0%	40,0%	100,0%			
Esnaf-Tüccar	Count	150	120	270	307,872	7	,000
	% within Meslek	55,6%	44,4%	100,0%			
Serbestmeslek	Count	60	300	360			
	% within Meslek	16,7%	83,3%	100,0%			
Evhanımı	Count	240	420	660			
	% within Meslek	36,4%	63,6%	100,0%			
İşsiz	Count	60	390	450			
	% within Meslek	13,3%	86,7%	100,0%			
9,00	Count	0	30	30			
	% within Meslek	0,0%	100,0%	100,0%			
Total	Count	990	1980	2970			
	% within Meslek	33,3%	66,7%	100,0%			

Tablo 5.58'e göre çocukların Sivas'ta yaşamalarını istemenin meslek değişkenine göre farklılaştığı saptanmıştır ($X^2=307,872$; $p<05$). Esnaf-tüccar ve emekliler haricindeki bütün meslek gruplarındaki katılımcıların büyük bir kısmı çocuklarının başka şehirde yaşamalarını istemektedir. Çocukların Sivas'ta yaşamalarını ister misiniz sorusuna evet verenlerin oranı işçilerde %39, memurlarda %29, emeklilerde %60, esnaf ve tüccarlarda %56, serbest meslek grubunda %17, ev hanımlarında %36, işsizlerde ise %13'tür.

Tablo 5.59. Sivas'ın En Önemli sorunu Algısının Meslek Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Amacıyla Yapılan Ki-Kare Testi Sonuçları

Meslek	İşçi	Count	En önemli sorun				X ²	Sd	p
			İşsizlik	Alt Yapı	Çarpık Kentleşme	Sosyal Hayat			
		Count	240	120	0	30	390		
		% within Meslek	61,5%	30,8%	0,0%	7,7%	100,0%		
	Memur	Count	150	90	30	300	570		
		% within Meslek	26,3%	15,8%	5,3%	52,6%	100,0%		
	Emekli	Count	150	60	60	30	300		
		% within Meslek	50,0%	20,0%	20,0%	10,0%	100,0%		
	Esnaf-Tüccar	Count	150	60	30	30	270		
		% within Meslek	55,6%	22,2%	11,1%	11,1%	100,0%		
	Serbestmeslek	Count	210	60	0	90	360	698,841	21
		% within Meslek	58,3%	16,7%	0,0%	25,0%	100,0%		,000
	Evhanımı	Count	390	120	30	120	660		
		% within Meslek	59,1%	18,2%	4,5%	18,2%	100,0%		
	İşsiz	Count	300	60	0	90	450		
		% within Meslek	66,7%	13,3%	0,0%	20,0%	100,0%		
Total		Count	1620	570	150	690	3030		
		% within Meslek	53,5%	18,8%	5,0%	22,8%	100,0%		

Sivas'ın en önemli sorunu algısının cinsiyet değişkenine göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla yapılan ki-kare testi sonuçlarına göre istatistiksel açıdan anlamlı farklılıklar saptanmıştır ($X^2=698,841$; $p<05$). Bu sonuçlar H_0 hipotezinin kabul edildiğini göstermektedir. Memurlar hariç katılımcıların büyük bir kısmı için daha önceki sonuçlarda da görüldüğü gibi en temel sorun işsizlik olmasına rağmen işsizliği sorun olarak kabul etme oranları farklılık göstermektedir. İşsizlikten sonra en temel sorun sosyal hayat olarak algılanmaktadır. Memurlar, sosyal hayatın en temel sorun olduğunu düşünmektedirler. Sosyal hayattan sonra sorun olarak değerlendirilen en temel sorun da alt yapıdır. Alt yapının sorun olarak

algılanma oranı en yüksek işçilerdedir. İşçilerden sonra emeklilerde alt yapının sorun olarak algılanma oranı yüksektir.

Tablo 5.60: Sivas'tan Başka Bir Şehre Göç Etme İsteğinin Meslek Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Amacıyla Yapılan Ki-Kare Testi Sonuçları

Meslek	İşçi	Count	İmkânım olsa Sivas 'tan başka bir şehre göç ederim.		Kesinlikle Kesinlikle		X ²	Sd	P
			Katılıyorum	Katılmıyorum	Katılıyorum	Katılmıyorum			
			m	um	m	um	Total		
		Count	30	0	120	150	90	390	
		% within Meslek	7,7%	0,0%	30,8%	38,5%	23,1%	100,0%	
	Memur	Count	60	120	120	210	60	570	
		% within Meslek	10,5%	21,1%	21,1%	36,8%	10,5%	100,0%	
	Emekli	Count	90	90	60	30	30	300	
		% within Meslek	10,0%	10,0%	20,0%	30,0%	30,0%	100,0%	
	Esnaf-Tüccar	Count	90	60	60	60	0	270	
		% within Meslek	33,3%	22,2%	22,2%	22,2%	0,0%	100,0%	
	Serbestmeslek	Count	0	30	90	120	120	360	873,118
		% within Meslek	33,3%	33,3%	25,0%	8,3%	0,0%	100,0%	28
	Evhanımı	Count	120	60	180	210	90	660	
		% within Meslek	18,2%	9,1%	27,3%	31,8%	13,6%	100,0%	
	İşsiz	Count	0	30	120	210	90	450	
		% within Meslek	20,0%	46,7%	26,7%	6,7%	0,0%	100,0%	
Total		Count	390	390	750	990	510	3030	
		% within Meslek	12,9%	12,9%	24,8%	32,7%	16,8%	100,0%	

Tablo 5.60'a göre katılımcıların Sivas'tan başka bir şehre göç etme istekleri mesleklerine göre farklılaşmaktadır ($X^2=873,118$; $p<05$). Dolayısıyla H_{14} hipotezi kabul edilmiştir. İmkânınız olsa başka bir şehre göç eder misiniz sorusuna işçilerin %8'i katıldıklarını, %31'i kararsız olduklarını ve %61'de katılmadıklarını ifade etmişlerdir. Memurlarda başka şehirde yaşama isteği işçilere oranla daha yüksektir. Başka şehirde yaşayabilirim diyenler memurlarda %37, kararsızım diyenler %21, katılmıyorum diyenler%52'dir. Emeklilerde başka bir şehirde yaşamaya sıcak bakanların oranı %20, sıcak bakmayanların oranı %60'tır. Başka bir şehirde yaşamaya sıcak bakanların oranı Esnaf ve tüccarlarda yüksektir. Bu meslek grubunda imkanım olsa göç ederim diyenlerin oranı %56, kararsızlar %22, göç etmem diyenler

%22'dir. Serbest meslek grubunda ise, göçe sıcak bakanlar %67, kararsızlar %25, göç etmem diyenler ise %8'dir. Ev hanımları göç konusunda en mesafeli kesimdir. Ev hanımlarında göçe sıcak bakanların oranı %27, kararsızlar %27, göç etmem diyenler ise %46'dır. İşsizler, göç etme konusunda en yüksek oranla ilk sırada gelmektedir. İşsizlerin %68'i göç edebilir derken, %25'i kararsızım derken sadece %7'si göç etmem demişlerdir.

Tablo 5.61. Göç Etme Fikrinden Vazgeçme Sebeplerinin Meslek Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Amacıyla Yapılan Ki-Kare Testi Sonuçları

		Sivas'la İlgili ne değişirse göç etme fikrinden vaz geçersiniz						X ²	Sd	P	
		İşsizliğin giderilmeği	Altyapının iyileştirilmesi	Çevre kirliliğinin azaltılması	Çarpık kentleşmenin giderilmeği	Sosyal hayatın gelişmesi	Total				
Meslek	İşçi	Count	240	60	30	0	60	390	762,012	28	,000
		% within Meslek	61,5%	15,4%	7,7%	0,0%	15,4%	100,0%			
	Memur	Count	90	90	0	150	210	540			
		% within Meslek	16,7%	16,7%	0,0%	27,8%	38,9%	100,0%			
	Emekli	Count	180	60	0	30	30	300			
		% within Meslek	60,0%	20,0%	0,0%	10,0%	10,0%	100,0%			
	Esnaf-Tüccar	Count	120	60	0	30	30	240			
		% within Meslek	50,0%	25,0%	0,0%	12,5%	12,5%	100,0%			
	Serbestmeslek	Count	210	90	0	30	30	360			
		% within Meslek	58,3%	25,0%	0,0%	8,3%	8,3%	100,0%			
	Evhanımı	Count	330	120	0	30	150	630			
		% within Meslek	52,4%	19,0%	0,0%	4,8%	23,8%	100,0%			
	İşsiz	Count	270	30	30	30	90	450			
		% within Meslek	60,0%	6,7%	6,7%	6,7%	20,0%	100,0%			
Total		Count	1470	510	60	300	600	2940			
		% within Meslek	50,0%	17,3%	2,0%	10,2%	20,4%	100,0%			

Göç etme fikrinden vazgeçme sebeplerinin meslek değişkenine göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla yapılan ki-kare testi sonuçlarına göre göç etme fikrinden vaz geçme ile meslek değişkeni arasında istatistiksel açıdan anlamlı ilişki saptanmıştır ($X^2=762,012$; $p<05$). Sivas'la ilgili ne değişirse göç etme fikrinizden vazgeçersiniz sorusuna cevap veren katılımcılardan mesleği işçi olanların %62'si işsizlik, alt yapı ve sosyal hayat diyenlerin oranı aynı olup %15'tir. Memurlar

%39'lük oranla sosyal hayatın geliştirilmesi, %28 oranla çarpık kentleşme derken işsizlik ve alt yapı %17'lik oranda kalmıştır. Emeklilerin %60'ı en temel sorun olarak işsizliğin giderilmesi demişken, %20'si de alt yapının iyileştirilmesi demiştir. Esnaf ve tüccarlarda da emeklilere benzer bir durum söz konusudur. Esnaf ve tüccarların %50'si işsizliğin giderilmesi %20'si de alt yapının iyileştirilmesi gerektiğini belirtmişlerdir. Serbest meslek grubundakilerinde %58'i işsizliğin giderilmesi %25'i de alt yapı sorunlarının iyileştirilmesi gerektiğini ifade etmişlerdir. Ev hanımları için en temel sorun %52 ile işsizlik ve ondan sonra da %24'lük oranla sosyal hayatın geliştirilmesi gelmektedir. İşsizlerin %60'ının işsizliğin giderilmesi ve %20'sinin de sosyal hayatın geliştirilmesi halinde göç fikrinden vaz geçebilecekleri anlaşılmaktadır.

Tablo 5.62. Sivas'ı Sevip Sevmemenin Gelir Değişkenine Bağımlı Olup Olmadığını Belirlemek Amacıyla Yapılan Ki-Kare Testi Sonuçları

		Sivas'ı seviyor musunuz			Total	X ²	Sd	P
		Evet	Hayır					
Gelir	1400 TL'den az	Count	570	180	750			
		% within Gelir	76,0%	24,0%	100,0%			
	1401-2500	Count	1110	180	1290			
		% within Gelir	86,0%	14,0%	100,0%			
	2501-3500	Count	630	90	720			
		% within Gelir	87,5%	12,5%	100,0%			
	3501-4500	Count	150	90	240	146,064	4	,000
		% within Gelir	62,5%	37,5%	100,0%			
	4501 ve üzeri	Count	30	30	60			
		% within Gelir	50,0%	50,0%	100,0%			
Total		Count	2490	570	3060			
		% within Gelir	81,4%	18,6%	100,0%			

Tablo 5.62'ye göre katılımcıların büyük çoğunluğunun (%81) Sivas'ı sevdiği ama gelir durumları yükseldikçe Sivas'ı seviyorum deme oranının düştüğü görülmektedir. Yapılan ki-kare testi sonuçlarında da gelir ile Sivas'ı sevme arasında

istatistiksel açıdan anlamlı ilişki saptanmıştır ($X^2=146,064$; $p<05$). Katılımcıların Sivas'ı seviyorum deme oranları 1400 TL'den az olanlarda %76, 1401-2500 TL arasında olanlarda %86, 2501-3500 arasında olanlarda %87, 3502-4500 arasında %63 ve 4501 ve üzeri kazananlarda ise %50'dir.

Tablo 5.63. Sivas'ta Yaşamaktan Memnun Olmanın Gelir Değişkenine Bağımlı Olup Olmadığını Belirlemek Amacıyla Yapılan Ki-Kare Testi Sonuçları

		Hiç Memnun değilim	Memnun değilim	Memnun um	Çok memnunu m	X ² Total	Sd	p	
Gelir 1400 TL'den az	Count	60	300	300	90	750			
	% within Gelir	8,0%	40,0%	40,0%	12,0%				100,0%
1401-2500	Count	180	90	780	240	1290			
	% within Gelir	14,0%	7,0%	60,5%	18,6%				100,0%
2501-3500	Count	60	150	390	90	720			
	% within Gelir	8,3%	20,8%	54,2%	12,5%				100,0%
3501-4500	Count	60	60	60	60	240	618,607	16	,000
	% within Gelir	25,0%	25,0%	25,0%	25,0%				
4501 ve üzeri	Count	0	30	0	30	60			
	% within Gelir	0,0%	50,0%	0,0%	50,0%				100,0%
Total	Count	360	630	1530	510	3060			
	% within Gelir	11,8%	20,6%	50,0%	16,7%				100,0%

Tablo 5.63'e göre aylık geliri 1400 TL ve altı olanlarda Sivas'ta yaşamaktan memnunum diyenlerin oranı %52, 1401-1500 TL arasındaki geliri olan katılımcılarda %79, 2501-3500 arasındaki gelire sahip katılımcılar için %67, 3501-4500 arası için %50 ve 4501 üzeri gelire sahip olan katılımcılar için de bu oran %50'dir. Gelir ile Sivas'ta yaşamaktan duyulan memnuniyet arasında bir ilişkinin var olup olmadığını ölçmek için yapılan ki-kare testinde de anlamlı bir ilişkiye rastlanmıştır ($X^2=146,064$; $p<05$). Bu sonuçlar bize H₅ hipotezinin kabul edildiğini göstermektedir. Katılımcıların gelir düzeyi arttıkça şehre dair beklentileri farklılaşmakta ve Sivas'ta yaşamaktan duyulan memnuniyet, diğer gelir aralıklarındaki katılımcılara oranla azalmaktadır.

Tablo 5.64. Sivas'ın En Önemli sorunu Algısının Gelir Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Amacıyla Yapılan Ki-Kare Testi Sonuçları

		en önemli sorun				X ²	Sd	p	
		İşsizlik	Alt Yapı	Çarpık Kentleşme	Sosyal Hayat				Total
Gelir 1400 TL'den az	Count	510	120	0	120	750	637,193	12	,000
	% within Gelir	68,0%	16,0%	0,0%	16,0%	100,0%			
1401-2500	Count	870	210	30	180	1290			
	% within Gelir	67,4%	16,3%	2,3%	14,0%	100,0%			
2501-3500	Count	210	150	90	270	720			
	% within Gelir	29,2%	20,8%	12,5%	37,5%	100,0%			
3501-4500	Count	30	90	30	90	240			
	% within Gelir	12,5%	37,5%	12,5%	37,5%	100,0%			
4501 ve üzeri	Count	30	0	0	30	60			
	% within Gelir	50,0%	0,0%	0,0%	50,0%	100,0%			
Total	Count	1650	570	150	690	3060			
	% within Gelir	53,9%	18,6%	4,9%	22,5%	100,0%			

Tablo 5.64'e göre katılımcılar için en temel sorun işsizlik sonra da sırasıyla sosyal hayati alt yapı ve çarpık kentleşme gelmektedir. Elde edilen sonuçlar katılımcıların gelirleriyle yaşadıkları yerdeki sorunların önem derecelerini algılamaları arasında farklılıklar olduğunu göstermektedir. Bu durum ki-kare analizinde de saptanmıştır ($X^2=637,193$; $p<05$). Elde edilen sonuçlar H_{10} hipotezinin doğrulandığını göstermektedir. Tabloda da görüleceği üzere düşük gelir durumundaki katılımcılar için en temel sorun işsizlikken gelir durumu yükseldikçe temel sorun farklılaşmakta sosyal hayat öne çıkmaktadır. 4501 ve üzeri aylık geliri olan katılımcılarda sosyal hayat ve işsizlik %50lik oranla aynıdır. 3501-4500 TL geliri olanlarda ise en temel sorun %38 sosyal hayat ve alt yapı, %13'te işsizliktir. Aylık geliri 2500'e kadar olan katılımcılarda temel sorun işsizliktir. 25001 ve 3500 TL aylık gelire sahip katılımcıların temel sorun olarak az farkla sosyal hayatı görmelerine rağmen diğer seçeneklerde oranlar birbirine çok yakındır.

Tablo 5.65. Çocukların Sivas'ta Yaşamasını İstemenin Gelir Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Amacıyla Yapılan Ki-Kare Testi Sonuçları

		Çocukların Sivasta Yaşamasını istermisiniz			Total	X ²	Sd	P
		Evet	Hayır					
Gelir	1400 TL'den az	Count	180	570	750			
		% within Gelir	24,0%	76,0%	100,0%			
	1401-2500	Count	510	780	1290			
		% within Gelir	39,5%	60,5%	100,0%			
	2501-3500	Count	210	450	660			
		% within Gelir	31,8%	68,2%	100,0%			
	3501-4500	Count	60	180	240	67,599	4	,000
		% within Gelir	25,0%	75,0%	100,0%			
	4501 ve üzeri	Count	30	30	60			
		% within Gelir	50,0%	50,0%	100,0%			
Total		Count	990	2010	3000			
		% within Gelir	33,0%	67,0%	100,0%			

Çocuklar Sivas'ta yaşasınlar diyen 1400 TL'den az kazananların %24'ü, 1401-2500 TL arasında kazananların %40'ı, 2501-3500 TL arasında kazananların %32'si, 3501-4500 arasında kazananların %25'i, 4500 ve üzeri kazananların da %50'sidir. Sonuçlardan da görüleceği üzere çocuklar Sivas'ta yaşasınlar diyenler içinde en yüksek oran 4500 ve üzeri kazananlarda en düşük oran da en az gelir grubuna sahip olan bireylerde görülmüştür.. Gelir ile çocukların Sivas'ta yaşamasını isteme arasındaki ilişkinin var olup olmadığını saptamak için yapılan ki-kare testinde de istatistiksel açıdan anlamlı ilişki saptanmıştır ($X^2=67,599$; $p<05$).

Tablo 5.66. Sivas'tan Başka Bir Şehre Göç Etme İsteğinin Gelir Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Amacıyla Yapılan Ki-Kare Testi Sonuçları

		Kesinlikle Katılıyorum					Kesinlikle Katılmıyorum		X ²	Sd	P
		Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Katılmıyorum	Total				
1400 TL'den az	Count	30	60	180	330	150	750				
	% within Gelir	20,0%	44,0%	24,0%	8,0%	4,0%	100,0%				
1401-2500	Count	270	180	300	360	180	1290				
	% within Gelir	20,9%	27,9%	23,3%	14%	14,0%	100,0%				
2501-3500	Count	30	120	240	210	120	720	397,58	16	,000	
	% within Gelir	4,2%	16,7%	33,3%	29,2%	16,7%	100,0%	8			
3501-4500	Count	60	30	0	90	60	240				
	% within Gelir	25,0%	12,5%	0,0%	37,5%	25,0%	100,0%				
4501 ve üzeri	Count	0	0	30	30	0	60				
	% within Gelir	0,0%	0,0%	50,0%	50,0%	0,0%	100,0%				
Total	Count	390	390	750	1020	510	3060				

Tablo 5.66'ya göre imkanım olsan başka bir şehre göç ederim ifadesine daha çok düşük gelir gruplarındaki katılımcıların olumlu görüş belirttikleri görülmektedir. 1400 TL'den az aylık geliri olan katılımcıların %44'ü katılıyorum derken %20'sid kararsız kalmıştır. Sivas'tan göç etme fikrine sıcak bakan 1401-2500 gelir aralığındaki katılımcılardır. Bu gelir aralığındaki katılımcıların %49'u göçe sıcak bakarken %23'ü de kararsız olduğunu belirtmişlerdir. Araştırma sonuçlarına göre gelir düzeyi arttıkça göçe sıcak bakanların oranı azalmaktadır. 2501-3500 gelir aralığındaki katılımcılardan göçe sıcak bakanların oranları %21, kararsızlar %33, hayır göç etmem diyenlerin oranı ise %66'dır. 3500-4501 gelir aralığındaki katılımcıların imkanın olsa başka bir şehre göç ederim ifadesine katılma oranları %38 iken katılmayanların oranı %62'dir. 4500 TL'den fazla aylık geliri olan

katılımcılarda kararsızların ve katılıyorum diyenlerin oranı yarı yarıya olup oranı %50'dir. Ki-kare testi sonuçları da katılımcıların gelir durumlarına göre Sivas'tan göç etme isteklerinin farklılaştığını göstermektedir ($X^2=397,588$; $p<05$). Dolayısıyla H_{15} kabul edilmiştir. Daha düşük gelir grubundaki katılımcılar arasında göç etme isteği daha fazlayken gelir durumu yükseldikçe göç etme isteğine mesafeli yaklaşanların oranı artmaktadır.

Tablo 5.67. Göç Etme Fikrinden Vazgeçme Sebeplerinin Gelir Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Amacıyla Yapılan Ki-Kare Testi Sonuçları

		Sivasla İlgili ne değişirse göç etme fikrinden vaz geçersiniz					X ²	Sd	P
		İşsizliğin giderilmesi	Altyapının iyileştirilmesi	Çevre kirliliğinin azaltılması	Çarpık kentleşmenin giderilmesi	Sosyal hayatın gelişmesi	Total		
Gelir 1400 TL'den az	Count	480	120	30	30	90	750		
	% within Gelir	64,0%	16,0%	4,0%	4,0%	12,0%	100,0%		
1401-2500 Gelir	Count	810	180	30	30	180	1230		
	% within Gelir	65,9%	14,6%	2,4%	2,4%	14,6%	100,0%		
2501-3500 Gelir	Count	180	90	0	150	270	690		
	% within Gelir	26,1%	13,0%	0,0%	21,7%	39,1%	100,0%	987,33	
3501-4500 Gelir	Count	0	90	0	90	60	240	6	16
	% within Gelir	0,0%	37,5%	0,0%	37,5%	25,0%	100,0%		,000
4501 ve üzeri Gelir	Count	15	16	0	13	24	60		
	% within Gelir	25,0%	27,0%	0,0%	13,0%	35,0%	100,0%		
Total	Count	1500	510	60	300	600	2970		
	% within Gelir	50,5%	17,2%	2,0%	10,1%	20,2%	100,0%		

Tablo 5.67'ye göre katılımcılar için en temel problem işsizlik ve sosyal hayat olarak görülmektedir. Dolayısıyla bunlar düzeltilirse göç etme fikirlerinden vaz geçebileceklerini belirtmişlerdir. Gelir durumları ile katılımcıların yaşadıkları yerlerdeki sorunları hissetmeleri doğrudan orantılıdır. Araştırmada elde edilen sonuçlar bu durumu desteklemektedir. Gelir durumu düşük katılımcıların büyük çoğunluğu için işsizliğin giderilmesi halinde göç fikrinden vazgeçebilecekleri ortaya çıkmışken gelir düzeyi yükseldikçe işsizliğin yanında sosyal hayat, alt yapının

iyileştirilmesi ve çarpık kentleşmenin giderilmesi beklentileri de ortaya çıkmaktadır. Yukarıdaki tabloya göre, 1400 TL'den az kazanan katılımcılar için göç etme fikrinden vaz geçmeleri için öncelikle işsizliğin giderilmesi (%64) sonra da alt yapının iyileştirilmesi (%16) gelmektedir. 1401-2500 arası aylık geliri olan katılımcılar da öncelikle işsizliğin giderilmesi (%66) daha sonra alt yapının düzeltilmesi (%14) ve sosyal hayatın gelişmesi (%14) demişlerdir. 2501-3500 gelir aralığındaki katılımcılarda ise göç etme fikrinden vazgeçmeleri için %39 oranla sosyal hayatın gelişmesi, sonra da işsizliğin giderilmesi (%26) ve çarpık kentleşmenin düzeltilmesi (%22) gerektiğini belirtmişlerdir. 3501-4500 TL gelir aralığındaki katılımcılar için en öncelikli sorun şehrin fiziksel unsurlarına yönelik olup sosyal hayat daha sora gelmektedir. Alt yapının iyileştirilmesi ve çarpık kentleşmenin giderilmesi gerektiğini söyleyenlerin oranı aynı olup %37 iken sosyal hayat diyenlerin oranı %25'tir. Aylık geliri 4500 TL olan katılımcılar için en temel sorun olarak sosyal hayatın gelişmesi (%35) sonra da sırasıyla alt yapının düzeltilmesi (%27) ve işsizliğin giderilmesi(%25) gerektiği gelmektedir. Tabloda da görüleceği üzere ki-kare testi sonuçlarında gelir ile göç etme fikrinden vazgeçme arasında bağlantı saptanmıştır ($X^2=987,336$; $p<05$).

SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Genel anlamda göç, herhangi bir nedene bağlı olarak yaşanan yerden başka bir yere uzun veya kısa süreli yerleşme amacıyla gerçekleşen yer değiştirme eylemidir.

İlk zamanlarda kaynak arayışı ile başlayan göç, sonra ise; gelişerek hayat tarzı haline gelmiştir. Daha iyi koşullarda yaşamak için göçler devam edecektir ve kültürel değişimin de kaynağı olacaktır. Göç pek çok kavramla iç içedir bu da evrenselliğinden kaynaklanmaktadır. Küreselleşen dünya göçü hızlandırmış ve harekete katılan insan sayısını da arttırmıştır.

Göç kavramı insanlık kadar uzun olsa da ülkemiz bu kavramla 2. Dünya Savaşı sonrası etkili bir şekilde tanışmıştır. Türkiye de göç Batı dan farklı düzensiz ve plansız şekilde gerçekleşmiştir. Sanayileşme ile de paralel değildir. kentleşme bu yüzden bir sorun yumağı haline gelmiştir. Köyde kente doğru 1950 'lerde başlayan kontrolsüz ve yoğun iç göç, çarpık ve kentleşemeyen kentlere neden olmuştur. büyük kentlere göç edenler kendi imkanları ile iş bulmuş; gecekondü kültürünün birer sakini olmuşlardır. Yurt dışına göç eden vatandaşlarımız ise, en ağır işlerde çalıştırılmış ve bazende aşağılayıcı müamelelere maruz kalmışlardır. Tüm bunlara rağmen pek çok vatandaşımız ülkesine geri dönmemiştir. Hatta eşini çocuklarını da götürerek göçü hızlandırmışlardır. Ülkemiz geçmişten günümüze iç-dış göç konusunda çok fazla deneyime sahiptir. Coğrafi konumdan dolayı Batı'ya gitmek isteyen göçmenlere de belli bir süre ev sahipliği yapmaktadır.

1950'li yıllardan sonra kırsal alanda yaşanan değişimler, kentlerdeki sanayileşme ile göçü hızlandırmıştır. Bu göçler ülkede sosyal, ekonomik, kültürel dönüşümlerin yaşanmasına neden olmuştur. Kentleri de kentlileşemeyen bireyler doldurmuştur. Kent kültüründen yoksun, ne köylü ne de kentli kimliğini taşıyan arada sıkışıp kalan bireyler var olmuştur. Bu bireylerde göç derin izler bırakmıştır.

Çalışmamızda da belirtildiği üzere, göç olgusu teorilerle anlamlandırılmış, farklı nedenlerle de açıklanmaya çalışılmıştır. Sivas'ta yapılan bu çalışma da göç hareketleri üzerinde durulmuştur.

Sivas'ta 1950 'den sonra Türkiye ile Sivas'ta yıllık ortalama nüfus artış hızları arasında belirgin bir biçimde farklılıklar görülmektedir. 1950'den sonra yoğun bir şekilde başlayan göç hareketlerine bağlı olarak Sivas'ın yıllık nüfus artış hızı 1960 yılı hariç sürekli azalmıştır. 1960 1975 yılları arasında Batı ülkelerine büyük göçler yaşanmıştır.

Sivas Türkiye genelinde olduğu gibi İç Anadolu Bölgesi illeri arasında da en fazla göç veren ildir.

1975-1980 döneminden 1995-2000 dönemine kadar olan göç bulguları incelendiğinde tüm dönemlerde ilin en fazla göç verdiği ve en fazla göç aldığı illerin aynı olması ilde meydana gelen göçlerin kademeleri olarak devam ettiğini göstermektedir. Yani önceden göç eden bireyler daha sonraki zamanlarda eş, çocuk, akraba ve dostlarını da göç ettikleri yerlere doğru çekmektedir. Yine tüm dönemlerde Sivas'ın genellikle aynı illerden en fazla göç alması da göç eden kişilerin belli bir süre sonra tersine göç ettiklerini gösterir. Sivas'tan en fazla göç İstanbul'a doğru olmaktadır. Yani Sivas'ta İstanbullulardan sonra en fazla Sivaslılar yaşamaktadır.

Bu araştırma Sivas'tan göçün nedenlerinin belirlenmesi için yapılmıştır. Çünkü Sivas en çok göç veren iller arasındadır. Araştırmanın bir diğer amacı da, göç nedenleri belirlendikten sonra Sivas'ta hangi sorunlar çözümlerse göç fikrinden vazgeçileceğidir.

Araştırma Sivas il merkezinde, 3060 kişi ile yapılmıştır.

Araştırmaya katılanların %51'i kadın %49'u erkek olup, yaklaşık %30'u 18-28 yaş aralığında, %25'i 29-39 yaş aralığında, % 27'si ise 40-50 yaş aralığında ve yaklaşık %18'i ise 51 yaş ve üzeridir.

Katılımcıların eğitim durumuna göre dağılımlarında ise, okur yazar olmayanların oranı %8,8, ilkokul mezunu olanların oranı %21,6, ortaokul mezunu olanların oranı%11,8, lise mezunu olanların oranı %27,5, önlisans, lisans ve yüksek lisans mezunu olanların oranı ise, yaklaşık %30 civarındadır. Katılımcıların yaklaşık %70'inin evli ve %30'unun da bekar oldukları görülmektedir.

Meslek dağılımına bakıldığında, %12,9'unun işçi, %18,8'inin memur, %9,9'unun emekli, %11,9'unun Esnaf-tüccar, %11,9'unun Serbest meslek,

%21,8'inin evhanımı, %16,7'sinin ise işsiz olduğu görülmektedir. Sonuçlardan da görüleceği üzere işsiz olduklarını ifade edenlerin oranı oldukça yüksektir. Göçe dair literatüre bakıldığında göçün sebeplerinden en öne çıkanlarından birinin işsizlik olduğu görülmektedir. Türkiye'de göç veren illere bakıldığında Sivas en fazla göç veren illerin başında gelmektedir. Sivas'ta işsizliğin yüksek olması göç vermesinin temel sebeplerinden biridir.

Araştırmada elde edilen bulgulara göre, katılımcıların yaklaşık %25'i 1400 TL'den az gelire, %42'si 1401-2500 gelir aralığında, %23,5'i 2501-3500 gelir aralığında, %8'i 3501-4500 gelir aralığında ve %2'si de 4500 TL ve üzeri gelire sahiptir. Literatürde göçün sebepleri arasında gelir durumunun düşüklüğü de önemli bir ağırlığa sahiptir. Katılımcıların gelir dağılımlarına bakıldığında, gelir durumlarının düşük olduğu görülmektedir. Katılımcıların dörtte bir asgari ücret yada daha az bir gelire hayatlarını devam ettirirken, 4500 TL ve üzeri kazandıklarını ifade edenlerin oranı ise sadece %2'dir.

Katılımcıların yaklaşık %60'ı gelirlerinden memnunkirken %40'ının da gelirlerinden memnun olmadıkları görülmektedir

Gelir düşük olmasına rağmen; katılımcıların gelirlerinden memnun olanların oranı; %60tır.

Katılımcıların yaklaşık %72'si apartman dairelerinde oturmaktadır. Müstakil evde oturanların oranı %21'dir. En az bulunan konut türü de gecekondulardır. Sivas, göç alan değil göç veren illerden biridir. Dolayısıyla gecekondulaşma Sivas'ta oldukça düşük orandadır. Araştırmada da katılımcıların sadece %8'i gecekondularda yaşamaktadırlar.

Sivas, Türkiye'nin en soğuk şehirlerinden biridir. Dolayısıyla ısıma önemli bir sorundur. Evlerin büyük bir kısmında kalorifer sistemi mevcuttur. Bazı müstakil ve gecekondu evler de sobalı sistem kullanılmaktadır.

İnsanların yaşadıkları yerleri sevmeleri ya da sevmemeleri yaşadıkları yerleri benimsemeleri açısından oldukça önemlidir. Yaşadıkları yerleri seven insanlar, buldukları bölgeleri benimsemekte, şartlar uygun olduğu sürece terk etmek, başka bir yere gitmek istememektedirler. Sivas'ı sevenlerin oranı %82 iken sevmediklerini ifade edenlerin oranı ise sadece %18'dir.

Sivas'taki en önemli sorunun İşsizlik (%54) olduğunu, ondan sonra sosyal hayat (%22.5) ve alt yapı sorunları (%19) olduğunu düşünmektedirler. Sivas'ta çarpık kentleşmenin önemli bir sorun olduğunu düşünenlerin oranı ise sadece %5 civarındadır.

Katılımcıların büyük bir kısmı Sivas'ta sosyal ortamın (%64) yetersiz olduğunu düşünmektedir. Sivas'taki sosyal ortamın yeterli olduğunu düşünenlerin oranı ise %36'dır.

Katılımcıların büyük bir kısmı çocuklarının başka bir şehirde yaşamasını istemektedirler. Çocuklarının Sivas'ta yaşamasını istemeyenlerin oranı %77 iken, çocuklar Sivas'ta yaşasınlar diyenlerin oranı %33'tür.

Çocuklar başka bir şehirde yaşasınlar diyen 2160 katılımcıya neden başka bir şehir sorusu sorulduğunda ise katılımcıların büyük bir kısmı çoğunlukla Şehrin diğer illere oranla geri kalmış olmasını (%31,4) sebep göstermişlerdir. Şehrin geri kalmış olmasından sonra gösterilen ikinci sebep işsizliktir. İşsizliğin de oranı yaklaşık %27'dir. İşsizlikten sonra üçüncü sırada eğitim imkanlarının yetersizliği gelmektedir. Büyük şehirlerin çekiciliği diyenlerin %7 iken ekonomik nedenler diyenlerin oranı ise yaklaşık %5 civarındadır.

İnsanların yaşadıkları yerlerden başka şehirlere göç etmelerinin altında yatan nedenlerden biri de sağlık ve eğitim imkanlarının yetersizliğidir. Araştırmada katılımcılara sağlık imkanlarının yeterli olup olmadığı sorusuna katılımcıların yaklaşık %55'i yeterli demesine rağmen verdikleri cevap oldukça birbirine yakındır. Sağlık imkanları Sivas'ta yetersiz diyenlerin oranı %45'tir.

Yaşanılan yerdeki eğitim imkanları da göçe dair literatürde önemli bir yer tutmaktadır. Yaşanılan yerdeki eğitim imkanları ailelerin o şehirde kalıp kalmamalarında önemli bir unsurdur. Araştırma esnasında katılımcılara Sivas'ta eğitim imkanları yeterli mi diye sorulduğunda yaklaşık %42'si yeterli derken %58'lik bir kısım da yetersiz demektedir. Sivas gibi çok göç veren bir şehir de katılımcıların gerek eğitim gerekse sağlık imkanları açısından Sivas'ı tamamen yeterli bulmadıkları bu konu da sıkıntıları oldukları görülmektedir.

Göç eden bir yakınınız var mı sorusuna evet diyenlerin oranı oldukça yüksektir. Hemen hemen beş katılımcıdan dördü evet bir yakınım göç etti cevabını

vermişlerdir. Bu oran yaklaşık %82'dir. Hayır, göç eden bir yakınım yok diyenlerin oranı ise %18'dir.

Göç eden yakınlarınız hangi ili tercih ettiler sorusuna cevap verenler arasında %51,2'lik oranla İstanbul ilk sırada gelmektedir. İstanbul'dan sonra sırasıyla İzmir (%16,7) ve Ankara'nın (%14,3) daha çok tercih edilen iller olduğu görülmektedir. Antalya, Mersin, Kayseri ve Samsun Sivaslıların göç ederken tercih ettikleri yerler arasındadır.

Aileniz yada siz daha önce göç ettiniz mi sorusuna evet diyenlerin oranı bu çalışma açısından oldukça önemlidir. Çünkü Sivas Türkiye'nin en fazla göç veren illerinden biridir. Katılımcıların evet daha önce göç ettik cevabının yaklaşık %45 civarında olması Sivas'ın göç aldığı da göstermektedir. Bu sonuçlar Sivas'ta nüfus hareketliliğinin varlığını ve hızını göstermektedir. Sivas sanayi açısından gelişmesini tamamlayamamış, iş imkanları açısından sıkıntıları olan bir şehirdir. İşsiz olduğunu belirten katılımcıların oranı bu araştırmada %16 civarındadır. İşsizlik göstergeleri açısından bu rakamlar oldukça yüksektir. Yani işsizlik Sivas'ta önemli bir sorundur. Belki de sorunların en önde gelenidir. Dolayısıyla Sivas merkez genelde kendi çevre bölgelerinden özellikle de il sınırları içindeki kasaba ve köylerden eğitim, sağlık gibi sosyal imkanlarının il merkezinde daha iyi bir durumda olmasından olayı göç almakta ama ekonomik durgunluk ve iş imkanlarının azlığından dolayı göç vermektedir. Sivas'ın kasaba ve köylerinin nüfusları azalırken il merkezinin göreceli ve yavaş da olsa nüfusunun artması bu sebeplerden açıklanabilir. Yapılan araştırmalara bakıldığında Sivas'ta ekonomik açıdan belli bir durumda olanların sosyal imkanları ve ortamı yetersiz bulma durumları artmakta ve daha gelişmiş başka şehirleri tercih ettikleri görülmektedir. Sivas'taki nüfus hareketliliği yukarıda anlatılanlar bağlamında açıklanabilir.

Katılımcılara Sivas'tan başka bir şehirde yaşamayı düşünüp düşünmedikleri sorulduğunda Sivas'tan ilk fırsatta ayrılmayı düşünüyorum diyenlerin oranı (%17,6) ile Sivas'tan hiçbir şekilde ayrılmayı düşünmüyorum diyenlerin oranı (%18,6) birbirlerine oldukça yakındır. Bazan aklımdan daha iyi bir şehre yerleşmek geçiyor diyenlerin oranı %36,3 iken, mecbur kalırsam Sivas'tan ayrılabilirim diyenlerin oranı %17,6'dır.

Göç ettiğiniz takdirde sorunlarınız çözülür mü sorusuna evet diyenlerin oranı %44 hayır diyenlerin oranı ise %56'dır. Bu sonuçlardan da anlaşılacağı üzere insanların bir ihtimal de olsa daha iyi bir yaşama kavuşma arzuları göç etme istekleri arasında kuvvetle öne çıkarken, aslında göç ederek sorunlarının tamamen çözülebileceğine inanmamaktadırlar.

Sivas'a Dair Ne Değişirse Göç Etme Fikrinden Vazgeçersiniz? Sorusuna 3060 katılımcıdan 2970 cevap vermişlerdir. Katılımcıların yarısı işsizlik demiştir. İşsizlikten sonra %20'lik oranla sosyal hayatın gelişmesi cevabı gelmektedir. Alt yapının iyileştirilmesini gerektiğini söyleyenlerin oranı %17, Çarpık kentleşme giderilmeli diyenler %10 ve Çevre kirliliği azaltılmalı diyenler %2 oranındadır. Elde edilen sonuçlardan da anlaşılacağı üzere insanların göç etmek istemelerindeki temel sebep işsizliktir.

Sivas'taki en önemli sorun işsizlik sorunudur. İkinci sorun ise; sosyal hayattır. Bireyleri göçe sürükleyen hiç kuşkusuz ekonomik kaygılardır. İşsizlik sorunu ortadan kaldırıldığında göç hareketlerinde biraz daha düşüş olacaktır. Tamamen göç hareketleri ortadan kalkmaz; çünkü sağlık ve eğitim gibi nedenlerde göç etme nedenleridir. Bunun yanında ekonomik açıdan belli bir seviye de olan insanlar, sosyal imkanları yetersiz bulduğu için daha gelişmiş kentleri tercih ettikleri görülmektedir.

Sivas'ta yeterince iş imkânı vardır ifadesine katılımcıların tamamı görüş bildirmiştir. Kesinlikle Katılmıyorum diyenler, 90 (%2,9), Katılmıyorum 270 (%8,8), Kararsızım 690 (%22,5), Katılıyorum 1170 (%38,2) ve Kesinlikle Katılıyorum 840 (27,5)'tir. Elde edilen bu sonuçlara göre, katılımcılar Sivas'ta iş imkanlarının yetersiz olduğunu düşünmektedirler. Daha önceki verilen cevaplarda da Sivas'taki en temel sorunlardan birinin işsizlik olduğu görülmüştür. Dolayısıyla elde edilen sonuçlar birbirlerini desteklemektedir.

İmkânım olsa Sivas 'tan başka bir şehre göç ederim ifadesine de katılımcıların tamamı görüş bildirmişlerdir. İmkânım olsa göç ederim diyenlerin oranı yaklaşık olarak %40'larda iken göç etmem diyenlerin oranı %25'ler civarındadır. Kararsızım diyenlerin oranı ise %25'tir. Elde edilen sonuçlara göre katılımcıların büyük bir kısmının göç etmeye daha meyilli olduğu anlaşılmaktadır.

Bu şehirde yaşayanların çoğu Sivas'tan oldukça memnundur ifadesine 3060 katılımcının 3060'ı da görüş bildirmiştir. Kesinlikle katılmıyorum diyenler 390 (%12,7), Katılmıyorum 840 (%27,5), Kararsızım 960 (%31,4), Katılıyorum 540 (%17,6) ve Kesinlikle katılıyorum 270 (%8,8)'tir. Bu ifadeye dair belirtilen görüşlerde dikkat çekici unsur kararsızların oranının yüksek olması ve Sivas'ta yaşamaktan memnun olmayanların oranının, memnun olduklarını ifade edenlerden daha yüksek olmasıdır.

Katılımcıların cinsiyetlerine göre Sivas'ı sevip sevmeme durumları karşılaştırılmıştır. Gerek erkeklerin gerekse kadınların Sivas'ı %80'nin üzerinde sevdikleri görülmektedir.

Kadın ve erkeklerin Sivas'ta yaşamaktan duydukları memnuniyet düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Katılımcıların Sivas'ta yaşamaktan duydukları memnuniyet cinsiyete göre farklılaşmaktadır hipotezi reddedilmiştir.

Katılımcılara göre Sivas'taki en önemli sorun işsizliktir. Erkeklerin yarısından fazlası (%66) işsizliğin en temel sorun olduğunu belirtmişlerken bu oran kadınlar da %42,3'tür. Kadınlar işsizlikten sonra sosyal hayatı temel bir sorun olarak görmektedirler. Araştırma sonuçlarına göre, erkekler için Sivas'taki sosyal hayat çok da önemli bir sorun değildir. Sivas'ta sosyal hayat önemli bir sorundur diyen kadınların oranı %38,5 iken bu oran erkeklerde sadece %6'dır. Alt yapı ve çarpık kentleşme konularında da kadınlar ve erkeklerin önemseme dereceleri farklılıklar göstermektedir. Kadınlarda alt yapı (%15,4) ve çarpık kentleşme (%3,8) oranında iken erkekler de alt yapı (%22) ve çarpık kentleşme (%6) oranındadır. Sonuçlara dikkat edilecek olursa bu sorunlar önemlidir diyen erkeklerin oranı kadınların oranının neredeyse iki katıdır. Katılımcıların Sivas'taki en önemli sorunu algılamaları cinsiyete göre farklılaşmaktadır hipotezi doğrulanmıştır.

Kadınların %26' sını çocukları Sivas'ta yaşasın derken, %74'ü de çocukların imkanı daha bol olan şehirlerde yaşamasını istemektedirler. Erkeklerde ise çocukların Sivas'ta kalmasını isteyenlerin oranı kadınlara oranla (%40) daha yüksektir. Erkeklerde çocukları başka şehirlerde yaşasın diyenlerin oranı %60 olup bu oran kadınlara oranla daha düşüktür. Çocukların Sivas'ta yaşamasını istemenin cinsiyet değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla yapılan

ki-kare testi sonuçları sonucuna göre değişkenler arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık saptanmıştır.

Göç etme fikrine sıcak bakmama oranı kadınlarda %58 civarındayken erkeklerde bu oran %40'lara düşmüştür. Dolayısıyla erkeklerin imkanları olsa başka bir şehre göç etmeyi isteme oranları kadınlara oranla daha yüksektir. Ki-kare analizinde de cinsiyet ile göç etme isteği istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Dolayısıyla katılımcıların Sivas'tan göç etmek istemeleri cinsiyete göre farklılaşmaktadır hipotezi doğrulanmıştır.

18-28 yaş arası gençlerde memnun olmayanların oranı %47, memnun olanların oranı %53'tür. 29-39 yaş aralığındaki katılımcılar için memnun olan ve olmayanların oranı birbirine çok yakın olup yaklaşık %50 civarındadır. 40-50 yaş grubundaki katılımcılarda ise memnun olmayanlar %18, memnun olanlar ise yaklaşık %72 civarındadır. 51 yaş ve üzeri katılımcılarda Sivas'ta yaşamaktan duyulan memnuniyet en yüksek düzeydedir. Bu yaş grubunda Sivas'ta yaşamaktan duyulan memnuniyet %94 iken memnun olmayanların oranı ise sadece %6'dır. Sonuçlardan da görüleceği üzere gençler arasında Sivas'ta yaşamakta duyulan memnuniyet diğer yaş gruplarına oranla daha düşüktür. Katılımcıların yaşları ilerledikçe Sivas'ta yaşamaktan duydukları memnuniyetin arttı gözlenmiştir. Katılımcıların Sivas'ta yaşamaktan duydukları memnuniyet yaşa göre farklılaşmaktadır hipotezi doğrulanmıştır.

18-28 yaş arasındakiler için en temel sorun %60 oranla işsizlikken, 51 yaş ve üzeri katılımcılar için en temel sorun çarpık kentleşme olarak görülmektedir. Bu beklenen bir durumdur. Çünkü 18-28 yaş arasındaki katılımcılar bu dönemde eğitimlerini tamamlayıp iş arama arayışı içinde olacaklardır. 51 yaş ve üzeri katılımcılar ya çalışma hayatlarının sonunda ya da emekli olmuşlardır. Dolayısıyla onların iş kaygılarının olmaması olağandır. Kendi yakınlarının da iş bulma kaygısını yaşamayacakları bir dönemde oldukları için gençlerle en önemli sorun karşısında farklı düşünceleri normaldir. 18-28 yaş ve arasındaki katılımcılar için işsizlikten sonra Sivas'taki en temel sorun sosyal hayattır. 29-39 yaş aralığındaki katılımcılar için de yaklaşık %40'lık oranla sosyal hayatın en önemli sorun olduğu görülmektedir. 40-50 yaş aralığındaki katılımcılar için bütün seçenekler birbirine

yakınken %31'lik oranla en temel sorun işsizlik olarak değerlendirilmektedir. 51 ve üzerindeki yaş aralığındaki katılımcılar için daha önce belirtildiği gibi şehrin çarpık kentleşmesi %60'lık oranla en önemli sorun olarak değerlendirilirken, sosyal hayat hiç de ciddi bir sorun değildir. Bu yaş aralığında sosyal hayat ciddi bir sorundur diyenlerin oranı sadece %4'tür. Katılımcıların Sivas'taki en önemli sorunu algılamalarının yaşa göre farklılaştığı üzerine kurulan hipotezi doğrulanmıştır.

Eğitim düzeyi yükseldikçe, Sivas'ı seviyorum diyenlerin oranı düşmektedir. Sivas'ı seviyorum diyenlerin oranı okur yazar olmayanlar, ilkokul ve orta okul mezunlarında %100'dür. Lise mezunlarında %71,4, önlisans mezunlarında %87, lisans mezunlarında %61,9 ve lisansüstü mezunlarında hiç yoktur. Sonuçlardan da görüleceği üzere eğitim durumu ile Sivas'ı sevme arasında doğrusal bir ilişki vardır. Bu durum eğitim seviyesi yükseldikçe yaşanan yerden beklentilerin farklılaşp artması ile açıklanabilir. Aynı zaman da eğitim seviyesi yüksek olan bireylerin başka yerleri, görmeleri şehir dışına çıkmış olmaları daha muhtemeldir. Dolayısıyla yaşanan şehri başka şehirlerle mukayese etmeleri, özellikle de büyük şehirlerdeki sosyo-ekonomik imkanlarla kendi şehirlerini karşılaştırma durumları, bu sonuçların çıkmasına sebep olmuş olabilir.

Eğitim seviyesi yükseldikçe sorunları değerlendirmenin önem derecesinin de farklılaştığı görülmektedir. Eğitim seviyesi düşük katılımcılar da işsizlik, en temel sorunken, lisans ve lisansüstü yapmış olan katılımcılarda en önemli sorun sosyal hayat olarak görülmüştür. Okuryazar olmayan katılımcıların verdikleri cevaplar içinde işsizlik %44, sosyal hayat %22 oranındadır. Katılımcıların Sivas'taki en önemli sorunu algılamaları eğitime göre farklılaştığı görülmektedir.

Katılımcılar için en temel problem işsizlik ve sosyal hayat olarak görülmektedir. Dolayısıyla bunlar düzeltilirse göç etme fikirlerinden vaz geçebileceklerini belirtmişlerdir. Gelir durumları ile katılımcıların yaşadıkları yerlerdeki sorunları hissetmeleri doğrudan orantılıdır. Araştırmada elde edilen sonuçlar bu durumu desteklemektedir. Gelir durumu düşük katılımcıların büyük çoğunluğu için işsizliğin giderilmesi halinde göç fikrinden vazgeçebilecekleri ortaya çıkmışken gelir düzeyi yükseldikçe işsizliğin yanında sosyal hayat, alt yapının iyileştirilmesi ve çarpık kentleşmenin giderilmesi beklentileri de ortaya çıkmaktadır.

1400 TL'den az kazanan katılımcılar için göç etme fikrinden vaz geçmeleri için öncelikle işsizliğin giderilmesi (%64) sonra da alt yapının iyileştirilmesi (%16) gelmektedir. 1401-2500 arası aylık geliri olan katılımcılar da öncelikle işsizliğin giderilmesi (%66) daha sonra alt yapının düzeltilmesi (%14) ve sosyal hayatın gelişmesi (%14) demişlerdir. 2501-3500 gelir aralığındaki katılımcılarda ise göç etme fikrinden vazgeçmeleri için %39 oranla sosyal hayatın gelişmesi, sonra da işsizliğin giderilmesi (%26) ve çarpık kentleşmenin düzeltilmesi (%22) gerektiğini belirtmişlerdir. 3501-4500 TL gelir aralığındaki katılımcılar için en öncelikli sorun şehrin fiziksel unsurlarına yönelik olup sosyal hayat daha sora gelmektedir. Alt yapının iyileştirilmesi ve çarpık kentleşmenin giderilmesi gerektiğini söyleyenlerin oranı aynı olup %37 iken sosyal hayat diyenlerin oranı %25'tir. Aylık geliri 4500 TL olan katılımcılar için en temel sorun olarak sosyal hayatın gelişmesi (%35) sonra da sırasıyla alt yapının düzeltilmesi (%27) ve işsizliğin giderilmesi(%25) gerektiği gelmektedir. Elde edilen sonuçlara göre, gelir ile göç etme fikrinden vazgeçme arasında bağlantı saptanmıştır.

Sonuç olarak Sivas'ın göç verme nedenlerinin en önemlisi; işsizliktir. İşsizlik sorunu çözümlerse gelir düzeyi düşük katılımcıların göç fikrinden vazgeçeceğini belirtmiştir. Gelir düzeyi yükseldikçe işsizliğin giderilmesi yanında, alt yapının iyileştirilmesi, sosyal hayatın gelişmesi ve çarpık kentleşmenin giderilmesi durumunda göç etme fikrinden vazgeçileceği arasında bağlantı saptanmıştır.

KAYNAKÇA

- Aile Araştırma Kurumu, (1998). *Doğu ve Güneydoğu Anadolu'dan Terör Nedeniyle Göç Eden Ailelerin Sorunları*, Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu Başkanlığı Yayınları, No: 115. Ankara.
- Akan Y. ve Arslan İ. (2008). *Göç Ekonomisi*. Ekin Yayınevi, Ankara.
- Akın, C. S. (2007): *Sağlık ve Sağlık Harcamalarının Ekonomik Büyüme Üzerine Etkisi: Türkiye'de Sağlık Sektörü ve Harcamaları*. Adana: Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yüksek Lisans Tezi.
- Akkayan, T. (1979): *Göç ve Değişme*, İstanbul Üniversitesi Ed. Fak. Yayınları, No:2573, Ed. Fak. Basımevi, İstanbul.
- Aksoy, M. (2004). *Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgelerinde Terörün Neden ve Sonuçları*. Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi, 1(1):1-9.
- Arslan Ç. ve Bahattin A. (2002): *Yeni Türk Ceza Hukuku Şerhi*, Asil Yayınları, Ankara.
- Audas, R. and T. McDonald. 2004. *Rural-Urban Migration in the 1990s*. Canadian Social Trends (Summer):17-24.
- Ay, Y. (2013). *İç Göçlerin Emniyet ve Asayiş Etkisi*. Güvenlik Bilimleri Dergisi. 2(1): 35-56.
- Ayata, S. (1989). *Toplumsal Çevre Olarak Gecekondu ve Apartman*. Toplum ve Bilim, Sayı:46/47, İstanbul: Birikim Yayınları.
- Bahar, H. İ. (2015). *Sosyoloji*. İstanbul. Hayat Yayınları, 5. Baskı
- Başel,H. (2003). *Sosyal Politika Açısından İç Göçler: Sivas'tan İstanbul'a Göç*. İstanbul : İstanbul Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü. Doktora Tezi.
- Bayhan, V. (1996). *Türkiye'de İç Göçler ve Anomik Kentleşme*. II. Sosyoloji Kongresi: Toplum ve Göç, Ankara: DİE Yayını, No: 2046, 178-194.
- Bulak, A. (2015): *Göç Olgusuna Teorik Bir Bakış*. Ankara: Yıldırım Beyazıt Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yüksek Lisans Tezi.

- Can. Y.(2011): *Göç ve Kent: 1989 'dan Günümüze Göç Eden İnsanların Kent Adaptasyonu Diyarbakır Örneği*. Konya: Selçuk Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yüksek Lisans Tezi.
- Ceritli, İ., Sunar, B., & Demirci, M. (2005). *Ülkemizin İç Göç Yapısındaki Değişim ve Bu Sürecin Nüfus Yapısına Etkileri*. 14. İstatistik Araştırma Sempozyumu 5-6 Mayıs 2005, Ankara.
- Çağlayan, S. (2006). *Göç Kuramları, Göç ve Göçmen İlişkisi*. Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi (İLKE). 17: 84-85.
- Çakır, S. (2011). *Türkiye'de Göç, Kentleşme/Gecekondu Sorunu ve Üretilen Politikalar*. Süleyman Demirel Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi, 23: 209-222.
- Çelik, F. (2007). *Türkiye'de İç Göçler: 1980-2000*. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 22(1):87-109.
- Çelik,N. (2012). *Türkiye'de Göç Veren İllerde İç Göç Sorununun Yönetiminde Stratejik Planlama Modeli Yapılandırılması*. Zonguldak: Bülent Ecevit Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü. Doktora Tezi.
- Doyuran Kartal, B. (2006). *Batı Avrupa'da Türk Dış Göç Sürecinin Güncel Boyutları*. Eskişehir. Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Duru, G. (2014). *Adana'da Kentleşme ve Göçün Sosyolojik Görünümü (Seyhan İlçesi Örneği)*. Isparta: Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yüksek Lisans Tezi.
- Dücan, E, (2016), *Türkiye'de İç Göçün Sosyo-Ekonomik Nedenlerinin Bölgesel Analizi*, Ekonomik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi, Cilt 12, Yıl 12, Sayı 2, ss. 167-183
- Elmastaş, N., & Yılmaz, S. (2015). *Van İlinde Göçler*, Turkish Studies, Volume 10(10): 403-428.
- Eraldemir, Z. (2013). *Türkiye'de Göç Sorunu, Göçlerin Sosyo-Ekonomik Yansımaları: İskenderun- Dört Yol Örneği*. Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yüksek Lisans Tezi.

- Ercilasun, M., Gencer, E. A. H., & Ersin, Ö. Ö. (2011). *Türkiye'deki İç Göçleri Belirleyen Faktörlerin Modellenmesi*. International Conference On Eurasian Economies, 12-14 Ekim, Bişkek, Kırgızistan, 319-324.
- Ergün, A. (2016), *Sivas İli'nde Coğrafi Faktörlerin Göç Olgusu Üzerine Etkileri*, Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Konya.
- Erkan, R. *Kentleşme ve Sosyal Değişme*. Ankara. Bilimadamı Yayınları. 2. Baskı.
- Erkan, R., & Bağlı, M. (2005). *Göç Yoksulluk Alanlarında Kentle Bütünleşme Eğitimi: Diyarbakır Örneği*. Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi, 22(1): 105-124.
- Eş, M., & Ateş, H. (2004). *Kent Yönetimi, Kentleşme ve Göç: Sorunlar ve Çözüm Önerileri*. Sosyal Siyaset Konferansları, 48. Kitap, İstanbul, 205-248.
- Gençler A. (2003): *Büyüyen Yasadışı Göç Sorunu ve Türkiye*, Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt:3, Sayı:1.
- Global Commission on International Migration (GCIM). (2005): *Migration in an Interconnected World: New Directions for Action*, Report of the Global Commission on International Migration, Switzerland.
- Gökburun, İ. (2014). *Yüksekova İlçesinde Nüfus Hareketleri: 1980-2013 Döneminde Yaşanan Göçün Nedenleri ve Sonuçları*. Coğrafya Dergisi, 29: 99-119
- Gökhan, A., & Filiztekin, A. (2008). *The determinants of internal migration in Turkey*. Paper Presented at International Conference on Policy Modelling (EcoMod2008), Berlin, Germany, 2-4 July 2008. Erişim Tarihi: 08.08.2016,
http://www.sabanciuniv.edu/HaberlerDuyurular/Documents/DD20080710163820/abstract_migration.pdf
- Göktürk A., Kaygalak S. (1999): *Göç ve Kentleşme*, Sosyal Hizmet Sempozyumu, Ankara.
- Gönüllü, M. (1996): *Dış Göç*, Eğitim Fakültesi Dergisi, Pamukkale Üniversitesi Yayınları sayı:1, s. 94–106.

- Greenwood, M. J. (1985). *Human migration theory, models, and empirical studies*.
Journal of Regional Science, 25(4): 521-544.
- Gür, T. H., & Emel, U. (2004). *Türkiye’de Kentlere Göçün Nedenleri*, Hacettepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 22(1): 23-38.
- Gürbüz, M., & Karabulut, M. (2008). *Kırsal Göçler ile Sosyo-Ekonomik Özellikler Arasındaki İlişkilerin Analizi*. Türk Coğrafya Dergisi, (50): 37-60.
- Güreşçi, E. (2011). *Türkiye’de Köyden Kente Göç ve Düşündürdükleri*. Sosyoekonomi, 15(15): 125-135.
- Gürkan, M. (2006). *Sosyolojik Açıdan Göç ve Yasadışı Göç Hareketleri*. Kırıkkale: Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yüksek Lisans Tezi.
- Hasol, D. (2014). *Ansiklopedik Mimarlık Sözlüğü*, İstanbul, Yem Yayın, 13. Baskı
- HÜNEE, (2006). *Türkiye Göç ve Yerinden Olmuş Nüfus Araştırması*, Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü, Ankara: İsmat Matbaacılık Yayıncılık
- Ihlamur-Öner, S. G. I. ve Şirin Öner, N. A. (2012). *Küreselleşme Çağında Göç: Kavramlar, Tartışmalar*, İstanbul: İletişim Yayınları.
- İçduygu, A., Sirkeci İ. & Aydıngün, İ. (1998). *Türkiye’de İçgöç ve İçgöçün İşçi Hareketlerine Etkisi*. Türkiye’de İçgöç, İstanbul, Tarih Vakfı Yayınları, s. 207-244.
- Karpat, K. (2013). *Osmanlıdan Günümüze Etnik Yapılanma ve Göçler*, 2. Baskı, İstanbul, Timaş Yayınları.
- Kaya, E. (2007). *Kentleşme ve Kentlileşme*, 2.Baskı., İstanbul: Okutan Yayıncılık.
- Kearney, M. (1996): *From the Invisible Feet: Anthropological Studies of Migration and Development*, Theories of Migration, ed. Robin Cohen, Edward Elgar Publishing Limited, England, s.374–404.
- Keleş, R. (2010). *Kentleşme Politikası*, 11. Baskı, Ankara, İmge Kitabevi.
- Kıray, M. (1982). *Toplumsal Değişme ve Kentleşme*. Kentsel Bütünleşme, Ankara
- Kıray, M. B. (2007). *Kentleşme Yazıları*, Bağlam Yayıncılık.

- Kocacık, F. (2003). *Toplumbilim*, Cumhuriyet Üniversitesi Yayınları.3. Baskı.
- Koçak, Y. ve Terzi, E. (2012). *Türkiye’de Göç Olgusu, Göç Edenlerin Kentlere Olan Etkileri ve Çözüm Önerileri*. Kafkas Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 3(3): 163-184.
- Kutal, G. (1992). *Türkiye’de İşsizliğin Yapısal Sorunları*. II. İstihdam Haftası Tebliğleri, İİBK Yayınları, Ankara.
- Lee, E. S. (1996): *A Theory of Migration*, *Theories of Migration*, ed. Robin Cohen, Edward Elgar Publishing, Cheltenham, s. 14–24.
- Mutlu, S. (1990). *Bölgesel İç Ticaret Hadleri, Kırsal Refah ve İç Göçler*. Ekonomi ve İdari Bilimler Dergisi, 4(11): 69-87.
- Özer, İ. (2004): *Kentleşme, Kentlileşme ve Kentsel Değişim*, Ekin Kitabevi, Bursa.
- Özyakışır, D. (2012). *İç Göç Hareketleri ve Geriye (Tersine) Göçün Belirleyicileri: TRA2 Bölgesinden (Ağrı, Kars,İğdır, Ardahan) İstanbul’a Gerçekleşen Göç Üzerine Bir Saha Araştırması*. Erzurum: Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Doktora Tezi.
- Parnwell, M. (1993). *Population Movements and the Third World*. Routledge, London.
- Pazarlıoğlu, M.V., & Gürler, Ö.K., (2007). *Telekomünikasyon Yatırımları ve Ekonomik Büyüme: Panel Veri Yaklaşımı*”, Finans Politik ve Ekonomik Yorumlar, Cilt:44, Sayı:508.
- Sağlam, S. (2006). *Türkiye ‘de İç Göç Olgusu ve Kentleşme*. Türkiyat Araştırmaları, 5:33-44.
- Sallan Gül, S. (2002): *Dış Göçler, Yoksulluk ve Türkiye’de Göçmenlere Yönelik Yardımlar*, İnsan Hakları Yıllığı, Cilt 23-24, s. 79-93.
- Sezal, İ. (1997). *Göçler ve Şehirleşemeyen Şehirler*. Toplum ve Göç, II. Ulusal Sosyoloji Kongresi, 20-22 Kasım 1996, Mersin, Ankara, s. 147-151.
- Speare, A., & Harris, J. (1986). *Education, Earnings And Migration in Indonesia*, *Economic Development and Cultural Change*, 34(2): 223-244.
- Şahin, S. *Geçmiş Günümüz ve Gelecekte Nüfus Gerçeği*, Gazi Kitabevi, Ankara.

- Şanlı U. ve Gün E. (2005): *Mülteci Mafyası 7 Milyar Dolar Kazanıyor*, Aksiyon Dergisi, Sayı:559, <http://www.aksiyon.com.tr/detay.php?id=22384> Erişim Tarihi: 29.07.2008.
- Şen, M. (2010). *Sosyo-Ekonomik Uyum Süreci: İstanbul'daki Trabzonlular Örneği*. Trabzon: Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yüksek Lisans Tezi.
- Şen, M. (2014). *Türkiye'de İç Göçlerin Neden ve Sonuç Kapsamında İncelenmesi*, Çalışma ve Toplum, 1: 231- 256.
- Şenyapılı, Ö. *Kentlileşen Köylüler*, Milliyet Yayınları, Ankara. 1. Baskı.
- Tarih Vakfı, (1998). *Türkiye'de İçgöç, Bolu-Gerede*, 6-8 Haziran 1998.
- Tekeli, İ. (2008). *Göç ve Ötesi*, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, İstanbul.
- Üçdoğruluk, G. (2002): *İzmir'deki Göç Hareketinin Çok Durumlu Logit Teknikle İncelenmesi*, Dokuz Eylül Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Sayı:1, Cilt:17, s.157–183.
- Üner, S. (1972), *Nüfusbilim Sözlüğü*, Hacettepe Üniversitesi Yayınları, s. 77 Üniversitesi İİBF Dergisi, 22 (1), s.23–38.
- Yalçın C. (2004). *Göç Sosyolojisi*, Anı Yayıncılık, Ankara.
- Yamak, R., & Yamak, N. (1999). *Türkiye'de Gelir Dağılımı ve İç Göç*. Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 1(1) :16-28.
- Yenigül, S. B. (2005), *Göçün Kent Mekânı Üzerine Etkileri*, G.Ü. Fen Bilimleri Dergisi, 18 (2): 18 (2): 273-288.
- Yüceşahin, M, Bayar R. ,Özgür M., (2004), *Türkiye'de Şehirleşmenin Mekansal Dağılışı ve Değişimi*, 'Coğrafi Bilimler Dergisi',2(1), 23-29.
- <http://esa.un.org/migration/index.asp?panel=1> Erişim Tarihi: 19.07.2008
- www.harpercollege.edu Erişim Tarihi: 14.02.2009
- <http://www.harpercollege.edu/mhealy/migrat/xp/mgraven.htm> Erişim Tarihi: 15.02.2008
- <http://www.iom.int/jahia/Jahia/pid/241> Erişim Tarihi: 02.08.2008

<http://www.iom.int/jahia/page254.html> Erişim Tarihi: 02.08.2008

<http://www.migrationinformation.org/datahub/charts/6.1.shtml> Erişim Tarihi:
25.07.2008

<http://www.tdk.gov.tr/TR/SozBul.aspx?F6E10F8892433CFFAAF6AA849816B2EF05A79F75456518CA> Erişim Tarihi: 06.08.2007

<http://www.tdk.gov.tr/TR/SozBul.aspx?F6E10F8892433CFFAAF6AA849816B2EF3FB36B5C02E7607F&KELIME=göç> Erişim Tarihi: 10.08.2007

<http://www.tuik.gov.tr./sivasdemografikyapı/:Erişim> Tarihi: 21.04.2017

<http://www.sivas.göç.tr> Erşim Tarihi:10.04.2017

<http://www.sivas.com.tr>. Erişim Tarihi: 21.04. 2017

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel bilgiler

Adı Soyadı Ebru ÇAĞLAK
Doğum Yeri ve Tarihi Ağaçoğren, 20.03.1990
İletişim Adresi Cumhuriyet Üniversitesi Sosyoloji Bölümü Sivas
E-posta Adresi ebrucağlk15@gmail.com

Eğitim ve Akademik Durumu

Lisans Cumhuriyet Üniversitesi, 2013
Yüksek Lisans Cumhuriyet Üniversitesi, 2017

İş Tecrübesi